110E JAARGANG — NO.: 61 VRIJDAG 26 MAART 1993

AMIGOE

VANDAAG

LOUIS GUMBS ...toezeggingen...

Mogelijk verkiezingen president èn parlement

Volkscongres vergadert over lot Boris Jeltsin

MOSKOU/TOKYO - De voorzitter van het Russische Constitutionele Hof, Valeri Zorkin, heeft vanmorgen op de zitting van het congres van afgevaardigden opgeroepen tot een compromis en ervoor gewaarschuwd dat het afzetten van president Boris Jeltsin tot een ramp kan leiden. Het Hof stelde voor in het komend najaar tegelijkertijd nieuwe presidents- en parlementsverkiezingen te houden ter oplossing van de machtsstrijd tussen de president en het conservatieve parlement dat allerlei door Jeltsin gewenste hervormingen blokkeert. Inmiddels heeft parlementsvoorzitter Roeslan Chasboelatov verklaard bereid te zijn terug te treden. President Jeltsin houdt echter onverkort vast aan een referendum op 25 april waarbij men zich voor of tegen hem kan uitspreken. De collectieve leiding van het ministerie van Defensie heeft de soldaten op het hart gedrongen zich neutraal te blijven opstellen.

Hof-voorzitter Zorkin zei dat het congres voor volksafgevaardigden kan verdwijnen en vervangen kan worden door een tweekamerparlement. Daarmee komt het Hof tegemoet aan de eis van Jeltsin. Ook moet volgens hem de grondwet zo veranderd worden dat er een duidelijke scheiding van machten komt tussen de wetgevende macht (parlement) en de uitvoerende macht (president/regering). Zorkin was de afgelopen dagen een van de felste tegenstanders van de president, nadat deze zaterdag een presidentieel bestuur instelde en daarmee volgens Zorkin in strijd met de grondwet handelde.

Jeltsin kreeg vrijdagmorgen nog eens steun uit het buitenland toegezegd. De zeven grootste industrielanden (G-7) sturen hun ministers van Buitenlandse Zaken en Financiën op 14 en 15 april naar Tokyo om te praten over hulp aan Rusland. Vertegenwoordigers van Moskou zullen bij dat overleg aanwezig zijn, zo deelde een woordvoerder van het Japanse ministerie van Buitenlandse Zaken mee. Jeltsin is uitgenodigd voor de reguliere topconferentie van de G-7, die in juli in Japan wordt gehouden.

De voorzitter van het Russische parlement, Roeslan Chasboelatov, beschuldigde Jeltsin er vrijdagmorgen van alle macht naar zich toe te willen trekken. "We hebben hier te maken met een poging alle bevoegdheden, wetgevende en uitvoerende, te monopoliseren", zei Chasboelatov in zijn openingsrede van de speciale zitting van het congres. Overigens zei hij ook bereid te zijn af te treden als zijn aanwezigheid als voorzitter consensus bijvoorbeeld in de weg zou staan. Wij zijn hier bijeen, aldus de parlementsvoorzitter, om de democratie te verdedigen. Persoonlijke oogmerken zijn niet van belang.

GELIJKSPEL

Op de agenda van het congres stonden twee punten: 'Spoedmaatregelen ter verdediging van de grondwet' en 'Opheffing van de censuur' op de televisie, die sinds maandag onder controle van Jeltsin staat. Verwacht werd dat de conservatieven tijdens het debat zullen eisen dat Jeltsin uit zijn functie wordt ontheven. Daarvoor is een tweederde meerderheid van het totale aantal congresleden vereist, oftewel 689 van de 1.033 stemmen. Vrijdagochtend bij het begin van het debat waren 781 afgevaardigden aanwezig.

Basis voor een *impeachment*-procedure is een uitspraak van het Constitutionele Hof dat de president de grondwet heeft geschonden. Het Hof adviseerde echter niet met zoveel woorden Jeltsin uit zijn functie te ontheffen. Jeltsin voorspelde bij aankomst in het Kremlin dat de buitengewone zitting zou eindigen in een gelijkspel. "Er zullen geen winnaars zijn, het wordt gelijkspel", aldus Jeltsin. Hij herhaalde te blijven vasthouden aan zijn voornemen om op 25 april een referendum te houden. "Daarmee heb ik mijn lot in handen van het volk gelegd."

Voor het Kremlin hadden zich circa drieduizend tegenstanders van de president verzameld die in spreekkoren zijn aftreden eisten. Door een grote politiemacht van hen gescheiden betuigden vijfhonderd anderen juist steun aan Jeltsin.

Steun voor referendum van Jeltsin

MOSKOU - De meeste regio's in Rusland staan achter de Russische president Boris Jeltsin en ondersteunen zijn streven om op 25 april een referendum te houden.

Dat heeft de parlementariër ViKtor Stepanov vrijdag gezegd. Stepanov, tevens parlementair voorzitter van de semi-autonome republiek Karelie, vertelde de leden van het negende congres voor volksafgevaardigden dat leiders van de regio's daartoe donderdag hadden besloten. Het besluit werd volgens Stepanov zowel gedragen door de regeringen als de parlementen van de regio's.

■ *MOSKOU - Boris Jeltsin heeft zich voor de tweede keer binnen een week rechtstreeks via de tv tot de Russische bevolking gewend. Hij deed dit vanuit het regeringscentrum, het Kremlin. Volgens plan zou hij vandaag ook verschijnen voor de voltallige zitting van het parlement, dat zich gaat beraden over het aanspannen van de afzettingsprocedure tegen Jeltsin als president.* *(AFP-satellietfoto)*

Jeltsin: ook opponenten in kabinet

MOSKOU - President Boris Jeltsin van Rusland stemt in met de meeste voorstellen van Valeri Zorkin ter oplossing van de constitutionele crisis en is bereid onder voorwaarden kandidaten van de oppositie op te nemen in zijn regering.

Maar de kandidaten die door de oppositie naar voren worden geschoven om zitting te nemen in de coalitieregering, moeten van een 'hoog moreel en professioneel niveau' zijn, verklaarde Jeltsin nadrukkelijk tijdens het negende congres voor volksafgevaardigden. "Het is zinloos verder te strijden", zei de president. "Het bijleggen van de crisis mag niet langer vertraagd worden." Zorkin had onder meer voorgesteld het congres te vervangen door een tweekamerparlement, dat gekozen zou moeten worden in vervroegde parlements- en presidentverkiezingen.

Naast drie Antillianen ook twee Nederlanders verdacht in telecom-zaak

WILLEMSTAD — Naar aanleiding van het onderzoek naar mogelijke onoirbare financiële praktijken in de telecommunicatie zullen niet alleen de drie Antilliaanse verdachten ex-gedeputeerde Ephraim Cijntje en ex-minister Louis Gumbs en zijn vrouw Agnes voor de rechter gebracht worden. Ook twee Nederlandse verdachten zullen door het Nederlandse Openbaar Ministerie voor de rechter moeten verschijnen. Hen zal valsheid in geschrifte ten laste worden gelegd.

Het onderzoek is voor wat betreft de onderzoeksrechter en het Openbaar Ministerie rond. De drie Antilliaanse verdachten krijgen een door de wet voorgeschreven termijn van twee weken om een memorie (bezwaar) in te dienen tegen onder meer de geformuleerde aanklacht. De rechtercommissaris moet verzocht worden het onderzoek officieel afgerond te verklaren voordat de zaak naar de rechter kan.

De twee Nederlandse verdachten zullen worden aangeklaagd wegens het uitschrijven van betaalopdrachten voor niet aantoonbaar verricht werk op de Antillen. Cijntje was vertegenwoordiger van Nederlandse ondernemingen. Hij zou tuizenden guldens hebben gekregen voor zijn rol als intermediair, zonder dat uit bedrijfsboekhoudingen blijkt welke prestaties daar precies tegenover stonden.

Jamaica naar stembus: politiek geweld weer opgelaaid

Manley's opvolger Patterson ligt ver voor op Edward Seaga

KINGSTON - De verkiezingsstrijd is nog maar amper twee weken oud, maar toch zijn er in Jamaica al zeker vijftien doden gevallen. En het aantal slachtoffers zal naar verwachting tot dinsdag, als de stembussen opengaan, nog flink stijgen.

Aanhangers van de regerende liberale Nationale volkspartij (PNP) en de conservatieve Jamaicaanse Arbeiderspartij (JLP, die in de oppositie is) hebben al talrijke bloedige vechtpartijen geleverd. Geweld heeft een treurige traditie in de politiek van Jamaica. In de campagne van 1980, toen JLP-leider Edward Seaga de legendarische socialistische PNP-politicus Michael Manley versloeg, kwamen er bijna achthonderd mensen om het leven.

Een van de redenen waarom het geweld elke keer weer opduikt tijdens de campagnes, is dat veel politici op het Caribische eiland nauwe contacten onderhouden met plaatselijke gangsters. Politici en onderwereld proberen elkaar voor hun eigen doeleinden te gebruiken. Sinds midden jaren zeventig is de invloed van de drugsbaronnen, die zelfs onderwijs- en gezondheidsprojecten financierden, steeds groter geworden en heeft de politiek nauwelijks greep op hun handelen.

De macht van de onderwereld werd vorig jaar goed zichtbaar bij de begrafenis van de beruchte bendeleider Jim Brown. Edward Seaga, premier van 1980 tot 1989, was een van de hooggeplaatste figuren die Browns begrafenis bijwoonden. Seaga is nu de uitdager van de huidige minister-president Percival Patterson, de eerste zwarte premier in een land dat voor 95 procent uit niet-blanken bestaat.

Dat het geweld om zich heen grijpt, heeft ook te maken met het zeer hoge drugsgebruik en de daaraan verbonden criminaliteit. Seaga verbood in de jaren tachtig onder druk van de VS de verkoop van alom vrij verkrijgbare marihuana (ganja), maar sindsdien heeft het gebruik van hard-drugs zich als een lopend vuurtje verspreid. De handel in cocaine is een miljoenenbedrijf geworden. Jamaicanen onder invloed van het gevreesde middel 'crack' grijpen bij de minste of geringste aanleiding naar de wapens.

Om het geweld in te dammen sloten PNP en JLP vorige week onder het toeziend oog van kerkelijke leiders en zakenlieden een akkoord over een gedragscode voor de verkiezingscampagne. De overeenkomst tussen de twee belangrijkste politieke partijen geeft justitie het recht, klachten over politiek geweld of vormen van intimidatie te onderzoeken en de veroorzakers daarvan te vervolgen.

De nieuwe premier zal behalve met het drugs- en criminaliteitsprobleem indringend geconfronteerd worden met de slechte economische situatie van het Caribisch eiland. De socialist Manley (van '72 tot '80 al eerder premier) nam in 1989, toen hij opnieuw de macht kreeg, afstand van zijn radicaal-linkse opvattingen en sloeg de weg van de liberale markteconomie in. Nadat Manley in maart vorig jaar om gezondheidsredenen was afgetreden, zette zijn opvolger Patterson zijn liberale economische beleid voort.

Maar net als elders in Latijns-Amerika waren de sociale kosten van deze liberaliseringspolitiek hoog: Meer dan een derde deel van de bevolking leeft volgens internationale maatstaven onder de armoedegrens.

Toch geldt Patterson, die zijn imago als saaie technocraat verrassend snel is kwijtgeraakt, als de grote favoriet voor het premierschap. De laatste peilingen geven hem 67 procent van de stemmen tegenover 38 procent voor Seaga. De PNP, die 45 van de zestig parlementszetels in handen heeft, zou 38 procent van de stemmen behalen, de FLP (vijftien zetels) 34 procent.

Twintig doden bij gasexplosie in Venezuela

MARACAIBO - Ten minste twintig mensen zijn donderdag om het leven gekomen bij een explosie in een gasfabriek ten noorden van Lagunillas, dat op circa zeshonderd kilometer afstand van de Venezolaanse hoofdstad Caracas ligt.

Dit heeft een woordvoerder van de brandweer uit het nabijgelegen Maracaibo bevestigd. De zegsman verklaarde dat helikopters zich direct na de explosie naar de plaats des onheils hadden gespoed om slachtoffers te evacueren en de brand onder controle te krijgen. De fabriek is een filiaal van de nationale Venezolaanse oliemaatschappij PDVSA.

De explosie voltrok zich in een nieuwe vleugel van de installatie om vijf uur 's middags. Over de oorzaak van de ontploffing wordt nog in het duister getast.

President Clinton aan Oekraïne:

Goede relaties pas na tekenen van Start-1

WASHINGTON - Als het aan de Amerikaanse president Bill Clinton ligt dan kunnen er pas succesvolle betrekkingen tussen zijn land en Oekraïne ontstaan als deze voormalige Sovjetrepubliek overgaat tot ratificatie van het START-1-akkoord.

Dit verdrag voorziet in de inkrimping van het atoomwapenarsenaal. Aan dit standpunt bleef Clinton donderdag vasthouden tijdens een ontmoeting met de Oekraïnse minister van Buitenlandse zaken, Anatoli Slenko. De Amerikaanse president drukte Slenko nogmaals op het hart dat Oekraïne zijn strategische atoomwapens moet opgeven en volledig moet afzien van verdere uitbreiding van zijn nucleaire wapens. Clinton liet er geen twijfel over bestaan dat Oekraïne eerst het Start-1-akkoord dient te ratificeren alvorens er aan een goede relatie tussen beide landen kan worden gewerkt. Het Amerikaanse staatshoofd legde ondanks de huidige politieke crisis in Rusland in deze kwestie geen flexibiliteit aan de dag.

Slenko op zijn beurt zei dat hem uit een ontmoeting met de ministers van Buitenlandse zaken en Defensie, Warren Christopher en Lee Aspin, duidelijk is geworden dat de Amerikanen van Oekraïne snel handelen verwachten als het om de ratificatie van het Start-1-akkoord gaat. De Oekraïnse bewindsman zou daarna verklaard hebben dat zijn land niet bereid is onder druk uit de atoomwapenclub te stappen en zeker niet als dat ten koste van de nationale veiligheid gaat.

Clinton verklaarde tegenover verslaggevers dat "wij geen behoefte hebben aan nieuwe nucleaire mogendheden. De VS proberen hun eigen nucleaire voorraad in te krimpen en dat beleid ook aan andere bezitters van atoomwapens op te leggen".

In januari dit jaar beweerde de Oekraïnse president, Leonid Kravtsjoek, dat Oekraïne een van de eerste landen zal zijn die de historische stap zet om deze planeet vrij te maken van atoomwapens.

Vietnamezen op de vlucht

■ *VIETNAM-GRENS - Woonboten van Vietnamezen steken over naar Vietnam. Duizenden Vietnamezen hebben in de afgelopen weken Cambodja verlaten als gevolg van de aanslagen van de Rode Khmer welke speciaal gericht zijn op de Vietnamezen.* *(AFP-satellietfoto)*

Privé-legertjes ingezet tegen 'bandieten'

Tientallen doden door opium-maffia in Myanmar

RANGOON - Strijders van het privélegertje van opiumkoning Khun Sa in Myanmar (Burma) hebben het afgelopen weekeinde een slachting aangericht in de noordoostelijke provincie Shan, waarbij 61 mensen zouden zijn vermoord. Bij een soortgelijk drama op 9 februari in dezelfde streek werden ook al zestig mensen gedood, zo heeft het officiële Myanmarese 'Arbeidersdagblad' donderdag gemeld.

Functionarissen in de provincie aan de grens met Thailand zeggen soortgelijke berichten te hebben ontvangen uit onafhankelijke bronnen. Een medewerker van Khun Sa zei dat de 61 burgers zaterdag werden gedood doordat ze terechtgekomen waren in een vuurgevecht tussen Myanmarese troepen en de strijders van opiumkoning in Monghast. Khun Sa had zijn legertje er naar toe gestuurd op verzoek van bewoners van het dorp die klaagden over bandieten, vertelde hij. Bij aankomst liepen de strijders in een hinderlaag van regeringstroepen die de bandieten steunen, aldus de zegsman.

Het *Arbeidersdagblad* meldt echter dat ongeveer tachtig strijders onder leiding van commandant Hsam Hkam 120 mensen vastbonden, onder wie kinderen, en op hen schoten. Vervolgens zouden ze de dorpsbewoners van hun goud en edelstenen hebben beroofd.

Kort geding tegen Lovers

CFW en werknemers vechten ontslag aan

WILLEMSTAD — Mr. H.W. Braam Jr. vindt het te ver gaan werknemers op staande voet te ontslagen, terwijl mr. R.A. Diaz van mening is dat het wapen van staking te veel en te snel wordt gebruikt. Deze twee standpunten werden vanmorgen naar voren gebracht tijdens een kort geding dat de vakbond CFW tegen Lovers Distribution Company aanspande.

Begin maart is een groep Lovers-werknemers in staking gegaan, waardoor het Frica-bedrijf ofte wel Caribbean Fruit Products helemaal plat kwam te liggen. Volgens de Lovers-directie heerste er geen arbeidsconflict, terwijl de actievoerders meenden dat de directie hen de vrijheid moest geven zich aan te sluiten bij de CFW.

Na een oproep van de directie aan de groep actievoerders om het werk te hervatten, volgden er ontslagen op staande voet voor 21 werknemers. CFW heeft hierop een kort geding tegen de Lovers Distribution Company aangespannen, om de ontslagen ongedaan te maken.

Braam Jr. hekelde vanmorgen het besluit van de Lovers-directie om de werknemers op staande voet te ontslagen. Hij voerde aan dat die beslissing een te zware straf is, en dat de directie beter disciplinaire maatregelen had kunnen treffen.

In het kort geding kwam ook naar voren dat CFW een strijd voert om de vertegenwoordiging van de Loverswerknemers te krijgen. Dat was namelijk de genoemde reden voor de staking. De vakbond spande zelf namens de werknemers het kort geding aan.

De advocaat van de Lovers-directie, Diaz, is de mening toegedaan dat het wapen van staking grote schade berokkent aan zowel de bedrijven als de samenleving. Bovendien meent de raadsman dat de vakbond aan het verkeerde adres is: niet de Lovers Distribution Company, maar de directie van het Frica-bedrijf (Caribbean Fruits Products) zou voor de rechter moeten verschijnen, zo pleitte hij. **Uitspraak op vrijdag 2 april.**

Staten akkoord met 8,4 miljoen voor aandelen ALM

WILLEMSTAD —De Staten zijn gisteren unaniem akkoord gegaan met het wijzigen van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van 1992.

In een ongewoon vlot verlopende openbare Statenvergadering werd unaniem goedg vonden dat van de gelden op de begroting 1992 ruim [illegible] gulden wordt aangewend voor het volstorten van het aandelenkapitaal in [illegible] v. Dit betekent een toename van het begrotingstekort met 8,4 miljoen gulden.

Het volstorten van het aandelenkapitaal moest nog ge[illegible]en in verband met de overname van veertig procent van de aandelen van de ALM n.v. door de KLM in april 1991. Aandeelhouders van de ALM c.v. zijn de vennootschappen ALM n.v. en KLM b.v. via hun respectievelijke dochters ALMAIR n.v. en AIRGO b.v.

Opleiding in hotel management

WILLEMSTAD — De Hotel Management School Leeuwarden (Nederland) geeft op vrijdag 26 maart informatie over de nieuwe opleiding Hospitality Services Management. Om 10 en 19 uur zijn belangstellenden welkom in het Sonesta Beach Hotel.

Geïnteresseerden dienen een *associate degree* in hotel management te hebben of een graad in een ander sociaal vak. Ervaring is een pre.

Concert van Orfeón Crescendo

WILLEMSTAD — Het zangkoor Orfeón Crescendo, dat onder leiding staat van dirigent Frank Davelaar, houdt volgende week dinsdag een concert in het kerkgebouw van Janwe. Het Requiem van Gabriel Fauré en werken van Mendelssohn en Dvorak worden door de Orfeón-zangers vertolkt.

In het *Requiem* van Gabriel Fauré volgt, aldus Davelaar, Fauré niet de gebruikelijke delen van de dodenmis zoals andere componisten dat wel doen. "Zo laat Fauré het *Dies Irae* weg, maar verwerkt een stuk ervan in het *Libera me Domine*", aldus de dirigent.

Het verstilde werk roept volgens Davelaar niet de verschrikking maar slechts de vrede van de dood op. Het concert begint om 20.30 uur.

Home-Fair Trade exhibition

■ *WILLEMSTAD — De Home Fair Trade Exhibition '93 werd donderdagavond officieel geopend in het International Trade Center. De attracties op de eerste avond waren het in het eigen ITC gebouwde droomhuis en de gepresenteerde shows, waarin lokale en internationale artiesten de revue passeren. Deze shows werden gepresenteerd in combinatie met het televisie-programma Rikesa Universal.*

De opkomst van het publiek op de openingsavond was groot. De meer dan vijftig ondernemers die een stand hadden, presenteerden een grote diversiteit aan huishoudelijke produkten, woon- en bouwmaterialen en woninginrichting en -decoraties.

Drieëneenhalf jaar cel voor organistor drugstransport

WILLEMSTAD — Rechter mr. F. Veenhof heeft vanochtend H.O. veroordeeld tot drie jaar en zes maanden gevangenisstraf wegens zijn bewezen verklaarde aandeel in handel in drugs. O. vond als bedrijfsleider en aandeelhouder van een jongerencafé in Saliña een purser bereid om voor hem drugs naar Nederland te brengen.

H.O. krijgt twee weken de tijd om in hoger beroep te gaan tegen het vonnis. Tot na het verstrijken van die termijn blijft hij vrij man. Eerder werd hij op vrije voeten gesteld door de rechter vanwege een vormfout.

H.O. liep in 1990 tegen de lamp toen een koerier gesnapt werd op de luchthaven Schiphol met een blok cocaïne afkomstig van Curaçao. Naar aanleiding van een strafrechtelijk onderzoek tegen de koerier werden ook een aantal Curaçaoënaars als verdachten aangemerkt. Alleen voor de rol van H.O. kon de bewijslast sluitend worden gemaakt. In de bezittingen van O. werd een persmal gevonden die exact dezelfde maat had als het blok verdovende waar.

De officier van justitie eiste aanvankelijk vijf jaar. Onder er 28 maanden na aanhouding vonnis werd gewezen trok de rechter zes maanden van de celstraf af. De magistraat trok ook nog een jaar af omdat hij de eis van de openbare aanklager te hoog vond.

Het is nog niet zeker of de veroordeelde in hoger beroep gaat.

'Consultatief Mechanisme niet over Isla'

WILLEMSTAD — In het tweedaags overleg tussen de Antillen, Aruba, Venezuela en Nederland is niet gesproken over de Islaproblematiek. Aldus de Nederlandse ambassadeur te Venezuela Robert Meys die het overleg van het Consultatief Mechanisme bijwoonde.

De tweedaagse had tot doel het werk van vijf gemengde werkgroepen te beoordelen die zich bezighouden met geschiedenis, cultuur, economie, milieu en de Isla. Ondanks dat de evaluatie van de werkgroep Isla op de agenda stond is over de Islaproblematiek als zodanig niet gesproken, aldus de Koninkrijksvertegenwoordiger. Meys kwalificeert het verloop van de besprekingen als uiterst positief, zonder op de inhoud van het overleg in te gaan. De directeur van het Bureau Buitenlandse Betrekkingen van de Nederlandse Antillen zal bij terugkeer wel informatie verschaffen. volgens Meys heeft het bezoek van Liberia-Peters een politiek krachtige impuls gegeven voor een betere samenwerking.

Rapport over groei Curaçao:

Economische ontwikkeling kent interne en externe knelpunten

WILLEMSTAD — Toerisme, Curaçao als internationaal financieel centrum, distributie met toegevoegde waarde, training en industriële produktie zijn de sectoren waarop de prioriteit gericht moet blijven ter bevordering van de economishe ontwikkeling. In het rapport Sustaining Growth of Curaçao's economy in the 1990's worden de strategiën en de knelpunten voor die sectoren geïnventariseerd.

Die knelpunten liggen deels op Curaçao, deels in het buitenland. Zo is er in de toeristische industrie een tekort aan arbeidskrachten, ondanks het trainingsprogramma voor duizend personen. De verwachting is, dat het toerisme plaats kan gaan bieden aan 3700 nieuwe banen. De verbetering van het produkt, inclusief de aangeboden diensten, gaat echter nu nog te langzaam, zo wordt in het rapport opgemerkt. Ook de promotie is niet goed toegesneden op het produkt, terwijl de luchtvaartverbindingen met de VS en Europa achterblijven.

Bovendien lijkt Curacao nog steeds niet te hebben besloten op welk type toerist men zich eigenlijk wil richten; en om een gerichte promotie te kunnen voeren, is dat wel nodig. Hetzelfde geldt voor de andere economische sectoren, op die van de financiële dienstverlening na.

Voor het verder ontwikkelen van Curaçao als financieel centrum, een sector waarin duizend arbeidsplaatsen kunnen worden geschapen, ontbreken momenteel voldoende opgeleide arbeidskrachten en er is dringend investering in de telecommuniatie nodig. Maar er liggen hier voldoende mogelijkheden om concurrerend te werk te kunnen gaan.

Wat betreft de industriële ontwikkeling zal niet alleen rekening moeten worden gehouden met de beschikbare arbeidskrachten, maar ook met ruimtelijke en milieu-aspecten. Een vervuilende industrie kan de inspanningen op bij voorbeeld toeristisch gebied negatief beïnvloeden.

Elisabeth Ollé

WILLEMSTAD — Aanstaande zondag wordt in landhuis Bloemhof een expositie geopend van het werk van de Spaans-Curaçaose schilderes Elisabeth Ollé-Curiel.

Ollés werken zijn expressionistisch, levendig en kleurrijk. Ze schilderde ook op Curaçao en exposeerde eerder in Spanje, Engeland, Nederland en Italië. De expositie is van 28 maart tot en met 4 april te zien van 15.30 tot 18 uur, en op 3 en 4 april ook nog van 11 tot 13 uur. De tentoonstelling wordt geopend door gedeputeerde van Cultuur, mevrouw Peternella-Pieters Kwiers.

■ *WILLEMSTAD — Gezaghebber drs. Elmer Wilsoe (zie foto) heeft donderdag het bordje met de bustijdenvermelding voor de route Montagne onthuld. Dit gebeurde op het busstation in Punda. Gedeputeerde Arrindell kijkt toe.*

Wat betreft staatkundige toekomst

Isena (Unie Antillianen): Curaçao grote struikelblok

ROTTERDAM/WILLEMSTAD — Curaçao vormde het grote struikelblok op de recente Toekomstconferentie. Als grootste eiland met het hoogste inwonertal meent het nu ook recht te hebben op een status aparte. De eis van Nederland — eerst bestuurlijk en financieel orde op zaken stellen en pas daarna een status aparte — is gezien de situatie op het eiland (jongerenprobleem en de vele gevallen van nepotisme en corruptie) gerechtvaardigd.

Dat schrijft Gedion Isena, secretaris interne zaken van de Unie van Antillianen en Arubanen in Amsterdam in *NRC-Handelsblad*. Hij verwijst naar uitspraken van Don Martina, dat de autonomie niet van Bestuurscolleges of van een regering, maar van een volk is. "Don Martina weet echter ook wel dat het de politici in willemstad zijn die het volk zijn autonomie hebben afgenomen en ook dat de Curaçaose politici allang hun krediet hebben verspeeld. Het politieke systeem op Curaçao is in dezelfde mate aangetast als het Italiaanse politieke bestel", schrijft hij.

Verder herinnert hij aan de kritiek op Curacaose politici dat ze (veel te) dure buitenlandse reizen maken. Met name Mendes de Gouveia moest het ontgelden. "Het resultaat van al deze reizen, zo werd in de *Amigoe* vermeld, zou zijn dat de werkgelegenheid was toegenomen en dat er ook nieuwe banen gecreëerd zouden worden. Als dat allemaal waar zou zijn, zou Mendes de Gouveai — zoals de leider van een oppositiepartij al suggereerde — inderdaad meteen heilig verklaard kunnen worden. Op Curaçao is er vrijwel geen enkele politicus die enig aanzien heeft onder de bevolking, met uitzondering wellicht van oud-minister Stanley Inderson, die een deugdelijke gezondheidszorg nastreefde. Zijn aftreden vorig jaar werd door velen ook betreurd", aldus Isena.

Het Curaçaose verzet tegen het synthese-document komt volgens hem voor een belangrijk deel voort uit het besef van de politici dat daarmee het einde van hun tijdperk wordt ingeluid. Zij zouden in veel mindere mate dure reizen ("Belangrijk voor de werkgelegenheid op de Antillen") kunnen ondernemen. En het nepotisme zou door de maatregelen die uit het document voortvloeien aan banden worden gelegd. Voor de politici op Curaçao komt het synthese-document dan ook aan als een *one-two-three punch*. Ze zouden ogenblikkelijk knock-out zijn.

Don Martina stelde dat Curaçao zelf op grond van een brede maatschappelijke discussie zijn prioriteiten zou moeten vastellen. "Hier is sprake van een *sick joke*, want op Curaçao is nooit echte maatschappelijke discussie gevoerd". Niet alleen politici, maar een brede laag van de bevolking zou zich over de prioriteiten voor Curaçao moeten uitspreken, besluit Isena. "Nederland bevindt zich nu in de moeilijke positie dat het Curaçao moet laten zien dat het ernst is en dat de tijd opraakt, terwijl het dit Koninkrijksdeel tegelijkertijd als broos vastwerk moet behandelen", aldus Isena in *NRC-Handelsblad*.

Drie jaar cel voor misbruik van stiefkind

WILLEMSTAD — Rechter mr. F. Veenhof heeft vanochtend W.D. veroordeeld tot drie jaar celstraf conform de eis van de officier van justitie. De man stond terecht in verband met sexueel misbruik van zijn minderjarige geestelijk onvolwaardige stiefdochter. De advocaat van de veroordeelde zegt dat zijn cliënt in hoger beroep gaat omdat hij onschuldig is.

De rechter baseerde zijn vonnis op uitgebreid verhoor van het meisje en op verklaringen van de moeder en een vriendin van de moeder. De zaak kwam vorig jaar aan het rollen toen de dochter zich anders ging gedragen en na aanhoudende vragen tegenover de huisvriendin en de moeder aangaf dat D. sexueel contact met haar had gezocht.

Bon Bini Club

WILLEMSTAD —De Bon Bini Club organiseert op 7 april een speciale doe-ochtend. De Europese Nederlanders gaan zich verdiepen in 'patchwork' met papier, waarmee bij voorbeeld verjaardags- of menukaarten gemaakt kunnen worden. Voor deze ochtend zijn speciale pakketjes verkrijgbaar à Naf 7,50. Belangstellenden moeten potlood, schaar en lijm meenemen. Opgave bij Wilma Busker (tel. 614394) of Helen van Marrewijk (tel. 676815). De ochtend vindt plaats in jeugdhuis de Tamarijn, Mahaaiweg, hoek Jasmijnweg, en begint om 9 uur. Er is een crêche aanwezig.

Autobusbedrijf met grote plannen

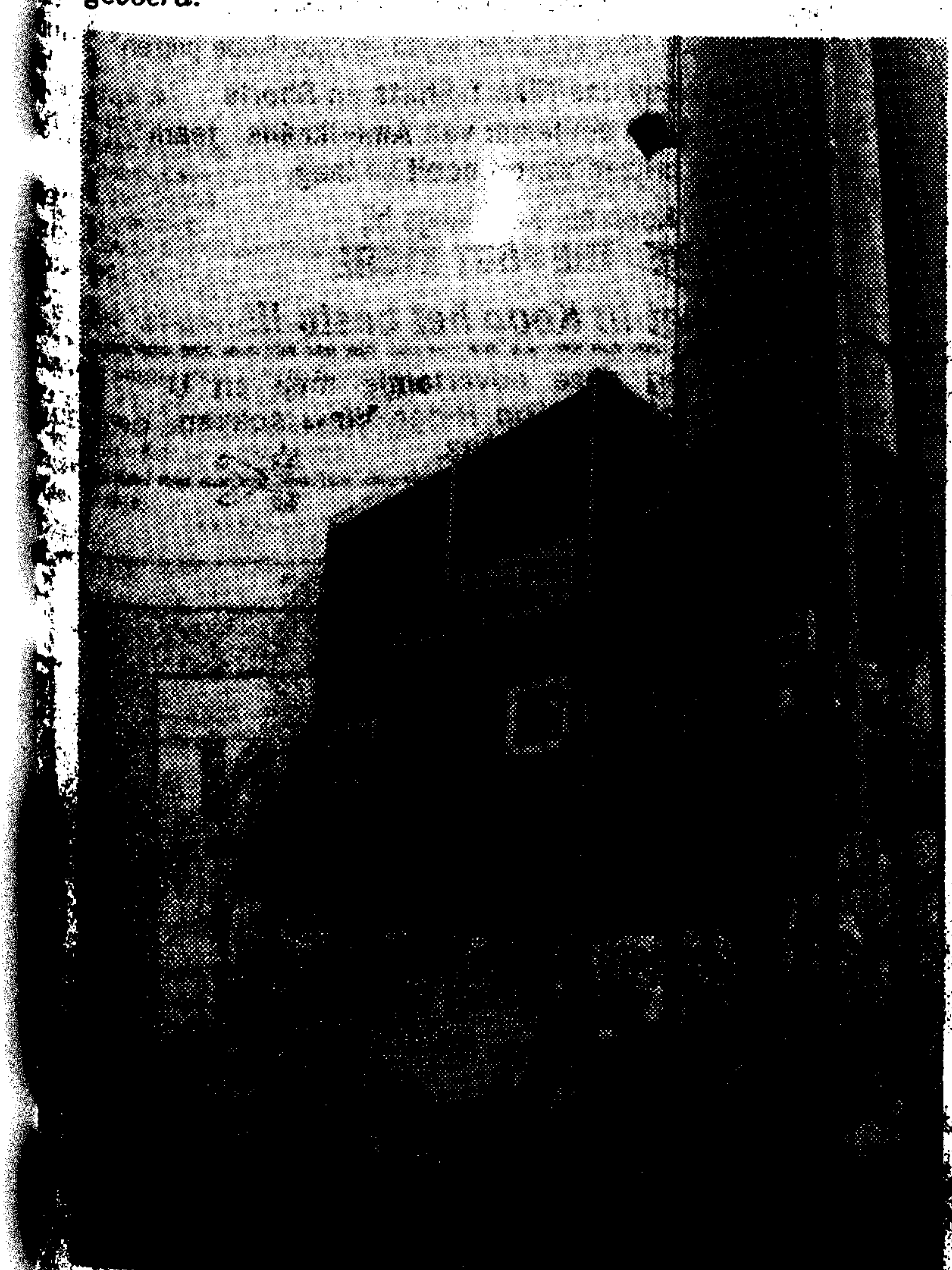
WILLEMSTAD — De directie van het ABC Autobusbedrijf wil dit jaar nog een groot aantal plannen doorvoeren, die onder andere een verbetering van de dienstverlening beogen. In dit opzicht passen die plannen ook in het beleid van gedeputeerde Abel Arrindell, die met een reorganisatie en upgrading van het busbedrijf bezig is.

Dit blijkt uit de op donderdag gehouden toespraken van de gedeputeerde en de directeur van het Autobusbedrijf Omar Con, tijdens de officiële onthulling van een bustijdenbordje op het busstation in Punda.

Een van die plannen is het bestellen van twintig nieuwe bussen voor het ABC autobusbedrijf. Gemikt wordt op moderne en comfortabele bussen, aldus directeur Con. Voorts denkt de directie aan de aanschaf van een zogeheten Trunking System. Door dit geavanceerde telecommunicatiesysteem, zullen alle bussen en de centrale post een uitstekende verbinding hebben met de hoofdwacht op Buena Vista.

Veel aandacht zal ook worden gegeven aan de upgrading van het personeel. In de toekomst gaan er ook minimale eisen worden gesteld aan aankomende chauffeurs en ze moeten ook klantgericht gaan werken. Het autobusbedrijf komt op minstens acht routes met een vermelding van de vertrektijden. Verder zijn de directie en de gedeputeerde van plan met kaartcontrole te komen in de bussen.

■ *WILLEMSTAD —De Betonwarenfabriek en Ready-Mix Betonindustrie, beide dochterondernemingen van de Mijnmaatschappij Curaçao, hebben het afgelopen jaar circa elf miljoen gulden geïnvesteerd in terreinen, gebouwen en machines voor de beide fabrieken te Briebengat. De nieuwe fabrieken zijn al enige tijd in gebruik, maar worden morgen officieel geopend. Op de foto de silo batterij. Vanuit deze silo worden de toeslagmaterialen afkomstig van de Mijnmaatschappij naar de machines gevoerd.*

Exploitatie Caprileskeuken in totaal 10 jaar

Caribbean Catering houdt vast aan toezeggingen oud-minister Gumbs

WILLEMSTAD —De vier jaar geleden door de toenmalige minister van Volksgezondheid, Louis Gumbs, in gang gezette privatisering van de Capriles Kliniek keuken heeft al tot de nodige rechtszaken geleid. Zo spande vorig jaar oktober Caribbean Catering-eigenaar John een kort geding aan tegen het Land (dat hij won omdat de overheid geen verweer voerde) en loopt er een bodemprocedure over door Caribbean Catering verricht schilderwerk. Donderdagmiddag vond een getuigenverhoor plaats in de bodemprocedure die John tegen het Land heeft aangespannen over de duur van het contract: is dat vijf jaar, plus een optie van nog eens vijf jaar, zoals John zegt, of was inmiddels een periode van drie jaar, plus een optie van twee of drie jaar overeengekomen, zoals het Land zegt.

De uitslag van dat dispuut heeft nogal wat consequenties voor de bijna zestig jaar oude kliniek: Nederland heeft zich bereid verklaard mee te werken aan de realisatie van een nieuw psychiatrisch ziekenhuis waarin gewerkt kan worden volgens de therapeutische inzichten van deze tijd, maar lijkt geen geld te willen stoppen in de bouw van een nieuwe keuken die geëxploiteerd wordt door een particulier bedrijf.

Eind '88 werd door minister Gumbs bepaald dat -overigens tegen het advies van de directie in- de keuken van de Capriles Kliniek zou worden geprivatiseerd. Op de openbare inschrijving van februari '89 reageerden vijf cateraars, waaronder Caribbean Catering (C.C.). Die zat, met een prijs van 19,85 per patient/per dag (p.p./p.d.), op bijna het drievoudige van de laagste inschrijver en op bijna het dubbele van wat het de overheid kostte de keuken in eigen beheer te houden. Ook wilde C.C. een contract voor de duur van vijf jaar plus een optie van nog eens vijf jaar. C.C. kreeg het werk toegezegd, onder voorbehoud dat er verder zou worden onderhandeld.

BRIEFJE

Dat gebeurde, zo bleek gistermiddag, via een door de adjunct-secretaris van de Raad van Ministers opgesteld en door Gumbs ondertekend briefje. Niet alleen was de adjunct-secretaris geen [illegible] de procedure [illegible] was [illegible] ongewoon. Normaal gesproken wordt Juridisch/Algemene Zaken (JAZ) bij dergelijke toezeggingen betrokken en gaat er ook geen brief de deur uit, voordat JAZ er [illegible] getuige mr Nelson Navarro, toentertijd hoofd JAZ.

Hoewel ongebruikelijk, was deze handeling van Gumbs niet onwettig, want er bestaan geen richtlijnen in deze. Zo deelde Navarro ook de toenmalige coalitie mee tijdens een Statenvergadering over de keuken. Die vergadering was aangevraagd nadat er de nodige politieke commotie was ontstaan over het gunnen van de keuken aan John, een goede vriend van de minister, maar in cateringopzicht onervaren. Ook de door C.C. voorgestelde prijs, die het Land in plaats van minder juist meer geld per jaar zou gaan kosten, zorgde voor een wekenlang aanhoudende rel in de media.

De toenmalige minister van Financiën (De Paula) liet ondertussen weten, dat van een contract van vijf jaar (plus een optie van nog eens vijf jaar) geen sprake zou kunnen zijn, omdat dat in strijd is met de comptabiliteitsvoorschriften. Volgens die regels kan er slechts een contract voor drie jaar worden afgesloten, al dan niet met een optie tot verlenging van nog eens twee of drie jaar.

CONTRACTDUUR

Daarop werd in augustus '89 een commissie ingesteld, bestaande uit Navarro en Capriles Kliniek-administrateur Bodok, die met C.C. over de hoogte van de prijs en de contractduur zou onderhandelen. Volgens getuigen Navarro en Ivan de Windt (namens C.C.) bereikten de partijen overeenkomst over de prijs van de maaltijden aan de hand van het advies van de Landsaccountantsdienst: 10,65 p.p./p.d. met terugwerkende kracht tot 14 juli '89, de dag dat C.C. aan het werk ging. Later zou de prijs verder worden teruggebracht naar 10.45 p.p./p/d..

Over de gesprekken rond de duur van het contract kon De Windt gisteren niet veel meer zeggen dan dat hij gehoord had dat de minister van Financiën bezwaar had gemaakt. Voor het deel van de onderhandelingen over de contractduur was De Windt geen adviseur van John, maar advocaat mr Gorsira.

Volgens Navarro leidden de onderhandelingen er in eerste instantie toe, dat John akkoord was met 'drie jaar plus'. Dat 'plus' zou een compensatie inhouden voor de verkorte duur van het contract, door middel van hogere prijzen voor uitstapjes van de patiënten en door een nog nader te bepalen vergoeding over te plegen investeringen (over dat laatste aspect loopt nog een andere bodemprocedure, red.). Later was John het daar toch weer niet mee eens en kwam men uit op drie jaar, plus een optie van drie jaar.

AKKOORD

Daarop zei de minister van Financiën, dat hij er dan liever vijf jaar van zou maken: drie jaar plus een optie van twee jaar. John zou daarmee in december '89 of januari '90 telefonisch akkoord zijn gegaan, omdat er nog zou worden gepraat over de vergoedingen voor de investeringen. Medio '90 trad ondertussen een nieuwe minister van Volksgezondheid aan (Inderson).

Het concept-contract voor de drie-plus-twee jaar (het was inmiddels september '91 geworden) werd toegestuurd aan De Windt, die het zonder commentaar doorstuurde naar John. Enige tijd later kwam er een brief van John, dat hij het er toch niet mee eens was. Navarro: "Toen stond alles weer op *tilt* en konden we weer van voren af aan beginnen met onderhandelen."

In april '92 trad de volgende minister van Volksgezondheid aan ('Papa' Statia), die aan Navarro -inmiddels niet langer in overheidsdienst, maar onderhandelend voor het Land- zei dat hij niet hoefde vast te houden aan de drie-plus-twee jaar, maar dat hij de ruimte kreeg voor drie-plus-drie jaar. Sinds 24 juni '92 is een nieuw contract afgesloten voor drie- [illegible] (vier jaar optie) zou worden geprocedeerd, met de bewijslast voor C.C.

C.C. houdt vast aan zijn offerte en het niet door JAZ gescreende briefje van Gumbs, waarin Gumbs impliciet akkoord zou zijn gegaan met die offerte. In de eerste week van mei buigt rechter Ludo Goossens zich verder over de zo langzamerhand wel erg taai geworden keukenprodukties.

Weet zich gesteund door RvC

EMG: 'Zullen ondanks kritiek doorgaan met managen van GEBE'

WILLEMSTAD — De Effective Management Group (EMG) twijfelt er niet aan dat bepaalde mensen op Sint Maarten zullen doorgaan met aanvallen op de EMG wegens het interim-management bij het elektra- en waterproducerend bedrijf GEBE. EMG weet zich echter gesteund door de aandeelhouders en de Raad van Commissarissen en zal voortgaan met het ontwikkelen van de plannen op organisatorisch, financieel en technisch gebied. Aldus de EMG. Een van de commissarissen heeft ondertussen al gevraagd of EMG het management voor vijf jaar op zich wil nemen.

Veel van de onrust die onlangs ontstond rond de GEBE, is te wijten aan een campagne onder leiding van de 'afgezette' directeur Lambert en de eveneens 'afgezette' interim-manager Illidge, die door de aandeelhouders was aangesteld. Zij zouden gebruik hebben gemaakt van anti-Curaçaose gevoelens op het eiland. Ook werden daarbij de problemen rond een cao bij de Curaçaose Dokmaatschappij en de Kodela aangehaald, terwijl ook het onderzoek dat het Openbaar Ministerie doet naar eventuele malversaties bij de Kodela werden gebruikt als anti-EMG-argument, aldus EMG.

In een schrijven aan de media verklaart EMG dat zij min of meer tegen wil en dank het interim-management heeft verkregen en dat zij ook helemaal niet geïnteresseerd is dat op langere termijn te doen. De bedoeling is slechts in vijf maanden tijd de, lange tijd in allerlei opzichten verwaarloosde, GEBE weer op poten te krijgen. Overigens is vanuit de raad van Commissarissen al het verzoek uitgegaan of EMG het management voor vijf jaar op zich wil nemen.

Een eerste inventarisatie van EMG heeft geleerd dat het merendeel van de werknemers het bedrijf is toegewijd, maar dat de fabriek te lijden heeft gehad van mismanagement door Lambert en Illidge. Dat mismanagement werd op 19 maart uitgebreid uiteengezet door GEBE-commissaris F. Mingo tijdens een aandeelhoudersvergadering.

Mingo dook terug in de tijd en stelde onder meer, dat wie (in 1985 en later) maar de grootste mond of het slechtste humeur had bij GEBE in aanmerking kwam voor promotie: er heerste de wet van de jungle. Degenen die nu zijn opgestaan tegen het EMG-management komen uit die tijd voort, aldus Mingo. En sinds Lambert's benoeming tot directeur in 1987 is het nog verder bergafwaarts gegaan.

In zijn toespraak beschuldigt Mingo bepaalde stafleden er onder meer van dat zij hun salarissen in enkele jaren hebben verdubbeld en/of belangen zouden hebben bij aannemers die voor GEBE werken.

Gastoptreden Krissy met Peter Neumer

WILLEMSTAD — De Amerikaanse-Antilliaanse zangeres Krissy zal dinsdag en woensdag in Club Façade als gastzangeres optreden zamen met de Amerikaanse jazz-funk specialist Peter Neumer en zijn groep Venture. Kaarten voor het Neumer & Venture-concert zijn verkrijgbaar bij Soundwaves, de boekhandels Mensing en Salas en bij Façade en Roadrunner.

Begeleide klim naar top

Zondag open dag Christoffelpark

WILLEMSTAD — In het Christoffelpark is het zondag 28 maart open dag. Om zes uur precies kan onder leiding van parkopzichters de klim naar de [illegible] Christoffelpark worden ondernomen.

Voor de lokale bevolking is de entree op deze dag gratis. Buitenlandse bezoekers betalen de normale entreeprijs. De parkleiding gaat ervan uit dat de bevolking van Curaçao via de belastingen al meebetaalt aan de instandhouding van het park. Om die reden heeft zij eens per maand gratis toegang.

Hogere eisen aan kinderopvang

WILLEMSTAD —De minister van Onderwijs, Stato Walle, heeft gisteren het symposium 'nieuwe opvattingen in de opvoeding van de allerkleinste kinderen' geopend. Hij deed dit in aanwezigheid van de gouverneur, zijn echtgenote, de Minister-President, gedeputeerde mevrouw Peternella en andere hoogwaardigheidsbekleders.

Door alle inleiders werd de nadruk gelegd op het belang van een goede opvoeding van de nul- tot vierjarigen in onze samenleving, en vooral van de kinderen die een crèche of speelschool bezoeken. Volgens de sprekers moeten er hogere eisen worden gesteld aan de kwaliteit van de opvang.

Sifma maakte van de gelegenheid gebruik om een boekje getiteld "Verhaaltjes voor de kleintjes" te dopen. Premier Liberia-Peters werd aangewezen als peetmoeder. Angela Juliana-Dekker, directrice van Sifma, hield een lezing getiteld 'professionalisering in het werk met de allerkleinsten'. Zij vond dat het tijd werd dat het beroep van crècheleidster als zodanig erkend wordt in de samenleving. "Dit werk met hele kleine kinderen is een zo'n verantwoordelijke bezigheid dat dit vastgelegd zou moeten worden in een ethische code. De kinderen zelf kunnen niet reageren op de opvoeding die ze krijgen", aldus Juliana-Dekker. Het symposium wordt vandaag en morgen voortgezet in de aula van de UNA. Dr. Esla Lynch uit Trinidad zal vandaag ingaan op de overgang van de crèche naar de kleuterschool. Morgen geeft dr. Kerida McDonald uit Jamaica een lezing over professioneel omgaan met ouders die hun kind laten opvangen. Verder is er gelegenheid voor discussie. De boekjes zijn op het symposium te koop en later ook verkrijgbaar bij Sifma: Verlengde Triangelweg z/n, St. Rosa-gebouw F.A.J. tel. 677673.

ALM-informatie over Cuba

WILLEMSTAD — De ALM houdt zaterdag een informatieve bijeenkomst over het land Cuba. Dit is in verband met de vluchten van de ALM, vanaf zondag 4 april, naar de Cubaanse hoofdstad Havana. Deze bijeenkomst begint om 17.00 uur in het International Trade Center (ITC).

Viering Dag van de Arbeid:

VBC tegen vrijgeven op 3 in plaats van 1 mei

WILLEMSTAD—De Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC) krijgt de laatste tijd veel vragen over de officiële viering van de Dag van de Arbeid op 1 mei. 1 Mei valt dit jaar op een zaterdag, reden voor sommigen om aan te nemen dat als gevolg hiervan maandag 3 mei een vrije dag zal zijn.

Naar oordeel van de VBC is dit volstrekt onjuist. De landsverordening Arbeidsregeling 1952, waarin dit onderwerp geregeld is, is hierin zeer duidelijk. Artikel 8 lid 1 sub b in combinatie met het landsbesluit houdende algemene maatregelen van 20 september 1954 dat dit aspect behandelt, schrijft voor dat 1 mei de dag is waarop viering van de Dag van de Arbeid dient te geschieden, tenzij de dag op een zondag valt. Indien het laatste het geval is, dan wordt de eerstvolgende werkdag in mei met de zondag gelijkgesteld. Zoals gesteld valt 1 mei dit jaar op een zaterdag.

De VBC is van mening dat de zaterdag een normale weekdag is en dat viering van de Dag van de Arbeid dit jaar gewoon op 1 mei dient te geschieden. Er is geen enkele reden of argument te bedenken om maandag 3 mei vrijaf te geven. Dit werd nog eens bevestigd door de officiële instantie van de overheid.

Ondertussen heeft de VBC begrepen dat het onderwijzend personeel op 3 mei vrij is vanwege viering van de Dag van de Arbeid. De VBC vindt dit een onbegrijpelijke zaak. Hiermee is de deur wagenwijd opengezet voor anderen, met name het ambtenarenkorps, om ook de eis te deponeren voor dezelfde faciliteit in aanmerking te komen.

Teneinde verdere misverstanden en misinterpretaties te voorkomen, dringt de VBC bij de autoriteiten erop aan om zich formeel hierover uit te spreken en de wettelijke bepalingen hieromtrent publiekelijk kenbaar te maken. Eveneens wordt bij de autoriteiten erop aangedrongen om de vergissing die blijkbaar in het onderwijs gemaakt is, te corrigeren.

Rijtijden gele bus bij haltes

WILLEMSTAD — Het Autobusbedrijf Curaçao (ABC) heeft een begin gemaakt met het aangeven van de vertrektijden op de bushaltes. De eerste route die voorzien wordt van bordjes met de dienstregeling is de route Montaña Abou.

In de nabije toekomst worden de bushaltes langs alle routes voorzien van een schema met de vertrektijden, zodat de passagiers precies weten wanneer de eerstvolgende bus vanaf die halte vertrekt.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08 30-12.00/14.30-17 30 uur; zaterdag gesloten

TELEFOON
24333
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639. 22316 en 24508 **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10 00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter S.S. Sneek via Horacio Oduber Hospitaal (tel.: 24300) of via Alarmcentrum (115).
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter J. Tromp via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
del Pueblo, Caya Betico Croes 48 (Oranjestad). Tel. 21253.
Boven de brug:
San Lucas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat. Tel.: 45712.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martinez, tel.: 24696

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

TELEARUBA
VRIJDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 Ripiti y Gana; 19.00 My Two Dads; 19.23 Showbiz Today; 19.43 Management; 20.00 Telenoticias; 20.30 Valery; 21.00 CNN International News; 21.45 Movie: **Avalanche Express**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

Concert topvirtuoos

■ *ORANJESTAD — Het is wellicht een beetje triest, tot de ontdekking te komen dat Nederland met meer dan tien conservatoria slechts drie sologitaristen klassieke muziek van wereldformaat bezit, te weten Hans de Weerd, Enno Voorhorst en Stanley Noordpool. Van deze drie topvirtuozen is Hans de Weerd onbetwist de koploper. Op vrijdag 2 april zal hij in Cas di Cultura een concert verzorgen, dat om 20.15 uur begint. De organisatie is in handen van het Consocium Martina, bijgestaan door de Arubaanse Kunstkring.*

Judokampioenschap

ORANJESTAD — Aruba Judo Association organiseert gedurende het komend weekeinde de nationale judokampioenschappen. De wedstrijden vinden plaats in Cento di Barrio Tanki Leendert op zaterdag 27 maart om 15 uur en op zondag 28 maart om 10 uur.

Vijf achtereenvolgende dagen Jazz Festival '93

Lokaal protest tegen benoeming van buitenlandse art-director

ORANJESTAD — Vanaf woensdag 9 juni tot en met zondag 13 juni 1993 wordt in het Entertainment Center het zesde Arubaanse Jazz Festival gehouden. John Secada wordt de grote attractie dit jaar. Met ASOMA wordt overlegd wat de lokale inbreng kan zijn. Tot groot protest van de lokale bedrijven, heeft het organiserend comité Karl Welch van Priceless Jewel Entertainment uit Birmingham, Alabama, tot art-director van het festival benoemd.

Zo vindt Harold de Miranda van het lokale bedrijf Entertainment Express het totaal onjuist, dat zijn bedrijf, dat ieder jaar haar diensten aanbiedt, wederom niet is ingeschakeld. De Miranda heeft de minister van Justitie inmiddels verzocht geen werkvergunning aan Welch te geven omdat er op Aruba mensen zouden zijn die dit werk ook kunnen doen. "De artiesten die dit jaar op zullen treden, hadden ook gecontracteerd kunnen worden door Entertainment Express. De prijzen hadden dan zeker niet hoger gelegen," aldus De Miranda.

Onder leiding van voorzitter Tim Werleman gaf het organiserend comité gisteren tijdens een persconferentie uitleg over de stand van zaken. Werleman is er trots op dat het Arubaanse Jazz Festival de afgelopen vijf jaren een uitstekende naam heeft verworden en vooral internationale bekendheid geniet.

Dit jaar wordt het festival niet in twee weekeinden, maar vijf achtereenvolgende dagen gehouden. Ditmaal kan gebruik worden gemaakt van het Entertainment Center, dat volgens Werleman uitstekend voldoet voor dit soort evenementen omdat alle benodigde faciliteiten aanwezig zijn.

PROGRAMMA

Het programma ziet er als volgt uit: 9 juni: Pride, Manhattan Transfers en Gran Combo uit Puerto Rico, 10 juni: Patti Austin, Michael Franks en Hiroshima, 11 juni: Mayra Caridad Valdes, Irakere en Jerry Riviera, 12 juni: Alex Bugnon, Chris Walker en Brecker Brothers, 13 juni: Johny Schaarbaai. Ropes of Tales, Han Chester en ten slotte John Secada.

Tot en met 31 mei kunnen lokale jazz-liefhebbers voor de eerste twee jazz-dagen tickets kopen voor de speciale prijs van 50 florin. Vanaf 1 juni wordt de prijs verhoogd tot 40 dollar. Voor 11 en 12 juni geldt een prijs van 45 florin, die vanaf 1 juni verandert in 35 dollar. Voor de laatste dag is de speciale prijs 60 florin die vanaf 1 juni verandert in 50 dollar.

Volgens het organiserend comité heeft *art-director* Karl Welch een internationale ervaring in de muziekwereld met uitstekende contacten en zal tijdelijk op Aruba komen werken. De eerste twee jaren van het festival werkte hij reeds met de jazz-commissie. Welch verzorgt thans de grote produktie Moton 1960 voor de gehele Verenigde Staten. Kort geleden was hij nog betrokken bij de produktie van Anita Baker.

Harold de Miranda van Entertainment Express heeft inmiddels scherp geprotesteerd tegen de benoeming van Karl Welch tot art-director. Voor De Miranda was dit besluit een verrassing omdat zijn organisatie herhaalde malen had aangeboden om als lokaal bedrijf medewerking te verlenen.

In eerste instantie kreeg De Miranda te horen dat hij geen internationale ervaring heeft, waarop hij voorstelde om hem als counterpart te laten functioneren om zodoende meer internationale ervaring op te doen. Steeds weer kreeg hij te horen dat hij te laat was met zijn aanbieding en reeds iemand anders was aangesteld.

Maar De Miranda schreef reeds in april vorig jaar een brief aan het comité om zijn dienst aan te bieden, onder meer bij het zoeken naar internationale sponsors om de kosten van internationale musici te kunnen dekken. Ook werd deze kwestie met minister ing. Eddy Briesen van Toerisme besproken die toezegde na te gaan wat in deze mogelijk was. Zowel van het comité als de minister werd nooit meer iets vernomen. Begin maart stelde De Miranda premier Oduber op de hoogte van deze gang van zaken.

Miranda beschouwt het als een belediging dat voorzitter Werleman tijdens de persconferentie liet horen dat er op jazz-gebied geen lokale firma beschikbaar is, die dit werk zou kunnen doen. "Het comité heeft nooit klachten gehoord over de succesvolle artiesten die ik naar Aruba heb gebracht", aldus De Miranda.

JAZZ-KWESTIE

De Miranda zegt deze 'jazz-kwestie' al jarenlang buiten de publiciteit te houden. Maar nu is hij het beu. "Zes jaar lang hebben lokale bedrijven getracht om hun medewerking te verlenen, maar steeds werd de voorkeur aan buitenlanders gegeven. Het wordt tijd dat voor de lokale mensen, die hier belasting betalen, respect wordt getoond."

Vanaf november is de commissie reeds bezig met de voorbereidingen en voerde onder meer gesprekken met de verschillende dj's op Aruba. Ook zijn contacten met Cuba gelegd om enige belangrijke musici naar Aruba te brengen. Zij zullen onder meer workshops voor lokale musici verzorgen, hetgeen gecoördineerd wordt door beroepsmusici van de Arubaanse Muziekschool.

Het comité is als volgt samengesteld: voorzitter Tim Werleman, coördinator Chido Henriquez, secretaresse Vivian van der Biezen, financieel adviseurs Charles Oduber en Filomena Croes, Theo de Jongh (logistiek) en Andy Osbourne voor de AHATA.

Niemand biedt acht miljoen tijdens openbare verkoop The Mill Resort

ORANJESTAD — Voor de openbare verkoop door notaris mr. Farida Tjon A Jong van de 21 appartementen van The Mill resort, bestond grote belangstelling. Aangezien niemand 8,1 miljoen florin wilde betalen, liet de notaris weten dat zij eerst overleg moet plegen met Herkar nv, die de opdracht tot verkoop gaf. Daarna wordt bekend of een andere verkoop plaats vindt.

Enige jaren geleden begonnen ing. Leo Rolfast en ir. Mario Evertsz met dit condominium project, dat gelegen is achter restaurant 'De Olde Molen'. Doch na verkoop aan de Venezolaanse groep, onder leiding van Karam, welke groep de schulden niet overnam, ontstond een ernstig meningsverschil.

Aangezien geen oplossing in het verschiet lag, liet Herkar nv het project failliet gaan en dit werd tijdens de openbare verkoop verkocht. Het doel zou zijn om onder meer helemaal opnieuw te beginnen. Bij de verkoop waren enige advocaten aanwezig, die voor de belangen van hun klanten opkwamen, die een condominium hadden gekocht, zodat zij niet de dupe zouden worden van dit 'financiële spelletje'.

Oorspronkelijk had een van de belanghebbenden een kort geding willen aanspannen om de openbare verkoop te stoppen, maar deze ging toch door. Niemand bleek geïnteresseerd te zijn om 8,1 miljoen florin te betalen. De notaris was niet op de hoogte van een mogelijk kort geding en zij ging daarom gewoon door met de verkoop, die echter in een minimumtijd voorbij was.

Herkar nv zal nu moeten besluiten wat er verder gaat gebeuren en of er mogelijk een nieuwe openbare verkoop wordt gehouden tegen een lagere prijs. Intussen gaat Karam gewoon door met het beheer van de appartementen.

Bedrijfssector bundelt zich voor tweede grote schoonmaakactie Aruba

ORANJESTAD — De Fundacion Aruba Limpi is druk doende met een tweede groots opgezette campagne om het afvalprobleem op Aruba nog harder aan te pakken. In de eerste fase worden door de organisatie 25 grote containers over geheel Aruba geplaatst, hetgeen uiteindelijk tot honderd stuks zal worden opgevoerd. De containers worden verspreid over Aruba en door Serlimar geplaatst, afhankelijk van de politievergunning.

In eerste instantie wordt gedacht aan de plaatsing van containers bij Eagle Beach, Grapefield, Baby Beach, Rodgers Beach, Savaneta, Arashi en voor de woning van de gouverneur aan de zeekant. Voorts worden gratis zakken beschikbaar gesteld voor gebruik in de auto om vuil in te deponeren. Deze zijn verkrijgbaar bij Aruba Trading, Mercurius Trading, Mansur Agencies, Playa Trading en TEC.

Zoals bekend hebben voornamelijk de bierimporteurs zich ongeveer een jaar geleden georganiseerd in de stichting, die speciale aandacht besteed aan het opruimen van flessen langs straten en wegen. Deze eerste actie kan geslaagd genoemd worden.

Thans, zo vertelde voorzitter Frank Sophia van de stichting tijdens een persconferentie in Surfside, wordt een nieuwe grote campagne aangekondigd. Op de persconferentie waren enige van de containers te zien die de stichting met steun van een aantal bedrijven, overal op Aruba neer gaat zetten. Deze zijn niet bedoeld om het huisvuil in te deponeren, maar het vuil dat men gewoonlijk achteloos langs en op de openbare weg en stranden deponeert.

Bij de politie is een vergunning aangevraagd om de containers zo spoedig mogelijk te kunnen plaatsen. Met Serlimar is afgesproken dat deze op regelmatige basis het vuil uit de container haalt. De plaatsing van de containers wordt met spoed aangepakt omdat in de Goede Week veel mensen gaan kamperen en veel afval achteloos wordt weggegooid.

De stichting verwacht dat dank zij deze gezamenlijke inspanning, waarbij de medewerking van de Arubaanse bevolking onontbeerlijk is, ook deze schoonmaakactie een succes zal worden, welke een schoon Aruba ten goede komt.

DIVERSEN
SPORT
BASKETBAL **(Aruba Basketball Bond):**
19.00 uur (cadet-B) Scuba Aruba Dolphins/Aruba Jrs. vs. Perfalia Boys/NWIWA; 20.00 uur (junior-B) Marathon Electronics/Aruba Jrs. vs John Wesley College; 21.00 uur (junior-B) Estrella/Shell vs Tropicana Warriors/Aruba Jrs. - Aruba Juniors.

Overwinning Estrella-meisjes

ORANJESTAD — De meisjes van Estrella behaalden een 19-17overwinning op AMC Unicon in de junioren basketbalcompetitie. AMC Unicon die bij rust met 12-9 de leiding had, was in de tweede etappe minder succesvol in het scoren. Estrella in tegenstelling was beter in dit onderdeel door tien punten te scoren. Vanessa Cijntje (AMC) scoorde acht punten en Louisetty Croes (Estrella) zeven.

Bij de jongens junioren won Chinese Ling & Sons met 41-38 van Estrella Shell. De ruststand was 22-17 voor Chinese. Harold Dalrymple (Estrella) werd topscorer van de wedstrijd met negentien punten. Antonio Mingo scoorde negen punten voor Chinese.

Coastal Hurricane versloeg John Wesley College met 34-14. 20Met de ruststand 24-5 voor Coastal, was het al bekend wie overwinnaar zou worden. Ivan Ras (Coastal) was goed voor dertien punten, terwijl Andre Geerman (JWC) zes punten scoorde.

Chinese Ling & Sons klopte Astoria CPB met 25-21 en haalde daarmee zijn tweede overwinning in twee dagen tijd binnen. Astoria CPB had de leiding bij rust met 11-8, maar was niet in staat deze voorsprong tot het einde te handhaven. Topscorer was Michael Challanger (Astoria) met twaalf punten, waaronder het duizendste punt van de competitie. Voor dit laatste ontving Challanger de eerste FIBA-Promotion Pin.

In de kadetten en juniorencompetitie zijn de koplopers: Estrella Shell bij de kadetten met vier punten; Patrick Ewing Aruba Juniors (meisjes junioren) met vijf punten; Chinese Ling & Sons (jongens junioren-Sun Rise) met zes punten en Tropicana Warriors Aruba Juniors (jongens junioren-Sun Set) met zes punten.

Vistoernooi Yacht Club

ORANJESTAD — Bucuti Yacht Club houdt op zaterdag 3 april een 'Carañito Bottomfishing' vistoernooi. Dit is van 16 tot 20 uur in het lagoen tegenover de club.

Er zijn drie prijzen voor de drie grootste *carañito's* en een vierde prijs die door het organiserend comité wordt bepaald. Deelnemers kunnen voor 12,50 florin inschrijven bij de bar van Bucuti Yacht Club. Het inschrijfgeld geef recht op deelname en een barbecue.

WEB-directeur dreigt met waterafsluiting wanbetalers

ORANJESTAD — Volgens ing. Jossy Laclé, direkteur van het Water en Energie Bedrijf (WEB), blijkt dat maar liefst éénvierde van de waterverbruikers op Aruba achterstallig is met betaling. Het gaat hier om zesduizend huishoudens en bedrijven van de in totaal 23 duizebnd verbruikers. Met de achterstand in betaling is een bedrag van acht miljoen florin gemoeid. De mensen die nog moeten betalen, krijgen een laatste kans alvorens tot definitieve meterafsluiting wordt overgegaan.

Meer dan de helft van de verbruikers die in het krijt staan, zijn nog steeds klant van het WEB. Zij ontvangen een dezer dagen een brief waarin vermeld wordt vanaf welke datum de achterstand dateert en hoeveel ze nog moeten betalen. Personen die achter zijn met betalen en op 20 april de brief nog niet hebben gekregen, kunnen na deze datum contact opnemen met het WEB.

Het achterstallige geld moet betaald worden bij het WEB te Balashi. Indien nodig, kan men per brief of telefonisch, om uitleg vragen. Er is een team van tien werknemers beschikbaar om de mensen te helpen. Personen die bij het WEB komen betalen, moeten de lijst van achterstallige schulden, die zij samen met de brief ontvangen, meebrengen.

Laclé: "Wij zullen al het mogelijke doen om niet over te gaan tot meterafsluiting. Daarom krijgen de personen, die niet reageren op de brief, na enkele weken weer een aanmaning om te betalen. Deze allerlaatste aanmaning houdt echter in dat zij extra kosten moeten betalen. Mocht er hierna nog geen reactie volgen, dan zijn wij genoodzaakt om de watermeter af te sluiten."

Coastal schenkt computer aan Palo Marga Raceway Park

ORANJESTAD — De afgelopen dagen werd onder leiding van de Amerikaanse specialist Tom Haggin hard gewerkt aan de installatie van een door Coastal geschonken computersysteem voor het Palo Marga International Raceway Park. Met dit geschenk voor het tweede lustrum is een investering van dertigduizend dollar gemoeid.

Iedereen, in het bijzonder bestuur van de stichting van het Raceway Park en enige renners, was ingenomen met nieuwe *Christmas Tree System*, dat gedemonstreerd werd

Namens Coastal wees Bob Fisher erop, dat Coastal in het verleden steeds het Raceway Park de helpende hand bood, maar nu ter gelegenheid van het tienjarig bestaan besloot een 'extra modern cadeau' te overhandigen.

Duidelijk bleek tijdens de demonstratie van het nieuwe computersysteem dat het contact met de controletoren nu veel duidelijker is geworden. Ook voor de deelnemers is een en ander nu veel overzichtelijker.

Oorspronkelijk had de stichting op Aruba Dag wedstrijden willen houden, maar deze werden uitgesteld tot 28 maart. Gistermiddag liet de stichting weten dat ook deze datum, gezien de vele werkzaamheden, niet haalbaar is.

De nu definitief vastgestelde data zijn 30 april, Koninginnedag en 1 mei, Arbeidsdag. Tijdens deze internationale wedstrijden kan het nieuwe systeem op volle toeren draaien.

Spoedvergadering SIMAR-bestuur

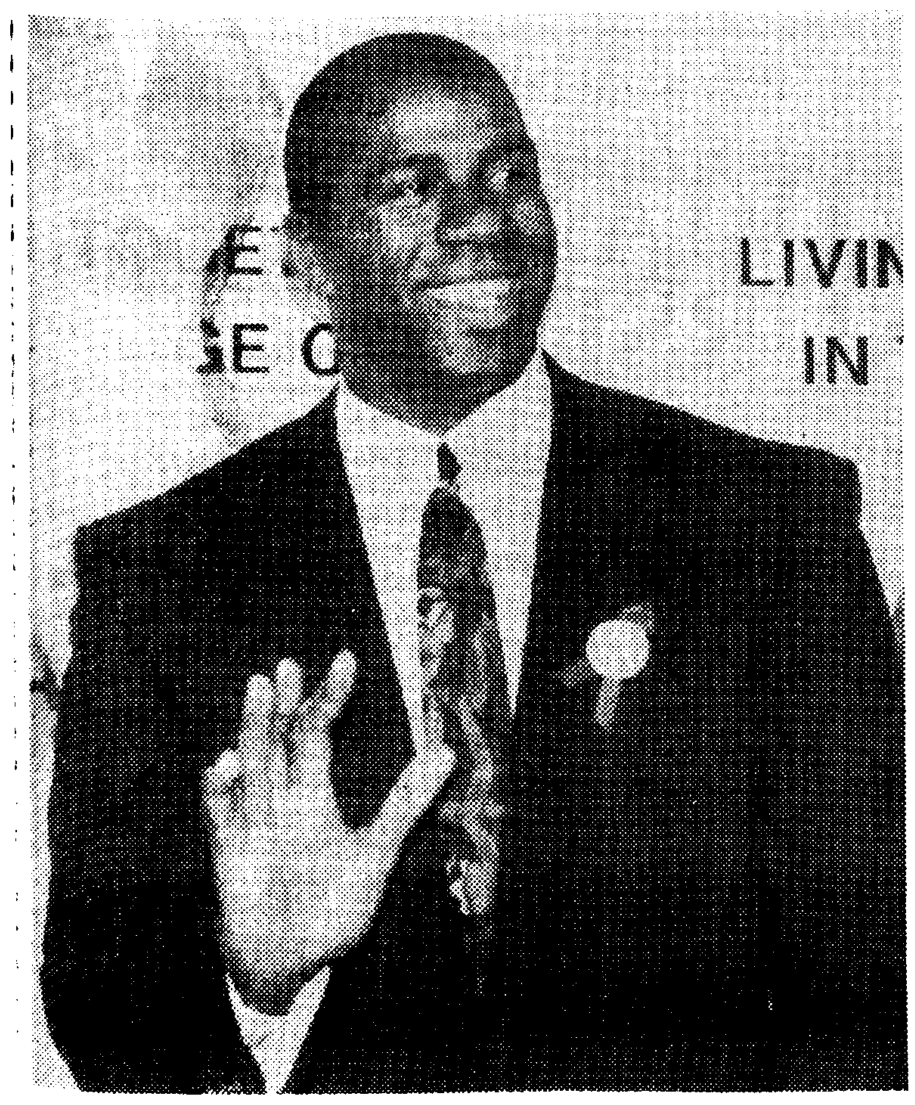
ORANJESTAD — Het bestuur van de Vakbond van Leerkrachten (SIMAR) houdt vandaag om 18 uur een spoedvergadering met de leden om te bespreken welk standpunt ingenomen gaat worden tegen de regering, omdat deze zich niet aan de gemaakte afspraken houdt.

Samen met vier andere vakbonden van het overheidspersoneel verzocht de SIMAR verleden jaar een gesprek met de Raad van Ministers om onder meer te spreken over aanpassing van de salarissen, indexering en vakantieuitkering. Begin januari werd vergaderd met een ambtelijke werkgroep, waarbij werd afgesproken dat de Raad van Ministers op 10 februari met de vakbonden zou vergaderen.

Begin februari verzocht de regering om deze datum uit te stellen, waarvoor de vakbonden geduld en begrip toonden. Daarna werd niets meer van regeringszijde vernomen. SIMAR bekritiseert de wijze waarop de regering haar personeel behandelt. Daarom zal tijdens de spoedvergadering van vanavond worden beslist welke stappen worden ondernomen tegen deze 'anti-vakbondhouding'.

Verbod gevechtsgeweren gevraagd

WASHINGTON - Acht Amerikaanse senatoren hebben donderdag in Washington een wetsvoorstel ingediend om twintig gevechtsgeweren te verbieden, die volgens de senatoren enkel en alleen geschikt zijn om mensen te doden. Gevechtsgeweren zijn semi-automatische wapens van zwaar kaliber. "Gevechtswapens doden", zo zei senator Carol Moseley-Braun van de Democraten op een persconferentie. "Ze dienen geen enkel ander doel", verklaarde zij. Senator Frank Lautenberg betoogde: "Ze zijn ontworpen om mensen te doden. Feit is dat gevechtswapens de overhand geven aan criminelen."

■TOKYO — *De basketballer Earvin 'Magic' Johnson (zie foto) is een van de deelnemers op het internationale symposium over aids, dat in Tokyo wordt gehouden. Op donderdag werd het symposium officieel geopend. Johnson zorgde in het verleden voor grote opschudding, toen hij op een persconferentie publiekelijk toegaf aids te hebben.*

PSV en Ajax staan zware wedstrijden te wachten

DEN HAAG — Feyenoord hoopt komend weekeinde ook qua verliespunten PSV te kunnen inhalen. Aan kop van de Nederlandse eredivisie hebben de Rotterdammers al een winstpunt meer dan de Eindhovense concurrent, die echter ook een wedstrijd achterstand heeft. Het programma en de meest recente vorm van beide teams lijken in het voordeel van Feyenoord te spreken.

De twee concurrenten spelen bij wijze van uitzondering beide op zondagmiddag. Feyenoord ontvangt Roda JC dat sinds de komst van de nieuwe trainer Huub Stevens, opvolger van de volgend seizoen bij eerstedivisieclub Helmond Sport werkzame Adri Koster, nog weinig progressie heeft getoond. Bij de Limburgers staat aanvoerder Eugene Hanssen op de nominatie volgend seizoen naar Japan te gaan voetballen.

Feyenoord mist een aantal spelers. Arnold Scholten liep in de Europa Cup-wedstrijd tegen Spartak Moskou een gecompliceerde elleboog-blessure op en Henk Fräser is met een gebroken kuitbeen al langer toeschouwer. De brede selectie van de trainers Geert Meijer en Willem van Hanegem biedt enig soelaas.

PSV speelt in het Oosterpark tegen FC Groningen. De problemen van de Eindhovenaren mogen als welbekend worden verondersteld. Bij FC Groningen is de rust na het vertrek van technisch directeur Henk Nienhuis en trainer Pim Verbeek weergekeerd. Nu resteert de prestaties nog.

Pikant detail is de tweestrijd tussen de twee doelverdedigers Patrick Lodewijks en Hans van Breukelen. De eerste is voorbestemd volgend seizoen de laatste bij PSV te doen vergeten. Vooralsnog is Lodewijks nog aan FC Groningen uitgeleend.

Ajax, loerend op een misstap van de twee iets hoger geklasseerde clubs, heeft de lastige uitwedstrijd tegen Vitesse op het programma staan. Middenvelder John van den Brom, met een contract voor het leven op zak, wordt steeds vaker genoemd als opvolger van de naar Inter Milaan vertrekkende Wim Jonk. Vitesse heeft sinds kort de beschikking over een nieuwe spits, Hans Gillhaus, eindelijk verlost van zijn misere bij Aberdeen.

De overige wedstrijden in de eredivisie zijn op zaterdag: Willem II-Volendam; Fortuna Sittard-Go Ahead Eagles; FC den Bosch-Cambuur Leeuwarden; MVV-RKC. Op zondag spelen FC Twente-Sparta en FC Utrecht-Dordrecht '90.

Dertig beste schakers tegen elkaar

WILLEMSTAD — De dertig beste schakers van Curaçao zullen op zaterdag 3 en zondag 4 april elkaar in het schaaktoernooi Mihó di Mihónan ontmoeten. Dit toernooi, gesponsord door Princess Beach Resort & Casino en SEDREKO, is een initiatief van dammer en schaker Rudsel Wolf. In het verleden heeft hij al een succesvol damtoernooi georganiseerd.

Stella Oosterhof-Priest heeft ook een financiële bijdrage geleverd, terwijl de dienst Jeugdzaken en SDK ook hun medewerking verleenden voor het organiseren van dit schaaktoernooi. De inschrijfformulieren en de uitnodigingen zijn al de deur uitgegaan.

De organisator Wolf heeft van elk van de drie schaakclubs op het eiland de beste schakers uitgenodigd voor deelname aan het evenement. De tien beste schakers van de schaakverenigingen Curaçao en Capablanca en Schaakschool Janwe zijn door Wolf benaderd. Er wordt zeven rondes volgens het Zwitsers systeem gespeeld. Elke schaker krijgt dertig minuten per wedstrijd. Voor de drie ereplaatsen zijn trofeeën en geldprijzen beschikbaar. De kampioen van het toernooi krijgt bij voorbeeld naast de winnaarsbeker een geldprijs van tweehonderd gulden toegereikt. De sub-kampioen ontvangt een geldprijs van 150 gulden, terwijl de derde beste schaker met honderd gulden naar huis gaat. De officiële opening en de eerste ronde staan gepland voor zaterdag 19.30 uur in de vergaderzaal van het Sentro Deportivo Korsou (SDK).

Voetballer Hanssen verhuist naar Japan

KERKRADE — Eugene Hanssen van Roda JC voetbalt vanaf mei vrijwel zeker in Japan. De verdedigende middenvelder keerde woensdag terug van een proefwedstrijd met de club Yomiuri uit Tokyo.

De 34-jarige Hanssen kwam in contact met de Japanners via Kerkradenaar Frans van Balkom, trainer van de club. In Japan begint in mei een ambitieuze profcompetitie, met tal van buitenlanders onder wie Lineker, Littbarski en Zico.

Hanssen, bezig aan zijn zestiende seizoen bij Roda, beslist donderdag. Hij is enthousiast, maar wil overleggen met zijn zaakwaarnemer Coerver, de vroegere manager van Roda. Hij zal de eisen nog donderdag naar Japan faxen, maar verwacht geen problemen. Hanssen weet nog niet of hij voor een of twee jaar zal tekenen. Zijn contract bij Roda loopt af.

De clubleiding van Yomiuri wil dat hij zich eind april meldt. Hanssen hoopt dat Roda hem voor het eind van het seizoen laat gaan. Dat zal gebeuren als de Limburgers tegen die tijd zeker zijn van behoud van het eredivisieschap.

Sport in het kort

ATLETIEK / DEN HAAG — Vier snelwandelaars zullen Nederland tijdens de wedstrijden om de wereldbeker snelwandelen op 24 en 25 april in Monterrey (Mexico) vertegenwoordigen op de 50 kilometer. Het zijn: Harold van Beek, Ton van Andel (beiden RWV), Henk Plasman (Olat) en Pedro Huntjens (Unitas).

* * * * *

BASKETBAL / BUNNIK — Het bondsbestuurslid Jan Chris Herweijer legt met ingang van het nieuwe seizoen zijn functie neer als voorzitter Topsport Liga. Hij keert terug als arbiter bij de mannen in de eredivisie. Herweijer blijft lid van het bondsbestuur.

* * * * *

BOKSEN / LAS VEGAS — George Foreman, de voormalige wereldkampioen, zal zijn carrière op 5 juni beëindigen. Op die dag bokst de 44-jarige Amerikaan tegen zijn landgenoot Tommy Morrison. Foreman, die in 1968 in Mexico Stad Olympisch kampioen werd en daarna overstapte naar de profs, maakte in 1987 een rentree in de ring. In de afgelopen vijf jaar bokste Foreman nog 28 wedstrijden, waarvan hij er 27 won.

* * * * *

SKI / ARE — Het skiseizoen is voor Patrice Bianchi afgelopen. De Fransman brak bij een val in de training voor de wereldbekerfinale slalom, zondag in Are (Zweden) een scheenbeen. Bianchi, in december winnaar in Italië van een wereldbekerwedstrijd, ondergaat donderdag in zijn vaderland een operatie.

Reynolds benaderd door sponsors

ATLANTA — Twee sponsors willen Butch Reynolds te hulp schieten. De aanbieding kan het geschil, dat de Amerikaanse atleet heeft met de Internationale Amateur Atletiek Federatie (IAAF), een verrassende wending geven.

Reynolds, wereldrecordhouder op de 400 meter, heeft van de IAAF een bedrag van 27,3 miljoen dollar geëist. Dat is bijna vijftig miljoen gulden. Dat bedrag zou hij zijn misgelopen tijdens de twee jaar durende schorsing wegens doping. De twee geldschieters zouden de sponsors van de IAAF zijn. Vorige week werd Reynolds in Toronto wereldkampioen indoor.

De IAAF heeft woensdag nog het oordeel van een rechtbank in Columbus in de Amerikaanse staat Ohio aangevochten. Die had de federatie verplicht tot betaling van 27,3 miljoen dollar aan Reynolds. Het vonnis van de rechtbank dateert van december vorig jaar.

WILLEMSTAD — De uitslag van de vijfde competitiewedstrijd van bridgeclub Asiento, gespeeld op dinsdagavond 23 maart — waar dertien paren kwamen opdagen — was als volgt:

1. Dames Van den Ende/De Vries 68.50%; 2. heren Saladin/Moenir Alam 68.33%; 3. mevr. Saladin/heer Van den Ende en heren Winkel/Kruisheer 59.58%; 5. mevr. Geenen/heer Brown 57.92%; en 6. dames Agarwal/Van Silfhout 50.00%.

De overige paren scoorden lager dan vijftig procent.

De zesde en laatste wedstrijd wordt gespeeld op dinsdag 30 maart om half acht 's avonds op Rust & Burgh.

Tyson misdraagt zich in cel

INDIANAPOLIS — Bokser Mike Tyson blijft zich ook in de gevangenis misdragen. De voormalige wereldkampioen in het zwaargewicht verzet zich tegen de bewakers en trekt zich weinig aan van de huisregels. Zo telefoneert de Amerikaan buiten de toegestane tijdstippen om.

Tyson is in de bewaarinrichting van Indianapolis voor enkele dagen verbannen naar een isoleercel wegens wangedrag. Zijn celstraf van zes jaar, opgelegd nadat hij schuldig was bevonden aan de verkrachting van een jonge vrouw, werd met dertig dagen verlengd. Het ontslag van Tyson uit de gevangenis wordt thans in april 1995 verwacht.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur dammles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.
****

ZATERDAG
ATLETIEK
(Curaçaosche Atletiek Bond)
15.00-17.45 uur baanwedstrijden - Suffisantstadion.

Haarhuis speelt eerste partij voor Nederland

Davis-Cupteam VS op achterstand na verlies Gilbert en Wheaton

MELBOURNE — Het Amerikaanse Davis-Cupteam is de campagne van 1993 onthutsend zwak begonnen. Brad Gilbert en David Wheaton sloten de eerste dag van de ontmoeting tegen Australië op het gras van Kooyong in Melbourne af met een achterstand van 2-0. Nog een nederlaag in de resterende drie partijen en de bekerhouder moet een degradatie-wedstrijd spelen.

De Verenigde Staten treedt in Australië aan zonder Jim Courier, Pete Sampras en Andre Agassi. Wally Masur, 26 in de wereld en de teruggekeerde Australische nummer een Mark Woodforde hadden de moeite genomen zich optimaal voor te bereiden. Voor de Amerikanen had het snelle gras heel wat verrassingen in petto.

Veteraan Brad Gilbert, de enig overgebleven Amerikaan met Davis Cup-ervaring, raakte zo gefrustreerd dat hij driemaal met zijn racket gooide en een waarschuwing kreeg. De 29-jarige Wally Masur, die ook op Wimbledon al van Gilbert had gewonnen, herhaalde die prestatie: 6-3, 6-7 (6-8), 6-4 en 6-2 in iets meer dan drie uur.

Woodforde maakte er tegen Wheaton in eveneens vier sets 2-0 van: 3-6, 7-6 (7-1), 6-4 en 6-4. In een ander wedstrijd voor de wereldgroep nam outsider India een verrassende 1-0 voorsprong tegen Davis Cup-finalist Zwitserland. Leander Paes, 202 op de wereldlijst, versloeg eveneens op gras in Calcutta Jakob Hlasek (33) met 7-5, 6-1 en 6-2.

NEDERLAND

In Barcelona openen Sergei Bruguera en Paul Haarhuis vrijdag op het Olympisch gravel van Vall D'Hebron de Davis Cup wedstrijd tussen Spanje en Nederland. Carlos Costa en Mark Koevermans komen in het tweede enkelspel in actie.

Voor het dubbel koos coach Franker voor de combinatie Haarhuis/Eltingh. Zijn Spaanse collega Avendano zette Emilio Sanchez/Casal in. Beiden mogen tot een uur voor de wedstrijd op zaterdag wijzigingen aanbrengen. Jan Siemerink, woensdag opgeroepen als vervanger voor de zieke Krajicek, is stand by.

De loting in de Salon de Ciento van het stadhuis in Barcelona had donderdag weinig om het lijf. De indelingen waren bekend, het ging er om welk duo vrijdag om twaalf uur als eerste de baan zal opstappen. Dat werd Bruguera-Haarhuis. Veel belangstelling bestaat er niet in Barcelona voor de eerste ronde van de wereldgroep. Er zijn amper duizend kaartjes in de voorverkoop aan de man gebracht. Dat betekent dat het stadion voor een vijfde gevuld is.

VERLOREN ZAAK

Zonder kopman Krajicek strijdt de Nederlandse ploeg voor een vrijwel verloren zaak. Bruguera en Costa behoren op gravel tot de top vijf van de wereld. Bruguera (22) is achter Courier en Agassi derde, Costa (24) achter dit drietal en Korda vijfde. Op de ATP-wereldranglijst staat Costa hoger, twaalfde, met 189 punten **achterstand op Krajicek** (elfde). Bruguera heeft 103 punten minder dan Costa. Hij is zestiende.

Die hoge klasseringen hebben de twee inwoners van Barcelona afgedwongen op gravel. Costa won vorig jaar 40 partijen en verloor er 21. Van die 40 overwinningen behaalde hij er 34 op gravel tegen 10 nederlagen. Op hardcourt, gras, beton en tapijt stond hij in het rood, 6-11. Voor Bruguera geldt hetzelfde. Van de 46 overwinningen in 1992 schreef hij er 39 op gravel. Hij leed tien nederlagen. Op andere baansoorten was zijn score eveneens negatief, 7-12.

Costa werd door de ATP uitgeroepen als 'zich meest verbeterde' speler van 1992. Hij steeg op de wereldranglijst van 55 naar 12 en stond in mei 1992 heel even in de top tien. Net als Haarhuis is hij een laatbloeier en moest bovendien kiezen tussen PSV en tennis, stond Costa voor de keus tussen FC Barcelona en tennis. Tot zijn veertiende was hij een veelbelovende linkerspits bij de club van Cruijff. Hij zag maar een weg: die naar het doel. Hij wilde aanvallen en scoren, verdedigen liet hij aan anderen over. Op de tennisbaan is hij geen haar veranderd.

Tegenover de hoge posities van de Spanjaarden steken die van Haarhuis en Koevermans mager af. Haarhuis staat 50ste, Koevermans 105 plaatsen hoger. De laatste was in mei 1991 nog 37e maar viel ten prooi aan een crisis. Hij is het enige lid van Frankers ploeg die zich terdege op gravel voorbereidde. De anderen arriveerden pas dinsdag, met verschijnselen van zware jetlag (Key Biscaine), in Barcelona.

Koevermans' score tegen Bruguera is honderd procent (3-0), maar beide spelers treffen elkaar pas in het afsluitende enkelspel. Tegen die tijd verwachten Franker en Avendano dat het duel beslist is. Dat zou betekenen dat Nederland voor het derde opeenvolgende jaar een promotie/degradatiewedstrijd moet spelen voor het behoud van de plaats in de wereldgroep.

■WASHINGTON — *De kampioen zwaargewicht Riddick Bowe (links) verdedigt zijn titel op 22 mei tegen uitdager Jesse Fergusson (rechts). Dit titelgevecht vind plaats in Washington en in verband hiermee wordt er een agressieve reclame-campagne gevoerd. Zelfs de burgemeester van Washington, Sharon Pratt Kelly (midden), voert persoonlijk campagne voor het titelgevecht.*

Barcelona en Real op dreef

VALLADOLID — Barcelona en Real Madrid, de voornaamste kandidaten voor de Spaanse titel, maakten woensdag in de eerste wedstrijden voor de kwartfinales van het bekertoernooi geen fout. Barcelona won in en tegen Valladolid met 3-1. Real nam in het Bernabeustadion ruim afstand van de "koninklijke" uit Sociedad: 4-0.

Barcelona nam binnen het kwartier een veilige voorsprong. Verdediger Guardiola en de Deen Laudrup zorgden voor 0-2. Na de rust nam Salinas de derde treffer voor de ploeg van Johan Cruijff voor zijn rekening.

Tussendoor scoorde de thuisclub nog tegen. Real Madrid kwam pas in de tweede helft op dreef. Bij de rust was het nog 0-0. Daarna was de ploeg van Benito Floro vier keer succesvol.

Valencia, met coach Guus Hiddink op de bank, won met 2-1 bij tweede-divisieclub Villareal. Het duel Zaragoza-Oviedo eindigde onbeslist (1-1) en belooft bij de return als enige wat spanning op te leveren.

Tour gaat door Kanaaltunnel

LONDEN — De Ronde van Frankrijk maakt in 1994 een omtrekkende beweging van twee dagen door Engeland, met Brighton en Portsmouth als finishplaatsen. Het Tourcircus reist naar Groot-Brittannië door de Kanaaltunnel, die voltooiing nadert.

Directeur Jean-Marie Leblanc van de Ronde van Frankrijk maakte in Londen de route langs de zuidkust van Engeland bekend. Na een begin in Noord-Frankrijk trekken de ongeveer 200 deelnemers en 3500 begeleiders in 1500 voertuigen per trein naar Engeland, door de tunnel.

De eerste van twee Engelse etappes, op 6 juli, start in Dover en gaat over 201 kilometer naar Brighton. Een dag later fietst het peloton over 193 kilometer met start en finish in Portsmouth, een stad die in 1994 800 jaar bestaat.

Het is de tweede keer dat de Tour Engeland aandoet, na 1974. De enige Touretappe op Engelse bodem leverde een overwinning op voor Henk Poppe.

VOETBAL / BRAGA — De Portugese club Braga heeft donderdag trainer Victor Manuel ontslagen en vervangen door oud-international Antonio Oliveira. Manuel is de zesde trainer die dit seizoen in de hoogste afdeling in Portugal op straat werd gezet. Eerder gebeurde dat bij Benfica, Chaves, Pacos Ferreira, Guimaraes en Salgueiros.

Biedboek voor IOC-man Geesink

DEN HAAG — Met een van de honderden pogingen de leden van het Olympisch Comité over te halen de Olympische Spelen van 2000 aan Manchester toe te wijzen, kreeg Anton Geesink in Den Haag van de Engelse ambassadeur Sir Michael Jenkins het biedboek.

Manchester acht zich kansrijk in de competitie tegen Beijing, Berlijn, Brasilia, Istanbul en Sydney. De industriestad is gemoderniseerd en enkele sportaccommodaties zijn reeds in aanbouw. Het plan voor de bouw van een ultra-modern Olympisch stadion, dat na 2000 Wembley kan vervangen, werd vorige week gepresenteerd. De bouw begint onmiddellijk na de toewijzing.

Het biedboek, drie kilo zwaar, werd naar Nederland overgebracht door Brian Chesworth van het biedcomité uit Manchester. De stad schermt vooral met de overheidssteun, toegezegd door premier John Major. Geesink en de negentig overige IOC-leden stemmen op 23 september in Monte Carlo.

Op initiatief bedrijfsleven

Strategieën voor economische ontwikkeling in Carana-rapport

WILLEMSTAD—De economie van Curaçao in de jaren negentig is op een rijtje gezet door Carana Coorporation en vastgelegd in een overzichtelijk, en ruim met statistieken geïllustreerde, uitgave. Met die uitgave kunnen zowel overheid als bedrijfsleven marktstrategieën en -programma's uitzetten ter bevordering van de economie en het welzijn van de Curaçaose bevolking. Een van die strategieën die in het rapport wordt aanbevolen, is het vereenvoudigen van de belastingregels, maar het tegelijkertijd wel strenger innen van de vorderingen.

Initiatiefnemers tot de uitgave *Sustaining Growth of Curaçao's Economy in the 1990's, principal Challenges and Strategic Guidelines* zijn de Curaçao Inc., de Maduro & Curiel's Bank, de Kamer van Koophandel, Curaçao Ports Authority, Curaçao Port Services en de Korpodeko/Ontwikkelings Bank Nederlandse Antillen. Zij kwamen in verschillende werkgroepen bijeen tussen juli en september 1992 en vergaderden over de door de werkgroepen bijeengebrachte informatie op 22 november.

Ondanks het aantrekken van de economie in de afgelopen jaren is toch een strategische planning nodig voor de komende jaren oordeelden de initiatiefnemers. Onze economie is sterk afhankelijk van externe factoren die de Curaçaose concurrentiepositie nadelig kunnen beïnvloeden. Het is daarom van belang om mogelijke knelpunten op het gebied van bij voorbeeld infrastructuur tijdig te onderkennen en strategieën te ontwikkelen. De fiscale crisis die te maken heeft met de overheidsfinanciën kan bovendien, als die niet wordt aangepakt, een negatief gevolg hebben voor de economische en sociale situatie.

Het rapport bestaat uit drie delen: de macro-economische context (waarbij ook veel aandacht is gegeven aan de arbeidsmarkt, de overheidsfinanciën en de betalingsbalans); de analyse van bepaalde marktsectoren zoals onder meer het toerisme, distributie en produktie; en de strategieën die Curaçao zou kunnen uitzetten voor de korte en lange termijn.

De bedoeling is dat het rapport in brede kring zal worden besproken en zal leiden tot overeenstemming over de korte en middellange termijnstrategieën, die ervoor moeten zorgen dat Curaçao economisch blijft groeien en internationaal concurrerend zal blijven. "Want de ernstige interne en externe bedreigingen maken een nieuwe manier van denken en een agressieve respons nodig," zo wordt in de inleiding gesteld.

MACRO-ECONOMIE

Na een korte samenvatting over de economische situatie in de jaren '80 (de devaluatie van de Venezolaanse munt, het Shell-vertrek, terugval van het toerisme, het opzeggen van het Amerikaanse belastingverdrag, grote verliezen bij het DOK en een groeiende werkloosheid), wordt vastgesteld dat de aantrekkende economie en de daarmee gepaard gaande toename van arbeidsplaatsen in de financiële wereld, het toerisme en de distributiesector, geleid heeft tot een grotere vraag naar diensten en goederen. Die economische groei heeft echter eerder geleid tot grotere, door de overheid met leningen gefinancierde, consumptieve bestedingen dan tot investeringen.

De huidige kapitaalinvesteringen zijn niet alleen te laag om de huidige infrastructuur te handhaven, maar er zijn ook geen fondsen beschikbaar voor nieuwe projecten die misschien nodig zijn om de concurrentiepositie van Curaçao te handhaven. En hoewel het aantal personen met een baan wel met 16 procent is toegenomen, kan toch aan de hand van belastingcijfers worden geconcludeerd dat het ofwel gaat om laagbetaalde banen, dan wel dat de belastinginning niet functioneert.

Er is dan ook een sterk vermoeden dat er een grote 'informele' sector bestaat (een ander woord voor het zwarte en grijze geldcircuit). "De vraag is of hoge belastingen aan een 'informeel' circuit bijdragen en of lagere belastingtarieven zouden leiden tot hogere opbrengsten doordat mensen meer worden gestimuleerd te participeren in de formele sector en opgave doen van hun inkomsten." Aldus de samenstellers. In elk geval wordt geadviseerd de belastingregels eenvoudiger te maken, maar wel streng erop toe te zien dat die gelden dan ook worden geïnd.

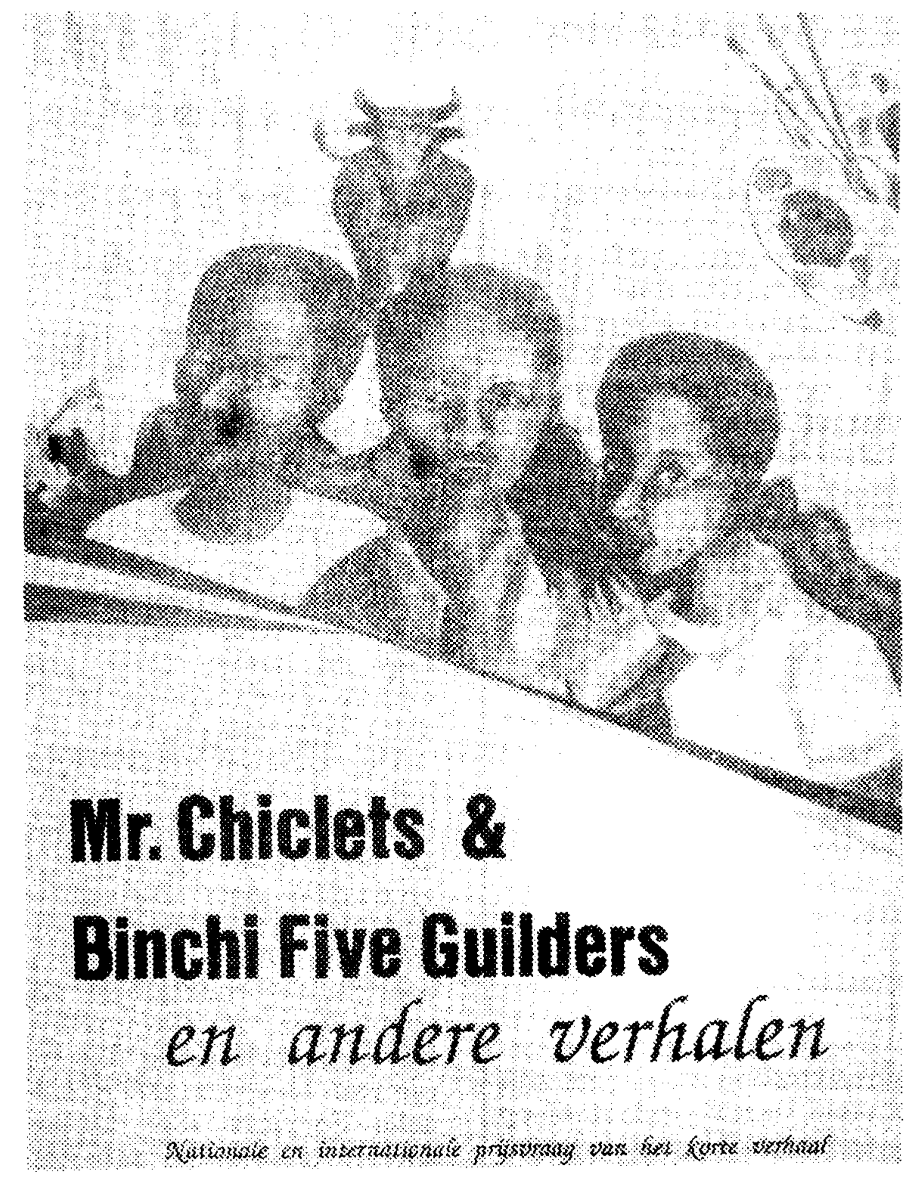
De overheid subsidieert met een bescheiden deel van de begrotingsfondsen in het particuliere bedrijfsleven, maar dat bedrag vormt toch een relatief groot deel van het overheidstekort. Bovendien ontvangt de overheid erg weinig in ruil voor haar investeringen. Aanbevolen wordt dan ook verder te privatiseren en dat eenmalige bedrag te gebruiken om in de reconstructie van de publieke sector te steken.

In het rapport wordt nog een opvallende situatie gesignaleerd: terwijl de overheid erg veel geld kwijt is aan personeelskosten, kampt de particuliere sector met een tekort aan geschoold personeel. "Er zijn blijkbaar zodanige structurele onevenwichtigheden op de arbeidsmarkt, dat het mensen ertoe brengt eerder in de openbare dan in de particuliere sector werk te zoeken," aldus het rapport.

Elders wordt opgemerkt dat het scheppen van arbeidsplaatsen, zuiver om de arbeidsplaatsen, niet de hoogste prioriteit moet zijn bij het ontwikkelen van beleid en projecten. "Juist in de sleutelsectoren hebben zich tekorten aan geschoold personeel voorgedaan. In plaats van de aandacht uitsluitend te richten op de vraag naar arbeid, zou het overheidsbeleid erop moeten zijn gericht die vaardigheden te bevorderen waar om wordt gevraagd. Dit betekent wel verdere investeringen in scholing en training, hetgeen wordt belemmerd door het financieringstekort van de overheid."

Mr. Chiclets & Binchi Five Guilders

HET CORPS CONSULAIR van Curaçao heeft gistermiddag samen met het Instituto Lingwistiko Antiano een verhalenbundel gepresenteerd waarin twaalf korte verhalen zijn opgenomen.

In 1989 opperde de toenmalige deken van het Corps Consulaire, dr. Aldemar Mosquera Lara, het idee om een prijsvraag uit te schrijven voor Antilliaanse verhalen. De overheid nam het initiatief van hem over. Minister-President Maria Liberia-Peters verrichtte de opening van de prijsvraag op 16 augustus 1989, waarna het ILA de organisatie van de prijsvraag op zich nam. Een jury, bestaande uit R.Bitorina, E.Brute, J.Clemencia, J.Marchena, R.Severing, M.Snetselaar, R.Todd-Dandare en P.Velasquez, koos uiteindelijk vier korte verhalen, die als prijswinnaars uit de bus kwamen. Van de inzendingen waren er 11 in het Papiamentu, 20 in het Nederlands, 7 in het Engels en 1 in het Spaans.

De eerste prijs van vijfduizend gulden werd gewonnen door Dennis Henriquez met het verhaal 'Mister Chiclets & Binchi Five Guilders'. De tweede prijs van vijftienhonderd gulden was voor Maria van Enckevort met het verhaal 'I and I Josephine'. De derde prijs bestaande uit duizend gulden ging naar Yvonne Th.Dijkhoffz-Vizee met 'Krakende Volle Maan' en de vierde prijs, vijfhonderd gulden, naar Ludmila H.Martinez met 'The Statia Bull'. Het Corps Consulair zorgde voor de prijzen, de overheid voor de organisatie en uitgave.

Deze vier winnende inzendingen zijn samen met acht andere korte verhalen die ook een hoog aantal punten hadden gescoord, gebundeld tot een boekje, dat de titel van het winnende verhaal heeft meegekregen. Dat boekje bevat dus verhalen in vier talen wat 'de taalpolitiek van de overheid in het klein symboliseert', zoals minister Sixto Walle in het voorwoord schrijft. Hij wijst op het grote belang van kennis van alle vier de talen in verband met de communicatie met de rest van de wereld.

Het eerste exemplaar van het boek werd plechtig door de minister-president overhandigd aan de huidige deken van het Corps Consulair, mevrouw Helga Mensing. Mevrouw Liberia-Peters benadrukte in haar speech het belang van het Papiamentu. De Nederlandse parlementariërs hadden zich er vorige week over beklaagd dat de Antillianen die naar Nederland kwamen te slecht met het Nederlands overweg konden en dat daar wat aan gedaan moest worden. Maria Liberia-Peters zei daarop: "Het Nederlands is belangrijk, net zoals het Engels belangrijk is of het Spaans.

Maar als mensen hun gevoelens niet kunnen uiten in hun moedertaal, zullen ze zich nooit kunnen redden. Hier ligt een grote taak voor ons. Wij moeten ons ervan bewust zijn, waar het om gaat bij het Papiamentu, wat de betekenis is voor de komende generatie. Wij moeten de weg vinden naar vreemde talen via onze moedertaal. Het Papiamentu is voor ons belangrijk. Deze wedstrijd heeft haar bezorgdheid over de taalkwestie wat weggenomen."

De aanbieding van het nieuwe boek ging gepaard met een cultureel programma in het auditorium van de Openbare Bibliotheek, waarbij Aimee de Lannooy als ceremoniemeester fungeerde. Martha Dijkhoff sprak namens het Instituto Lingwistiko Antiano en Helga Mensing namens het Corps Consulair. Roosje Jessurun zong verschillende liederen waarbij zij zichzelf op de gitaar begeleidde. Vooral haar vertolkingen van liederen van het Trio Julio Perrenal vonden veel weerklank bij het publiek.

Leden van de groep Lengua Franca, een groep enthousiaste verhalenvertellers, brachten enkele van de verhalen uit het boek naar voren. Laura Quast en Ini Statia begonnen met 'I and I Josephine'. Na de start met het inleidende gedicht van Laura las Ini het hele verhaal voor. Het verhaal is enigszins moralistisch, maar vooral te lang om zo voor te lezen, hoewel Ini Statia het goed deed. Later vertolkte Roy Colastica het verhaal 'Promesa Kumpli' van Nilo Kleinmoedig en Laura Quast en Roy Colastica samen het winnende verhaal 'Mr.Chiclets & Binchi Five Guilders'.

Alle drie zijn goede voordragers. Maar bij drie verhalen zo vlak na elkaar valt toch heel duidelijk op dat het Papiamentu als moedertaal veel gemakkelijker gehanteerd wordt dan het Engels of het Nederlands. Het verhaal dat Ini Statia voorlas was in het Engels. Ze maakte er mooi Pidgin-Engels van, maar omdat het verhaal erg lang was, raakte haar stem vermoeid en dan is het moeilijk om je op de goede uitspraak van dat Engels te blijven concentreren. Dat euvel speelde ook Roy Colastica en Laura Quast parten bij hun verhaal van Mr. Chiclets in het Nederlands. Als het verhaal vordert en je moet lezen en voordragen tegelijkertijd is het moeilijk je steeds ook zo op de taal te concentreren dat je taalkundig en fonetisch correct voordraagt. Dat is niet erg als die taal je moedertaal is, zoals Roy Colastica bewees. Hij maakte in het Papiamentu af en toe eigen zinnen, eigen taalcombinaties als hij in zijn enthousiasme soms even moest zoeken naar het goede woord. In het Nederlands probeerden Roy en Laura die soepelheid ook vol te houden maar daar liep het wel eens mis. Misschien was het beter geweest slechts een deel van de verhalen te lezen. Dan krijgen de toeschouwers toch een goede indruk.

Maar de Lingua-Franca-leden hebben met hun voordracht wel hun doel bereikt en interesse opgewekt voor de andere verhalen. Als het peil van de andere verhalen net zo hoog is als van deze drie, is het nieuwe boek zeer de moeite waard. En juist door die viertaligheid is het een typisch Antilliaanse verhalenbundel geworden, nog afgezien van de inhoud die deze typering bevestigt.

Het boekje Mr. Chiclets & Binchi Five Guilders is te koop bij het ILA en bij de lokale boekhandels.

Bosnische president tekent vredesvoorstel

V-raad waarschuwt Serviërs bij volharden in negatieve houding

NEW YORK - De Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties heeft donderdagavond alle partijen opgeroepen de gewelddadigheden in Bosnië-Hercegovina onmiddellijk te staken. Voorts verklaarde de V-raad zich bereid om "de vereiste maatregelen te nemen die noodzakelijk zullen zijn om tot een definitieve vredesregeling te geraken".

In een verklaring die na een officiële zitting werd uitgegeven, betoonde de raad zich verheugd over de ondertekening door de moslims en de Kroaten van het vredesplan voor Bosnië-Hercegovina, dat is opgesteld door de bemiddelaars Cyrus Vance en Lord Owen. De Bosnische Serviërs onder aanvoering van Radovan Karadzic worden door de VN-Veiligheidsraad (V-raad) aangespoord het vredesplan "zonder vertraging" te tekenen en verder dienen zij "per direct" op te houden met "het geweld, de militaire acties, de etnische schoonmaak en het tegenhouden van humanitaire hulpkonvooien in Bosnië-Hercegovina". Hoewel de V-raad waarschuwde klaar te zijn om tot actie over te gaan, werd in het communiqué met geen woord gerept over het soort acties dat de V-raad daarbij voor ogen staat.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken Warren Christopher verklaarde donderdag dat de Verenigde Staten (VS) voornemens zijn de Serviërs verder te isoleren indien zij blijven vasthouden aan hun weigering het vredesplan te ondertekenen. Om de Serviërs te straffen zal worden overgegaan tot verscherping van de VN-sancties, aldus de Amerikaanse bewindsman. Als andere optie noemde Christopher de opheffing van het wapenembargo, waardoor de moslims zich beter kunnen verdedigen tegen de Servische overmacht in Bosnië-Hercegovina.

De Bosnische president Alija Izetbegovic verklaarde tijdens een persconferentie na ondertekening van het document in New York dat hij "van Amerikaanse zijde de verzekering heeft gekregen over de opheffing van het internationale wapenembargo indien de Servische agressie onverminderd doorgaat". Izetbegovic liet weten een onwrikbaar geloof te hebben "in de invloed en in de goede wil van de Verenigde Staten (VS)". Dit in tegenstelling tot de internationale gemeenschap die volgens het Bosnische staatshoofd "vreselijk laat reageert en ons al gedurende een jaar aan ons lot heeft overgelaten". Izetbegovic zei dat hij het vredesplan "zonder enig enthousiasme" heeft ondertekend. "Deze oplossing is niet de beste, maar alle andere zijn nog slechter", aldus de president.

De Bosnisch-Servische leider Radovan Karadzic maakte echter duidelijk dat de ondertekening van het vredesplan door Izetbegovic zijn positie niet beïnvloedt. "We nemen onze eigen besluiten", verklaarde hij tegenover verslaggevers. Karadzic herhaalde dat bij nieuwe sancties de Bosnische Serviërs niet langer zouden deelnemen aan vredesconferenties en alsnog een eigen onafhankelijke staat zouden eisen. Tevens kondigde hij zijn vertrek uit New York aan. "We hebben geen reden meer om hier te blijven. Deze ronde is voorbij", constateerde hij. "We zijn tot onderhandelingen bereid, maar niet op basis van deze landkaart".

Miljonairs in Zuid-Korea weggezuiverd

SEOUL - Het streven van president Kim Young-Sam van Zuid-Korea corrupte politici weg te zuiveren heeft vrijdag geleid tot het vertrek van twee miljonairs onder de parlementsleden.

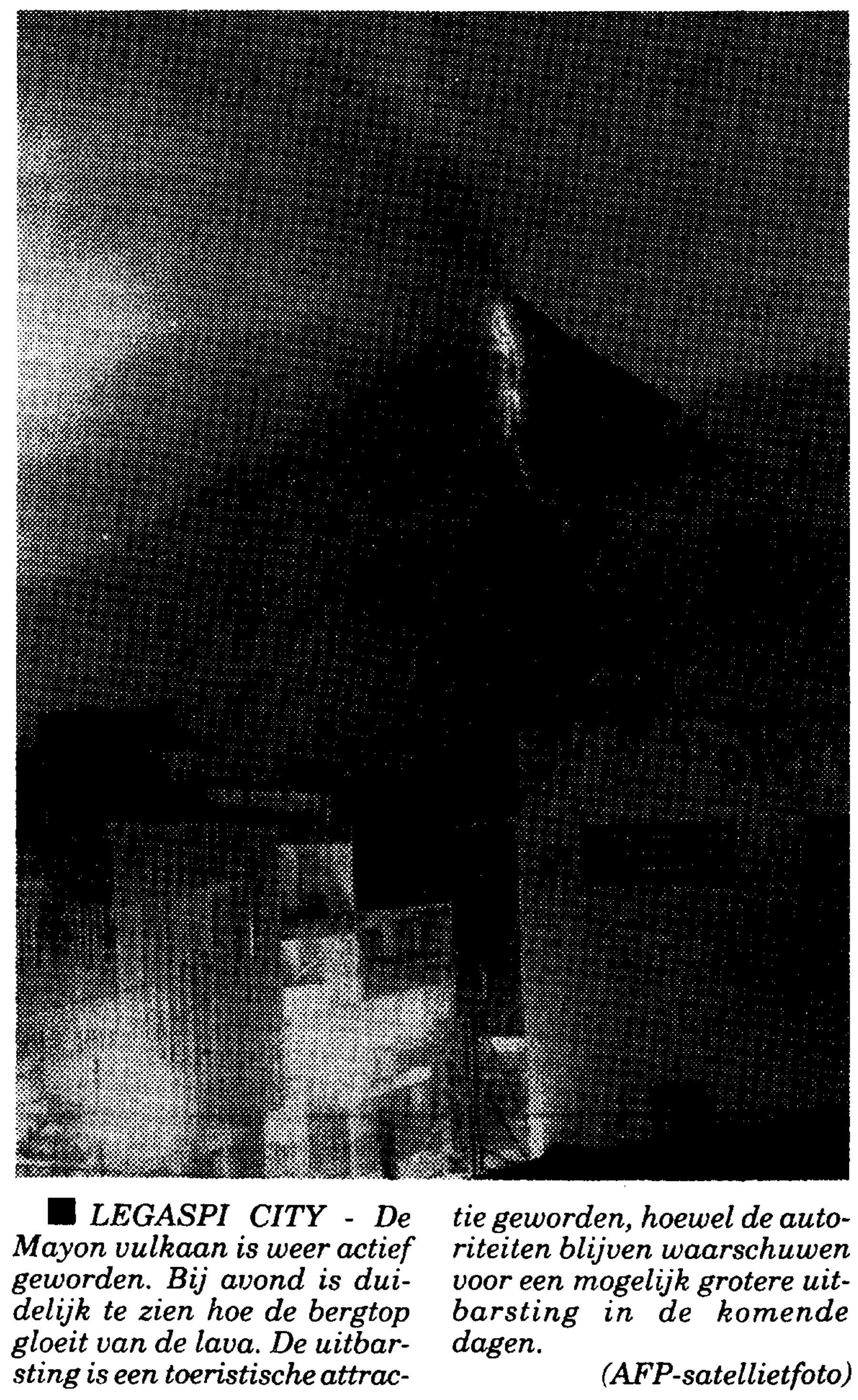
Yoo Hak-Song, een generaal buiten dienst, gaf zijn zetel in het parlement op na beschuldigingen dat hij betrokken was bij illegale grondspeculatie. Kim Mun-Ki trad terug nadat onlangs aan het licht was gekomen dat hij 23 miljoen dollar bezat. Hij zou onder meer illegaal een restaurant hebben gebouwd in de 'groene gordel' ten noordoosten van Seoul.

Minimale straf voor SS-ers voor doden gevangenen

DUISBURG - Twee voormalige SS'ers zijn donderdag door de rechtbank in Duisburg gevonnist.

Zij stonden terecht wegens het doodschieten van vijf gevangenen. Een kreeg vrijspraak, de ander is tot twee jaar voorwaardelijk veroordeeld. De openbare aanklager, die tegen beiden levenslang had geëist, gaat in hoger beroep. De twee waren ervan beschuldigd dat ze, in april 1945, vijf gevangen doodschoten tijdens het transport van 2.500 personen van het werkkamp Wenen-Neudorf naar het concentratiekamp Mauthausen.

Mayon op uitbarsten

■ *LEGASPI CITY - De Mayon vulkaan is weer actief geworden. Bij avond is duidelijk te zien hoe de bergtop gloeit van de lava. De uitbarsting is een toeristische attractie geworden, hoewel de autoriteiten blijven waarschuwen voor een mogelijk grotere uitbarsting in de komende dagen.*

(AFP-satellietfoto)

Ook andere verdachten 'weten van niets'

WTC-hoofdverdachte ontkent betrokkenheid

NEW YORK - Mahmud Abu-Halima, die wordt beschouwd als hoofdverdachte van de aanslag op het World Trade Centre op 26 februari, heeft donderdag voor een federale rechtbank in New York verklaard onschuldig te zijn. Bij de explosie in de kelder van het WTC kwamen zes mensen om het leven en raakten ruim duizend anderen gewond.

In de aanklacht tegen Abu-Halima stond niet nauwkeurig aangegeven waarom hij voor de rechter moest verschijnen. Het is wel uitgesloten dat hij op borgtocht wordt vrijgelaten. De Egyptische autoriteiten leverden woensdag Abu-Halima uit aan de Verenigde Staten. Hij was enkele dagen na de aanslag uit de VS gevlucht - eerst naar Zuid-Afrika, daarvandaan naar Egypte. Op 14 maart werd hij bij een razzia van de Egyptische autoriteiten tegen radicale Islamitische fundamentalisten in Alexandrie gearresteerd. Abu-Halima werkte in New Jersey als taxichauffeur.

Behalve Abu-Halima werden donderdag nog drie andere verdachten voorgeleid. Allen zeiden niet bij de aanslag betrokken te zijn geweest. "Ik ben onschuldig", schreeuwde Mohammed Salameh, die naar verluidt de autobus heeft gehuurd die bij de aanslag is gebruikt. Nidal Ayyad, een chemisch ingenieur die de bom in elkaar zou hebben gezet, verklaarde: Ik zweer bij alles wat ik liefheb, de koran, mijn vrouw, mijn kind en mijn moeder dat ik niet schuldig ben. Ik heb hier niets mee te maken. Bij het verlaten van de rechtszaal hieven beide verdachten hun gehandboeide handen om naar de aanwezige familie en vrienden te zwaaien.

De derde verdachte, Ibrahin Elgabrowny, verklaarde eveneens onschuldig te zijn. Elgabrowny wordt verdacht van het tegenwerken van de politie en het in bezit hebben van valse paspoorten. De aanklagers wezen er op dat Elgabrowny twee agenten van de FBI had geslagen toen die zijn flat wilden doorzoeken.

***

Het parlement van LUXEMBURG heeft een wet tegen het witwassen van zwart geld aangenomen. De kredietinstellingen in het land zijn voortaan verplicht om "op eigen initiatief" transacties waar een luchtje aan zou zitten, te melden bij de autoriteiten. Het bankgeheim blijft intact.

Nieuwe leider Likud

■ *RAMAT GAN - Ex-premier Yitzhak Shamir heeft als voorzitter van de Likud-partij een opvolger en wel Benjamin Netanyahu (midden). Na zijn verkiezing tot partijvoorzitter kwam hij handen te kort om te schudden. Netanyahu is ambassadeur bij de Verenigde Naties geweest en diende zijn land ook als officier van een elite-bataljon.*

(AFP-satellietfoto)

Vredescampagne in Ierland:

Vader van door IRA vermoorde dochter: Laten we vrede sluiten

DUBLIN - De IRA heeft verrassend ingestemd met een ontmoeting op een geheime plaats met Gordon Wilson, die in 1987 een dochter verloor bij een bloedbad bij een oorlogsmonument in de Noordierse grensplaats Enniskillen. Dat hij de moordenaars van zijn dochter vergaf, schokte toen de wereld.

Wilson, die een staande ovatie kreeg van de duizend mensen die in Dublin bijeengekomen waren, zei: "Er zijn al drieduizend doden en dertigduizend gewonden, en hoeveel gebroken harten zijn er? U kijkt er naar een". Hij riep zijn huilende gehoor toe: "Hoeveel bloed kan er nog vloeien? Laten we in Gods naam vrede sluiten".

Tot en met woensdag hebben al zesduizend personen hun handtekening gezet in een condoleanceregister voor Jonathan Ball, de peuter die bij een IRA-aanslag op een winkelcentrum om het leven kwam. Hiermee wordt de sympathie van de Ieren uitgedrukt met de nabestaanden van de slachtoffers van de bomaanslag in een drukke winkelstraat in het Noordengelse warrington, aldus initiatiefnemer Michale Rice van de 'Vredestrein'.

De bijeenkomst in Dublin deed denken aan de campagne in 1970 van 'Mensen voor vrede' in Belfast, die geleid werd door Mairead Corrigan en Betty Williams. Voor hun streven naar vrede tussen protestanten en roomskatholieken kregen deze twee Noordierse vrouwen in 1976 de Nobelprijs voor de Vrede.

Mitterrand voorziet breuk met Europa

Chirac: Rechts gaat eigen buitenland-beleid voeren

PARIJS - De Franse gaullistische leider Jacques Chirac heeft donderdag duidelijk gemaakt dat zijn partij niet langer de traditionele zelfstandigheid van de Franse president op het gebied van de buitenlandse politiek zal tolereren. Chirac zei dat in een interview met de krant 'Le Figaro'. President Francois Mitterrand voorziet rellen onder een toekomstig rechts bewind eveneens problemen voor de Europese eenheid.

Voorman Chirac van de neo-gaullisten (RPR) zei dat een nieuwe centrum-rechtse regering, van neo-gaullisten en liberalen (UDF), 'haar volledige verantwoordelijkheid' zal nemen als het gaat over kwesties als internationale handelsvraagstukken en de politiek op de Balkan. Waarnemers in Parijs zien de opmerkingen van Chirac als een duidelijke schending van de traditionele 'rolverdeling' tussen de president en de regering. Sinds de stichting van de Vijfde Republiek is de buitenlandse politiek het domein van de president, hoewel dat niet met zoveel woorden in de grondwet staat. President Francois Mitterrand heeft van dit voorrecht tijdens zijn samenwerking met de conservatieve regering in de jaren 1986 tot 1988 (De 'cohabitation') veelvuldig gebruik gemaakt.

Enkele dagen voor de tweede ronde van de Franse verkiezingen is ook de strijd om het premierschap losgebarsten. Tot nu toe was het zo goed als zeker dat Mitterrand de neo-gaullistische Edouard Balladur in die functie zou benoemen. Maar woensdagavond verklaarde de scheidende premier Pierre Beregovoy dat de president geen regeringsleider zal kiezen die tot het kamp behoort dat de grondwet niet respecteert. Hij zinspeelde daarmee op de eis van Chirac dat Mitterrand beter kan aftreden.

Mitterrand, die heeft aangekondigd in functie te blijven ondanks een grote verkiezingsoverwinning van de oppositie, voorspelt rellen in de steden en een Europese crisis onder een rechtse regering. Dit hebben Franse dagbladen donderdag gemeld.

NATAL - Zulu-leider Mangosuthu Buthelezi waarschuwde donderdag dat alleen een akkoord tussen zijn Inkatha-beweging en het Afrikaans nationaal congres (ANC) een einde kan maken aan het bloedvergieten.

Bij het geweld tussen zwarten zijn de afgelopen drie jaar al zeker achtduizend mensen omgekomen. President F.W. de Klerk kondigde woensdag de mobilisatie van de reservisten aan.

ZOEKERTJES

TE KOOP AANGEBODEN CURAÇAO

SUZUKI JEEP softtop, kleur: wit, bouwjaar 1988, prijs n.o.t.k. Info.: 673639 ('s avonds).

ELEKTRONISCHE piano met computersysteem, z.g.a.n., voor slechts f.300,-, merk Casio. Tel.: 694959.

EPSON COMPUTER, VGA kleurenmonitor, 40 MB harddisk, 3½" en 5¼" diskdrive. Tel.: 674065 (na 18.00 uur).

JEEP DAIHATSU Rocky, i.z.g.st., met airco, stoffen bekleding, 7 zitplaatsen en trekhaak, bouwjr. 1985. Tel.: 676494.

EEN AUTO Mazda RX-7 turbo II, kleur geel, *spoiler*, powerwindows, -brakes, elektr. mirrors, ±f.7.000,- geïnvesteerd in stereo-inst., 2 seater, standaard, airco, nieuwe banden, auto is zo goed als nieuw, prijs f.35.000,-. Tel.: 689339.

WIE WIL een kleine, goede en zuinige auto? Peugeot 205 XLD, diesel, bouwjaar 1989. Bel 680178 (na 5 uur).

LADA SAMARA, bouwjaar 1988. Tel.: 618212.

SPAANSE 'ANTIEKE' secretaire met 2 laden f.225,-; Pioneer versterker, 2x50W + boxen f.195,-; digitale tuner Philips f.125,-; wit leren bankstel 3-2-1 zits f.900,-; wit tienerbureau f.50,-; grijs leren draaifauteuil f.275,-; bed + matras f.50,-; linnenkast wit met 2 schuifdeuren f.125,-; Nintendo computerspelletjes f.40,-; div. planten v.a. f.25,-. Inl. tel.: 658249.

TOYOTA COROLLA Stationw. '88, stnd. [illegible] i.pr.st. f.7.5[illegible] Tel.: 674166.

WEGENS VERTREK: tuintafel + 3 stoelen + parasol; zwarte tv-kast; 2 zitsbankje; broodrooster; koffiezetapp.; mixer; verlengsnoeren e.d. Zaterdag 9.00 tot 12.00 uur: Kaya Araña 15. Tel.: 683213.

NOG 2 HANGKASTEN met 1 legplank met spiegelschuifdeuren, nú voor f.95,-; 2 schemerlampen à f.50,- per stuk; 1 wit ladenkastje f.35,-. Tel.: 379475 (vrijdag tussen 5-6 uur p.m. en zaterdag tussen 8-10 uur a.m.).

MITSUBISHI MINIBUS type L 300 XL, luxe 8 pers. luxe versie (model '92), automaat, met 2.000 cc motor, 20.500 km. gereden. Tel.: 370274/612236.

I.V.M. VERTREK: antennemast + 1 ant. Cur + 1 ant. Ven.; nieuwe airco 7.000 BTU; Amerikaanse ijskast, 3 deurs + ijswater; orgel 'Eminent'; surfplank + 2 zeilen; stoof; wasmachine + droger; planten; 2 ganzen; 2 erg lieve honden en div. andere spullen. Tel.: 672718.

P O R C H S A L E ZATERDAG 27 maart a.s. o.a. 3 delige eiken kast; zithoek rotan; slaapbank; bedden; bureau's; etc., etc. Prof. Kernkampweg 16. Tel.: 375514.

KOOKPLAAT 4-PITS (gas), prijs f.150,-. Tel.: 676577.

SONY DISCMAN portable, cd-speler met infrarood, afstandsbediening; duikset, bestaande uit alum. fles, stabilizing, jacket, ademautomaat met manometer; een raamairco, 10.000 BTU, prijs nader overeen te komen. Tel.: [illegible]

WEGENS VERVANGING: prima Opel Ascona 1.9, bouwj. 1980, automatic, radiocassette, gekeurd t/m 10-11-'94, vaste prijs NAf.2.950,-. Tel.: 658660.

DAIHATSU CHARADE CX, jaar '88, airco, radio, vier deurs. Tel.: 655585.

2 SINGLE BEDS f.90,- each; various pot plants; one painting of boats; other household articles. Phone 654245.

MISTRAL DIAMOND head (semizinker) f.500,-; Gaastra race floil pro 6.4 m², als nieuw, f.600,-. Tel.: 613479.

PRACHTIGE BRUIDSJAPON, model Cissy, maat 40; eiken lampenset. Tel.: 649363.

MASSIEF EIKEN salontafel 1.30x0.63x0.43, NAf.400,-. Tel.: 376769.

Nieuw van Aramis

TUSCANY *Per Donna*

Een apart dames geurtje

parfum

Kom even langs bij:

PENHA
Heerenstraat
Saliña

SUBARU M-80, bouwj. '90 (Van), i.z.g.s., f.6.850,-. Tel.: 375476.

TE KOOP GEVRAAGD CURAÇAO

TOYOTA COROLLA/ Corona, model [illegible], prijs ±f.6.000,-. Tel.: 627545 (na 8.00 uur p.m.)

TE HUUR GEVRAAGD CURAÇAO

HUIS VOOR Ned. fam. met kind op vakantie in mei/juni, p.o.t.k. Beloning f.100,-. Tel.: 377763 (na 18.00 uur).

2 JURISTEN ZOEKEN per mei of juni woonruimte met min. 2 slaapkamers, huurprijs max. NAf.1.200,-. Eventueel oppashuis voor langere tijd. Tel.: 615514 of 368749.

PERSONEEL GEVRAAGD CURAÇAO

GEVRAAGD: HULP in de huishouding voor 2 ochtenden per week. Moet eigen vervoer hebben. Tel.: 637410. Koraal Partier Kayā A-32.

DIVERSEN CURAÇAO

GEZOCHT: EEN mooie HD-vrije bouvier, reu, met Nederlandse stamboom om onze schitterende bouvier-teef te dekken. Tel.: 375675.

TE KOOP AANGEBODEN ARUBA

MOOI 6-DELIG wandmeubel; zitkamer (1-2-3); 2 bedden; andere kleine spullen. Barcadera 33 (pati Sta. Cruz). Tel.: 25550.

WEGENS OVERCOMPLEET: Toyota Starlet, vijf deurs, beige, radio, airco, standaard, 1992, splinternieuw. Bel. 23303 (tussen 2 en 4) voor afspraak.

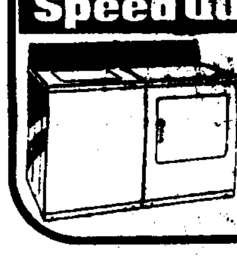
WAREHOUSE SPACE for rent.
Units from 30 m² to 700 m²
price: fls 10,= per m² per month
tel: 656800

LIMITED TIME OFFER
20% OFF OUR FINE LINGERIE
25% OFF ON OUTERWEAR
EXCEPT SWIMWEAR & STOCKINGS.

La Fortuna
&
St Michael
FROM MARKS & SPENCER
* Heerenstraat 32, Punda
* Zuikertuintje
Coupon good in Curacao only/ Offer expires April 10 1993
Cut & bring this ad for Rebate.

Winkel brothers
Huishoudelijke Artikelen Televisie-Audio
Saliña Tel.: 196

Speed Queen
Automatische wasmachine en droger

Echtpaar z.k. zoekt voor 2-4 mnd
WONINGRUIL op CURACAO
R. Goedhard
De Kluyskamp 1008
6545J.A Nijmegen (Ned)
Tel. 080-776280

PHONE RENTAL
VIP
Keep The World At Your Fingertips.

ALSO CAR RENTAL
PHONE: 5000-601134

Toyota [illegible] gekeurd [illegible] inklusief numm[illegible] banden. NAf 2.2[illegible]
Honda XL 250R [illegible] NAf 1.000,–
(Evt. in onderdelen)
Speedboot [illegible]

Melanesian Primitive Art
FOR SALE
A unique collection of very rare Bilas (body ornements) and objects from Papua, New Guinea
Serious art collectors, please contact DON at tel: 677643 for appointment

La Colline — De Rouvilleweg 9, tel 623822 — *Prachtige reistassen voor heren*

La Colline — De Rouvilleweg 9, tel 623822 — *College Shoes suède en leer*

KAMERS
ROOMS
HABITACIONES
AIRCONDITIONED
Garipitoweg 2
Tel.: 691200
Fax: 691203

TE KOOP AANGEBODEN
SAFEDEUR
merk Lips
Voor meer informatie:
Telf.: 612 111

Te huur:
2 personen
APPARTEMENTEN
met airco te Dominguito
f 60,= per dag excl. water en stroom.
Tel: 655410,
Anasaweg 12

't Valkennest Apartments
Te huur voor 3 mnd.: compl artistiek ingericht
APPARTEMENT.
Tevens autohuur mogelijk.
Inlichtingen: **tel: 682259**

NAICKS CAR RENTAL
Wij zijn er voor U!
Telefoon: 601341

TE KOOP
SUBARU STATION
+ airco - 3 jaar schadevrij - wit
Prijs: f. 16.500,-
Pallasstraat 6
Salinja
Tel. 615636

Luchtvracht naar
SURINAME
Dhan Trading N.V.
Rooseveltweg 122
Tel.: 695711
OPEN:
Maandag t/m vrijdag van 4 - 6
Zaterdag van 9 - 12
Ook voor het bezorgen van kip.

CARVAHOME N.V.
biedt U
DE GOEDKOOPSTE
Huurauto's in Nederland en voor Curaçao
* Vakantie bungalows
* Appartementen
* Huurauto's voor Uw bezoekers (min. 1 week)
Pallasstraat 6 - Salinja
Tel. 649636 - Fax 615633

Potato Chips van Frito Lay

TE KOOP
Vierkante straattegels a Fl. 0,50 per stuk.
35 Stuks beton blokken [illegible]
Fl. 1,20 per stuk.
Wabi auto [illegible] 1956 [illegible]
Inl. kantoor [illegible] 612699
na 6 [illegible] 64126

FOR SALE
QUICK SILVER
10'6 Rubber Boat
15 HP, 2 tanks w/accessoires.
Inf.:
Tel.: 612 675

TE KOOP
TERREIN
te Francia
groot: 1060 m²
Inlichtingen:
Tel.: 614643

TE KOOP
MOTOROLA CELL PHONE
Vraagprijs: f. 1000,- zonder telefoonnummer
Info: **Tel.: 604007**

SURNAM DUSHI N.V.
BAR RESTAURANT
Winkelcentrum Brievengat.
Het adres voor de lekkerste Surinaams-Indische gerechten.
Open: ma. t/m za. 12:00 - 21:00 u.
zondag 12:00 - 17:00 u.
Tel. 368200

URGENTE
TA BUSKA
KAS PA HUR
Den biaendario di Emmastad pa Banda Ariba
Max.: fl. 900,-
Tel.: 374912

TE HUUR
per 1 april a.s.
HOEKWONING
in rustige buurt
3 slaapkamers, 3 badkamers, grote zitkamer en eetkamer, keuken, vóórporch, televisiekamer met toilet.
f.2000,- per maand.
Voor meer informatie:
Telf.: 677347
na 5 uur 's middags

Exclusieve Paasversiersels
SEMPERFLORENS
Home Decorations, George Maduroweg 21
tel. 374295

Beginning, Intermediate, Advanced English Conversation and Grammar Courses for Children and Adults
offered by a Certified English Speaking Teacher.
Course A – 10 weeks, April 5 - June 11, twice weekly (1 hour classes)
Course B – 10 hour Intensive, April 12 - 17 (2 hours daily)
Small group and private lessons available.
For information call: 374317 evenings and weekends.

SALE

Colly Kids (27 t/m 39)	fl. 30,=
Kickers (32 t/m 42)	fl. 30,=
Bunnies (wit) (20 t/m 28)	fl. 67,50
Bunnies (gympen) (34 t/m 42)	fl. 95,=
Bunnies (33 t/m 42)	halve prijs
Mod '8 (18 t/m 23)	fl. 50,=
Mod '8 (28 t/m 40)	fl. 70,=

Bij LITTLE SHOE — in onze SALE HOEK
verantwoorde schoenen met verantwoorde service
G. van Lansbergeweg 1 tel: 624005
Open: di - vr 3 - 6 p.m. za 10 - 12.

San... Sandalen.... Sandalen... Dalen....
Maten 20 t/m 35 van Bunnies natuurlijk!
Hele leuke verantwoorde en gezondheidssandalen

bij **LITTLE SHOE**
verantwoorde schoenen met een verantwoorde service
G. v. Lansbergeweg 1
tel: 624005
open: di - vr 3 - 6 p.m. za 10 - 12

TE KOOP
wegens vertrek
INBOEDEL
2 persoons bed grijs (1.60 x 2.00 + nachtkastjes en toilettafel; 1 persoons bed; bankstel 3 persoons en 2 persoons, salontafel wit, wandmeubel wit modern; ijskast, stoof, bureau.
Tel.: 618765 na 17.30 uur

SUPERBIKE!
Kawasaki GTR 1000 cc
1988 Grand Concours
Grey, cover & extra parts included, inspected through 1995.
ONLY ONE ON CURACAO
Asking price: NAF. 18.000,-
Tel.: 642383 (Will)

HAIRLOX
Damos KABELL nos KLIMA

BELONING
Wie weet een **leuk huis** voor ons te huur met min. 3 kamers en in een goede buurt?
Redelijke huurprijs
We [illegible]
Tel. 637226/[illegible]
(2.00-6.00 p.m.)

TE KOOP
alleen serieuze gegadigden:
2 NIEUWE APPARTEMENTEN
eigendomsgrond, rustige buurt.
tel: 368002

TE HUUR
op weekbasis
vakantiewoning
6 personen
Tel.: 657718

AANGEBODEN:
OLDSMOBILE
Cutlass Sierra 1982
in goede staat.
f. 5.500,-
Prijs nader overeen te komen.
Tel.: 676339

REQUIEM *Gabriël Fauré*
Orfeón "Crescendo"
o.l.v. Frank Davelaar
Dinsdag 30 maart om 20.30 uur in de kerk van Janwé.
Verder werken van:
F. Mendelssohn en A. Dvorak
Entree fl. 12,50 - Jeugd gratis.
Kaarten verkrijgbaar bij: Boekhandel Salas, Mensing's Caminada, Music House (Bloempot Centre) en bij de kerk vóór de uitvoering.

Aluminium-Mini-Rolluiken
voor geluidswering en verhoogde beveiliging

De montage

Bij montage achteraf zijn er drie verschillende mogelijkheden:

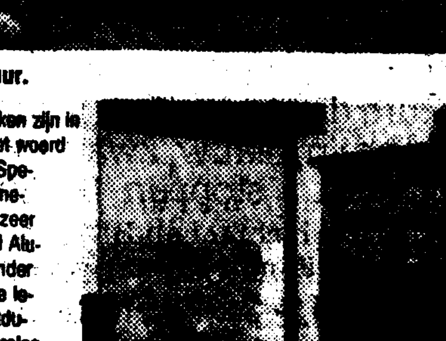

1. Rechtsrollers in de dag
2. Linksrollers op de dag
3. Linksrollers in de dag

Lange levensduur.

ALULUX mini-rolluiken zijn in de beste zin van het woord "onverwoestbaar". Speciale behandelingsmethodes kennen het zeer duurzame materiaal Aluminium, als geen ander materiaal, een lange levensduur toe. Voortdurende kwaliteitscontroles zorgen ervoor dat ook bij veelvuldig gebruik of overbelasting van Uw rolluik, de functie niet nadelig beïnvloed wordt.

Hoog bedieningscomfort.

Van een ideaal rolluik mag U terecht verlangen dat de bediening comfortabel is. Aluminium rolluiken van het merk ALULUX voldoen in ieder opzicht aan Uw wensen. Door hun unieke constructie laten zij zich kinderlijk eenvoudig op en afrollen. De bedieningskeuze kan geheel aangepast worden naar wens van de klant. Met handbediening, mono-commando of elektrisch. ALULUX biedt ook hier steeds de meest ideale oplossing.

ucm ZONWERING Centro Comercial Antilia 4 Tel.: 374815 Fax.: 371969

Initiatief IPK en UNA

Seminar belicht cultuur als basis voor eigen ontwikkeling

=door Ieteke Witteveen=

WILLEMSTAD — Ruim honderd mensen kwamen in het afgelopen weekeinde naar de UNA om twee dagen lang te discussiëren en te werken aan richtlijnen voor een ontwikkeling van Curaçao vanuit de eigen cultuur. Onder hen waren vertegenwoordigers van vrouwengroepen, jongeren, vakbonden, artiesten, mensen uit oude en nieuwe wijken en functionarissen.

Het was een initiatief van de vereniging IPK (Partikulier Initiatief Curaçao) en de antropologen Leon Weeber en Ieteke Witteveen, die vanaf 1989 een onderzoek begonnen over cultuur en aspiraties van de Curaçaose bevolking. Een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers uit de verschillende sectoren van de samenleving, bereidde het seminar voor.

Het begon, in aanwezigheid van gedeputeerden Lelia Peternelle-Pieters Kwiers en Raymond Bentoera, met een indrukwekkende vertolking van het Curaçaose volkslied: op piano, saxofoon en tambú, daarna meegezongen door de hele zaal.

De eerste spreker, dr. Rupert Silberie van de Sociaal-Economische Faculteit (SEF/UNA), deed een goede voorzet met zijn opmerking dat cultuur als uitgangspunt voor ontwikkeling op zich niets bijzonders is. "Het is alleen nog niet iets vertrouwds, zeker niet bij ons, wij die belangrijke elementen van onze eigen cultuur verwaarloosd hebben".

Gastspreker Tirso Sprockel riep op een betrokken wijze een beeld op van de verschillende bevolkingsgroepen die de basis voor de culturele ontwikkeling op Curaçao vormden, zoals de Spanjaarden die hier een indianencultuur aantroffen, de Hollanders of *makamba's*, sefardische joden, de bevolkingsgroepen uit Afrika, hier gebracht via de slavenhandel, en deze eeuw de Surinamers, Chinezen, Portugezen, en Libanezen.

Het onderwerp van zaterdag, *Cultuur van Curaçao, problemen en perspectieven*, werd uit naam van de werkgroep naar voren gebracht door fysisch ingenieur en pastoraal werker Richard Colástica. Colástica zette in het kort uiteen dat het huidige eenzijdige, op economische groei gerichte beleid de eigen culturele werkelijkheid verwaarloost; vooral die van de meerderheid van de bevolking die in traditionele en in de nieuwe woonwijken woont, zoals Bandabou en Brievengat. Colástica gaf in een notedop het ontstaan en de samenhang aan van de huidige crisis: onzekerheid over werk, onderwijs dat niet aansluit bij eigen situatie en gebrek aan beleid op buurtniveau. Het nemen van eigen initiatieven en vertrouwen op eigen kunnen en creativiteit wordt hierdoor belemmerd. Deze en andere punten werden zaterdag in zes groepen bediscussieerd.

De zondagochtend begon met een indrukwekkende voorstelling van de bekende artiest Ced-Ride. Samen met de Afro-Curaçaose groep Isocco slaagde Ced-Ride erin de deelnemers te laten ervaren wat een verademing het is als de artiest — zo'n belangrijke betrokkene bij het zoeken naar eigen identiteit — uitgaat van de eigen geschiedenis. Puttend uit vergeten bronnen als Radio Hoyer en gedichtenbundels gaf Ced-Ride in een *total expression* een aanzet voor een nieuw cultuurbeleid.

Drs. Rose Mary Allen bracht, namens de werkgroep, in een helder verhaal naar voren wat het belang is van visie en van cultuur. Cultuur geeft volgens haar niet alleen zin en waarde aan het leven, maar houdt ook een strategie voor ontwikkeling in. Het begrip cultuur-ideaal (een selectie van normen, waarden, kennis, en wensen) helpt om een kijk te krijgen op de cultuur van een persoon of gemeenschap.

"Zo kwam uit het onderzoek in twee wijken naar voren, dat er sprake was van een 'eigen autonomie'-cultuur", aldus mevrouw Allen. Kenmerken zijn: respect voor ieder persoon, belang van familie, van religie, geluk, van werk als basis voor zelfontplooiing en de behoefte aan 'poëzie van het leven', het verlangen heftige emoties van vreugde en verdriet uit te drukken. Mevrouw Allen eindigde ermee de aanbevelingen voor een ontwikkelingsbeleid samen te vatten. De voornaamste zijn:

1. Het belang van cultuur als een strategie voor een eigen ontwikkeling. Nodig is meer mensen, vooral op beleidsniveau, hier vertrouwd mee te maken. Onderwijs en vorming, op alle terreinen, moeten uitgaan van de behoeften en wensen van de lokale bevolking. Het beleid moet brede kennis over eigen geschiedenis en respect voor de eigen taal en het milieu bevorderen. Zo'n ontwikkelingsbeleid vormt tevens een buffer tegen ongewenste buitenlandse invloeden en draagt bij aan de ontwikkeling van de eigen identiteit; 2. het belang van respect in de huidige betekenis van het in eigen waarde laten van ieder. Deze waarde moet centraal staan bij opvoeding en onderwijs; 3. uitgaan van de buurt. Daar wonen de meeste mensen en daar is de meeste behoefte aan verandering. Het initiatief moet komen vanuit de buurt om van daaruit de hele samenleving te bereiken; 4. stimuleren van onderzoek en vorming op het gebied van culturele expressie, onderzoek naar thema's als arbeidscultuur, relatie vrouw/man en werken aan theorie en methode voor eigen ontwikkeling. Aanbevolen wordt tot een speciale leerstoel 'cultuur voor eigen ontwikkeling' te komen samen met SEF (UNA) en AAINA en 5. het oprichten van een werkgroep voor de directe *follow up*.

Deze aanbevelingen werden besproken, overgenomen en aangevuld in de discussiegroepen. Ruim vijftig mensen gaven zich op om te werken aan de resultaten van dit seminar. Het seminar kreeg een speciaal slot door een prachtige, experimentele tambú. Ali Inecia met zijn vrienden van de groep Narema wisselden het geluid van de chapi af met dat van banjo en kuarta. Een waardige stap op weg naar een ontwikkeling vanuit eigen culturele wortels.

■*Russel Soliano (Isocco) op de benta, booginstrument van Afrikaanse oorsprong. Hier belangrijk bij de zumbi-muziek.*

■*Narema: "Voor het redden van de Cubaans-Antilliaanse muziek".*

(foto: I. Witteveen)

Oproep Defensie op Russische soldaten:

Leger is neutraal

MOSKOU - De collectieve leiding van het Russische ministerie van Defensie heeft donderdag de militairen van het Russische leger opgeroepen zich afzijdig te houden van de politieke strijd. Dat gebeurde in een verklaring die werd verspreid door het persbureau Itar-Tass.

"Verschillende politieke krachten proberen hun wil op te dringen aan het leger dat de laatste waarborg is voor de stabiliteit in Rusland," zo stelde de militaire top zonder nadere uitleg te geven. Deze krachten 'proberen onophoudelijk het leger te verdelen, tweedracht te zaaien onder zijn officieren, hen bij de politieke strijd te betrekken en militairen aan te zetten tot geweld'. Dat zou het risico inhouden van 'het ineenstorten van de staat, van bloedvergieten en een bedreiging zijn voor de territoriale integriteit van Rusland'.

Volgens de ministeriële top 'handelt het leger en zal het handelen in overeenstemming met de grondwet en de wetten van de Russische federatie. Het opperbevel van het Russische leger acht het ontoelaatbaar dat het leger betrokken raakt in een politieke confrontatie'.

In debat over Akkoord van Maastricht

Major boekt succesje tegen vertragingstaktiek oppositie

LONDEN - De Britse regering heeft woensdagavond in het getouwtrek met de Euro-rebellen binnen de eigen Conservatieve partij een belangrijke stemming over de wetgeving rond de ratificatie van het Verdrag van Maastricht gewonnen.

Met 296 tegen 279 stemmen werd besloten tot een nachtelijk debat in verband met de ratificatie van "Maastricht". Tegen de vertragingstactieken van de Euro-sceptici in en tegen de stemmen van de Labour-oppositie in kon het parlementaire debat over detailvragen inzake het verdrag van Maastricht in de nacht worden voortgezet.

De regering-Major liet zelfs parlementariërs uit het ziekenhuis komen om genoeg steun te krijgen voor de stemming. Na een dag vol spanning gaven zeventien leden van de oppositionele Liberale democraten uiteindelijk hun steun aan de conservatieve regering over een procedureel voorstel om het parlementaire debat later te laten duren dan het gebruikelijke avondlijke sluitingsuur voor politieke debatten in het Lagerhuis.

***

DRESDNER Bank, de op een na grootste bank in Duitsland, benut de sterke stijging van de koers van haar aandelen om kapitaal aan te trekken via een claimemissie. Aandeelhouders kunnen binnenkort twee aandelen kopen voor negentien bestaande stukken. De prijs is nog niet vastgesteld, maar verwacht wordt dat de emissie 1,2 a 1,5 miljard mark zal opleveren.

EG-trojka in Moskou: steun voor Jeltsin

KOPENHAGEN - Een trojka van de Europese Gemeenschap (EG) bestaande uit de ministers van Buitenlandse Zaken van Denemarken, België en Groot-Brittannië arriveerde vandaag rijdag in Moskou om daar actief te pleiten voor de voortzetting van het hervormingsproces onder aanvoering van de Russische president Boris Jeltsin.

Helveg Petersen donderdag aan de vooravond van de bijzondere en cruciale zitting van het Russische Volkscongres verklaard. Behalve dat de EG Jeltsin steun wil betuigen in zijn strijd om de macht met het parlement zal zij de Russische regering vermoedelijk ook nieuwe en verregaande aanbiedingen doen met betrekking tot een vrijhandelsverdrag.

Dit gebaar moet volgens Petersen duidelijk maken dat de EG Jeltsins hervormingen en zijn opstelling in de huidige crisis volledig steunt.

Nieuwe Likud-leider Netanyahu:

Zo snel mogelijk moet Rabin ten val gebracht

TEL AVIV - Benjamin Netanyahu, de nieuwe leider van Likud, heeft donderdag zijn aanhang opgeroepen de regering van de socialistische premier Yitzhak Rabin zo spoedig mogelijk ten val te brengen.

De 43-jarige Netanyahu deed zijn oproep enkele uren nadat hij was gekozen tot de nieuwe voorman van de belangrijkste partij binnen de rechtse oppositie in Israël. Hij volgt ex-premier Yitzhak Shamir op. Netanyahu vierde in Tel Aviv met zijn aanhang zijn verkiezing. Hij kondigde aan dat Likud met alle middelen de regering 'zo snel mogelijk' ten val wil brengen om zo vervroegde verkiezingen te bewerkstelligen. De eerstvolgende parlementsverkiezingen staan voor 1996 op de agenda.

De nieuwe leider van Likud benadrukte dat hij alles in het werk zal zetten om te voorkomen dat Israël zich van de bezette Golanhoogte - aan de grens met Syrië - zal terugtrekken. Ook kondigde hij aan zich in te zetten voor meer veiligheid in Israël. Volgens Netanyahu gaat premier Rabin ten onrechte van de veronderstelling uit dat met concessies aan de Palestijnen de veiligheid in het land wordt gediend.

PAC: Doodslag steeds betreurd

JOHANNESBURG - De radicale zwarte beweging Pan Afrikaans congres (PAC) heeft donderdag afstand genomen van een reeks aanslagen op blanke Zuidafrikanen die sinds het weekeinde aan vijf mensen het leven heeft gekost.

De organisatie weigerde te zeggen of haar gewapende arm, het Volksleger voor de bevrijding van het volk van Azania (APLA) bij de moorden betrokken was. Het PAC "betreurt doodslag, wat ook de kleur van de slachtoffers is", aldus secretaris-generaal Benny Alexander.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

****

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur.

****

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

****

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

****

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZATERDAG
DIVERSEN
BONAIRE AIDSCOMMISSIE/FAJ
09.00 uur workshop (ond.: *Aids, the End of the Road*) - Meeting Room, Flamingo Beach Hotel.

SPORT
BASEBALL
(Little League Bonaire)
10.00 uur Rocargo vs Less Indian - Little League-terrein (even voorbij het ziekenhuis).

****

"BC heef eilandsraad op verkeerd spoor gezet"

Willem van Paboso wijst op manipulaties met benzineprijs

KRALENDIJK — Tijdens de laatste persconferentie van de Paboso beschuldigde fractieleider Nochi Willem het Bestuurscollege ervan 'de eilandsraad op een verkeerd spoor' te hebben gezet. Dat betekent in klare taal dat het Bestuurscollege eveneens de bevolking verkeerd voorgelicht heeft over de verhoging van de benzineprijs". Dat zegt Willem naar aanleiding van de onduidelijkheid die er nog steeds bestaat over de mededeling van de Curaçaose gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia over een verhoging van de benzineprijs op Bonaire.

Duidelijk een landszaak dus, waarop de gedeputeerde van Financiën op Bonaire volgens Willem niet adequaat heeft gereageerd. Inmiddels zegt Willem dat deze ernstige fout door het Bestuurscollege wel toegegeven is. Het is immers niet mogelijk dat het BC van Curaçao zaken bepaalt die rechtstreeks Bonaire betreffen.

Willem: "Als we dachten dat het BC geleerd had van de gemaakte fouten, komen we bedrogen uit. Vanaf 1 februari heeft de fractie van de Paboso er al op gestaan dat er een eilandsbesluit afgekondigd wordt over de verhoging van de benzineprijs. Dat is niet een eis die de Paboso stelt, maar dat is een wettelijke regeling".

Willem zegt dat het BC beloofde dat op 2 februari een decreet zou verschijnen. Precies een maand later, op 2 maart 1993, verscheen er inderdaad een eilandsbesluit, maar met terugwerkende kracht tot 7 januari. De Paboso is het daar niet meer eens en zal nauwkeurig nagaan of een eilandsverordening inderdaad met terugwerkende kracht in werking gesteld kan worden. Dat is erg belangrijk, want zoals bekend, werd de benzineprijs verhoogd zonder dat dit wettelijk mogelijk was. Het te veel betaalde zou dus tot 2 maart terugbetaald moeten orden. Indien echter een terugwerkende kracht geldig is tot 7 januari, dan behoeft er niets terugbetaald te worden omdat er dan ook niets te veel betaald zou zijn.

Paboso gelooft niet dat deze eilandsverordening goed is. Ernstiger vindt Willem het dat dit opnieuw een bewijs is van een slecht bestuur."Dit soort zaken spelen de regering van Nederland precies in de kaart. In feite is dit zowel van de centrale regering als van het BC een gebrek aan goed bestuur. En dat is voor Nederland telkens opnieuw een reden om de regering en het BC te berispen", aldus de fractieleider van de Paboso.

Willem herinnert eraan dat Nederland al ingegrepen heeft op Sint Maarten, omdat daar naar zijn mening ook alle principes van een goed bestuur werden vertrapt.

VN-generaal op vredesoffensief

■ *BELGRADO - Aan het 'front' in Bosnië-Hercegovina heeft VN-commandant Philippe Morillon de aandacht op zich gevestigd door zijn onverbeten inzet voor de al maanden van alle hulp verstoken bevolking van Srebrenica. Omdat in het vroegere Joegoslavië alles met elkaar samenhangt betekende dit dat er elders ook oplossingen moesten worden gevonden zoals voor het vertrek van ingesloten Serviërs uit weer een andere stad. Donderdag voerde de Franse generaal die de leiding heeft van de vredesmacht van de Verenigde Naties in het vroegere Joegoslavië overleg met de Servische president Slobodan Milosevic. Maar ook hierbij moesten de nodige hindernissen overwonnen worden.*
(AFP-satellietfoto)

PIKA

Petten

SEDERT DE VOORZITTER van de Kamer van Koophandel zich heeft opgeworpen als de promotor van het cruisetoerisme, is hij van de jaarlijkse Sea Trade in Miami niet weg te branden. Wel opmerkelijk natuurlijk, als de gedeputeerde van Toerisme in een verklaring zegt dat toeristenschepen aan het bedrijfsleven totaal niets bijdragen.

Plotseling blijkt echter dat de kopman van de K.v.K. ook is afgereisd naar Miami in zijn kwaliteit van hoofd van de Selibon. Het is evenwel niet geheel duidelijk geworden of het hier nu een dienstreis betrof of niet.

Wel is duidelijk dat 's mans petten nog niet op waren. Hij blijkt ook als correspondent van een Papiamentstalig blad actief te zijn geweest op de Sea Trade, gezien de diverse foto's met onder andere de gedeputeerde van Toerisme. Jammer dat er geen partijtje voetbal werd gespeeld tussen de standhouders, dan had hij ook zijn BVB-pet en zijn scheidsrechterspetje even op kunnen zetten.

Eigenlijk een koopje voor Bonaire om een ambtenaar met zovele kwaliteiten in dienst te hebben.....

Grote Beer voor Bonaire

KRALENDIJK — Bonaire kan profiteren van Grote Beer software door tussenkomst van AS Curaçao, zo werd op een persconferentie bekendgemaakt. Rond de tachtig bedrijven maken al gebruik van het pakket van het Nederlandse bedrijf. AS Curaçao zorgt voor de distributie.

In Europa en op de Nederlandse Antillen werken 13 duizend organisaties met de software van Grote Beer. Het bedrijf is in Delft gevestigd en telt tachtig medewerkers.

Vrijwel iedereen heeft water en elektra

CBS verklaart huizen op Bonaire bewoonbaar

KRALENDIJK — Uit de cijfers van de in januari 1991gehouden volkstelling blijkt dat het totaal aantal woningen op Bonaire 2.989 bedraagt. Daarvan zijn 2812 vrijstaand, 99 zijn twee-onder-een-kap-woningen en in 67 woningen woont meer dan een gezin onder een dak. Drie gezinnen wonen op een boot, terwijl de resterende acht niet te plaatsen zijn. Het totaal aantal vrijstaande woningen maakt 94,1 procent uit van het totaal, terwijl de gezinnen twee-onder-een-dak zo'n 3,3 procent bedraagt.

Van de 2.989 woningen zijn 2797 aangesloten op het waterleidingnet, zo'n 93,6 procent van het totaal. 153 Woningen, ofwel 5,1 procent, zijn niet voorzien van stromend water.

Hierbij is uiteraard ook een aantal knoekoewoningen dat niet aangesloten is op het net en een eigen watervoorziening heeft of water krijgt via de trucks van het eilandgebied.

ELEKTRICITEIT

Van de 2.989 woningen blijken 2.842, 95,1 procent, aangesloten te zijn op het elektriciteitsnet. Zestig woningen, 2 procent van het totaal, hebben stroom via eigen opwekking, via een generator bij voorbeeld. Hierbij zijn uiteraard enkele knoekoehouders en degenen die middels zonne-energie voor hun eigen stroomvoorziening zorgdragen. Wel hebben 79 woningen, 2,6 procent, helemaal geen elektriciteit.

Het zou een goede wanneer het eilandgebied nagaay of er inderdaad mensen zijn in de bewoonde buurten die niet zijn aangesloten op het net en er achter zien te komen wat hiervan de oorzaak is. Van zeven woningen, 0,3 procent, werd niet opgegeven of zij wel elekriciteit hadden of niet.

Het merendeel van de woningen blijken volgens de gegevens niet erg oud te zijn. Van het totaal 2.989 getelde woningen blijken 582 (19,5%) gebouwd te zijn voor 1940, terwijl 442 woningen (14,8%) gebouwd zijn tussen 1940 en 1959. 375 Woningen (12,5%) zijn tussen 1960 en 1969 gebouwd en 548 woningen (18,3%) tussen 1970 en 1979.

Verder zijn 451 woningen (15,1%), gebouwd tussen 1980 en 1984. Dat betekent dat zo'n 34,9 procent na 1980 gebouwd is en ruim 54 procent is na 1970 gebouwd. 558 woningen (18,7%) zijn afkomstig vanaf 1985, terwijl van 33 woningen (1,1) geen opgave werd verkregen.

KWALITEIT

Uit de gegevens blijkt niet alleen dat de woningen op Bonaire niet erg oud zijn maar ook dat de kwaliteit van de woningen voor het merendeel wel geschikt is voor bewoning.

Van het totaal aantal getelde woningen zijn 2.783 (93,1%) geschikt voor bewoning; 137 woningen (4,6%) zijn slecht voor bewoning. Van 39 woningen (1,3%) kon geen nadere specificatie worden verkregen.

VN-commandant in Belgrado:

President Servië werkt mee aan luchtbrug op Srebrenica

BELGRADO - De Servische president Slobodan Milosevic zal druk uitoefenen op de Serviërs in Bosnië om mee te werken aan een VN-luchtbrug voor de hulp aan de moslim-bevolking in Srebrenica. Dat heeft de bevelhebber van de VN-vredesmacht in Bosnië, generaal Philippe Morillon, donderdag gezegd in Belgrado.

Milosevic "heeft mij zijn steun toegezegd, niet alleen bij het redden van de bevolking van Srebrenica maar tevens om de kansen op vrede te benutten", zo zei Morillon. De Servische president probeert voor vrijdag een ontmoeting te arrangeren tussen Morillon en generaal Ratko Mladic, de commandant van de Servische troepen in Bosnië.

Srebrenica is een van de laatste enclaves van moslims in het oosten van Bosnië-Hercegovina. Serviers hebben keer op keer hulpkonvooien geblokkeerd. Donderdag schortten de VN helikoptervluchten op Srebrenica op na artilleriebeschietingen op de landingsplaats door Serviërs.

Morillon sprak in Belgrado twee uur lang met Milosevic, die heeft toegezegd te zullen pleiten voor een staakt-het-vuren in Srebrenica en omgeving.' Ook zal de Servische president aandringen op een corridor over de weg voor bevoorrading van de uitgehongerde bevolking en op een corridor door de lucht om gewonden en zieken te evacueren. Morillon besloot de hulp in te roepen van Milosevic omdat alleen deze nog druk zou kunnen uitoefenen op de Serviërs in Bosnië.

Milosevic nodigde donderdagavond Morillon en de bevelhebber van de Bosnisch-Servische strijdgroepen, generaal Ratko Mladic, uit om in Belgrado een staakt-het-vuren uit te werken. "We steunen alle pogingen om tot vrede te komen.

Cursus voor crècheleidsters

KRALENDIJK — De werkgroep nul tot vier jaar van de Bernard van Leerstichting en Sede Bonaire zal een cursus organiseren voor leidsters van een crèche voor kinderen tot drie jaar. Doel van de cursus is om de leiders te leren rekening te houden met de karakteristieken van kleuters en hen te helpen meer creatief te zijn. Ook zal er les gegeven worden over het leggen van contacten met de ouders en de kleuter zelf.

De cursus wordt georganiseerd in crèche Bon Kwido. De lesavonden zijn dinsdagavond en zaterdagochtend. De eerste lesdag zal zijn op 20 april. Voor geïnteresseerde cursisten zal een bedrag van vijf gulden gevraagd worden voor inschrijving en tien gulden als cursusgeld. Aan het eind van de cursus wordt een certificaat uitgereikt.

Door protestantse extremisten

In Ulster katholieke bouwvakkers vermoord

CASTLEROCK - Protestantse extremisten hebben donderdag vier katholieke bouwvakkers doodgeschoten en een andere verwond bij een aanslag in het havenstadje Castlerock in Noord-Ierland. Hun rode bestelbus werd doorzeefd met kogels op het moment dat ze aankwamen bij een huis dat ze aan het renoveren waren, zo zei de politie.

De Ulster Vrijheidstrijders (UFF), een verboden extremistische organisatie, eiste de aanslag op in een verklaring. De UFF waarschuwde dat ze haar terreurcampagne nog zal opvoeren. "Ik kan niet geloven wat er is gebeurd", zei een buurtbewoonster. "Het waren aardige hardwerkende zielen die niemand kwaad deden." Twee mannen waren op slag dood en twee anderen overleden later in een ziekenhuis.

Protestantse extremisten hebben zich verantwoordelijk gesteld voor de meeste van de 23 doden die dit jaar bij aanslagen zijn gevallen. Een leider van de Sinn Fein, de politieke arm van het verboden Iers Republikeins Leger (IRA), werd woensdag doodgeschoten door een onbekende die ontkwam op een fiets.

"Genoeg is genoeg. Mensen moeten zo krachtig mogelijk hun stem verheffen. Het is tijd om 'stop' te roepen". Met deze woorden heeft woensdag een Ierse, die zich als 'doodgewone huisvrouw' voorstelde, opgeroepen een eind te maken aan het niets en niemand ontziende geweld van de IRA.

***

AEGON wordt waarschijnlijk toch eigenaar van het bungalowpark Bohemen Resort in het LIMBURGSE Vaals. Eerder liepen onderhandelingen over de overneming op een mislukking uit. Aegon streeft er nu naar het park per 16 april te verwerven. Op het terrein in Vaals staan 320 vakantiehuisjes.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio pa Salú Públiko
Bakunashon di yu di 10 aña

Hefe di Servisio pa Salú Públiko di Gobiernu di Kòrsou ta partisipá ku Departamentu pa Salú Hubenil ke rekorda tur MAYOR DI YU DI 10 AÑA ku nan yu por haña bakunashon na skol. Pronto mayornan lo risibí un karta via skol ku e fecha riba kuá e enfermeranan lo bishitá e skol pa bakuná e muchanan. E muchanan ku no tabata na skol e promé rondu di bakunashon i esnan ku falta algun bakuna, tambe lo risibi un karta. Ta importante pa ora risibi e karta ei, manda e yu skol ku su KARCHI DI ENTER. Na skol e enfermera ta kontrola e karchi, nota riba dje e bakuna ku el a duna e yu i e fecha di bakunashon. WARDA e KARCHI akí BON! E ta importante si bo yu mester haña tratamentu pa un òf otro herida, si e mester bai Hospital, pa inskribí na skol, ora bo yu bai studia den eksterior òf ora surgi un epidemia.

E Hefe menshoná,
Dr. I.R.A. Asjes.

Dept. R.P.

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	25-3	FRANKFURT	PREV.	25-3	AMSTERDAM	PREV.	25-3
DOW JONES	3445	3461	DAX INDEX	1689	1657	EOE	314.12	313.74
AM.EXP.	27.88	28.00	ASKO	645.00	650.00	ABN-AMRO	53.80	53.70
ANHEUSER B	53.13	53.25	BASF	236.10	234.20	AEGON	87.80	87.80
ATT	57.25	57.50	BMW	468.00	471.50	AHOLD	95.80	96.60
BORDEN	26.50	26.63	COMMERZBANK	291.70	289.00	AMEV	72.70	71.90
CAMPBELL S	42.88	43.63	DAIMLER BENZ	605.50	616.00	AKZO	150.10	151.50
CHRYSLER	38.88	39.12	DEUTSCHE BANK	702.50	702.50	BOLS	49.50	49.60
CITICORP	28.75	29.13	HOECHST	250.80	251.50	BUHR.TET.	29.20	29.20
COASTAL CO	26.63	27.00	KAUFHOF	467.50	461.20	DAF	0.80	0.75
COCA COLA	41.75	42.63	MAN	287.60	285.50	DSM	83.00	83.30
DIGITAL	42.88	44.76	PREUSSAG	359.50	357.20	ELSEVIER	126.90	128.80
DUPONT	48.50	48.88	SIEMENS	637.40	634.70	FOKKER	13.80	13.00
EAST.KODAK	55.63	56.38	VW	303.40	305.80	GIST BROC.	41.50	40.80
EXXON	64.88	65.62				HAGEMEYER	153.90	153.90
FORD	52.50	52.13				HEINEKEN	190.40	188.80
GEN.ELECT.	89.63	90.25	LONDON			HOOGOVENS	28.10	28.20
GEN.MOTORS	39.38	38.62				HUNT.DOUGLAS	45.20	46.00
HEINZ	39.75	39.62	FT-100 INDEX	2860	2852	ING	62.00	61.50
HOMESTAKE	14.00	14.00				KLM	27.60	27.80
IBM	51.63	50.63	ARGYLL	3.43	3.49	KNP	24.90	24.90
KELLOGG	60.75	60.63	BARCLAYS BANK	4.16	4.11	NEDLLOYD	27.60	28.40
MC DONALDS	52.63	52.88	BASS	5.62	5.47	NUTRICIA	110.30	112.40
MERCK	34.88	35.38	BRITISH STEEL	0.84	0.83	PHILIPS	23.80	23.40
MINNES.MNG	109.88	109.25	BRITISH TEL	4.20	4.30	ROBECO	105.40	105.40
MOBIL CORP	69.00	69.62	BTR	5.91	5.92	ROLINCO	102.20	102.70
PFIZER	57.38	59.13	CADBURY	4.88	4.81	RORENTO	84.30	84.20
P.MORRIS	62.38	61.50	CABLE & WIRE	7.25	7.22	RODAMCO	52.20	52.30
QUAKER	64.88	66.75	GRAND MET	4.54	4.50	ROYAL DUTCH	160.40	161.00
SEARS	52.00	52.75	MARKS & SPENCER	3.54	3.45	UNILEVER	209.80	209.00
UP JOHN	27.88	28.75	REDLAND	4.88	4.65	VMF STORK	32.30	33.00
WOOLWORTH	30.75	31.75	TATE & LYLE	4.15	4.09	VNU	101.70	101.00
						WESSANEN	104.70	105.20
GOLD	331.30	332.80	TOKYO			TORONTO		
SILVER	3.66	3.68	NIKKEI DOW IND.	18450	18764	TSE 300	3596	3610
CRUDE OIL	20.17	20.24	BRIDGESTONE	1270	1280	ALCAN	19.25	19.38
			CANON	1390	1390	BELL	48.63	45.63
US$/Yen	116.75	117.30	DAI ICHI KANGYO	1950	1980	BANK OF NS	25.25	25.13
			DAIWA SEC.	1040	1060	CAN.PAC.	18.50	18.62
US$/DMARK	1.63	1.64	HITACHI	752	783	IMASCO	39.62	39.62
			HONDA MOT.	1400	1390	LAIDLAW	10.88	11.00
GBP/US$	148.40	147.45	JAPAN AIRLINES	607	628	MOORE	21.25	21.50
			NOMURA SEC.	1800	1880	NORANDA	20.25	20.25
US$/NLG	1.83	1.84	NIPPON STEEL	327	335	PLACER DOME	18.12	18.25
ECU/US$	119.00	118.45	MAZDA	443	450	POWER CORP.	16.62	16.62
CAN/US$	80.35	80.42	SONY	4100	4100	ROYAL BANK	25.63	26.00

AT+T: f 200 miljoen verlies door uitblijven orders

HILVERSUM - AT+T Network Systems International (telecommunicatie) heeft vorig jaar een groot verlies geleden van f 223 miljoen (1991:f 18 miljoen winst). Het verlies is te wijten aan de aanhoudende recessie en de tegenvallende omzet in midden- en Oost-Europa. De omzet bleef met f 1847 miljoen nagenoeg gelijk. Dit heeft AT+T vrijdag bekendgemaakt.

Volgens woordvoerder J. van der Donk heeft de onderneming veel geïnvesteerd in vooral oosteuropese landen. "Daar zijn veel minder orders uitgekomen dan we verwachtten. We hebben veel kosten gemaakt met name in Polen, Tsjechië, Kazachstan, de Oekraïne en Rusland, en deze investeringen hebben nog geen vruchten afgeworpen. Mede daarom is de omzet ten opzichte van 1991 niet gestegen", aldus Van der Donk.

AT+T is vorig jaar ook sterk getroffen door de aanzienlijke terugval in de bestellingen van het Spaanse Telefonica, de grootste klant in 1991. Maar AT+T is doorgegaan met de noodzakelijke investeringen om de toekomstige groei te waarborgen.

De onderneming is optimistisch voor 1993. Van der Donk: "We verwachten uit de rode cijfers te komen. Uit midden- en oost-Europa verwachten we nu wel orders. Volgende week kunnen we waarschijnlijk een grote order uit oost-Europa melden". Over cijfers van het eerste kwartaal beschikt Van der Donk nog niet: "Maar er zijn voorzichtige indicaties dat het wat beter gaat."

De onderneming is enkele maanden geleden begonnen met een studie om de fabrieken in Den Haag en Huizen samen te voegen. "Wij zijn hier binnenkort mee klaar en we verwachten de uitkomst in april te kunnen presenteren", aldus Van der Donk. Of er door de komende reorganisatie arbeidsplaatsen verloren zullen gaan kon hij niet aangeven. Bij de twee fabrieken werken 1500 mensen. Eind vorig jaar werd nog bekendgemaakt dat er mogelijk enkele honderden arbeidsplaatsen geschrapt zouden worden.

Financieel Nieuws

Redelijk slot suffige week

AMSTERDAM - Op een vriendelijke Amsterdamse effectenbeurs lagen de financiële waarden er vrijdagochtend goed bij. Ook VNU werd gevraagd, ondanks een ruimschootse halvering van de nettowinst in 1992. Handelaren spraken van "een redelijk slot van een wat suffige week".

Het ingetogen optimisme liet zich ook aflezen in de beursindices. Zo boekte de CBS-stemmingsindex in de ochtenduren een vooruitgang van 0,7 punt naar 106,5, terwijl de EOE-index 1,58 toevoegde op 315,32.

Beleggers lieten zich vooral leiden door hogere obligatiekoersen en de appreciatie van de dollarkoers. De obligatiekoersen trokken twee tot drie stuivers aan, de dollarkoers een cent op f 1,8475. Ook de afgenomen onrust in Rusland en de vriendelijke stemming in Londen, Frankfurt en Parijs gaven de markten moed.

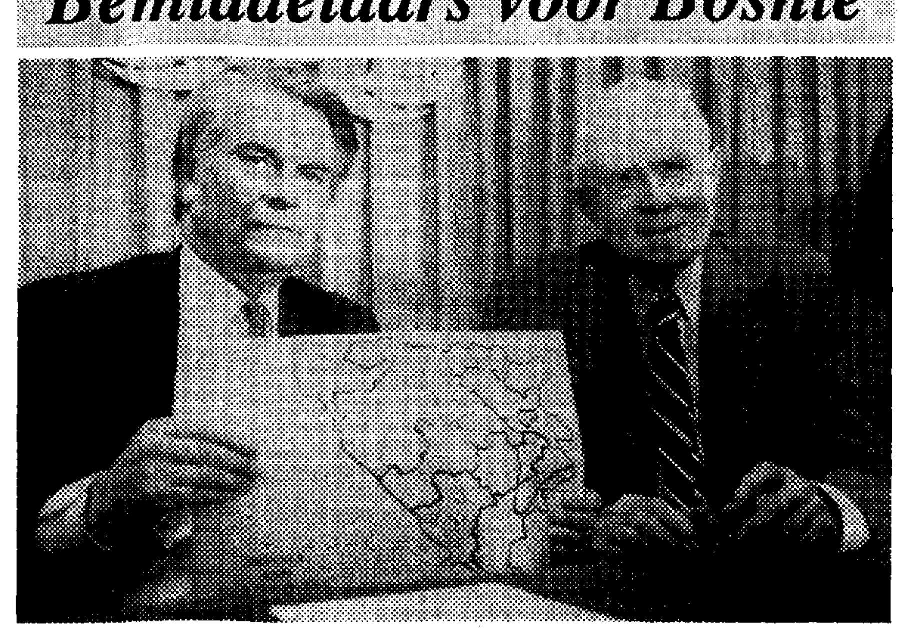
In Amsterdam lieten de financiële waarden zich van de zonnige zijde zien. ING, de afgelopen dagen in mineur als gevolg van de stroppen bij herverzekeraar NRG, was acht dubbeltjes in herstel op f 62,30, ABN Amro veertig cent op f 54,10. Ook de verzekeraars Aegon en Amev deden het goed. Aegon verbeterde drie dubbeltjes op f 88,10, Amev twee kwartjes op f 72,40.

Opmerkelijk was de vraag naar het aandeel VNU. Ondanks de bijzondere last van f 80 miljoen, die de nettowinst vorig jaar met 60 procent drukte, trok het fonds een daalder aan op f 102,50. Volgens een handelaar waren beleggers vooral gecharmeerd van de optimistische winstverwachting. VNU verwacht dit jaar - exclusief bijzondere baten en lasten - een hogere winst dan vorig jaar. Branchegenoot Elsevier, donderdag ook al gevraagd, noteerde ex-dividend per saldo f 1,70 hoger op f 128,10. Voor Wolters Kluwer was een winstje van drie dubbeltjes weggelegd op f 90,20.

Ook de internationals noteerden hoger. Olie, Unilever en Akzo werden alle negentig cent duurder, Philips en KLM beide enkele dubbeltjes.

Elders in de markt schitterde Tulip opnieuw. Het feit dat de pc-fabrikant vorig jaar de vraag niet aankon, gecombineerd met speculaties over een mogelijke overneming, duwde de koers donderdag al f 1,70 omhoog. Vrijdag kwam daar nog eens zeventig cent bij op f 11. Begemann was het zwarte schaap. Het wankelende conglomeraat van de gewezen bedrijvendokter Joep van den Nieuwenhuyzen daalde f 2 naar f 28, een evenaring van het laagterecord.

Bemiddelaars voor Bosnië

■ *VERENIGDE NATIES - De bemiddelingspogingen van Lord David Owen (links) en Cyrus Vance (rechts) in het Joegoslavische drama hebben in zoverre succes opgeleverd tot heden toe, dat een deel van het door hen opgestelde en uitgewerkte vredesvoorstel door alle drie de partijen is aanvaard. De invulling van de landkaart van Bosnië-Hercegovina is een der knelpunten. Owen liet tijdens een persconferentie de door hen opgestelde landkaart zien, waarbij deze staat in autonome provincies wordt opgedeeld.*

(AFP-satellietfoto)

Dollar en pond omhoog

AMSTERDAM - De handel op de Europese wisselmarkten ging vrijdag van start met een hogere koers voor de dollar. In Amsterdam stond de Amerikaanse munteenheid om 10.00 uur op f 1,8475 na een slotkoers van f 1,8395 op donderdag. De stijging had zich donderdagavond voor een groot deel al voorgedaan op de wisselmarkt van New York. De handel zag er zeer kalm uit, waarbij vooral werd gekeken naar de bijeenkomst van het volkscongres in Rusland.

Het pond sterling wist behoorlijk aan te trekken. Om 10.00 uur werd voor het pond een koers opgegeven van f 2,7375 tegenover een slotkoers van f 2,7130 op de voorgaande dag. Er zijn onderzoeken gepubliceerd waaruit blijkt dat de Britse economie zich weleens sterker kan herstellen dan tot nu toe werd aangenomen.

Bij de andere munteenheden deden zich maar zeer kleine koersveranderingen voor. Handelaren spraken van een stilte voor de storm bij de Franse frank. Deze valuta kan na de uitslag van de verkiezingen in Frankrijk de komende week sterk onder druk komen te staan.

De effectenbeurs van Tokyo beleefde een zeer drukke dag met een omzet van maar liefst 800 miljoen aandelen. De grote omzet werd in verband gebracht met het naderen van het einde van het begrotingsjaar 1992/93. Eind deze maand wordt dat jaar afgesloten. De nikkei-index van de 225 fondsen steeg met 23,78 punten tot 18.78,70 punten.

Shell neemt deel in Venezolaans gasproject

CARACAS - Koninklijke/Shell groep en drie andere oliemaatschappijen hebben donderdag een overeenkomst ondertekend voor een groot gasproject in Venezuela ter waarde van vier miljard dollar. Het is de bedoeling dat rond de eeuwwisseling wordt begonnen met de export van ongeveer 4,6 miljoen ton vloeibaar aardgas per jaar naar de Verenigde Staten en Europa.

Het project, Cristobal Colon genaamd, omvat de bouw van buitengaatse boorplatforms, een fabriek voor het vloeibaar maken van gas, pijpleidingen, een haven en tankers. De overeenkomst moet nog worden goedgekeurd door het Venezolaanse congres. De partners hebben als voorwaarde gesteld dat voor het project de gebruikelijke vennootschapsbelasting wordt geheven. Die bedraagt ongeveer de helft van de ruim zestig procent die geldt voor de olie-industrie.

Shell krijgt een belang van 30 procent. De Venezolaanse oliemaatschappij Lagoven neemt deel voor 33 procent, het Amerikaanse olieconcern Exxon voor 29 procent en de Japanse Mitsubishi voor acht procent. De ondertekening van de overeenkomst is enige tijd opgehouden door een geschil tussen Shell en Exxon.

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (CENTRALE BANK) GELDIG OP VRIJDAG 26 MAART 1993 EN TOT NADER ORDER:

VALUTA		AANKOOP	VERKOOP AAN PUBLIEK
US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.410	1.430	1.450
PND STERLING	2.580	2.635	2.695
NED GLD	96.22	96.94	97.74
ZW FRANCS	117.11	117.83	118.63
FR FRANCS	30.73	31.83	32.53
DUITSE MARK	108.33	109.05	109.85
IT LIRE	0.79	1.09	1.15
AR FLORIN	98.00	100.00	*100.20 **100.00
JAPANSE YEN	152.39	153.25	154.05
ECU	-.-	211.95	212.75

*VOOR BANKPAPIER
**VOOR OVERBOEKINGEN EN BANKCHEQUES

INGEVOLGE ARTIKEL 12 VAN HET CENTRALE BANK-STATUUT STELT DE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (CENTRALE BANK) DE KOERSEN VAST VOOR HET DEVIEZENVERKEER:

DISCONTO: 6%
BELENINGSRENTE: 7%
Indicatieve koersen overheidspapieren
7,25 % obl. 1989/1994 koers: 99,92% Eff. rendement 7,31 % Land
8,625% obl. 1990/1995 koers: 101.77% Eff. rendement 7,875% Land
8,50 % obl. 1991/1996 koers: 100,79% Eff. rendement 8,25 % Land
8,00 % obl. 1989/1999 koers: 96,39% Eff. rendement 8,75 % Land
8,25 % obl. 1989/2004 koers: 95,60% Eff. rendement 8,875% Land
7,875% obl. 1993/1996 koers: 100,00% Eff. rendement 7,875% Land
8,50 % obl. 1992/1997 koers: 100,83% Eff. rendement 8,25 % Eiland
8,625% obl. 1992/1997 koers: 100,65% Eff. rendement 8,44 % Eiland
8,625% obl. 1993/1998 koers 100.00% Eff. rendement 8,625% Eiland

Ministers G-7 overleggen over hulp aan Rusland

TOKYO - De zeven grootste industrielanden (G-7) sturen hun ministers van Buitenlandse Zaken en Financiën op 14 en 15 april naar Tokyo om te praten over hulp aan Rusland. Vertegenwoordigers van Moskou zullen bij dat overleg aanwezig zijn, zo heeft een woordvoerder van het Japanse ministerie van Buitenlandse Zaken vrijdag meegedeeld. De woordvoerder liet tevens weten dat de Russische president Jeltsin is uitgenodigd voor de reguliere topconferentie van de G-7, die in juli in Japan wordt gehouden.

De Amerikaanse president Clinton, die op 3 en 4 april een ontmoeting heeft met Jeltsin, heeft al toegezegd steun te zullen regelen voor Rusland. In monetaire kringen in Washington is vernomen dat de Amerikaanse staatssecretaris van Financiën, Lawrence Summers, aan de landen van de G-7 een brief heeft gestuurd waarin hij enkele voorstellen doet om middelen van het Internationale Monetaire Fonds (IMF) te gebruiken voor hulp aan Rusland.

In sommige van die voorstellen wordt een overeenkomst met het IMF over economische maatregelen als vereiste genoemd, in andere niet. Halverwege 1992 leende het IMF Rusland al een miljard dollar als eerste deel van een kredietovereenkomst.

Jeltsin ontslaat ministers Financiën en Economie

MOSKOU - President Jeltsin heeft vrijdag zijn minister van economische zaken, Andrej Netsjajev, per decreet ontslagen. De minister heeft een andere, niet nader aangeduide post toegewezen gekregen, zo heeft het Russische persbureau Interfax gemeld. Ook minister van Financiën Bartsjoek is de laan uitgestuurd. Hij heeft "andere verantwoordelijkheden" gekregen.

Bartsjoek wordt opgevolgd door vice-premier Boris Fjodorov, binnen het kabinet verantwoordelijk voor de economische hervormingen in Rusland. Wie Netsjajev gaat opvolgen is niet bekend. Deze bewindsman kwam vorig jaar al onder vuur te liggen van de voorstanders van de harde lijn. Hij zou verantwoordelijk zijn voor de vermindering van de industriële produktie met twintig procent in het afgelopen jaar. Ook Jeltsin heeft zich al eerder minder vriendelijk over Netsjajev uitgelaten.

Jeltsin liet enkele dagen weten dat hij veranderingen wilde aanbrengen op enkele ministersposten. De wijzigingen hebben geen verband met de huidige politieke onzekerheid in het land, aldus de Russische premier. Eerder deze week werd de Russische minister van Justitie, Nikolai Fjodorov, aan de kant gezet. Wie hem gaat opvolgen is nog niet bekend.

***

JAPAN heeft in februari 496.965 auto's geëxporteerd, 5,4 procent minder dan in februari vorig jaar en 6,5 procent minder dan in januari. De waarde van de auto-uitvoer steeg ten opzichte van een jaar ervoor met zeven procent.

***

Het bruto nationaal produkt van ZUID-KOREA is vorig jaar gegroeid met slechts 4,7 procent, het laagste percentage sinds 1980, toen er sprake was van een economische achteruitgang van 3,7 procent. In 1991 groeide de economie nog met met 8,4 procent. Voor dit jaar wordt een groei van vijf a zes procent voorzien.

MENSEN

Zeiltocht voor Hebron

■ *Opgetogen gezichten. Daar kon kapitein Phil Jarman tegen aankijken toen hij de kinderen van kinderdorp Hebron meenam voor een zeiltochtje met de Insulinde.*

Voor de kinderen en begeleiders van **kinderdorp Hebron** was afgelopen dinsdag een speciale dag. De kapitein van zeilschip Insulinde, dat normaal toeristen aan boord heeft, bood de kinderen een gratis dagje zeilen aan. De tocht bracht de 23 kinderen naar de Portomariebaai. Na een zwempartij werd in het privé-strandhuis van de Insulinde een barbecue gehouden.

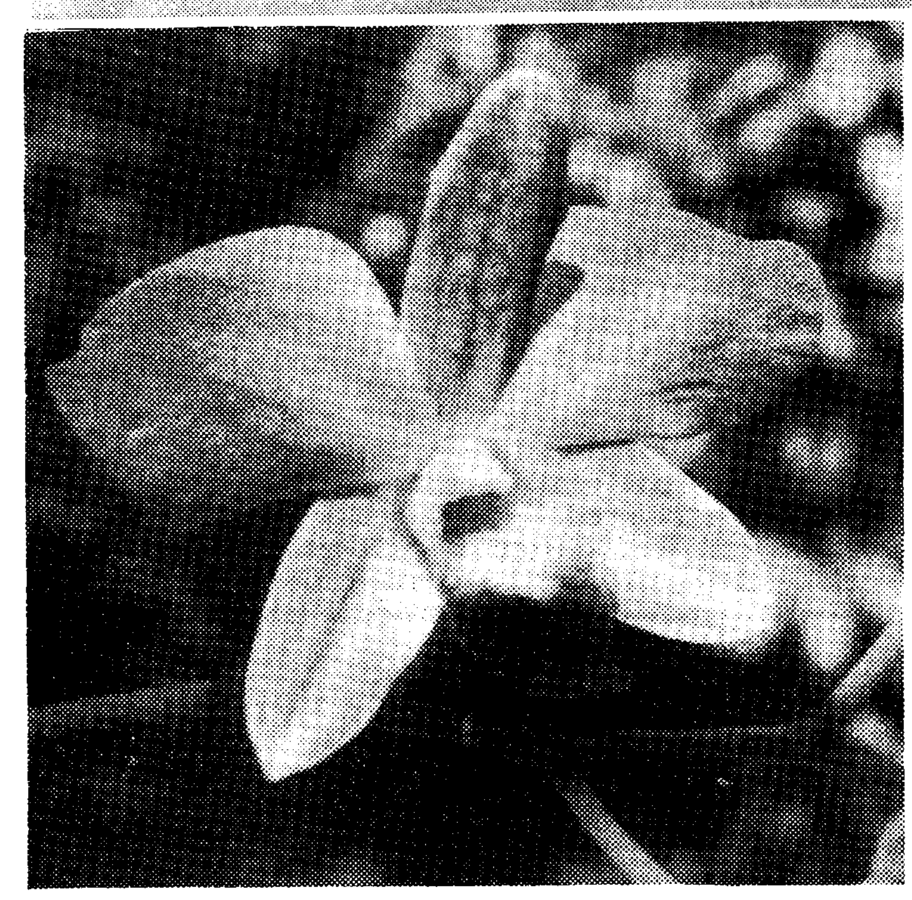
Op de terugtocht naar Punda, de vaste ligplaats van het zeilschip, werd Vaersenbaai aangedaan. Zo konden de Hebronkinderen vanaf het water hun tehuis op Mount Pleasant zien liggen.

Bij terugkomst in Willemstad was iedereen zeer opgetogen. Als dank voor de plezierige dag kreeg kapitein Phil Jarman namens alle kinderen een plaquette aangeboden.

■ *ORANJESTAD — In Centro di Barrio Tanki Leendert huldigde minister Martinus Flanegien de jonge sportman Eric Oduber, die met name uitblinkt in de basebalsport.*

Orchideeënclub pakt uit

■ *WILLEMSTAD — Deze Dendrobium-orchidee is met vele andere te bewonderen op de tentoonstelling van de Curaçaose Orchideeënclub. Die wordt zaterdag 27 en zondag 28 maart van 9 tot 18 uur gehouden op landhuis Habaai. De leden presenteren er de door hun gekweekte en gekoesterde bloemen. Wie geinspireerd raakt kan direct aan de slag. De orchideeënclub heeft planten geïmporteerd voor de verkoop. Ook oppotmateriaal, mest en andere zaken zijn tijdens de openingsuren van de show verkrijgbaar. De toegang bedraagt drie gulden.*

'Dolce vita' voorbij door Italiaans corruptie-virus

Het hangt in de lucht in populaire restaurants en hotels, je proeft het in de advertenties en het klinkt door in de gesprekken op straat en in de bus. Zelfs in de opera is er geen ontkomen aan.

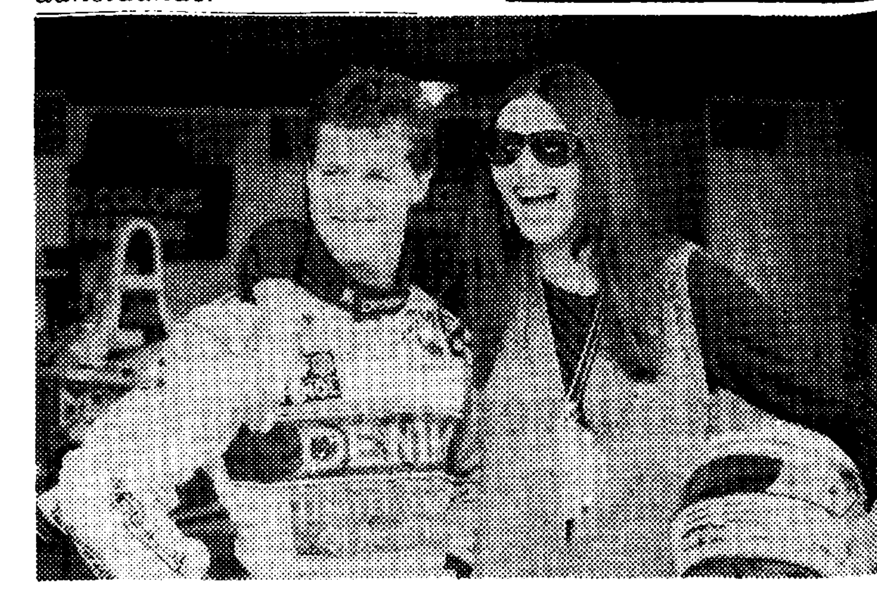
De bijwerkingen van het **corruptie-schandaal** in Italië, waarin honderden politici en zakenmensen zijn opgepakt of nagegaan worden, sijpelen door in het sociale leven. Het is als griep in de winter, vroeger of later krijgt iedereen ermee te maken.

La dolce vita (Het zoete leven) is voor vele 'rijken en machtigen' voorbij. Het feest waar nooit een eind aan leek te komen is afgelopen. Terwijl de dagen van het makkelijke geld verdienen naar de achtergrond verdwijnen, komt de eerste klap vooral aan in de restaurants en hotels waar voorheen de welgestelden hof hielden.

Restaurants en clubs die eens geliefde uitgaansgelegenheden waren van de hoge heren voelen de kilte. Het is niet meer nodig om tafels te reserveren in de pleisterplaatsen en disco's waar de politieke elite zich placht te ontspannen.

Zelfs de opera, vanouds een toevluchtsoord met verhalen over exotische oorden, is aangetast door het virus. Bij de opvoering van *Die Fledermaus* in Turijn dook het schandaal op in de derde akte waar de componist Johann Strauss jr. enige ruimte voor improvisatie liet in de rol van Frosch, de assistent-cipier. De acteur die zijn rol speelde, verklaarde dat zijn gevangenis een 'rusthuis voor politici' geworden is.

■ *SAO PAOLO — De Duitse Formule 1-racer, Michael Schumacher, poseert met een Braziliaans fotomodel, Maria Clotilde Serrano bij het Interlago Race Circuit. Schumacher zal deelnemen aan de Grand Prix van Brazilië die wordt gehouden op 28 maart aanstaande.*

Amsterdamned hoofdstad heeft baat bij "ondeugend" imago

Officieel heet het dat Amsterdam een **toeristische trekpleister** is vanwege 'het cultuur-historisch erfgoed van de hoofdstad, de markten en de grachten'. Zo staat het in de rapporten van de Vereniging Vreemdelingen Verkeer, die in Nederland het toerisme bevordert.

In werkelijkheid komen veel toeristen af op het 'ondeugende imago' van Amsterdam als de stad waar alles kan. Zo werd het onverhuld gezegd tijdens het symposium *Toerisme in 2002* deze week gehouden in de Nederlandse hoofdstad. Een overheid die optreedt tegen zaken als hasjverkoop in koffieshops en raamprostitutie loopt het risico de toeristische kip met de gouden eieren te slachten, zo werd naar voren gebracht.

Commissaris Nordholt van de Amsterdamse politie, zei het 'ondeugend' op de hem eigen - inmiddels ook op de Antillen bekende - wijze: "De hasj moet in Groningen worden geteeld op hennephoeves en verkocht in knusse instellingen die we koffieshops noemen. De commissaris die de uitwassen rond harddrugs met harde hand aanpakt, vindt een liberaal beleid op het gebied van softdrugs passend voor 'zijn' stad.

Niet alle gesprekspartners waren het met die opvatting eens. Zo werd gewaarschuwd dat het imago van Amsterdam als onveilige stad juist veel mensen kan weerhouden van een bezoek.

Italianen in de schulden door bellen naar Antillen

In Italië hebben veel mensen een enorme schuld aan **telefoonkosten**, die soms in de duizenden guldens loopt. Onder meer door intercontinentale gesprekken met de Nederlandse Antillen, zo staat vermeld in de *Südtiroler Zeitung*.

De krant beschrijft dat in Italië sinds de opkomst van de sekslijnen in 1992 voor 35 miljoen minuten is verbeld vanuit Italië naar landen als Australië, Hongkong, de Verenigde Staten en de **Nederlandse Antillen.** De gezamenlijke telefoonkosten van de Italianen belopen 120 miljard lire. "Dat het hier om buitenlandse gesprekken, ja zelfs intercontinentale gesprekken ging, merkten velen pas toen de schrikbarend hoge rekeningen binnenkwamen", aldus het krantenbericht.

ABC en BBC samen bovenop het nieuws

Het Amerikaanse televisienetwerk **ABC** en de Britse omroeporganisatie **BBC** gaan hun **krachten bundelen** om te komen tot het meest vooraanstaande en complete nieuwsprogramma op radio en televisie in de wereld.

De omroeporganisaties zullen wereldwijd gebruik maken van elkaars faciliteiten. Zo kunnen ABC en BBC voor hun radio- en tv-uitzendingen voortaan een beroep doen op elkaars correspondenten en productieteams en stemmen ze de aanpak van belangrijke nieuwsonderwerpen op elkaar af.

"Deze samenwerking brengt twee van de belangrijkste nieuwsorganisaties samen. En beide zullen er enorm van profiteren", zo stelde Roone Arledge, president van *ABC News*.

De directeur van *BBC News and Current Affairs*, Tony Hall, zei dat 'de samenwerking zal leiden tot een grotere efficiëntie in het veld en ons een betere toegang geven tot een ruimer aanbod van nieuws uit de gehele wereld".

Greenpeace waarschuwt voor scheurtjes in kernreactoren

De milieu-organisatie Greenpeace zegt dat in de hele wereld 165 **kernreactoren** staan die niet betrouwbaar zijn als gevolg van scheuren op vitale punten. Het zijn de reactoren die werken volgens het beginsel van drukwater.

De scheuren zitten in de buizen van de reactordeksels waarmee de nucleaire kettingreactie van een kernreactor gecontroleerd wordt."Als deze buizen scheuren, dreigt de kern te smelten en kan er een rampzalige radioactieve besmetting van grote gebieden optreden", aldus een woordvoerder van Greenpeace.

Voor de scheuren is tot dusver geen afdoende verklaring voorhanden. "De deskundigen staan voor een raadsel", aldus degenen die de studie hebben gedaan. Wel is duidelijk, dat drukwaterreactoren van westerse en Sovjetmakelij er last van hebben. Greenpeace pleit ervoor dat alle kerncentrales, waarbij blijkbaar materialen gebruikt zijn die snel scheuren, direct stilgelegd worden

Veiling van Rembrandt-etsen

Sotheby's New York veilt op 13 mei een omvangrijke collectie etsen van **Rembrandt.** De 72 etsen zijn afkomstig van de Duitse industrieel dr. Otto Schäfer. De waarde van de verzameling wordt geschat op drie tot vijf miljoen dollar (5,5 tot 9,2 miljoen gulden). Dit heeft het veilinghuis meegedeeld.

Lesje in angst voor Britse leerkrachten

Opnieuw is **jeugdcriminaliteit** in Groot-Brittannië het gesprek van de dag nadat een 47-jarige muziekleraar op school door een 15-jarige leerling in elkaar is geslagen. Hij werd achtergelaten met een gebroken rib en een vertimmerd gezicht.

Gewoonlijk wordt voorbijgegaan aan dergelijke incidenten, maar ze zijn voorpaginanieuws sinds de media het geweld op scholen op de voet zijn gaan volgen. Hun aandacht was gewekt nadat de politie twee jongens van 13 en 14 jaar oud had gearresteerd wegens de verkrachting van een lerares, in haar eigen klaslokaal.

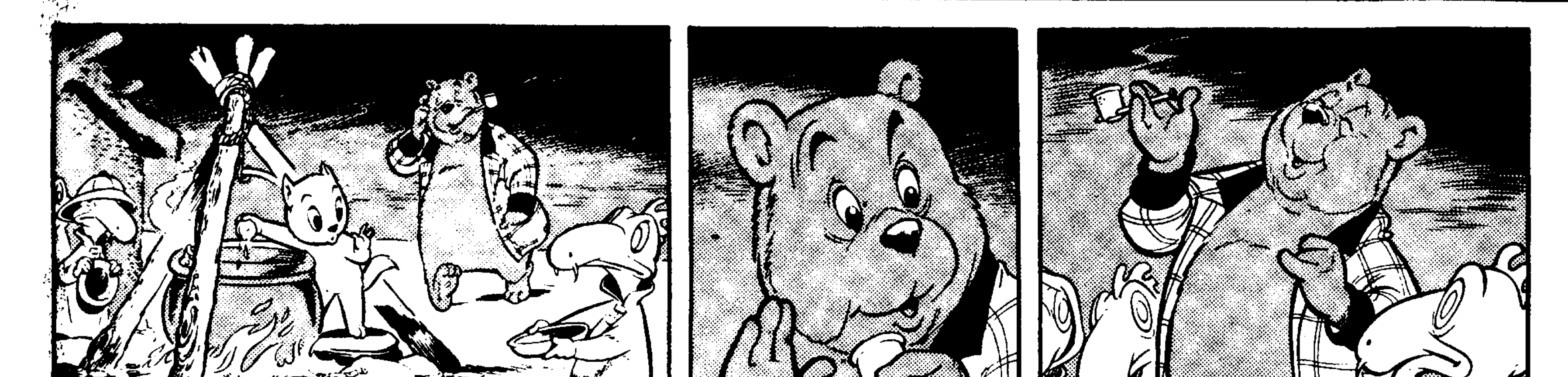
In de afgelopen twaalf maanden zijn 16.000 gewelddaden tegen leraren gemeld.

De discussie in de kranten over jeugdcriminaliteit laaide weer op na de moord op een peuter van twee jaar oud, waarvoor twee tienjarige jongens in staat van beschuldiging zijn gesteld.

■ *HANNOVER — Dubbele glazen voor Helmut Kohl. De Duitse bondskanselier bezocht deze week de CeBIT computerbeurs in Hannover, waar hem een noviteit op de neus werd gedrukt: de zogenaamde 3D-bril.*

Heer Bommel en de nozellarven
door Marten Toonder

3868 — De Drasglomers hielden van erwtensoep, dat was duidelijk. De kookpot was omringd door een aandachtig etende schare. Voortdurend stond er iemand op om meer te gaan halen en soms viel er een enkel woord.

"Ja, ja", sprak dan een eter. "Het is niet zo mal".

"Het smaakt niet slecht", gaf een ander toe en de menigte knikte daarop instemmend.

Bij deze feeststemming was het niet te verwonderen dat de voorraad op begon te raken. Op een bepaald moment deed Tom Poes dan ook het deksel op de pot en schudde het hoofd tegen een gast die om meer vroeg.

"Nee", zei hij. "Voor vandaag is het genoeg".

"Juist", zei heer Ollie. Hij had de bedoeling van Tom Poes begrepen en hij meende dat dit het ogenblik was om naar voren te treden.

"Ik hoop dat het goed gesmaakt heeft", vervolgde hij minzaam. "Als heer en als Bommel was het mij een genoegen om u dit maal te mogen aanbieden. Maar nu is het genoeg. Wie niet werkt, zal ook niet eten".

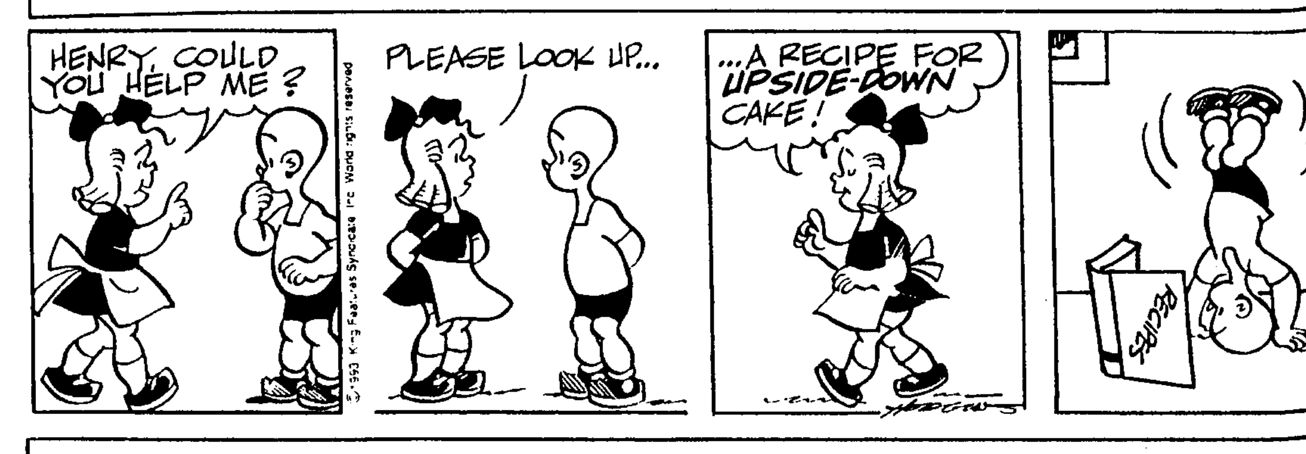
Deze eenvoudige woorden werden door iedereen begrepen.

"Zo is het maar net", sprak Garg op de achtergrond. "Geen werk, geen eten".

"Wat voor werk?" vroeg de Drasglomer die om meer soep gevraagd had.

"Kijk, dat is heel eenvoudig", hernam heer Bommel vriendelijk. "Er is werk genoeg. Zoals ik al eens heb uitgelegd, moet er hier een Olivier B. Bommel Centrum gebouwd worden. Tien verdiepingen, waarvan de bovenste boven de wolken uitsteekt. De bouwmaterialen liggen hier in de kuilen, dus er kan worden aangepakt".

HENRY ® By Dick Hodgins

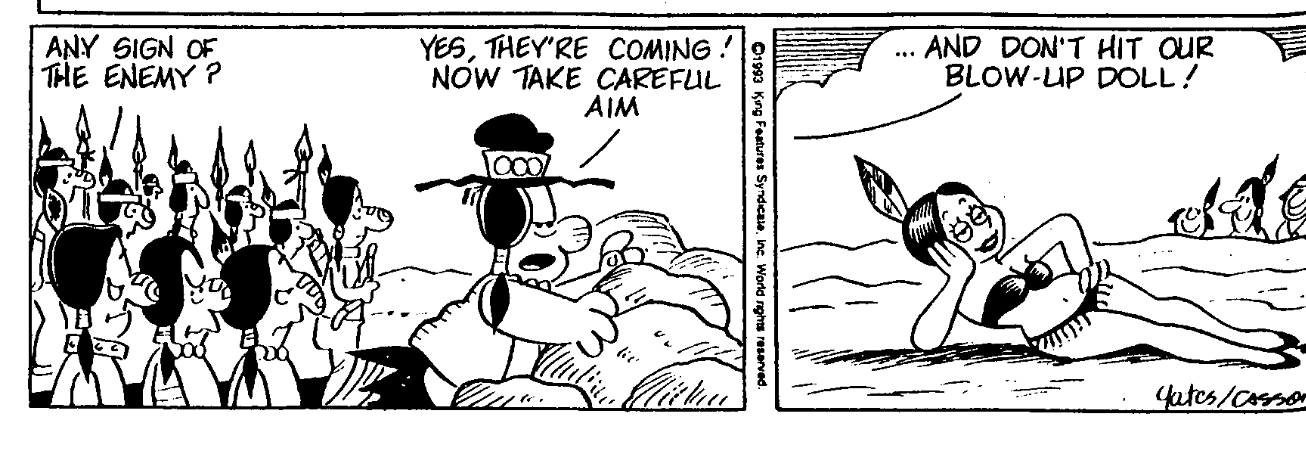
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabou (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574. Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 671865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Voor de *wachtzuster* gelieve tel.: 603661 te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Santa Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur. Voor de zuster van de wacht gelieve tel.: 681847, pagenummer 669-0368, te bellen.
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur. Voor de wachtzuster gelieve tel.: 681847, pagenummer 669-0368 te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABOU
[illegible] tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Matheeuw. Tel.: 648827 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
27 maart 1993 vanaf 08.00 uur tot 29 maart 1993 om 07.00 uur:
Dokter Elhage, Sentro Mediko Sta. Rosa. Tel.: 676666: spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 371661 b.g.g. 689266 689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
26 maaet 1993 vanaf 17.00 uur tot 27 maart 1993 om 24.00 uur:
Dokter Goilo, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113: spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 689266 b.g.g. 689266 689337.**
28 maart 1993 vanaf 00.00 uur tot 29 maart 1993 om 07.00 uur:
Dokter Swart, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat. Tel.: 624113: spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur: **spoedgevallen tel.: 682367 b.g.g. 689266 689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
26 maart 1993 vanaf 17.00 uur tot 29 maart 1993 om 07.00 uur:
Dokter Lucasius, Spreekkamer: Soto. Tel.: 641690/641790: spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; **spoedgevallen tel.: 641356 b.g.g. 689266/689337.**
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

NACHTDIENST

Otrobanda:
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.
Punda:
Antiliana, Kaya Flamboyant 1-A. Tel.: 376200/376208.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
27 maart: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U HULP NODIG, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur: woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (**op zaterdag**): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544).
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

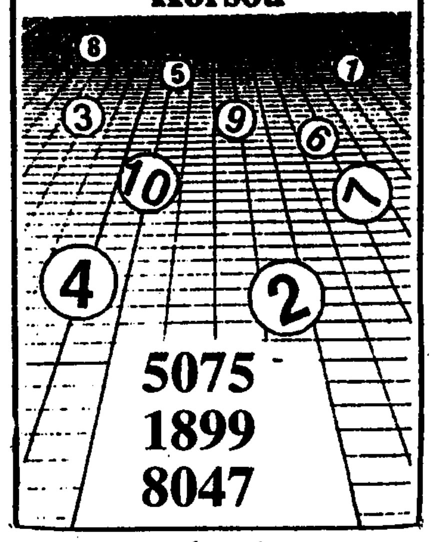
DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen: **614000** (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

ZATERDAG

TOERISTENSCHIP
08.00-20.00 uur *Ocean Breeze* (AUA).
* * * * * * * * * * * * * * * *

Wega di Number Kòrsou

5075
1899
8047

Colofon AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368
UITGEVERIJ AMIGOE N.V. [illegible]

ABC
(kanaal 77)

VRIJDAG
15.00 One Life to Live
16.00 General Hospital
17.00 Oprah Winfrey.
18.00 News
19.00 News
19.30 ABC News
20.00 Jeopardy!
20.30 Wheel of Fortune
21.00 Family Matters
21.30 Step by Step
22.00 Getting By
22.30 Where I Live
23.00 20/20.
24.00 News
24.30 Nightline
01.00 Movie
03.00 ABC in Concert.
03.30 News.

AE
(kanaal 73)

VRIJDAG
15.00 Movie: **Hitler: The Last Ten Days** (1973)
17.00 The Fugutive
18.00 Delvecchio
19.00 Rockford Files
20.00 In Search Of...
20.30 In Search Of...
21.00 Time Machine With Jack Perkins
22.00 Investigative Reports
23.00 Caroline's Comedy Hour
24.00 Evening at the Improv
01.00 Time Machine With Jack Perkins
02.00 Investigative Reports
03.00 Caroline's Comedy Hour
04.00 Evening at the Improv.
05.00 Movie: **Fraulein Dokter** (1969)

CBS
(kanaal 75)

VRIJDAG
15.00 As the World Turns
16.00 Guiding Light
17.00 Young and the Restless
18.00 News
18.30 News
19.00 News
19.30 CBS News
20.00 Entertainment Tonight (Beau Brdiges)
20.30 Inside Edition
21.00 College Basketball Regional Tournament, semifinal (L)
23.00 College Basketball Regional Tournament, semifinal (L)
01.30 News
01.45 Andy Griffith
01.25 Married... With Children
02.45 News
03.00 Movie
05.00 CNN Headline News.

NBC
(kanaal 85)

VRIJDAG
15.00 Another World
16.00 Divorce Court
16.30 The Judge
17.00 You Bet Your Life
17.30 Golden Girls
18.00 Cosby Show
18.30 News
19.00 News
20.00 NBC News
20.30 New Family Feud
21.00 Out All Night
21.30 Rhythm and Blues
22.00 Movie: **Danielle Steel's Changes** (1991)
24.00 News
24.35 Tonight Show With Jay Leno
01.35 Late Night
02.35 Rush Limbaugh
03.05 Paid Program
03.35 Firday Night Videos
04.35 Movie: **Jigsaw** (1979).

TELECURAÇAO
(kanaal 8/6)

VRIJDAG
17.00 Ora pa Mucha
17.15 AGHUSA met Leo Floridas
18.00 Mira i Skucha
18.30 Informe Deportivo met Rein Persaud
18.45 Nieuws in het Nederlands
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Show di Job
20.00 Telenotisia
20.30 Programma Raad van Ministers: **Interview met minister-president Maria Liberia-Peters** (presentator Paul de Windt)
20.40 Telenovela: **Ti Ti Ti**
21.00 Special: **Uitzending persconferentie met Ruben Blades** (delay)
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Late Movie: **Breaking Point**
24.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

Nederlandse waarnemers over Zuid Afrika:
Politie martelt en intimideert

JOHANNESBURG - De politie in Zuid-Afrika maakt zich schuldig aan martelingen en bruut optreden, is verstoken van goede wil en gaat zich te buiten aan intimidaties van zwarte gemeenschappen.

Die conclusie trok een Nederlandse politiedelegatie donderdag na het optreden van de Zuid-Afrikaanse politie drie weken lang te hebben geobserveerd. "Het geweld van de Zuidafrikaanse politie is niet alleen fysiek maar kenmerkt zich ook door intimidatie en provocatie", aldus de Amsterdamse hoofdinspecteur, Gert van Beek. De delegatie die vooral opereerde in de zogenoemde Vaal Driehoek even buiten Johannesburg, vond overdadig bewijs dat de bevolking in de zwarte woonoorden de politie beschouwt als hun belangrijkste vijand.

De Nederlandse waarnemers onderscheidden zich van een hausse aan andere delegaties vooral doordat ze tijdens hun verblijf overnachtten in de door geweld geteisterde zwarte woonoorden.

Van Beek beleefde een van de meeste schokkende ervaringen toen hij op zoek ging naar de 21-jarige Abraham Zwane. Na diens arrestatie, hadden zijn vrienden niets meer van hem gehoord en ze schakelden Van Beek in bij hun speurtocht. Enkele dagen lang 'leek de jongen van de aardbodem verdwenen'. Uiteindelijk gaf een politieofficier echter toe dat Zwane werd vastgehouden, op beschuldiging van wel veertig misdrijven waar onder roofovervallen en de moord op vier agenten.

Na lang aandringen kreeg de Amsterdamse hoofdinspecteur de jongen woensdag te zien -spreken mocht hij hem niet. Ernstig gewond zat Zwane achterin een bestelbus, 'omgeven door Rambo's', aldus Van Beek. De jongen, die ongewapend en gezond was overgedragen aan de politie, bloedde uit flinke wonden op zijn knieen en op zijn achterhoofd zat het geronnen bloed van een andere wond. "Er was geen enkele reden om zoiets te doen", concludeerde Van Beek.

TBS
(kanaal 89)

VRIJDAG
16.05 Tom and Jerry's Funhouse
16.35 Flintstories
17.05 The Jetsons
17.35 Brady Bunch
18.05 Saved by the Bell
18.35 Happy Days
19.05 Three's Company
19.35 Andy Griffith
20.05 Beverly Hillbillies
20.35 Sanford & Son
21.05 Movie: **The Jayne Mansfield Story** (1980)
23.05 Movie: **Bad Boys** (1983)
01.05 Movie: **Heavy Metal** (1981)
03.05 Movie: **Tommy** (1975).

LIFE
(kanaal 91)

VRIJDAG
15.00 Movie: **After Hours** (1985)
17.00 Anything But Love
17.30 Anything But Love
18.00 Jane Prat
19.00 Supermarket Sweep
19.30 Shop 'Til You Drop
20.00 Unsolved Mysteries
21.00 L.A. Law
22.00 Movie: **First Monday in Oktober** (1981)
24.00 Thirtysomething
01.00 Unsolved Mysteries
02.00 Unsolved Mysteries
02.30 Self-Improvement Guide.

USA
(kanaal 83)

VRIJDAG
15.00 Press Your Luck
15.30 Scrabble
16.00 $25,000 Pyramid
16.30 $100,000 Pyramid
17.00 PGA Golf Players Championship, 2nd round (L)
19.00 American Gladiators
20.00 Quantum Leap
21.00 Murder, She Wrote
22.00 PGA Golf Players Championship, 2nd round (R)
24.00 Movie: **Dangerous Curves** (1988)
02.00 Movie: **Hot Moves** (1984)
04.00 Movie: **Phoenix the Warrior** (1988).

Davidssekte Waco krijgt 'versterking'

WACO - De 24-jarige Louis Anthony Alaniz is er in geslaagd het hechte politiecordon rond de boerderij van sekteleider David Koresh in Waco (Texas) te doorbreken. Alaniz, die door zijn moeder wordt omschreven als een "religieuze fanaat", wilde de preken van Koresh bijwonen.

Dat heeft een woordvoerder van de FBI donderdag verklaard. Agenten openden niet het vuur toen Alaniz woensdagavond het politiecordon passeerde en op de belegerde boerdij afliep. De politie zei bang te zijn dat met het aanhouden van de uit Houston afkomstige Alaniz te veel risico's zouden worden genomen. Aanhangers van Koresh zitten al sinds eind februari vast in een boerderij in Waco nadat ze de FBI met geweervuur verhinderden de lokatie van de 'Davidians' te doorzoeken op wapens.

Door Berlijns hof:
Vrijspraak voor doden bij Muur

BERLIJN - Het hooggerechtshof in Berlijn heeft donderdag voor het eerst een Oostduitse grenswachter onschuldig verklaard aan het doodschieten van een vluchteling bij de Muur.

De rechters maakten zich boos dat alleen de uitvoerders van het schietbevel bij de Muur zijn veroordeeld terwijl de opdrachtgevers vooralsnog buiten schot blijven. Het hof vernietigde de veroordeling van januari 1992 in het eerste proces tegen voormalige grenswachters voor het doden van burgers die van Oost naar West probeerden te vluchten.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18:00 uur:
Half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijk een enkele bui.
Matige, overdag af en toe vrij krachtige tot krachtige oostelijke wind (tussen tien en 28 knopen).

WEEROVERZICHT:
Momenteel bevinden er zich geen storingen die het weer op de Benedenwindse eilanden noemenswaardig kunnen beïnvloeden. Er zal echter tijdelijk door aanvoer van vochtige licht toename van bewolking plaatsvinden en kan hierdoor ook plaatselijk een bui tot ontwikkeling komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag Mm**
Aruba	zwaar bewolkt	31	25	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	half bewolkt	30	25	sp
St Eustatius	regenbui	29	22	1.0
St Maarten	licht bewolkt	30	24	0.0
Amsterdam	licht bewolkt	08	02	-.-
Atlanta	regen	26	13	0.0
Caracas	geheel bewolkt	28	18	0.0
Kingston	licht bewolkt	31	23	0.0
Miami	zwaar bewolkt	26	19	0.5
Paramaribo	regenbui	32	--	5.0
Port-of-Spain	regenbui	33	23	3.4
San Juan	half bewolkt	30	24	0.0
Sto Domingo	half bewolkt	30	20	0.0

RYSTTAFEL RESTAURANT INDONESIA

Home of the original 25 course Indonesian rijsttafel

Mercuriusstraat 13-15
Telefoon 612606 of 612999

Openingstijden:
maandag t/m zaterdag 12-2 / 6-9.30

Zondag geen lunch.

Reserveren vriendelijk aanbevolen.

Ook voor take-out.

Warung Jawa Smulboetiek

Saliña Shopping Center
(voorheen Mesker gebouw)

Tel. 65.89.89

Openingstijden:
Dagelijks van 9 uur 's morgens tot 10 uur 's avonds. Maandag gesloten.

Typisch Javaans Surinaamse gerechten
zoals nasi, bami, saoto-soap, petjil, teloh, baka-bana en ook belegde broodjes

Rose Garden
Bar/restaurant

Oude Caracasbaaiweg 56
Tel. 614574/618678

Weekly Special

Hunan Sea Treasures
Naf. 36,=

Half shelled lobster, shrimp and scallops lightly dipped with corn flour and deep fried until crispy, then quickly sauteed with hot and spicy Hunan sauce

Lamb in Garlic Sauce
Naf. 19,=

Thinly sliced lamb tenderloin sauteed with a light spicy garlic sauce accompanied by shredded onion, green pepper, ginger and scallion.

All dishes above served with rice or fried potatoes, fried rice or bamien at extra cost.

Plus 10% Service Charge.

Please ask for our wine list.

New Korean Restaurant

Nieuwe Pareraweg 16a (t.o. Comwest Carpet)

Wilt U weer eens iets heel anders?
Kom en ervaar de genoegens van de exotische **Koreaanse** keuken.

Openingstijden di t/m vrij:
11.30 - 15.00 uur en 18.00 - 23.00 uur
za. en zo. 11.30 - 23.00 uur

Tel. 657444

Fort Nassau RESTAURANT

Hoe lang is het al geleden.....

Dat u **romantisch** met z'n tweeën bent gaan **dineren** bij **Restaurant Fort Nassau** en hebt genoten van de **smakelijke gerechten, heerlijke wijnen** en het **schitterende uitzicht** over de St. Annabaai.

Het is vast al te lang geleden!

Reserveer snel voor een onvergetelijke avond bij **Restaurant Fort Nassau. Tel: 613086**

Parrillada El Patio

Parrillada El Patio
Originele Grill Specialiteiten
Ook voor al uw parties en recepties

Elke dag open voor lunch van 11.30 - 14.30 uur.
Voor diner vanaf 17.30 uur.

Sta. Rosaweg 155
Curaçao
Tel.: 676755

Voor een rustig verblijf, even buiten de stad, tussen de heuvels, met schitterend uitzicht, gelegen dichtbij de beste stranden is:

J.L.B. Country Hotel & Vacation Resort

de meest geschikte plaats om er even uit te zijn. Compleet ingerichte bungalows en appartementen, **Bar/Restaurant, Zwembad, Tennisbaan,** enz. alles inbegrepen in de zeer lage huurprijs. Elke zondag van 5 - 8 p.m. Live Music.

Klein Santa Martha 20, tel. 641164

New at Sea Aquarium

BALAÚ BAR & TERRACE

Open: Daily from 9 am to 5 pm
Thursday thru Sunday open **till midnight**
After 5 o'clock free entrance

Happy Hour from 5 to 7 p.m.
Sunday Live Music
For more information tel. nr. **616666**

Queen's View

RESTAURANT AND TERRACE
SORSAKA CHIKI
Gelegen te Sorsaka Chiki.
Telefoon: 675105, Telefax: 676019

Open iedere avond vanaf 6.30 - 12.00 n.m.

Speciaal voor de vastentijd

VOLOP ZEEVISGERECHTEN

Voor een tropische avond bent U *Bon Biní* bij Queen's View

Restaurant Garuda

GARUDA INDONESIAN RESTAURANT

Iedere Vrijdagavond Indisch Lekker buffet f. 35,= p.p.

Openingstijden: di. t/m vrij. lunch 12 - 2 uur diner 6.30 - 10 uur
Zaterdag en zondag alleen open voor diner.
Maandag gesloten.

Tel. 626519

EL ENTABLAO

Indjuweg 47 (Dominguito, laatste zijweg van Schubappelweg)
Tel.: 614855

WEEKEND SPECIAL
- Kiwa Salad
- Scallops Cocktail
- Shrimps Cocktail
- Calamari Rings
- Calamari Al Gusto
- Carnes
- Vino Chileno
- Cocktail Chileno

Weekend Special Club Seru Coral

Weekend Special
26, 27 & 28 Maart

Garnalen 'Povencale'
*
Gevulde Varkenscarre op Zweedse wijze
Aardappelpuree of noedels
Groente-garni
*
IJsparfait van perzik en ananas
*
Koffie of Thee

37,50
Exclusief 10% bediening
Reserveren wordt aanbevolen

A la carte ook mogelijk

Live Music
Vrijdag- en zaterdag vanaf 19.00 uur tijdens borrel of diner, met gelegenheid tot een dansje!

Hotel Restaurant Club Seru Coral

Hoe vindt u ons? Sta. Rosaweg af tot precies Marchena Hardware (Beure). Linksaf (richting Koraal Tabak) en na twee kilometer ziet u de ingang aan de linkerkant.

Koraal Partier 10, tel. 678499, fax 678256

at American Trading N.V.

Tel.: 53885

Concordiastraat - Punda

RESTAURANT
The Wine Cellar

Specialiteiten van de week

Duckling Paté
**
Prime Rib
**
Noorse Zalm
**
Crêpes Suzette

Wijn: Grand Cru per glas

Reservering:
tel. 612178/674909

The Queen Apollinaris of Table Waters

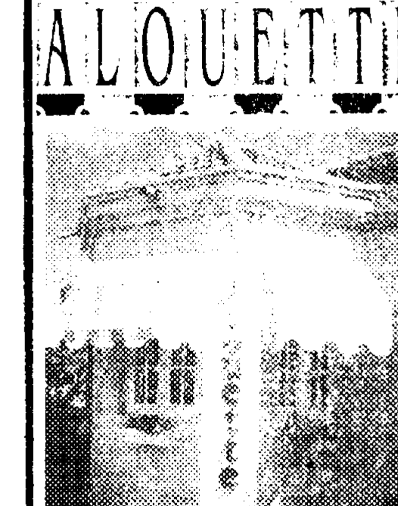
Voor bestellingen:
Tel.: 688222 - 688333

De échte en originele Irish Cream

Agent distributeur:
WIMCO

RESTAURANT ALOUETTE

We promise you warm hospitality, personal service, delightful international gourmet cuisine, with emphasis on the taste of the main ingredients.

Lunch: Monday - Friday from 12 - 2.30 pm.
Dinner: 7:00 - 11.00 pm. daily. reserv. suggested.
Closed on Sunday

ALOUETTE, Orionweg 12, Zeelandia. Tel 618222
situated 20 meters from Burger King.

VISIT

L.A. club

Club l'Aristocrat Lindberghweg Salinja
Tel. 614353 - Fax. 617515

McDonald's

altijd gezellig voor
Uw kinderfeestje
Bij Mc Donald's Sta. Maria extra gezellig met speeltuin.
Wij zorgen voor alles.

Voor inlichtingen en afspraken

Tel.: 375080 / 375081

LAROUSSE

RESTAURANT
GOURMET CUISINE

Penstraat 5 Phone: 655418

Een eerste kennismaking met *LAROUSSE* is nooit de laatste

Open:
Dinsdag - zondag vanaf 18.00 uur.
Maandag gesloten.

Security aanwezig.

Pim en Marjolein

Zo lekker en zo anders!

Zeker bij een borrel.

Cheetos van Frito Lay

BOFREI tel. 692871

NOT FOR FISH ALONE

FISHERMAN'S WHARF

Tel: 657558

Dr. Martin Luther King Blvd. 91/93

ZATERDAG 27 MAART 1993

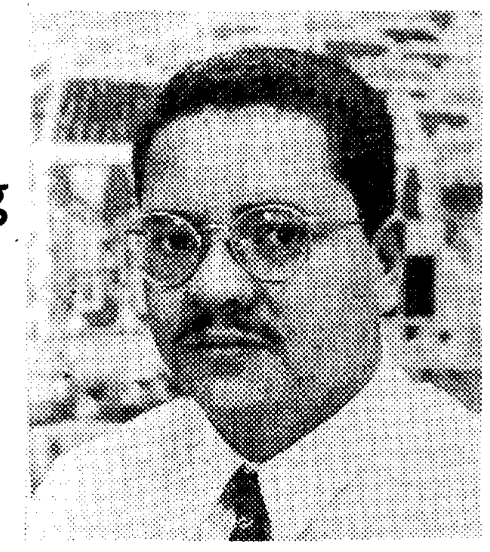
AMIGOE

ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

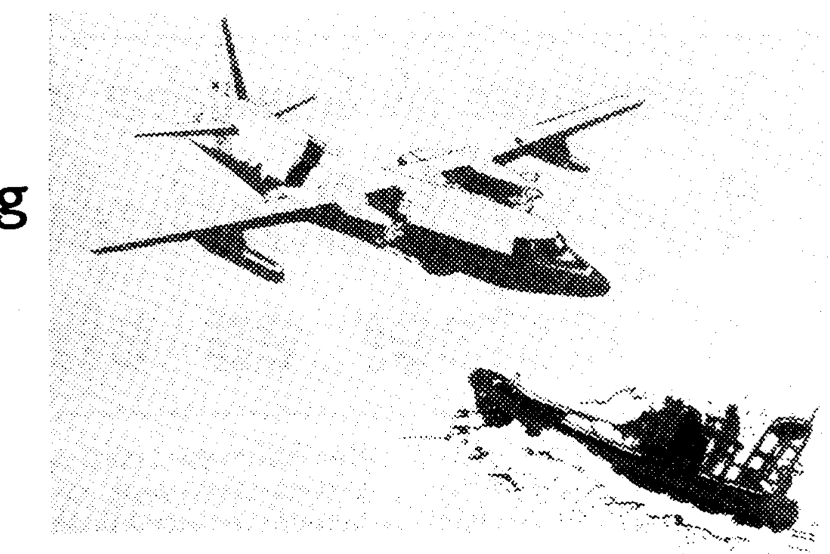
INTERVIEWS

Oncoloog terug op Curaçao

REPORTAGES

Samenwerking KLU en CITRO

Paul van Sprang: Onderwijzer in hart en nieren

DE EERSTE DIE wij een reactie vroegen is René van Sprang, de derde zoon en zesde van de zeven kinderen van Paul van Sprang. Zijn jongste zoon, Tony, woont ook op Curaçao. De anderen zijn allemaal naar Nederland getrokken. René is ook naar Nederland gegaan maar teruggekomen naar Curaçao. Twee van zijn kinderen hebben zijn voetsporen gevolgd en zijn ook onderwijzer geworden. René van Sprang vertelt het levensverhaal van zijn vader:

- door Nel Casimiri -

"Mijn vader werd geboren in 1917 in Paramaribo, Suriname. Hij was de jongste van zeven kinderen. Zijn vader was politieagent en die wilde graag dat zijn zoon onderwijzer zou worden. Daar lag ook de belangstelling van mijn vader, dus dat kwam goed uit. Hij was zestien toen hij zijn diploma (vierde rang) haalde en zeventien toen hij zijn onderwijzersakte haalde. Vanaf die tijd kweekte hij in Suriname. Dat was in de dertiger jaren, de crisistijd en in Suriname verdiende je bijna niets. Curaçao was in die tijd een welvarend eiland met de olie-industrie en er vertrokken veel Surinaamse onderwijzers, ook vrienden van mijn vader, naar Curaçao. In 1937 zette hij zelf ook die stap. Hij was net 20 jaar oud, nog niet getrouwd. Hij begon met lesgeven op het St. Thomascollege, maar later heeft hij ook op verschillende andere scholen les gegeven. Wel allemaal lager onderwijs. Hij heeft op Curaçao zijn hoofdakte gehaald en daarna de LO-aktes voor wiskunde, tekenen en natuurkunde."

"Maar terwijl hij les gaf aan het lager onderwijs zag hij dat er veel volwassenen rondliepen die ook behoefte hadden aan onderwijs. Zij kregen geen baan omdat zij bepaalde vaardigheden misten die nodig waren voor het bedrijfsleven, zoals bijvoorbeeld typen, en die vaardigheden konden zij zich op Curaçao nergens eigen maken. Toen is hij een cursus begonnen om mensen te leren typen en later leerde hij hun ook andere secretariële vaardigheden. Het ging vooral om jonge vrouwen. Die lessen werden eerst aan huis gegeven. Later huurde hij een lokaal op school. Er was veel belangstelling voor en op een gegeven moment vroeg hij meer collega's om hem te helpen. Dat is uitgegroeid tot de St. Gerarduscursus. Die bestaat nu 55 jaar. De naam St. Gerarduscursus is later veranderd in LEM: Leercentra Efficiënt Middenstandsonderwijs. Jacques Smeulders, die drie maanden geleden ook is overleden, was een van zijn belangrijkste partners hierbij."

"Mijn vader ontwierp die cursussen op basis van materiaal dat hij zelf uitzocht en filterde, zodat de cursisten bepaalde vaardigheden in een vastgestelde tijd konden leren. De St. Gerarduscursus was echt gericht op de minder bedeelden in de samenleving, op de mensen die geen geld hadden om dure cursussen te betalen. En dat is altijd zo gebleven."

"De cursussen werden gegeven in Otrobanda, in het straatje tegenover de oude markthallen: steno, typen, allerlei handelscorrespondentie en administratieve vaardigheden. Ook in Punda kwam later een vestiging op de eerste verdieping van het gebouw waar nu Kentucky Fried Chicken zit. Toen die het gebouw kocht verhuisde het LEM naar het De Castro-building."

"Mijn vader werkte ook door op school en had dus altijd een dubbele functie. Op school was hij een voorstander van het Nederlands in het onderwijs en de verloedering van het onderwijs heeft hem pijn gedaan. Hij vond dat het peil van het Nederlands erg achteruit ging. Daarom is hij ook met de cursussen Nederlands begonnen bij het LEM."

NATUURANTIL

"Op school bestond een grote behoefte aan boekjes afgestemd op de Antilliaanse omgeving. Daarom is hij begonnen met de methode *Natuurantil*. Hij maakte die methode begin jaren zestig en de methode wordt nog steeds algemeen gebruikt. Hij heeft hem ook regelmatig bijgehouden, aangepast en herdrukt."

"Toch werd hem die methode niet in dank afgenomen. Er kwam veel kritiek op. Waar het mis was gegaan, corrigeerde hij zijn werk, als hij het er mee eens was. Langzaam maar zeker werd het nut van het boekje ingezien. Het beschrijft allemaal echt Antilliaanse plant- en diersoorten. De kinderen herkennen zich hierin, wat niet het geval is met die boekjes uit Nederland. Later werd het boek dus wel geaccepteerd door de scholen, net zoals het boekje *Sranang*, dat is afgestemd op de Surinaamse situatie."

■ *Wijlen Paul van Sprang, een leraar die duizenden zich zullen herinneren.*

"Daarna zag hij dat er behoefte was aan een zangbundeltje met typisch Antilliaanse liedjes. Daarmee gebeurde hetzelfde. Weer veel kritiek. En de vraag: 'Wat weet Van Sprang nu van Antilliaanse muziek?' Maar hij zag dat er niets was. Hij ging eerst een studie maken. Vroeg in de ochtend bestudeerde hij de boekjes van anderen. Hij haalde overal uit wat hij belangrijk vond, schreef, herschreef en paste aan tot hij genoeg stof had voor een eigen Antilliaanse bundel."

'De vader van de hele schoolgemeenschap'

"Zo heeft hij ook een tekenmethode gemaakt voor de lagere school, waarbij het tekenen aangepast werd aan de motoriekontwikkling van de kinderen. Het waren altijd methodes voor de lagere school. Het jonge kind dat nog geschoold moest worden, interesseerde hem het meest. Maar in de avonduren verzorgde hij zijn onderwijs aan volwassenen. Ook schreef hij huiswerkboekjes voor alle klassen van de lagere school voor de kinderen die naast hun gewone huiswerk extra taken en begeleiding nodig hadden."

"Met al die boekjes is hij zijn eigen drukkerij begonnen, omdat de drukkerijen en uitgeverijen op het eiland niet altijd het economisch nut van zijn werk inzagen. Het was een kleine drukkerij die hij later weer van de hand heeft gedaan."

"Met zijn laatste werk is hij vele jaren bezig geweest. Het was een nieuwe taalmethode aangepast aan de Antilliaanse omgeving. Anderhalf jaar geleden heeft hij die methode geïntroduceerd. Ook daar kwam weer een lawine van kritiek op. Het moest een methode worden voor de eerste tot en met de zesde klas. Ik weet niet of hij alles voltooid heeft. De eerste drie klassen waren klaar en het concept van de laatste drie ook zeker. Maar hij wilde eerst die eerste drie delen introduceren. Dan eventueel aanpassen en daarna de rest."

"Hij heeft de methode geïntroduceerd en aan de critici gegeven. Het is wel jammer dat zijn werk gelijk met de grond gelijk gemaakt werd vanwege een paar druk- en schijffouten." "Mijn vader, zoals ik hem kende, was een man die als hij zag dat er nood was, niet ging zitten afwachten, maar zelf aanpakte. Dat was ook zijn weerwoord op de critici. Er is behoefte aan een nieuwe methode. Met de methode die hij voor het LEM heeft geschreven, boekte hij goede resultaten. De cursisten daar kregen op een redelijk niveau Nederlands. Vandaar zijn motivatie een dergelijk project aan te pakken. Misschien heeft hij te veel alleen gewerkt, had hij er anderen bij moeten betrekken. Maar hij was zelf gemotiveerd en hij had altijd alles alleen gedaan, en dat was hem gelukt. Besefte hij misschien dat hij niet lang meer te leven had? Hij vond het erg jammer dat men zijn methode nog niet gebruikt. Hij stond altijd open voor kritiek en was ook van plan om waar de kritiek opbouwend was die te gebruiken en dingen te veranderen."

"Zijn standpunt was dat geen enkele van zijn methodes enthousiast ontvangen was, maar later zijn ze wel geaccepteerd. Hij wachtte dus af."

"Een taalmethode schrijven is geen sinecure. Hij is er vele morgens lang om vier uur voor opgestaan. Hij heeft zijn vak altijd met veel plezier uitgeoefend. Wel had hij toen hij ouder werd, veel problemen met de rebellie van de jeugd, met het agressieve karakter van deze generatie. Er was geen discipline meer vond hij, geen motivatie om te leren. Zelf was hij een harde werker en zeer gemotiveerd. Hij heeft duizenden kinderen lesgegeven op Curaçao en ik merk het dagelijks dat men mijn naam herkent en vraagt naar mijn vader. Men kent hem, ook door het LEM. Dagelijks staan de advertenties van het LEM in de krant en daar is zijn naam onlosmakelijk mee verbonden. In 1989 heeft mijn vader nog een onderscheiding van de koningin gehad wegens zijn verdienste voor het onderwijs: ridder in de orde van Oranje-Nassau. Daar was hij erg trots op."

Hardwerkende man van de praktijk

BIJNA DRIE WEKEN geleden overleed Paul van Sprang. Een onderwijzer in hart en ziel. Anderhalf jaar geleden stond hij volop in de aandacht van de media omdat hij een nieuwe taalmethode had geschreven, een methode die niet enthousiast ontvangen werd. Het gebeurt vaak dat mensen tijdens hun leven niet de lof krijgen die ze verdienen en dat pas na hun overlijden de gemeenschap wordt opgeschrikt. Dat was helaas ook het geval met Paul van Sprang. Gelukkig schreef dokter Samander meteen na zijn overlijden al een ingezonden brief waarin hij Paul van Sprang herdacht, als leerling naar zijn onderwijzer toe. Ook de Sitek besteedde in haar radioprogramma ruim aandacht aan de betekenis van Paul van Sprang voor het onderwijs. Heel veel mensen op Curaçao hebben in hun jonge of juist in hun latere jaren van Paul van Sprang les gehad. Er zullen maar zeer weinig mensen zijn die hem niet kennen, al is het maar van naam, een naam die ook nauw verbonden is met het LEM-instituurt. Daarom hebben wij een aantal mensen gevraagd wat herinneringen op te halen aan Paul van Sprang, als zoon, als leerling, als collega of als Surinaamse landgenoot.

Herinneringen aan een gedreven mens

ERROL COVA

Errol Cova is oud-leerling en oud-collega van Van Sprang. Tegenwoordig is hij voorzitter van de vakbond voor leerkrachten, de SITEK: "Ik ken Paul van Sprang als oud-leerling en ook als oud-hoofd van de school. Ik heb lang met hem samen op de St.Elisabethschool gestaan.

Vorige week heb ik in het radioprogramma van de SITEK daarover nog herinneringen opgehaald."

"Ik zat als leerling bij hem in de derde klas van het Nieuwindt College. In die tijd was hij een vrij strenge onderwijzer die bijzonder veel van zijn leerlingen eiste. Ik herinner me hem vooral als zeer streng. Ik heb wel eens een pak slaag van hem gehad en dat heeft grote problemen met zich mee gebracht. Vroeger als je straf kreeg op school en ze kwamen het thuis te weten, was de kans namelijk groot dat je thuis nog eens een pak slaag kreeg."

"In 1969 ben ik benoemd tot hoofd van de St. Elisabethschool. Paul van Sprang was daar mijn collega. Toen heb ik hem heel anders leren kennen. Hij was een zeer toegewijd onderwijzer. Hij hield ook veel van sociale activiteiten. Iedere maand kwam het personeel van de school bij een van ons thuis voor een feestje of een gezellige bijeenkomst. Een van de grote motoren hierachter was Paul van Sprang. Hij hield veel van dansen, en wilde altijd helpen met de organisatie van dat soort dingen."

"Als collega was hij altijd bereid raad te geven: 'Ik ben ouder dan jullie'. Maar in discussies fungeerde hij bijna steeds als advocaat van de duivel. Hij probeerde hij het tegenovergestelde standpunt in te nemen. Later zei hij dan dat het goed was över deze dingen te discussiëren. Er werden ook veel discussies gevoerd over de voertaal op school. De meesten waren voor het Papiamentu, hij was voor het Nederlands. Ook was hij altijd bezig met de een of andere methode. Die probeerde hij dan op school uit en vroeg daarvoor de medewerking van zijn collega's."

"Ik denk daarbij aan zijn natuurkundemethode en zijn zangbundel, zijn spreekwoorden- en gezegdenboek en iets over problemen met rekenen, hij was er constant mee bezig. Ook sprak hij veel over zijn LEM. Hij is een van de pioniers geweest van volwasseneneducatie. Het LEM is een bekende organisatie en wat van het begin af aan opviel was dat het LEM gericht was op die mensen die geen kans hadden gehad op een bepaalde ontwikkeling. Hij was een sociaal mens. De cursussen waren niet duur en het waren altijd curussen bestemd voor upgrading van de mensen: algemene ontwikkeling, Engelse conversatie, typen, eenvoudige taalcursusen, e.d."

"Onze tijd op de St.Elisabethschool was een aangename tijd voor ons allemal. Ook toen de school werd opgeheven halverwege de jaren tachtig, bleven we als personeel bij elkaar komen. Eind vorig jaar, op 1 december, bij het feest van de SITEK kreeg ook hij een eerbewijs."

"Een andere hobby van hem was reizen. Iedere vakantie reisde hij naar het buitenland en hij kwam altijd terug met de nodige verhalen en souvenirs. Ik heb lang met hem gewerkt en we zijn altijd goede vrienden gebleven. Hij heeft ook een stuk geschreven in mijn Liber Amicorum, wat ik bijzonder heb gewaardeerd."

"Voor mij persoonlijk heeft hij een grote verandering ondergaan. Als leerling vond ik hem zeer streng, als hoofd vond ik hem een zeer beminnelijk onderwijzer. De leerlingen hielden ervan bij hem te zitten. Hij was de vader van de hele schoolgemeenschap. Hij gaf adviezen. Vroeg ook wat er aan scheelde als je er bezorgd uitzag. Hij was altijd bezorgd om de anderen. Een bijzonder prettige man. Zijn dood kwam plotseling en hard aan."

PEDRO CASIMIRI

Pedro Casimiri is oud-collega, onderwijzer, later leraar aardrijkskunde en dekaan aan het Radulphus College. Nu gepensioneerd. Casimiri: "Ik ben drie jaar de collega van Paul van Sprang geweest aan het St. Thomas College. Ik ken eigenlijk twee types Surinamers. Dat waren aan de ene kant de rabauwen en aan de andere kant de leerlingvriendelijke figuren. Daar wil ik meteen bij zeggen dat Paul van Sprang tot de leerlingvriendelijke onderwijzers hoorde. Hij was zeer leerlinggericht in tegenstelling tot veel collega's die alleen maar door het toepassen van de meest afgrijselijke lijfstraffen hun positie konden handhaven op school. Die sloegen met stokken, met fanbelts en erger."

"Dat soort dingen kan ik me van Van Sprang niet herinneren. Integendeel, hij was zachtaardig, bescheiden en verlegen. Ja, hij was een verlegen man. Ik kende hem al voor ik op het St. Thomascollega kwam via zijn kinderen: Jan zat bij de zeeverkenners en ook via Hertha en Robbie. Bij hem thuis was het leuk en gezellig."

"Als je net begint als onderwijzer zijn er altijd meer ervaren collega's die je constant proberen te corrigeren, constant zeggen wat je fout doet. Maar Van Sprang zei nooit veel. Doch als hij langs je lokaal liep gaf hij je bij voorbeeld een knipoogje en dan wist je: het gaat nog niet zo slecht."

"Ook bij vergaderingen op school was het bij hem altijd de leerling hier, de leerling daar. Een andere Surinaamse onderwijzer, Wong,

Vervolg op pag. 8

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

Clintons keuze als bemiddelaar in Bosnië-problematiek

Reginald Bartholomew kent crisissfeer en etnische haat

WASHINGTON - Voor Reginald Bartholomew, de onlangs aangestelde bemiddelaar namens de Verenigde Staten bij de vredesonderhandelingen over Bosnië-Hercegovina, zijn geweld, etnische haat en internationale crises geen onbekende fenomenen.

De 56-jarige carrièrediplomaat was in de jaren '80 drie jaar gedetacheerd als ambassadeur in het door burgeroorlog verscheurde Bayrut. De Libanese hoofdstad gold op dat moment als een van de gevaarlijkste plaatsen ter wereld voor een Amerikaan. "Hij is geen vreemde in crisissituaties", zo zei de Amerikaanse minister Warren Christopher (Buitenlandse zaken), toen hij bekendmaakte dat Bartholomew als Amerikaans afgezant direct zal deelnemen aan het vredesoverleg om een einde te maken aan het conflict in Bosnië. "Hij is beslist de juiste man voor dit soort werk".

De vroegere president van de VS, Ronald Reagan, zond Bartholomew in september 1983 naar Bayrut. Vijf maanden daarvoor was de Amerikaanse ambassade in de Libanese hoofdstad met een autobom met de grond gelijkgemaakt, een aanslag waarbij zestig mensen het leven lieten.

Bartholomew moest noodgedwongen zijn intrek nemen in een bijgebouw van de ambassade in een buitenwijk van Bayrut. Een jaar later kon hij echter weer op zoek naar een andere werkplek nadat een lid van de Islamitische Jihad met een zelfmoordactie de dependance opblies. Bartholomew was een van de personen die gewond raakte toen hij onder het puin bekneld raakte. Bij de aanslag vielen 23 doden.

Amerikanen bleven in de daaropvolgende jaren in Libanon het doelwit van aanslagen en ontvoeringen. Al het ambassadepersoneel werd uit Bayrut teruggetrokken maar Bartholomew ging pas in 1986.

Hij bleef ook na zijn Libanese periode actief in de diplomatieke dienst. Oud-president George Bush benoemde hem in mei vorig jaar tot de nieuwe permanente vertegenwoordiger van de VS bij de NAVO.

BIJ NAVO

Zijn activiteiten op het hoofdkwartier van het westerse bondgenootschap tal hem bij het zoeken naar een oplossing voor de Bosnische crisis van pas komen. De NAVO bood in december aan dat ze bereid is het vliegverbod boven Bosnië met militaire middelen af te dwingen als de Verenigde Naties daarom zou verzoeken. Bartholomew is zodoende op de hoogte van de militaire plannen, mocht het tot de inzet van NAVO-eenheden in Bosnië komen.

Bartholomew bekleedde talrijke belangrijke functies binnen de ministeries van Buitenlandse zaken en Defensie. Zo was hij van 1979 tot 1981 hoofd van het bureau voor Politieke en militaire zaken van het State department dat belast is met internationale veiligheidsvraagstukken. Op het Pentagon hield hij zich onder meer bezig met het ontwikkelen van defensiebeleid en wapenbeheersing.

Onder de regering van president Jimmy Carter (1976-1980) zat Bartholomew in de Nationale veiligheidsraad en was hij betrokken bij de onderhandelingen over het conflict op Cyprus dat sinds de Turkse inval van 1974 was opgedeeld in een Turks- en Grieks-Cypriotisch deel. In die jaren kruiste hij tevens de degens met de regering van Griekenland over de status van de Amerikaanse bases in dat land en de Grieks-Amerikaanse samenwerking op defensiegebied.

Chinezen besteden twee procent van inkomen aan wonen

Eigen woning is nog steeds iets revolutionairs in China

YANTAI - Het lijkt een beeld van alledaagse huiselijkheid: Li Wei, zijn vrouw en dochter zitten aan het zondagse maal van gestoomde hapjes in hun aardige parterre-flat in de havenstad Yantai aan de oostkust. Maar het is naar Chinese begrippen een revolutionair plaatje, want de 34-jarige Li is eigenaar van zijn flat.

In de meeste landen zou daar weinig opmerkelijks aan zijn, maar in China tekent het de nieuwe toestand. "Als je woont in je eigen huis, voel je je heel zeker", zegt Li, terwijl hij trots zijn 78 vierkante meter grote appartement toont.

De meeste Chinezen, eraan gewoon dicht opeen gepakt te wonen in donkere en vervallen woningen die het eigendom zijn van het bedrijf waar zij werken, kennen dat gevoel niet. Wijlen voorzitter Mao Ze Dong slaagde in de Chinese revolutie met zijn tirades tegen de bezitters van particulier eigendom - de 'plaatselijke tirannen en wetteloze huisbazen'. Hij onteigende hun bezit en land en vervolgde duizenden tot de dood.

NA VEERTIG JAAR

Meer dan veertig jaar later heeft de leiding van de Communistische partij besloten dat China's economische revolutie niet zonder particulier woningbezit kan als ze wil slagen. De staat kan niet langer de last dragen om de 1,1 miljard inwoners van het land onderdak te bieden. Die taak leidt bedrijven naar een faillissement en drijft het nationale begrotingstekort tot steeds grotere hoogte.

Chinese arbeiders besteden traditioneel maar enkele guldens per maand aan huisvesting, nog geen twee procent van hun lonen. De staat draait op voor alle overige kosten. Het ambitieuze doel dat China zich stelt is uiteindelijk het niveau van welvarende landen te bereiken en mensen zover te krijgen dat zij zo'n twintig procent van hun salaris aan de woning uitgeven.

Tussen het doel en de alledaagse werkelijkheid staat echter een ingewikkeld stelsel om de huisvesting te hervormen, dat zoveel regels en regelingen telt dat het zelfs de meest geharde bureaucraat doet duizelen. Arbeiders mogen flats kopen tegen zwaar gesubsidieerde prijzen maar het verkopen is gebonden aan strenge regels.

Yantai, naar Chinese begrippen een zeer kleine stad met achthonderdduizend inwoners, werd in 1986 uitgekozen om te pioneren met een nieuw huisvestingssysteem. Maar terwijl het nieuwe systeem volgens plan in heel het land moet worden ingevoerd, is Yantai een van de weinige successen. In andere steden stuiten de hervormingen op een muur van problemen, grootscheepse bureaucratie en enorme dadeloosheid.

ONDER DE KNIE

In Yantai heeft men de stedelijke vernieuwing inmiddels onder de knie: Het kost in totaal tien maanden om de oude sloppenwijken te slopen, nieuwe flats te bouwen, ze te verkopen aan bedrijven en particulieren en de opbrengst ervan te genereren in het volgende district. Dat werkt goed omdat Yantai in vergelijking klein is tot hoofdstad Beijing, met elf miljoen inwoners, en Shanghai, met dertien miljoen, waar het huivestingsprobleem tientallen jaren de budgetten overheerste.

Maar ook in Beijing verkopen overheidsorganisaties nu flats aan arbeiders. Het veelgebruikte verkoopargument is daarbij dat over enkele jaren de huren niet meer op te brengen zijn. "Uiteraard schrijf ik me in op de lijst om te kopen", zei een arbeider in Beijing. "Dit is de enige mogelijkheid".

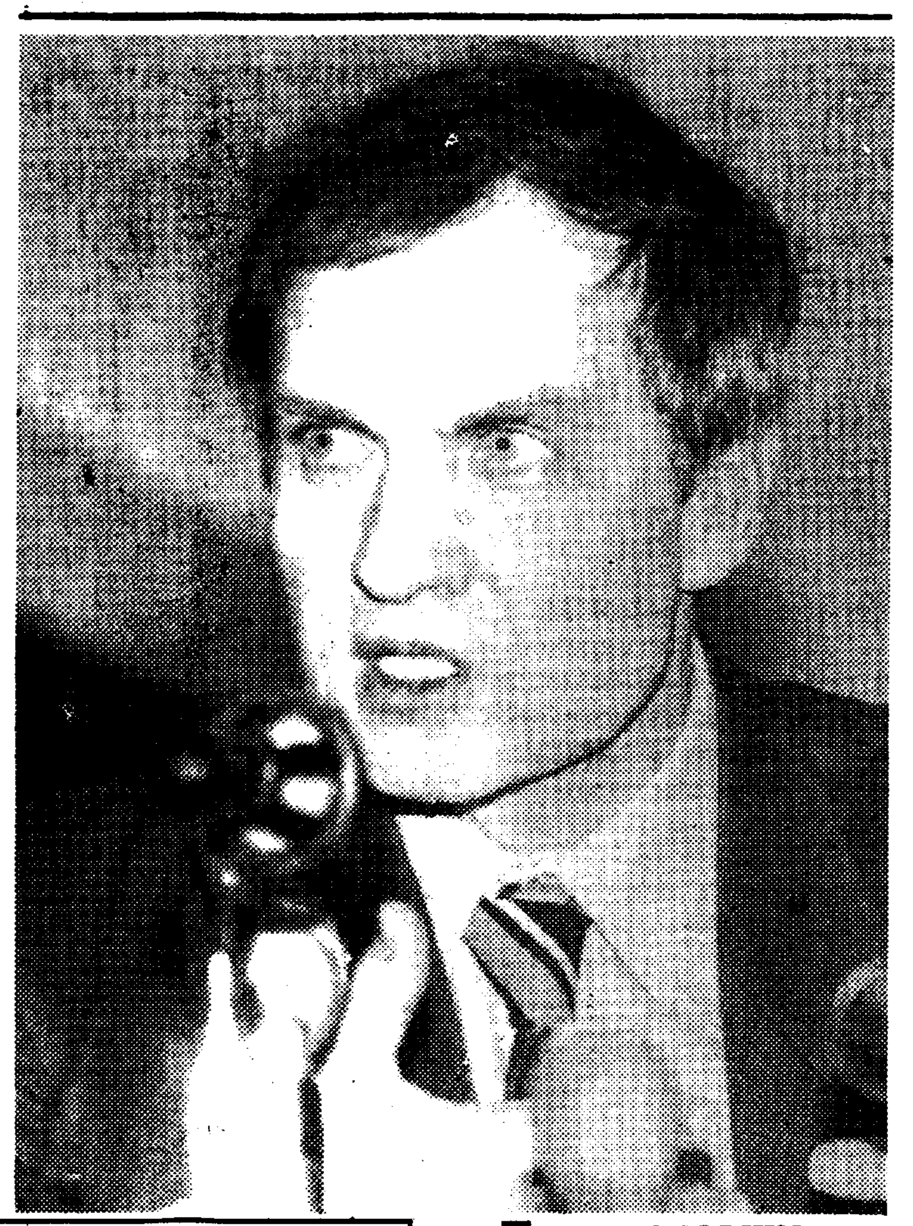
In Yantai verkoopt de overheid nieuwe appartementen. In het overbevolkte Beijing en andere grote steden die al jaren om geld verlegen zitten, kunnen arbeiders alleen maar dezelfde wrakke huizen kopen waar ze al decennia in wonen.

En waar bij het huisvestingsbeleid nu de arbeiders hun huizen kunnen kopen, grote obstakels opgeworpen worden, wanneer zij die willen verkopen. "Bijna niemand verkoopt", zei Li. "Maar indien ik zou willen verhuizen, zou ik wel een ruil of handeltje kunnen regelen, denk ik".

Na aftrek van subsidies en een speciale korting wegens directe betaling, moest Li in totaal 16.700 yan (5.280 gulden) neertellen voor zijn flat. De overheid gaf hem tien jaar huurtoeslag ineens om de flat te kopen, en hij leende de rest van familieleden.

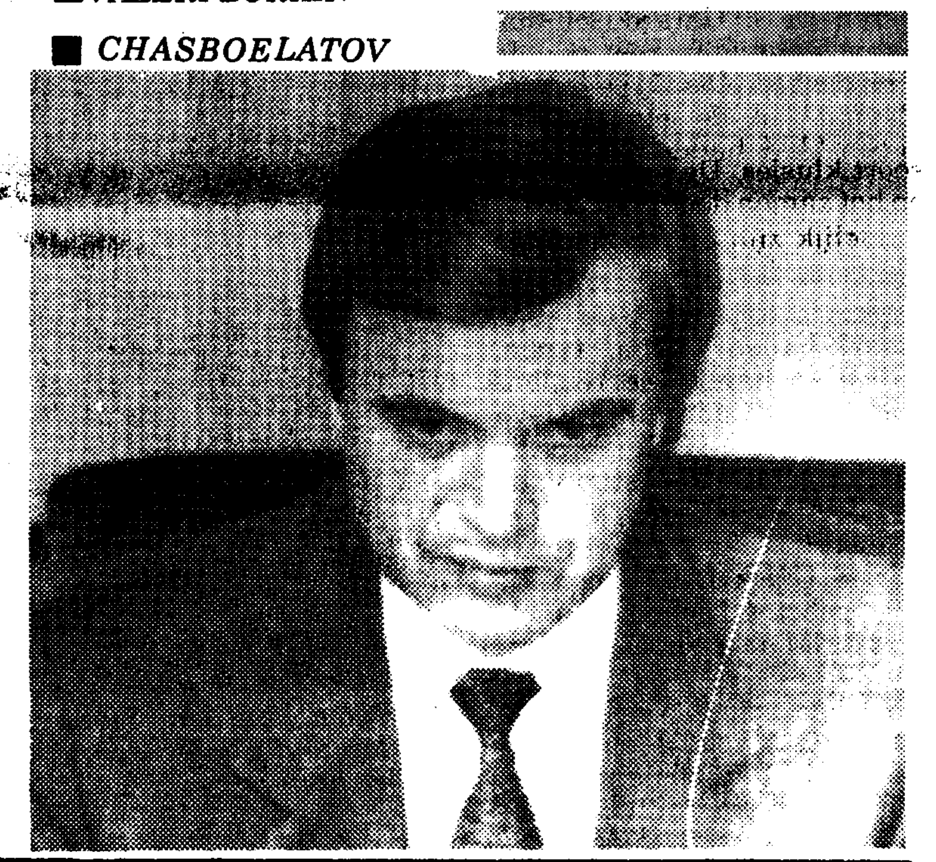
De Chinese communistische partij ontmoedigt de verkoop van woningen omdat ze het probleem van speculatie met onroerend goed wil voorkomen, dat wordt beschouwd als een van de kwaden van het kapitalisme die ze juist niet wil omarmen. Maar de Chinese regelingen hebben niet de internationale kapitalistische marktwetten onder controle kunnen houden en huizenprijzen zijn bijna overal in China de lucht in geschoten.

Dat betekent dat vooral China's klasse van nieuwe rijken, ondernemers of mensen met familie in het buitenland - zich de luxe kan permitteren waarvan in de jaren van socialistische soberheid [illegible] kon worden gedroomd.

■ VALERI ZORKIN

■ CHASBOELATOV

Jeltsins strijd om de macht met het Russische parlement

MOSKOU - Al maandenlang is president Boris Jeltsin van Rusland verwikkeld in een machtsstrijd met het door conservatieven gedomineerde parlement. Zaterdag nam Jeltsin een riskante stap door een referendum aan te kondigen voor 25 april en mee te delen dat hij tot die tijd bij decreet zal regeren.

Hieronder volgt een chronologisch overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit de machtsstrijd.

December 1992: Het zevende congres brengt Jeltsin een zware slag toe door zijn radicale premier Jegor Gaidar aan de kant te zetten. Op het laatste nippertje werd tijdens de zitting een afspraak gemaakt over een deling van de macht, waardoor andere besluiten van het congres die Jeltsin de bevoegdheid zouden hebben ontnomen om ministers te benoemen, in de ijskast verdwenen. Het plan voor machtsdeling voorzag ook in een referendum op 11 april, waarin de bevolking zou uitmaken wie het in het land voor het zeggen heeft, de president of het parlement.

Januari-maart 1993: Roeslan Chasboelatov, voorzitter van het parlement en de grootste rivaal van Jeltsin, keert zich tegen het plan voor een referendum. Hij pleit voor vervroegde verkiezingen voor parlement en president die in het najaar van 1994 gehouden zouden moeten worden. Ook gematigde politici en machtige regionale leiders spreken zich uit tegen het referendum, dat volgens hen een bedreiging vormt voor de territoriale integriteit van de Russische federatie. Jeltsin en zijn regering blijven achter het referendum staan.

Begin maart 1993: Op 5 maart schrijft het Russische parlement een buitengewone zitting van het Congres van volksafgevaardigden (uitgebreide parlement) uit voor 10 maart. Het opent de weg voor een afzettingsprocedure tegen Jeltsin door het congres op te dragen zich uit te spreken over de vraag of Jeltsin de grondwet respecteert. Aan de vooravond van dit achtste congres voert Jeltsin besprekingen met regionale leiders in het congres om hen te overreden het plan voor een referendum te steunen. Maar na een stormachtig debat van twee dagen stemt het congres tegen het referendum. Ook draait het het compromis over de machtsdeling terug dat op het zevende congres werd aangenomen. Het kleinere, permanente, parlement kan nu Jeltsin bevoegdheden ontnemen indien hij met decreten komt die het parlement ongrondwettig vindt.

De president loopt kwaad weg uit het congres zeggend dat hij "zijn laatste woord" tot de afgevaardigden heeft gesproken. De Russische president verklaart dat hij de uitspraak van het congres naast zich neer zal leggen en van plan is toch een volksraadpleging te houden over de vraag wie het in Rusland voor het zeggen heeft.

15 maart: Jeltsins kantoor beschuldigt op zijn beurt het parlement ervan de macht naar zich toe te trekken en te proberen het oude communistische bewind te herstellen. Chasboelatovs woordvoerder Konstantin Zlobin beschuldigt op zijn beurt medewerkers van de president van "destructieve acties".

16 maart: Jeltsin en president Mitterrand van Frankrijk die in Moskou op bezoek is, doen een beroep op de G-7, de groep van de belangrijkste westerse industrielanden, om bijeen te komen voor besprekingen over het verlenen van extra hulp aan Rusland om de economische hervormingen in het goede spoor te houden. "Juni...kan te laat zijn", zo waarschuwt Jeltsin.

17 maart: Jeltsin dringt aan op een strakkere organisatie van het Gemenebest van onafhankelijke staten (GOS), waarvan de meeste voormalige Sovjetrepublieken deel uitmaken. In Washington waarschuwt president Bill Clinton dat de VS enkele voorgenomen bezuinigingen op Defensie-uitgaven zouden kunnen heroverwegen gezien de ontwikkelingen in Rusland. Jeltsin houdt spoedoverleg met de (interne) Veiligheidsraad, waarin de ministers van Defensie, Binnenlandse zaken en Veiligheidszaken zitting hebben, en met de Presidentiële raad, een adviesraad. Die laatste raadt hem aan "buitengewoon krachtige" maatregelen te nemen om de situatie onder controle te brengen.

19 maart: Chasboelatov, die een rondreis maakt door het GOS, verklaart in Oekraïne dat hij optimistisch is dat een goede oplossing gevonden kan worden voor de constitutionele crisis in Rusland. Communistische haviken van de parlementaire fractie van "Russische eenheid" beschuldigen Jeltsin ervan een marionet van het westen te zijn en buitenlandse steun te zoeken om aan de macht te blijven.

21 maart: De Opperste Sovjet komt voor spoedberaad bijeen en wijst het besluit van Jeltsin van de hand. Maar men gaat niet tot maatregelen over zoals het aanspannen van de ontzettingsprocedure tegen Jeltsin, een maatregel waarom de haviken in het parlement wel vragen.

Minister Pronk is positief over ontwikkeling Nicaragua

MANAGUA - "Van links tot rechts constateert men dat er geen alternatief is voor de regering-Chamorro. Er is geen enkele nostalgie naar de periode van gewapende strijd, er is alom instemming met het democratisch proces en grote bereidheid tot consensus over het sociaal economische beleid."

Aldus minister Pronk van Ontwikkelingssamenwerking tijdens zijn werkbezoek aan Nicaragua, waar de Sandinistische regering van Daniel Ortega drie jaar geleden plaats moest maken voor de centrum rechtse regering van president Violeta Chamorro. Hij noemt Chamorro een 'samenbindende persoon' die een grote plaats blijft inruimen voor de Sandinisten en hun maatschappelijke organisaties. Zo zeer zelfs dat haar eigen partij, de UNO, een coalitie van veertien partijen, zich inmiddels in het parlement als oppositiepartij gedraagt.

De verwachting dat na de uitschakeling van de Sandinisten de Verenigde Staten grootscheepse economische hulp zouden leveren is tot op heden uitgebleven. Het land met zijn hyperinflatie, hoge buitenlandse schuld en hoge werkloosheid, mede ten gevolge van de jarenlange burgeroorlog, zag tegelijkertijd met de ineenstorting van het communisme de hulp uit de Sovjetunie en Oost-Europa verdwijnen. Pas in december vorig jaar kwam het IMF met een lovend rapport over het gevoerde beleid in Nicaragua, waarop de internationale donorgemeenschap met steun over de brug kwam. De Nederlandse ontwikkelingshulp aan Nicaragua is door de jaren heen vrij stabiel gebleven en ligt nu op ongeveer dertig miljoen gulden, inclusief de schuldencompensatie.

Minister Pronk zei door zijn gesprekken met president Chamorro, premier Antionio Lacayo en werkgevers en werknemersorganisaties positiever gestemd te zijn dan toen hij in Nicaragua aankwam. Zijn geplande onderhoud met Daniel Ortega ging niet door omdat deze in Cuba verbleef. Pronk: "De hyperinflatie is afgenomen, er is monetaire stabiliteit en geen negatieve groei meer. Er is een basis voor toekomstige ontwikkeling".

De minister wil de Nederlandse ontwikkelingshulp aan Nicaragua vooral besteden aan werkgelegenheid, door kleinschalige kredietverlening aan de informele sector en aan microbedrijfjes. Geschrokken van de enorme ontbossing in het land door oprukkende landbouw en kap voor brandhout, wil hij milieu-projecten financieren waarin hij het tegengaan van ontbossing koppelt aan werkgelegenheid.

Pronk noemde het hartverwarmend om te zien dat "oude banden tussen Nederland en Nicaragua, stammend uit de Sandinistische periode, niet zijn afgezwakt". "Diverse Nederlandse steden hebben een Nicaraguaanse stad geadopteerd en dat dat Nederlandse netwerk nog steeds zeer actief is, is heel belangrijk".

Stichting Kindervakantiewerk Aruba

'Noodzakelijk liefdewerk, want er heerst nog steeds armoede'

Niet iedereen op Aruba heeft een grandioos salaris, een mooie auto, een eigen huis of geld genoeg. Er zijn nog heel wat mensen die het met minder moeten doen. Dat betekent niet: een paar schoenen niet kunnen kopen. Nee, minder betekent dan: de broekriem aanhalen. Ook in gezinnen waar het geld niet voor het oprapen ligt, worden kinderen geboren. Kinderen die dus geen 'Nike Air' aan hun voeten, geen shirts van 'Jordan' aan hun lijf hebben en die alleen maar kunnen dromen van een vakantie naar het buitenland. Gelukkig is er op Aruba een groep mensen, die zich het lot van deze kinderen aantrekt en er voor zorgt dat ze in ieder geval jaarlijks een leuke vakantie hebben: de Stichting Kindervakantiewerk Aruba (SKA). De voorzitter van deze instelling is Franklyn Leslie en hij is huiverig voor publiciteit, omdat dan vaak 'kinderen gebruikt worden om een doel te bereiken'. Hij beseft echter dat, wil de SKA donaties kunnen krijgen, mensen wel moeten weten van het bestaan van deze stichting.

door Annelien van Hemert

In 1966 neemt een aantal leraren het initiatief om zich ook buiten schooltijd met kinderen bezig te houden. Er zijn best veel kinderen van noodlijdende gezinnen in hun klassen. Door de huisbezoeken, die leraren afleggen in het kader van hun werk, is de problematiek bekend. Op 20 april van dat jaar werd de SKA officieel opgericht en valt dan nog onder de jeugdzorg op de Antillen.

Twaalf jaar later krijgt de SKA de beschikking over het kampeerterrein Seroe Pita. In de folder, die de SKA gemaakt heeft, wordt gesproken over 'gezonde ontspanning door middel van vakantiekampen voor kinderen uit gezinnen, die in moeilijke omstandigheden verkeren'. Franklyn Leslie is begin jaren zeventig per toeval in de SKA gerold. Hij kwam als 'hulpje' en bleef, aangestoken door het enthousiasme van de anderen.

Nu is hij voorzitter en daarmee volgde hij mevrouw Boezem op 'de motor achter de SKA van de laatste jaren', zoals hij het uitdrukt. "Zij heeft erg veel bereikt, we zijn gegroeid zowel wat betreft de algemene organisatie als de opzet van de kampen. Gelukkig is ze nog steeds werkzaam in het bestuur, zodat ze met haar ervaring en inzicht raad kan geven in tal van voorkomende problemen."

SELECTIE

Medio maart krijgen alle scholen een brief, waarin schoolhoofden verzocht wordt om op te geven of er minder bedeelde kinderen op hun school in aanmerking zouden kunnen komen voor een vakantie op het SKA-terrein. Vanuit het werk van een hoofd is het makkelijk probleemgevallen te selecteren. De ouders krijgen een huisbezoek, waarin wordt uitgelegd wat de SKA precies is en wat de bedoeling van het kamp is.

Leslie: "Arubaanse ouders laten hun kinderen niet zomaar meegaan en dat is normaal, natuurlijk. We gaan de thuissituatie bekijken, maar niet met een keurend oog, hoor. Het is veel meer de bedoeling om het vertrouwen van de ouders te krijgen en zo indirect ook het vertrouwen van de kinderen." Dat vertrouwen is de basis waar de leiding mee moet gaan werken.

Ook leiders worden geselecteerd, niet iedereen van goede wil is ook daadwerkelijk een goede leider. Leslie: "Via kennissen en via scholen komen we aan leiders. We hebben in het verleden gemerkt dat een pedagogische achtergrond geen 'must' is. Veel leiders-in-de-dop zitten nog op school, maar hebben het omgaan met kinderen gewoon in de vingers. We zoeken naar mensen met verantwoordelijkheidsgevoel, je bent tenslotte met andermans kinderen op stap.

Het werken moet vanuit je hart komen, je moet voldoening kunnen voelen als een kind een week geniet. Tevens moeten leiders een groot incasseringsvermogen hebben, omdat ze soms dingen te horen krijgen, die schokkend kunnen zijn. Op contactavonden geven we informatie aan de toekomstige leiders, leggen we uit welke problemen er verwacht kunnen worden. Als ze zich definitief opgeven als leider, maken we een programma en een voorlopige verdeling van de groepen. Tot de taak van een leider behoort ook het maken van een dagverslag. Achteraf houden we altijd een evaluatie om te zien hoe we verbeteringen aan kunnen brengen in het programma of de opzet."

Er gelden best strenge regels op het kamp, zowel voor de leiders als voor de kinderen. Leslie: "Alcoholgebruik is volstrekt uit den boze. Ik leg dat altijd zo uit aan mijn leiders: Stel dat een moeder hier komt kijken en ziet de flesjes Heineken al bij binnenkomst liggen. Wat voor indruk maakt dat op een moeder? Ik zou mijn kind direct mee terugnemen naar huis!

Als je het zo brengt, is al snel duidelijk dat je dat inderdaad niet kunt maken. Je moet er toch niet aan denken dat je een slechte naam krijgt, alleen door het drinken van 'een pilsje'. Aan de andere kant: Iedereen weet dat er op Aruba een stevige slok genomen wordt. Ik wil per se niet dat de ouders van de kinderen en de kinderen zelf die indruk ooit krijgen. Tenslotte hebben we ook nog een opvoedkundige taak en die wordt ondermijnd als je aan alcoholgebruik toegeeft. Dat is tenminste mijn mening."

Voor de kinderen gelden vaste uren van eten en slapen, regelmaat is belangrijk. De kinderen hebben ook duidelijk taken tijdens de kampweek. Ze moeten bij voorbeeld afwassen, bedden opmaken en meer van dat soort klusjes. De nadruk ligt op het sámen doen. Ook moet duidelijk zijn dat de leiding de baas is en niemand anders.

Leslie: "Voor de meeste kinderen is dat geen probleem hoor, maar we zijn wel streng, er moet geluisterd worden. We hebben meestal een groep van ongeveer tachtig kinderen in de leeftijd van zes tot elf jaar. Als er geen orde is, wordt het een zootje."

De kinderen worden met de bus thuis opgehaald. Leslie gaat altijd mee om nog eens te kijken of alles thuis goed gaat, om te zien hoe de kinderen komen. "Soms heeft een kind geen schoenen of geen shirtje. Wij zorgen er dan voor dat het kind de nodige spullen krijgt. Ja, dat betalen wij, wie zou het anders moeten doen? De ouders hebben geen geld."

Dan gaat de groep naar het terrein, gelegen op Seroe Pita. Er is een eetzaal en een speelzaal. Die twee ruimten worden 's avonds omgebouwd tot slaapzalen. Kinderen mogen bij droog weer ook weleens buiten slapen. Op het terrein is ook iets wat als voetbalveld dienst doet, maar er zou het nodige aan gedaan moeten worden. De SKA is echter heel blij dát er een terrein is.

FRANKLYN LESLIE

PROBLEMATIEK

In de loop van de week komen meestal de zorgen van de kinderen aan het licht. In een sfeer van vertrouwelijkheid en veiligheid is het makkelijker praten, hoewel kinderen er om bekend staan heel goed hun ellende voor zich te kunnen houden.

Leslie: "Toch kom je er wel achter. We zijn hier zeven dagen en zeven nachten samen. Als een kind heel erg met iets zit, merk je dat binnen die periode. We proberen het kind te helpen, natuurlijk. Allereerst door te laten merken dat we om zo'n kind geven, dat we meeleven en er alles aan zullen doen om te helpen. Het kind moet vertrouwen in ons hebben, wij mogen dat niet beschamen, dus alles wat gezegd wordt, blijft tussen de leiding en het kind.

Stel: je ontdekt een geval van incest... Dat is altijd moeilijk want als je het doorgeeft aan de Kinder Zeden Politie (KZP) wordt er gepraat met de ouders. Er komt een moment dat het kind toch weer alleen is met de ouders en wat dan? Dan is het kind wel mooi de dupe. Je moet dus heel voorzichtig zijn met het verlenen van hulp. Want wat jij als volwassenen als 'hulp' beschouwt, kan wel eens heel anders uitpakken.

Maar incest zien wij gelukkig slechts sporadisch. Waar wij veel vaker mee in aanraking komen is armoede en de problemen die daaruit voortvloeien. Kinderen, die een reeks halfbroertjes en -zusjes hebben omdat de vaders telkens weer vertrokken, gebroken gezinnen, waarvan de moeder wel moet werken omdat de ellende anders compleet is. Het is inherent aan de Caribische cultuur, mannen hebben vaak meerdere vrouwen.

De moeders voeden alleen hun kinderen op, kinderen zijn zich op hun beurt weer zeer bewust van de situatie en klagen dus niet. Na schooltijd en in vakanties zwerven ze een beetje over straat. De stap naar criminaliteit op latere leeftijd is dan niet moeilijk voor te stellen. Soms kom ik via mijn werk voor het Korrektie Instituut Aruba (KIA) nog wel eens een van mijn pupillen tegen. Kijk, het gaat dan over diefstalletjes enzo, maar toch. Ik vind het altijd jammer als dat gebeurt, ik vraag me onmiddellijk af wat er verkeerd gegaan is en of ik iets had kunnen doen."

In vergelijking met andere Caribische eilanden zit Aruba nog op rozen, maar dat neemt niet weg dat er behoefte is aan aandacht voor het probleem. "Weet je", zegt Leslie, "ik kom zelf uit een arm gezin. Dankzij de inspanningen van mijn ouders, zijn wij allemaal goed terecht gekomen. Het kán dus wel. Ik wil proberen om kinderen, die om welke reden dan ook de steun van hun ouders moeten missen, diezelfde kans te geven. Het is zo verschrikkelijk belangrijk, het bepaalt uiteindelijk de kwaliteit van je leven en van je leefomstandigheden."

OPVOEDING

Regelmatig worden sprekers uitgenodigd om aan de kinderen iets te vertellen, over hun werk of hun hobby. Als voorbeeld haalt Leslie een leider aan, die als hobby 'schieten' had: "Hij vertelde de kinderen hoe je om kunt gaan met een geweer. Niet de criminele kant, nee, hij benadrukte juist de voorzichtigheid en de verantwoordelijkheid die je hebt als je gebruik maakt van een geweer of een pistool. Hij trok met een aantal jongens de cunucu in en ze hebben een fantastische middag gehad. Die jongens hingen aan zijn lippen, toen hij de eerste keer vertelde over de hobby.

We hebben overlegd of het verstandig zou zijn om het schieten te demonstreren en we zijn blij, achteraf, dat we het risico genomen hebben. Het was een groot succes. Ook is er al eens iemand van de KZP geweest en die heeft voornamelijk gewezen op houding en mentaliteit. Over 'hoe gedraag je je, hoe kleed je je' enzo. Dit jaar staat 'staatsinrichting' centraal.' De leiding zal op eenvoudig begrijpelijke wijze duidelijk proberen te maken hoe het politieke stelsel van Aruba is, hoe de verschillende diensten werken en wat hun taken zijn. Op het programma staan ook bezoeken gepland aan bij voorbeeld de Staten.

Leslie: "We hopen natuurlijk ook dat we op visite mogen bij de minister-president, dat zou prachtig zijn. In het kamp wordt dan verder geborduurd op het thema met onder andere foto's uitzoeken van de minister-president, plaatjes inkleuren, plakken en tekenen. Ook krijgen de kinderen opdrachten die ze gezamenlijk moeten uitvoeren."

De leiding probeert in te gaan op wensen van de kinderen. Als ze aangeven dat ze nog nooit in een *shopping mall* geweest zijn, komt dat op het programma en gaat de groep erheen. "Wij zorgen dan ook voor een traktatie, dat hebben deze kinderen beslist verdiend. Ze vinden zo'n tourtje-shopping-mall schitterend, kijken hun ogen uit", volgens Leslie.

Sinds de Status Aparte valt de SKA onder de Asosiacion Trabou pa Hubentut Aruba (ATHA), het overkoepelend orgaan van de jeugdzorg. De SKA krijgt een bedrag van de ATHA. Maar ook de ATHA is afhankelijk van fondsen en die dienen zij zo eerlijk mogelijk te verdelen. Er is dus geen geld in overvloed voor dit werk?

Leslie: "Kijk, ik zit òòk in de ATHA en weet dat er ook nog andere projecten zijn, hoe belangrijk die zijn en hoeveel ze nodig hebben. De SKA is niet alleen, is niet de enige die zich bezig houdt met jeugd. De ATHA probeert zo rechtvaardig mogelijk de middelen te verdelen, overvloed is er zéker niet. We krijgen wel eens een donatie en ook ons terrein is op die wijze verkregen. We betalen er slechts één florin per jaar voor, het is nagelaten door een echtpaar. Verder is er een beheerder op het terrein die de kleine reparaties verricht. Hij heeft zijn eigen baan, maar woont gratis en als tegenprestatie doet hij klusjes.

Voor grotere dingen zijn we afhankelijk van de goede wil van anderen. Zo heeft het personeel van de gevangenis al eens het hele gebouw geschilderd. Vroeger kregen we van de marine hulp in de vorm van dagelijks warme maaltijden voor de kinderen, maar dat is al lang geleden..." Misschien een ideetje voor de huidige commandant?

PAALZITTEN

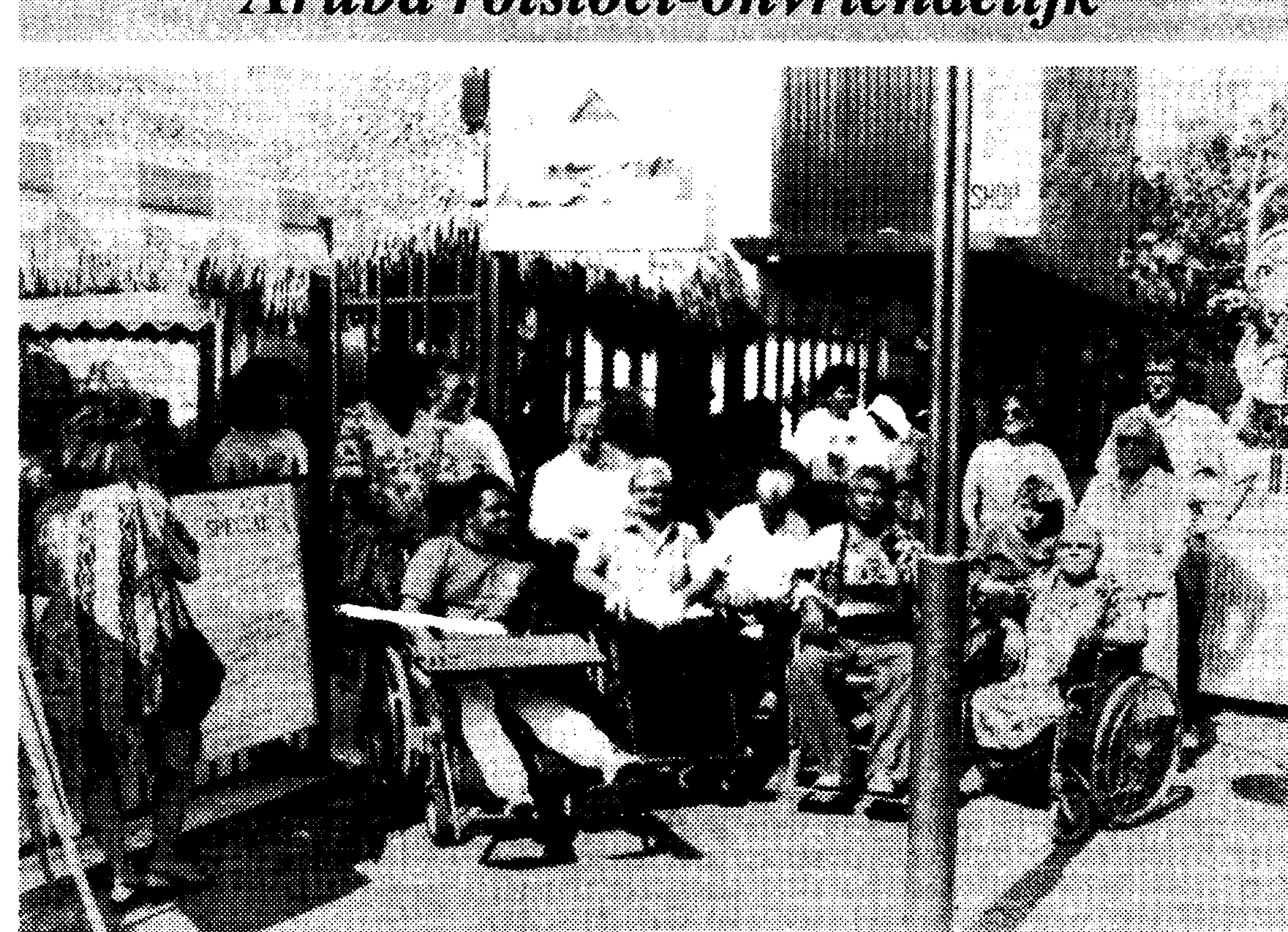
De Eerste Arubaanse Paalzit Kampioenschappen, die van 1 tot en met 4 april gehouden worden bij Café the Plaza, hebben zich tot doel gesteld om geld bijeen te brengen voor de SKA. Leslie (zoekend naar de juiste woorden): "Tja, ik hoop natuurlijk van harte dat het wat wordt, maar ik ben nog even sceptisch. Ik moet het allemaal nog zien."

Als het wel allemaal lukt, wordt het geld goed besteed, want daar is door het bestuur al grondig over nagedacht. "Natuurlijk! We hebben een lijstje gemaakt van de dingen die moeten gebeuren. Als het lukt om een leuk bedrag bij elkaar te 'zitten', willen we voorbereid zijn. Zo willen we het doel van de SKA uitbreiden door meerdere kampen per jaar te gaan houden. We willen een aparte slaapzaal omdat het toch wel behelpen is. Het terrein is niet duidelijk afgescheiden zodat iedereen er zomaar kan komen, de badkamers kunnen wel een opknapbeurt gebruiken, de klapdeuren zijn aan vernieuwing toe en het voetbalveld moet in orde gemaakt worden. We hebben de plannen voor de slaapzalen al op papier, maar er was tot nu toe geen geld. Het terrein is er wel, dus met de nodige middelen kan er vrij snel begonnen worden."

Genoeg wensen, reële wensen, van het SKA-bestuur. Het woord is nu aan allen die gaan kijken naar de kampioenschappen. De buitenbar van Café the Plaza is 24 uur per dag open, iedere avond is er live-muziek, er zullen T-shirts en caps verkocht worden. De opbrengst ervan komt ten goede aan de SKA. Er is ook een mogelijkheid om ter plekke een donatie te doen aan de SKA door middel van het invullen van een donatieformulier. Dit laatste is bedoeld voor particulieren, maar zeker ook voor de Arubaanse zakenwereld.

Beste lezers, Café the Plaza biedt u allen vier (!) dagen entertainment. Zou u in ruil daarvoor een flinke duit in het SKA-zakje willen doen? Een aantal minderbedeelde kinderen zal u daar zeer dankbaar voor zijn!

Aruba rolstoel-onvriendelijk

ORANJESTAD — Een aantal lichamelijk gehandicapten van stichting Funari maakte onlangs een excursie door de stad met het doel meer begrip te creëren voor de gehandicapten op Aruba. Tijdens het gezellige uitje werden de begeleiders en gehandicapten wederom gewezen op de ontoegankelijkheid van de winkels. Ook de nieuwe gebouwen in de hoofdstraat bleken absoluut rolstoel-onvriendelijk. "Een zelfstandige lichamelijk gehandicapte in een rolstoel zou onmogelijk alleen kunnen winkelen", aldus algemeen coördinator Diesmer Scholten. Funari houdt volgende week nog twee excursies naar de brandweer en Baby Beach. Dit alles wordt op film vastgelegd. Deze wordt op 3 mei in vertoond te Surfside. De film zal ook op een later te bepalen tijdstip via de televisie worden uitgezonden.

Actrice **Kim Basinger** moet de filmmaatschappij Main Line Pictures 8,9 miljoen dollar betalen voor haar weigering de hoofdrol in *Boxing Helena* te spelen. Een jury in Los Angeles oordeelde woensdag dat de ster niet heeft voldaan aan een contract met Main Line.

Basinger betoogde zelf dat er geen contract bestond en zei dat ze niet in de film wilde spelen wegens de goedkope seksscènes die erin voorkwamen. De actrice, die roem heeft geoogst met haar rollen in *Batman* en *My Stepmother Is An Alien*, verliet de rechtbank woensdag via een zijdeur en scheurde weg in haar auto.

Tuinieren in de Tropen

Elisabeth de Montsouris

Onbekend maakt onbemind

BEKEERD. EEN KORT bezoekje aan Carmen Linegar, voorzitter van de Curaçaose orchideeënclub, en ik durf nooit meer te zeggen dat orchideeën niet mooi zijn. Jarenlang heb ik wat minachtend over deze bloemen gesproken; gemeend dat het tutten waren, te beroerd om in gewone aarde te groeien. Verwaande nuffen, die met hun enkele bloem eens in de zoveel tijd meenden dat ze het gemaakt hadden in de bloemenwereld. En maar chic doen in bruidsboeketten en corsages. Te ingebeeld en te duur voor een gewone bos bloemen.

Onbekend maakt onbemind. Dat spreekwoorden nou toch altijd gelijk krijgen. Want wat wist - en weet - ik nou van orchideeën? Je ziet bepaalde typen in keurige boeketten. Boeketten die ik toch al niet mooi vind, of er nou orchideeën, rozen of anjers in zitten. En verder kende ik een enkele orchidee, die ik altijd al, ik geef het toe, mooi heb gevonden. De sapotille-orchideee die je in Suriname als bosje bloemen op de markt kocht. Hele kleine paarse bloempjes, die nog dagen in je huis stonden te glunderen. Maar dat was een uitzondering, heb ik al die tijd gedacht. Nee, als je je er niet in verdiept, kom je natuurlijk nooit verder.

Toen ik hoorde over de orchideeëntentoonstelling die vandaag en morgen in landhuis Habaai wordt gehouden, heb ik me dus vermand en een afspraak gemaakt met het bestuur van de orchideeënclub. Eens moet je je toch over die vooroordelen heen zetten, dacht ik.

Bij aankomst zag ik de schaduwkassen al in de tuin staan. Zie je wel, daar heb je het al. Je moet eerst kassen aanschaffen, een heel microklimaatje scheppen, waar die troela's zich thuis voelen en als het even kan willen ze vast ook nog drie keer daags koelte toegewuifd krijgen.

Helemaal mis. Bij de rondleiding door de tuin zie ik orchideeën in de volle zon staan die - wat een verrassing - ook nog eens bijna voortdurend blijken te bloeien. Behangen met trossen bloemen van het zuiverste wit stonden ze daar potten vol tegen de muur aan te pronken. *Dendrobium* heten ze. Een naam die ik niet meer vergeet, want ik heb er direct een gekocht. Ze zijn er in allerlei tinten roze en lila, en dus ook in wit.

"Typisch planten voor de beginners", zegt Carmen Linegar. "Ze groeien als Magdaleentjes. Je begint met een *Dendrobium* en later specialiseer je je. In *Cattleya's* bij voorbeeld". Volgens een van de commissarissen van de club, Marijke Rigot, een 'deftige bloem'. In rap tempo goochelen de twee vervolgens met namen van de verschillende soorten. Soorten die het bij Carmen goed doen, maar bij voorbeeld niet bij Marijke. Die kweekt weer met succes orchideeën, waarmee anderen problemen hebben.

Epidendrum nocturnum

"Je moet een plant nemen die bij je past. Dat doe je bij een hond toch ook?", zegt Carmen, en wijst alweer op een volgende plant met prachtige paars gevlekte bloemen. Trossen vol. Helaas is dit inderdaad zo'n type dat maar eens per jaar bloeit. Maar wat zou het? Staan er in mijn tuin niet ook planten die slechts af en toe bloeien? De *Datura* bij voorbeeld? Die wil alleen na een flinke regenbui knoppen maken. En als het daarna weer goed droog is, verdrogen de knoppen ook nog. Wat zeur ik dan? Waarom stel ik aan orchideeën hogere eisen dan aan gewone bloemen?

Oei, 'gewone bloemen'; daar ga ik weer. Het zit er diep in: orchideeën zijn bloemen voor rijke mensen, niet voor het gewone volk. Dat moet zich tevreden stellen met Magdaleentjes, oleanders en ander simpel spul. Marijke en Carmen weten er alles van. "Men denkt altijd dat orchideeën niet te betalen zijn en heel moeilijk te kweken. Maar dat valt enorm mee. Natuurlijk zijn er moeilijke en dure soorten bij, maar dat geldt toch voor elke plantenfamilie?"

Marijke wijst op een simpele orchideeënkas. Van houten latten is een raamwerk gemaakt, waarover schaduwgaas is gespannen. "Het kan echt heel eenvoudig, het hoeft helemaal geen dure hobby te zijn".

De Curaçaose orchideeënclub telt zo'n zeventig leden. Voor vijftig gulden per jaar krijgen zij lezingen, excursies en het voordeel van het collectief bestellen van planten uit het buitenland. Maar het belangrijkste is wel het delen van de kennis. Carmen: "Vrijwel alle boeken over orchideeën zijn gericht op Europa of Amerika. Boeken voor de Curaçaose markt zijn er niet, maar de omstandigheden hier verschillen natuurlijk wel wezenlijk van die in andere werelddelen. Dus moet je het hebben van elkaars ervaringen".

Ervaringen die ze ongetwijfeld graag met elkaar delen. Want wat is er leuker dan van anderen te horen hoe ze een bepaalde plant -orchidee of niet - in bloei hebben gekregen? Te horen dat je voortaan minder of juist meer water moet geven dan je altijd hebt gedacht? Het zijn vaak kleinigheden die het succes van het tuinieren bepalen.

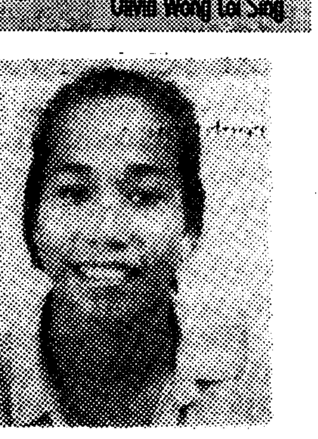
Als ik thuiskom, valt mijn oog als eerste op de blauwe *Thunbergia grandiflora*, een van mijn favoriete bloemen. 'Net een grote orchidee', schiet het door me heen. Hoe heb ik ooit durven beweren dat ik niet van orchideeën houd?

Informatie over de Curaçaose orchideeënclub bij het secretariaat. Telefoon 671144.

Dieet-tips

Olivia Wong Loi Sing

Knoflook, ginseng en gingko biloba

KNOFLOOK IS HET populairste natuurprodukt in een potje en wat iedereen weleens een keer koopt. Van knoflookpillen gaat het verhaal rond dat zij de risico's op hart- en vaatziekten verminderen. Wat is de werking van knoflook? Bij het snijden van de knoflook worden bepaalde stoffen gevormd welke de typische knoflookgeur veroorzaakt. De werkzame stoffen in de knoflook zijn deze geurende stoffen. Deze geurende stoffen remmen in vitro (in een glazen buisje) de samenklontering van de bloedplaatjes, lossen de fibrine op die bij de bloedstolling wordt gevormd zodat het bloed vloeibaar blijft en hebben ook een antibiotische werking.

Knoflook staat bekend om het verlagen van het cholesterolgehalte in het bloed. Het gebruik van een royal (7-28 tenen) hoeveelheid verse knoflook elke dag verlaagt het cholesterolgehalte. Zeven tot 28 tenen knoflook per dag is erg veel. Het is nog niet duidelijk of het cholesterolgehalte ook wordt verlaagd bij het gebruik van minder knoflook en bij het gebruik van de knoflooktabletten die als 'geurloos' op de markt worden gebracht en waar een of twee tenen in verwerkt zijn. Volledig geurloos zou betekenen dat er waarschijnlijk ook geen werkzame stoffen in zitten. De hypothese dat knoflook een preventief effect heeft op het verkrijgen van hartinfarcten is tot nu toe onvoldoende onderzocht om conclusies te trekken.

GINSENG

Ginseng wordt als een versterkend middel gebruikt om de vicieuze cirkel van futloosheid te doorbreken. De ginseng is een wortel die een aantal werkzame stoffen bevat, die ginsenoïden worden genoemd. Er worden produkten op de markt gebracht die te weinig van deze werkzame ginsenoïden bevatten. Er zijn ook ginsengprodukten die een hogere dosering ginsengextract bevatten (ongeveer 100 mg. ginsengextract), waarnaar er veel onderzoek verricht is. Uit onderzoek is gebleken dat deze ginsengprodukten een oppeppende/versterkende werking van het lichaam hebben zonder nadelige bijwerking.

Een ginsengkuur van enkele maanden kan zinvol zijn voor oudere mensen met allerlei ouderdomsklachten die vaak geen energie meer hebben voor de normale dagelijkse bezigheden. Verder zijn er ook andere indicaties waarvoor ginseng wordt geadviseerd, onder andere voor het verbeteren van de sportprestaties, maar dit is nog steeds in onderzoek.

GINKGO BILOBA

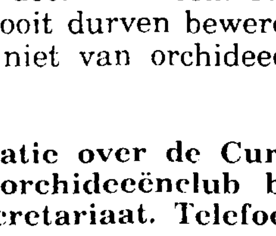
De ginkgo biloba is een boom waarvan de bladeren worden gebruikt om een extract te verkrijgen. Ginkgo biloba wordt in Duitsland en Frankrijk veel gebruikt bij oudere mensen met ouderdomsklachten. Dit natuurprodukt staat bekend om zijn goede resultaten bij het gebruik door oudere mensen, die last hebben van ouderdomsklachten, zoals een verminderd concentratievermogen, vergeetachtigheid, duizeligheid en futloosheid. Deze klachten worden minder of verdwijnen helemaal gedurende een kuur van drie maanden met een dosis van 120 mg. ginkgo extract per dag. Het is nog niet zeker of een kuur van drie maanden voldoende is om er langduriger baat bij te hebben.

Voor meer informatie omtrent deze rubriek tel.: 369041.

Kook mee met May

Visballen

Dit recept is voor acht ballen.

1 pond vismoten (bij voorkeur *mulá*)
1 limoen
takje selderij
1 lente-uitje in stukken gesneden
1 fijngesneden ui
1 fijngesneden kleine groene paprika
2 tenen knoflook fijngesneden
1 stukje verse hete peper
1 in stukjes gesneden tomaat
2 sneetjes brood zonder korst geweekt in een beetje melk
1 ei
zout en peper
olie en boter om te bakken.

De vis wassen met limoen. De vis opzetten met water, het takje selderij en het in stukken gesneden lente-uitje. Tien minuten zachtjes koken. Intussen bakt u de uien, knoflook, paprika's, verse peper in een beetje olie tot ze gaar zijn. Dan de tomaat toevoegen. Nog even door bakken. U haalt de vis uit de bouillon, ontdoen van vellen en graten. In de keukenmachine fijn malen. De gebakken groenten, het geweekte brood toevoegen. Alles even laten draaien.

De massa in een schaal doen. Het ei toevoegen. Peper, zout naar smaak toevoegen. Balletjes draaien en ze in een combinatie van boter en olie aan alle kanten bruin bakken.

Serveren met kreool saus, funchi en bakbananen in de oven (recept van 13 maart).

Eet smakelijk!

May

Impressies

Irene Brookman

Carmen

CARMEN STAAT IN de rij voor de balie. Lelia, haar nicht, staat naast haar. Carmen is een kleine gedrongen vrouw. Ze kijkt ongelukkig en staat er verloren bij. Eigenlijk begrijpt ze helemaal niet wat ze hier doet. Lelia had haar gezegd dat ze eens een tijdje naar Holland moest gaan, lekker met vakantie. Haar familie opzoeken. Maar Carmen wil eigenlijk helemaal niet naar Holland. Het is er koud en ze kent er nauwelijks iemand. Ze is nog nooit uit Curaçao weggeweest. Ze heeft het naar haar zin in haar kleine huisje. Ze is wel niet zo rijk, veel heeft ze niet, maar het is er comfortabel. Alleen is ze, dat wel. Ze mist wel een beetje gezelschp. Als er eens iets met haar gebeurde, wie zou haar helpen?

Carmen laat haar gedachten de vrije loop. Maar om nou helemaal naar Nederland te gaan, weliswaar naar familie, nee dat hoeft van haar niet. Ze is in gepeins verzonken. Ineens wellen tranen op in haar ooghoeken. Ze glijden omlaag en maken haar wangen helemaal nat. "Waarom moet ik gaan, Lelia?" brengt ze er wanhopig met een hoge stem uit. "Ik ken niemand in Holland. Ik weet de weg niet. Ik vind het eigenlijk helemaal niet zo leuk om te gaan."

Lelia slaat haar arm om haar schouder en zegt: "Wind je nou maar niet op, mai." "Hablief?" Carmen houdt haar hand aan haar oor. "Wind je nou maar niet op, mai, zei ik. Je zal zien dat je het naar je zin zult hebben." Lelia praat harder zodat Carmen haar kan verstaan. Ze hoort niet altijd even goed wat er gezegd wordt. "Mercedes zal op het vliegveld je wachten, zij zal je helpen met alles." Carmen veegt met haar hand over haar wangen om de tranen af te drogen. "**Ze komt je met de auto afhalen.** Vergeet niet dat je het cadeautje van mij aan haar moet geven."

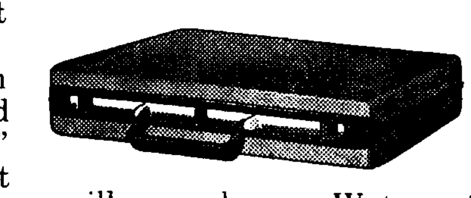
Carmen knikt en ze trekt haar droog gepoetste behuilde gezicht in een grimas. De rij schuift geleidelijk aan op. Eindelijk staat Carmen voor de balie. Lelia schuift onrustig heen en weer. Als Carmen maar eenmaal in het vliegtuig is, dan gaat 't wel goed, denkt ze bij zichzelf. "Mag ik uw ticket en uw paspoort, mevrouw? Wilt u roken of niet roken zitten?" vraagt de juffrouw achter de balie. *Mi'n tende.* Carmen kijkt de juffrouw niet begrijpend aan. Ze draait zich om naar Lelia. "Wat zegt ze nou?" Als antwoord pakt Lelia het mapje met alle papieren en overhandigt het aan de juffrouw. "Ze wil graag niet roken zitten", zegt ze.

Als de papieren in orde zijn bevonden en de plaats is geregeld en de koffer op de transportband is afgevoerd, haalt Lelia opgelucht adem. Dat is tenminste voor elkaar. De juffrouw achter het loket kijkt het tweetal aan: "Goeie reis, mevrouw. Prettige vakantie." Lelia pakt Carmen bij de arm en zegt: "Kom mai, ik zal je naar de vertrekhal brengen." Langzaam lopen ze die kant op.

Carmen zit op een stoel in de vertrekhal te wachten tot ze kan instappen. Wat duurt het allemaal lang denkt Carmen. Ze verzinkt in gepeins. Hoe zou het zijn in Holland? Zou het echt zo leuk zijn als Lelia haar liet geloven? Ze zou haar huisje hier missen. Hopelijk zouden ze niet gaan inbreken in haar huis, terwijl ze in Holland is. Eindelijk kunnen ze in de rij gaan staan voor de uitgang. Ze komt dichter en dichter bij de juffrouw die de instapkaarten inneemt. Dan is het haar beurt. De juffrouw pakt de kaart aan, kijkt naar de naam op de kaart en vraagt haar naam. Het is de goeie naam. Nauwelijks zichtbaar knikt de juffrouw en twee heren lopen op Carmen toe, pakken haar bij de arm en zeggen, terwijl ze haar meevoeren: "Gaat u maar eens even met ons mee."

Carmen schrikt geweldig en begint te snotteren. "Waarom, wat is er?" gilt ze wanhopig. Ze rukt haar arm los, maar de twee heren pakken haar weer stevig beet. "Dat zult u zo wel merken, dame", zegt een van de twee. Carmen verstaat hem niet. Een van de mannen opent een deur en duwt Carmen naar binnen. Ze wordt op een stoel neer geduwd en de ondervraging begint. Ze begrijpt absoluut niet wat haar overkomt. Waar is ze in terecht gekomen? Is dit de hel? Ze denkt dat ze droomt en een slechte droom heeft. Ze is zo zenuwachtig dat ze helemaal niet hoort wat de heren zeggen, ze begrijpt er helemaal niets van. Wat willen die mannen nou van haar? Straks gaat het vliegtuig nog weg zonder haar. Het zou beter zijn geweest als ze er helemaal niet in had toegestemd om te gaan.

Ze begint het nu nog minder leuk te vinden. Als het al zo begint, dan zal het in Holland wel helemaal niets worden. Met een onhandig gebaar veegt ze met haar arm langs haar gezicht om de tranen weg te vegen. Het helpt niet erg. Eindelijk begrijpt ze wat ze willen weten. Wat er in de koffer zit, dat

willen ze horen. Wat gaat hen dat nou aan. Gewoon kleren toch, warme kleren voor in Holland. Lelia had ze samen met Carmen gekocht. Het zou koud zijn in Holland had Lelia haar verteld, het zou nog wel kunnen vriezen af en toe. Ze zou naar Zeeland gaan, vlak bij de zee. Daar kan een koude wind waaien. Mercedes zal haar afhalen.

"Ik wil helemaal niet naar Holland", begint ze te snikken. "Daar ga je ook helemaal niet heen, dame", zegt een van de heren. "Je gaat met ons mee, naar het bureau. Je hebt spullen in je koffer zitten die niet in orde zijn. Je hebt er *droga* in gestopt." Carmen kijkt de heren en de dame wanhopig aan. "Hablief?" "*Droga*, dame, dat zit er in je koffer." De dame pakt haar bij de arm en voert haar mee. De mannen blijven iets achter en mompelen iets tegen elkaar. "Als je het mij vraagt, is die vrouw erin geluisd. Ze is vreselijk dom." De ander knikt. "Ja, dat denk ik ook. Ze snapt helemaal niets. Maar we vinden wel uit wat hier achter zit." Ze knikken beide instemmend.

Even later is Carmen op weg naar het hoofdbureau van politie. Ze snikt nog

steeds zachtjes. Nog nooit in haar leven is ze zo behandeld, zomaar door vreemde mensen gedwongen mee te gaan in een auto. "Waar ga ik eigenlijk naar toe?" denkt ze bij zichzelf. Eindelijk zijn ze er. De dame houdt het portier voor haar open en ze moet uitstappen. De ruimte waar ze door heen lopen, is gevuld met agenten. Carmen slaat haar ogen beschaamd neer. "Ze moeten zich vergissen", denkt ze. "Ze denken natuurlijk dat ik iemand anders ben. Ik heb toch helemaal niets gedaan." Ze begint opnieuw zachtjes te huilen. De agenten grinniken zachtjes. "Zo wat heeft zij nou op haar kerfstok", mompelt er een zacht.

Maar Carmen hoort het allemaal niet. "Je berouw komt te laat", zegt een ander, maar dat hoort ze evenmin. Ze wordt in een kamer binnen gelaten. De agenten in burger, want dat het dat zijn heeft ze intussen wel in de gaten, pakken haar handtasje en beginnen erin te zoeken. Ze halen alles eruit. Paspoort, zakdoekje, kammetje, medicijndoosje, een flesje *glacial*, die ze bij zich had voor in het vliegtuig. Een paar snoepjes, wat kauwgum, papiertjes met namen erop. Een aantekenboekje. Daar zijn ze in geïnteresseerd. Ze bladeren het door. "Wie heeft je weggebracht naar Hato?", vraagt een van de agenten.

Carmen kijkt hem niet begrijpend aan. "Wie heeft je naar het vliegveld gebracht, mai?" schreeuwt de agent. "Wat heeft Lelia er nou mee te maken?" Carmen haalt haar schouders op. "Lelia", brengt ze piepend uit. "Hebben jullie iets te

drinken voor me? Ik heb zo'n dorst." De agent wijst met zijn vinger in het boekje. "Deze hier? En waar zou je naar toe gaan in Nedrland?"

Carmen bladert in haar adresboekje. Hier staat het: Mercedes. Ze wijst de naam en het adres met haar vinger aan. Het gezelschap knikt instemmend. De mannen staan op en lopen op de deur toe. "Blijf bij haar, Ruth. Zorg er voor dat ze niet weg kan lopen. We gaan even wat bellen."

Carmen schuift onrustig op haar stoel heen en weer. Wat is er nou aan de hand. *Droga* zei die ene agent, maar wat zijn dat nou? Dat woordt heeft ze nog nooit gehoord. De tranen beginnen weer te stromen. Ze wou dat ze thuis was, in haar eigen huisje, bij haar kippen, de eend en de geiten. Haar hond zou vast en zeker kwispelstaartend op haar afkomen als ze weer aan zou komen. Was ze maar thuis. Na een tijdje komen de agenten in burger weer binnen. "Breng haar maar naar de cel over. Tot we die juffrouw te pakken hebben, blijft mevrouw op het bureau."

Er is een week voorbij gegaan. Carmen is al weer een paar dagen terug in haar huisje. Ze heeft gehoord dat Lelia is opgehaald door de politie en naar Koraal Specht is overgebracht. Ze begrijpt nog steeds niet wat er nu allemaal aan de hand is. Is er wel iets gebeurd? Heeft ze het niet allemaal gedroomd? Maar Lelia komt haar niet meer opzoeken. Er moet dus toch wel iets vreemds aan de hand zijn. De buren fluisteren steeds en kijken een beetje meewarrig naar Carmen. Ze is nog altijd overstuur. Pas na een lange tijd begint het tot Carmen door te dringen dat Lelia iets heel slechts heeft gedaan en dat ze haar alleen maar heeft willen gebruiken ergens voor. Maar waarvoor nou precies heeft ze eigenlijk **nog steeds niet begrepen. *Droga*, daar hadden die agenten het over. Nou, zij heeft er nog nooit over gehoord. Dat het niet goed is, heeft ze intussen wel door. Naar Holland gaan hoeft van haar in elk geval nooit meer.**

Dubbelnummer Preludium over literatuur van de Antillen

Antillianen en passanten vinden elkaar in één en dezelfde taal

SINDS TON ANBEEK in 1990 zijn ***Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1885-1985*** publiceerde, wordt er in Nederland enige discussie gevoerd over de grenzen van de Nederlandse literatuur. Waar de Leidse hoogleraar exclusief Nederlandse auteurs opnam, pleitte bij voorbeeld minister Hedy d'Ancona bij de presentatie van ***Nederlandse literatuur, een geschiedenis*** op 22 februari jongstleden juist voor het 'Nederlands in de wereld', dus inclusief wat er buiten de landsgrenzen in de Nederlandse taal geschreven en gepubliceerd wordt. Ook op de dit najaar te houden Frankfurter Buchmesse, waar Nederland en Vlaanderen 'speerpunt' zullen zijn, staat deze 'Groot-Nederlandse-Gedachte-Nieuwe-Stijl' centraal.

= door Wim Rutgers =

In het onlangs verschenen dubbelnummer van *Preludium* 'Over de Nederlandse Antillen' (jaargang 9-3/4, 1992/1993) wakkerde inleider en gastredacteur Aart Broek dit strovuurtje aan door eveneens voor uitwisseling te pleitem. Ook voor hem is uitwisseling geen goede gedachte, want de Nederlandse invloed is onmiskenbaar: "De al dan niet gewenste Hollandse selectie door redacteurs, uitgevers, literaire auteurs, critici, universitaire curricula, lezers, middelbare schoollesprogramma's, boekhandelaars en literaire jury's is tot nu toe van aanwijsbaar essentieel belang geweest voor Nederlandstalige Antilliaanse literatuur. (...) De Antilliaanse Nederlandstalige literaire gemeenschap gaat, nolens volens, mede een verhouding aan met de literatuur en haar deelnemers van achter de dijken —al decennia lang." Dat zou ook in de literatuurgeschiedenissen erkend moeten worden.

Broek nam naast prozafragmenten van Edward de Jongh, Boeli van Leeuwen, Tip Marugg, Jules de Palm en de nog onbekende Arnold Seferino, ook werk van de tijdelijk op de eilanden verblijvenden — de allochtonen oftewel de passanten — Bouke Jagt, René van Nie en Attien Sunter op. Naast de poëzie van Carel de Haseth, Elis Juliana, Lloyd Narain en Walter Palm werd een gedicht van Esther Jansma opgenomen. Antillianen en passanten bij elkaar.

Broek pleit voor zowel een eigen Antilliaanse als een Nederlandse receptie van de Nederlands-Antilliaanse schrijvers. Ze hebben een functie voor een dubbelpubliek. Is het omgekeerde ook mogelijk en kunnen Nederlandse passanten die over onze eilanden schrijven in de Antilliaans-Caribische literatuurgeschiedenis ondergebracht worden? Hoe groot is de invloed van beide literaturen op elkaar? Welk beeld ontstaat er over en weer? Hebben de Antillen wat aan de visie die de passanten uitdragen?

INVLOED

De invloed van de Nederlandse literatuur op onze eilanden is via boekhandel, bibliotheek en onderwijs zonneklaar. Oefent de Antilliaanse literatuur omgekeerd ook invloed uit in Nederland? Het literaire beeld dat de Nederlander van Aruba en de Antillen krijgt, wordt allereerst en voornamelijk gevormd door de bekende schrijvers als Boeli van Leeuwen, Tip Marugg, Frank Martinus Arion, door minder bekenden als Jules de Palm en Denis Henriquez, en door de jeugdboekenauteurs Sonia Garmers, Diana Lebacs, Desiree Corea, Josette Daal, Frances Kelly en Richard Piternella. Daarnaast moeten de allochtone of passanten-auteurs met hun kijk van buiten af op onze eilanden als verantwoordelijk voor de beeldvorming beschouwd worden.

Het leek er, nadat Bouke B. Jagt in 1980 zijn *'Onder de wolkenwals'* had gepubliceerd, op dat de Antilliaanse passanten-literatuur was opgedroogd. Maar de laatste jaren kwam er plotseling nieuw werk. Dat betreft enkele oppervlakkige verhalen die bestemd zijn voor pure ontspanning, een drietal verzamelingen van wekelijkse krantestukjes, maar ook enkele werken die pretenderen dieper te graven en tenslotte literair werk van niveau.

Daarbij gaat het in nagenoeg alle gevallen om proza, poëtische inspiratie kwam er de laatste tijd alleen van Bert Joung die een dunne bundel *'Aan de horizon deelt zich de zon'* in eigen beheer uitgaf. Het proza werd door meer of minder bekende professionele uitgevers van voldoende kwaliteit geacht om gepubliceerd te worden.

PROFESSOREN

Allereerst wat 'professorenproza'. De Nederlandse hoogleraar Peter Hoefnagels publiceerde in 1989 *'Het eiland'*. De vertellende ik-figuur bevindt zich in zijn verhaal voornamelijk in het persoonlijke niemandsland tussen Schiphol en 'het eiland'. Hij uit zijn afkeer van de Nederlandse academische wereld en zoekt aansluiting bij die van Curaçao, maar daarin slaagt hij niet. Het mislukte contact met 'de ander' wordt verpersoonlijkt tussen de 'ik' Thomas en Carlos. Het kan nooit tot stand komen — niet omdat de laatste een andere huidskleur of cultuur heeft, maar omdat zijn sexuele geaardheid 'anders' is. Of enig contact toch bereikt zal worden als de 'ik' aan het slot impulsief besluit terug te keren, mag de leer uitmaken.

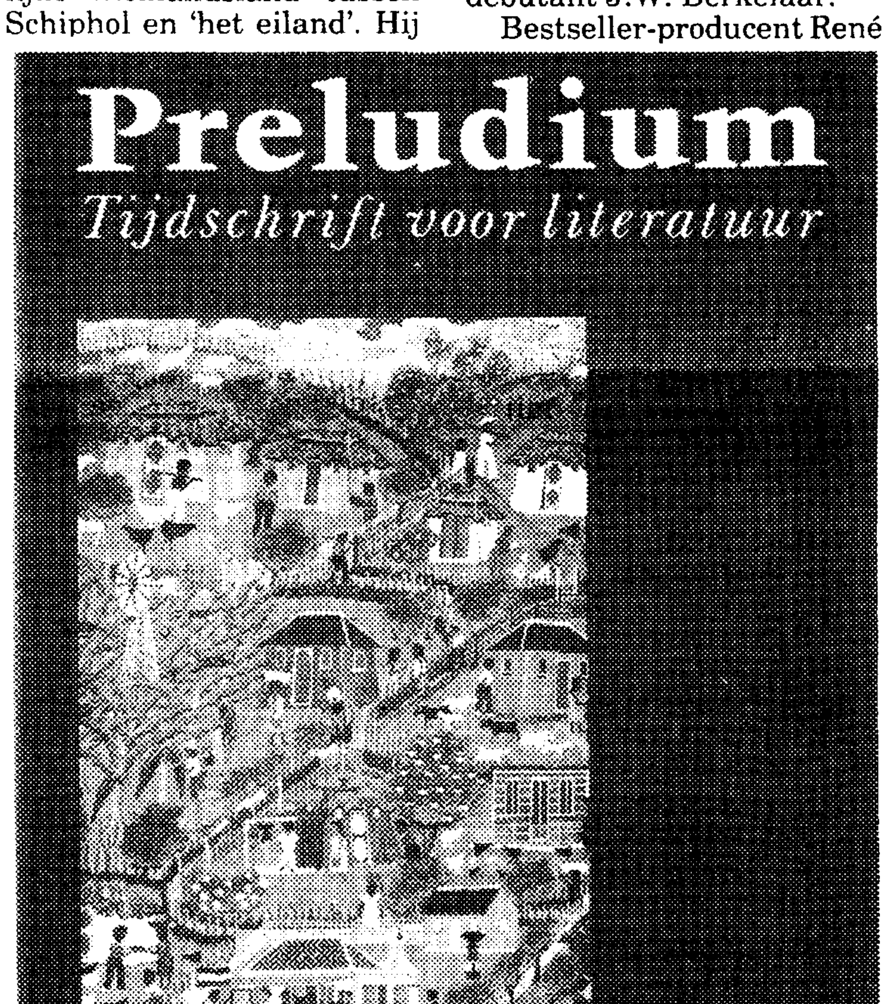
De inmiddels gepensioneerde historicus-auteur Cornelis Goslinga 'verdiepte' zich andermaal in het tijdperk van de Curaçaose slavernij met de bundel *Sjons en slaven*. Het werd op het eerste oog vooral een oppervlakkige reprise van eerder werk als' *De bullepees'*, *'Tapame'* en *'De trinitaria'*. Wel hangt hij dit keer minder naar het groteske effect en is zijn stijl eenvoudiger geworden, waarbij in alle verhalen de hoofdpersonages de traditionele grenzen willen doorbreken.

Niet alleen Curaçao, maar ook andere eilanden zijn decor van exotische passantenliteratuur geworden. Zo situeerde Richard Hart Nibbrig in 1991 zijn *'Sint-Maarten merengues'* op het Bovenwindse eiland. Een uit Nederland uitgezonden advocaat beleeft er als driejarig contractant allerlei avonturen in. Het vlotte verhaal wordt in veertien hoofdstukken verteld, die stuk voor stuk gebukt gaan onder gezochte titels van drie alliterende woorden. Het betreft hier eerder een 'autobiografisch getinte schelmenroman' *(Het Parool* 18 april 1992) dan serieuze romankunst, maar het boek was waarschijnlijk ook niet als zodanig bedoeld. (Maria van Enckevort: *Ñapa* 1 februari 1992).

PASSANTEN

De Arubaanse passantenliteratuur beperkte zich tot nu toe in feite tot Dolf de Vries' al in 1973 verschenen *'Een muur van blauw'*. Nu krijgt deze eenling gezelschap van de op Aruba wonende cineast René van Nie en debutant J.W. Berkelaar.

Bestseller-producent René

van Nie vertelde in een *Ñapa*-interview (8 februari 1992): "Ik vind het fantastisch om de hebbelijkheden en onhebbelijkheden van Hollanders in de tropen te beschrijven. Je weet wel, net zoals Simon Carmiggelt en Kees van Kooten dat doen. Het verschil is alleen dat zij literaire hoogstandjes afleveren. Dat kan ik niet. Ik schrijf wel aardig, geloof ik, maar meer ook niet." Zo is het maar net.

J.W. Berkelaar debuteert met een eenvoudig uitgegeven detective *'Moordvakantie op Aruba'*. In dit 'Frenkel mysterie' gaat de gelijknamige politieman met zijn vrouw op vakantie naar Aruba. Maar het wordt geen lui strandverblijf, omdat hij vanaf de aankomst al geconfronteerd wordt met allerlei geheimzinnigheden, een moordzaak en wat achteraf een drugslijn blijkt te zijn. Maar tussendoor genieten de inspecteur en zijn vrouw volop van het mooie eiland. Net na het midden van het boek zit de vakantie erop en blijven de politieman en de lezer met de nog onopgeloste raadsels zitten. Maar eenmaal in Nederland komt de 'who done it' keurig terecht. Berkelaar was in 1985-1986 een half jaar op Aruba gestationeerd om de nieuwe Directie Openbare Orde en Veiligheid te helpen opzetten en bij heeft in die korte tijd zijn ogen goed de kost gegeven. In deze vlot, hoewel wat clichématig, vertelde detective is Aruba het aangename decor van de Nederlandse politie om enige grip te krijgen op de drugslijnen die vanuit het Caribische gebied rechtstreeks naar de Europese havens lopen.

Het columnisme van Van Nie kenmerkt zich door een populaire vertellerstoon en een overdaad aan mooischrijverij om het effect, zodat het ook door de meest grove eerste zeef van literaire kwaliteit valt. Het is niet Caribisch en het is geen literatuur. Dat is het werk van Berkelaar evenmin, maar deze bedoelt het ook geen moment als zodanig. Waar Van Nie niet kan nalaten te zedenmeesteren, probeert hij niet meer dan een leesbaar, goed geconstrueerd en spannend verhaal te brengen.

Hans Dorrestijn: *'Gevaarlijke stroom'* is van een geheel andere kaliber. Op de van de auteur bekende droge toon wordt de op Aruba doorgebrachte vakantie van een gescheiden vader en zijn twee kinderen heel ironiserend beschreven. De malicieuze verteller laat daarbij geen middel ongebruikt om te tonen hoe de vader de vakantie voor de kinderen verpest: vliegen is gevaarlijk, maar landen is zonder meer riskant, in de knoek zijn slangen, de zee kent de gevaarlijkste stromingen, in de videotheek leent hij Jaws, enzovoorts. Maar het loopt ook met hem niet best af. Het verhaal is schitterend voor wie van de vertellerssfeer van Dorrestijn houdt. Hier geen preker, betweter of amateur, maar een professionele auteur die Aruba beschrijft zoals een willekeurige toerist het ziet.

Het blijkt dat het passantzijn en alle nieuwe ervaringen die daarbij horen nog steeds uitnodigen tot schrijven, waarbij de pedagogiek niet versmaad wordt. Maar of dat bij de Nederlandse lezer overkomt? Zo betuigt Hart Nibbrig zijn liefde en zoals hij zelf zegt, 'verwantschap' met het Caribisch gebied en wel speciaal de vrouwen daar, want "Hun warme positieve levenshouding is een voorbeeld voor de zogenaamde 'ontwikkelde' landen waar de samenleving steeds kouder en killer wordt." (*Ñapa* 1 februari 1992). Recensent Bas Senstius zag door *'Sint Maarten Merengues'* het eiland als "een soort piratenparadijs van louter patsers, ritselaars, speculanten, oude hippies, vrouwen op zoek en yuppen, allen met hetzelfde doel voor ogen: the fast buck" *(Het Parool* in april 1992). *Ñapa*-medewerkster Maria van Enckevort las in hetzelfde werk "een lofzang op de kracht en warmte van de Caribische vrouw", verpersoonlijkt in het vrouwelijke personage Pura, die door 'haar natuurlijke karakter en haar warmte en vriendelijke gedrag' tot 'een weldaad voor de neurotische handelswijze van gestoorde Westerlingen'' wordt.

Berkelaar brengt Aruba in verband met drugs, zoals Bouke Jagt dat al in 1980 met Curaçao deed. Hoefnagels en Goslinga trachten door middel van hun verhalen iets van de andere tijden en culturen op de Nederlandse lezer over te brengen. Dorrestijn lijdt niet aan dat doort pedagogische gevoelens en bij hem is Aruba los van alle koninkrijksverband geëmancipeerd tot een willekeurig verhaaldecor.

HOOG NIVEAU

Het beeld dat de Antilliaanse auteurs in Nederland bewerkstelligen, is zoals bekend, van een kwalitatief hoog literair niveau, dat meermalen in de prijzen of nominaties viel. Het best Nederlands-Antilliaanse werk kan zich meten met de Nederlandse top. Omgekeerd is de passantenliteratuur nog voor het grootste deel het terrein van de amateurs en van een kwalitatief dubieus niveau. Daarom is het belangrijk dat auteurs als Dorrestijn de eilanden beschrijven. Zij zouden kunnen zorgen voor de noodzakelijke emancipatie van de passantenliteratuur, van een literatuur van goede bedoelingen naar werken die normaal meetellen. Maar ook hij blijft met zijn zwartgallige verhaal nog wel volledig aan de buitenkant van 'het eiland'.

Wanneer staat de passant op die als de Nederlandse auteur Jan Brokken een ontdekkingstocht en een poging tot werkelijke ontmoeting onderneemt? Zoals de Dominicaanse Jean Rhys vanuit haar Caribische achtergrond Charlotte Brontë's *Jane Eyre* bewerkte, zo gaat Jan Brokken in 1992 vanuit zijn Nederlandse schrijverschap een confrontatie met de auteur van *'Wide Sargasso Sea'* aan. Hij bezoekt het eiland Dominica en geeft een nauwgezet verslag van zijn onderzoekingstocht naar de auteur Rhys en haar achtergronden. Hij doet daarbij een poging tot werkelijk begrijpen van de 'ander' en daardoor van het 'zelf'. Tot werk van zulk kaliber werd nog geen passant op de Antillen geïnspireerd. Deze vormen van 'terugschrijven' en literaire verwerking zijn echter wel van het grootste belang voor een werkelijke emancipatie van de passantenliteratuur. We wachten af.

Bericht aan het Boekenbal

EEN GROET AAN iedereen op het Boekenbal. Ik ben blij dat ik nu de gelegenheid krijg om iedereen in Nederland —zowel in de boekenwereld als daarbuiten — te bedanken voor de solidariteit en steun die men toont bij de bedreigingen die uit Iran op me afkomen. De betekenis van deze kwestie overschrijft verre het leven en werk van één schrijver en dit is de reden, weet ik, dat zo velen zich nog steeds zo hartstochtelijk voor de zogenoemde 'Rushdie-affaire inzetten.

Als we toestaan dat Khomeini's schandelijke fatwa van kracht blijft, aanvaarden we dat het ene land rechtmatig een inwoner van een ander land kan laten vermoorden. En moeten we afscheid nemen van het begrip vrijheid van verbeelding en het uiten daarvan, en de terugkeer van de inquisitie in een nieuwe, islamitische vorm voor lief nemen (het is trouwens verbazingwekkend dat een land dat om zijn terroristische bedreigingen te rechtvaardigen, een twintigste-eeuwse tekst beschuldigt van de middeleeuwse misdaad godslastering, de obscene zonde door de vingers ziet dat men geld op een mensenhoofd zet: dat is de ware godslastering jegens de islam!).

• Salman Rushdie

De steeds wredere regimes die een groot deel van de moslimwereld regeren, hebben de laatste jaren de aanval ingezet op vooruitstrevende, zich vernieuwende en wereldlijke stemmen in vele landen. De moord van begin dit jaar op de Turkse journalist Ugur Mumcu, waarvan de Turkse regering Iran beschuldigt; de moord van vorig jaar op de Egyptische vrijdenker Faraj Fouda, waarvoor de verantwoordelijkheid is opgeëist door een fundamentalische groepering die de harde lijn voorstaat, en de aanval op *De duivelsverzen*; het is allemaal van hetzelfde laken een pak. We mogen niet vergeten dat dit de ware context van de 'Rushdie-affaire' is.

Dit is niet het verhaal van één man die iets ongeëvenaard beledigends heeft gedaan en daarmee een uitzonderlijke straf over zich heeft afgeroepen. Het is het verhaal van een poging door machthebbers over moslims om de manier waarop ze 'bij hen thuis' met moderne en afwijkende stemmen omgaan, naar het Westen te exporteren. In al deze gevallen is de aanklacht dezelfde: altijd 'smaad', 'belediging', 'geloofsverzaking', 'godslastering' en 'ketterij'.

Het wordt tijd dat we deze daadwerkelijke bedreiging bij de naam noemen. Deze kwestie heeft niets met geloof en alles met macht te maken. Vervolging uit godsdienstige overwegingen blijft vervolging. Fascisme uit godsdienstige overwegingen blijft fascisme.

De houding van de Westerse mogendheden tegenover Iran is onlangs aanzienlijk veranderd. Na jaren waarin men Iran alleen in zachtmoedige bewoordingen op zijn ontstellende staat van dienst op het gebied van de mensenrechten heeft aangesproken, na jaren waarin het probleem van Khomeini's doodsfatwa doelbewust weinig aandacht kreeg in de hoop dat Iran zijn houding misschien zou matigen, verliezen regeringen nu duidelijk hun geduld.

De Britse regering heeft haar vaste voornemen bekendgemaakt om hier een internationale kwestie van te maken en Iran te laten merken dat de wereldgemeenschap dit soort misdadig gedrag niet duldt. De regering van de Verenigde Staten heeft de fatwa als een misdaad in strijd met het internationale recht veroordeeld en verklaard dat zij allen die erdoor bedreigd worden in hun mensenrechten zal steunen. Duitsland heeft zijn culturele verdragen opgeschort tot de fatwa wordt herroepen. In de Noordeuropese landen en Canada heeft men de politieke druk opgevoerd en zal men daarmee doorgaan. In de commissie voor de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties in Genève, en in de wandelgangen van de macht in Europa, wordt al opnieuw vaart achter de zaak gezet. België, dat halverwege dit jaar het voorzitterschap van de Europese Gemeenschap overneemt heeft — zoals u misschien gezien hebt —verklaard dat het samen met de andere landen van de Twaalf, besloten heeft 'om Iran duidelijk te maken dat provocatie van de internationale gemeenschap, in het bijzonder in de Rushdie-affaire, niet in zijn belang is'.

Ik wil al deze landen bedanken voor hun woorden en daden. Ik wil de in Londen gevestigde organisatie voor mensenrechten, artikel 19, bedanken dat ze de campagne tot mijn verdediging hebben gevoerd waardoor nu, mede dankzij hen, opnieuw vaart achter de zaak wordt gezet. Ik wil in het bijzonder mijn Nederlandse uitgever, Veen Uitgeversgroep, bedanken voor hun loyaliteit en moed. En ik hoop dat het Nederlandse volk en zijn leiders hun bijdrage aan deze steeds verder doorzettende campagne willen leveren.

Doet u dit alstublieft zo snel mogelijk, zo vaak mogelijk, op zoveel mogelijke manieren, voor alle soorten publiek die u maar kunt bedenken en met alle kracht die u kunt opbrengen. Er is sinds het uitroepen van de fatwa meer dan vier jaar verlopen; en vier jaar is zat!

Deze tekst werd 9 maart voorgelezen tijdens het Boekenbal.

De taart voor Opa Konijn

=door Nel de Jong=

"BEN JE nu al aan het koken?" vroeg kabouter Brr verbaasd aan Poetsje. "Het is toch nog veel te vroeg?"

"Nee hoor", lachte Poetsje. "Ik ben een taart aan het bakken voor Opa Konijn. Die is jarig vandaag".

"Oh", zei kabouter Brr nog verbaasder. "Maar het ruikt helemaal niet naar taart".

"Oude konijnen lusten geen dadeltaart", legde Poetsje uit. "daar krijgen ze maar kiespijn van. En daarom heb ik een worteltjestaart gemaakt".

"Oh", zei kabouter Brr weer. "Ik zal hem straks wel naar Opa Konijn brengen". En zo liep kabouter Brr even later door de natte met een grote worteltjestaart.

"Hé, kabouter Brr, krijg ik ook een stukje?" bedelde een parkietje.

"Nee, dat gaat niet", zei kabouter Brr. "Hij is voor Opa Konijn. Die is jarig

vandaag. Ik kan hem toch geen halve taart geven?"

"Misschien wil Opa Konijn me wel een stukje geven", dacht het parkietje en vloog achter het kaboutertje aan.

"He, he", zei het kaboutertje na een poosje. "Wat is die worteltjestaart zwaar. Even uitrusten, hoor". Hij ging in de schaduw van een plantje zitten, schoof zijn mutsje over zijn ogen, vouwde zijn handen over zijn buik en... viel in slaap.

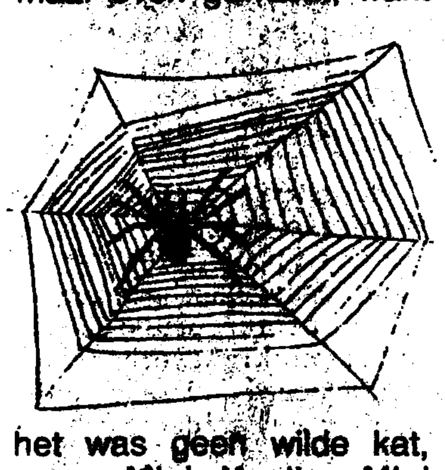
Het parkietje keek eens om zich heen. Als hij nu eens één klein stukje uit de taart pikte? Zó klein dat kabouter Brr en Opa Konijn het niet eens zouden zien? Maar net toen hij wilde pikken, bewoog kabouter Brr zich en verschrikt vloog het parkietje weg. En weet je wat er toen gebeurde? De taart vloog mee.

"Help!" piepte het parkietje angstig. "Een betoverde taart!" Poetsje had een touwtje om de taart gebonden met een lusje eraan om het makkelijker te kunnen vasthouden. En dat lusje was aan de snal van het parkietje blijven hangen. "Help!" schreeuwde het parkietje nog eens. Krak! zei het lusje en de taart tuimelde pardoes naar beneden.

"Wat heb ik nou in mijn web hangen?" bromde Naranja de reuzespin even later. "Het lijkt wel een taart van Poetsje". De worteltjestaart was precies in zijn web gevallen. "zou het een verrassing van de kaboutertjes zijn?" dacht Naranja blij. Maar toen haalde hij zijn neus op. Bah, wat rook die taart naar. Die lustte hij niet, hoor. Misschien was het wel een foptaart en wilde iemand hem voor de gek houden. En toen er klein hagedisje langs kwam, gaf Naranja hem gauw de taart mee.

Het hagedisje lustte wél worteltjestaart. "Ik neem hem fijn mee naar mijn holletje", dacht het. "Dan kan ik er telkens een stukje van afknabbelen. En als ik heel zuinig ben, heb ik morgen ook nog een stukje". Maar wat was dat? Wie zou dat zijn? Zou dat soms die wilde kat zijn, die hem gisteren bijna opgegeten had? Het hagedisje vergat de hele taart en maakte dat hij weg kwam. En de worteltjestaart bleef midden op het pad staan.

Arm hagedisje! Had het maar even gewacht, want

het was geen wilde kat, maar Mini Konijn. Mini Konijn huppelde over het pad met een dikke rimpel in haar voorhoofd. "Waar vind ik nou een kadootje voor Opa Konijn?" dacht ze bezorgd. "Ik kan toch niet met lege pootjes bij hem aankomen?" En toen zag ze de taart. De taart, die heerlijk naar worteltjes rook.

Dat was preceis wat Opa Konijn graag lustte. Zo vlug ze kon, huppelde Mini Konijn verder. Zónder rimpel en mét de taart, regelrecht naar Opa Konijn.

Wat denk je zou Opa Konijn er blij mee geweest zijn? Nou en of! "Mmmm, mmm", mompelde hij aan een stuk door. "Mmm, even een stukje proeven hoor. Heerlijk, heerlijk!"

En kabouter Brr? "Ik eh.. ik heb de taart, die Poetsje voor je gebakken heeft, eh... verloren", zei hij beschaamd toen hij even later bij Opa Konijn kwam.

"Hindert niet, hoor", lachte Opa Konijn. "Ik heb er al een van Mini Koniin gekregen. Hier, proef ook maar eens".

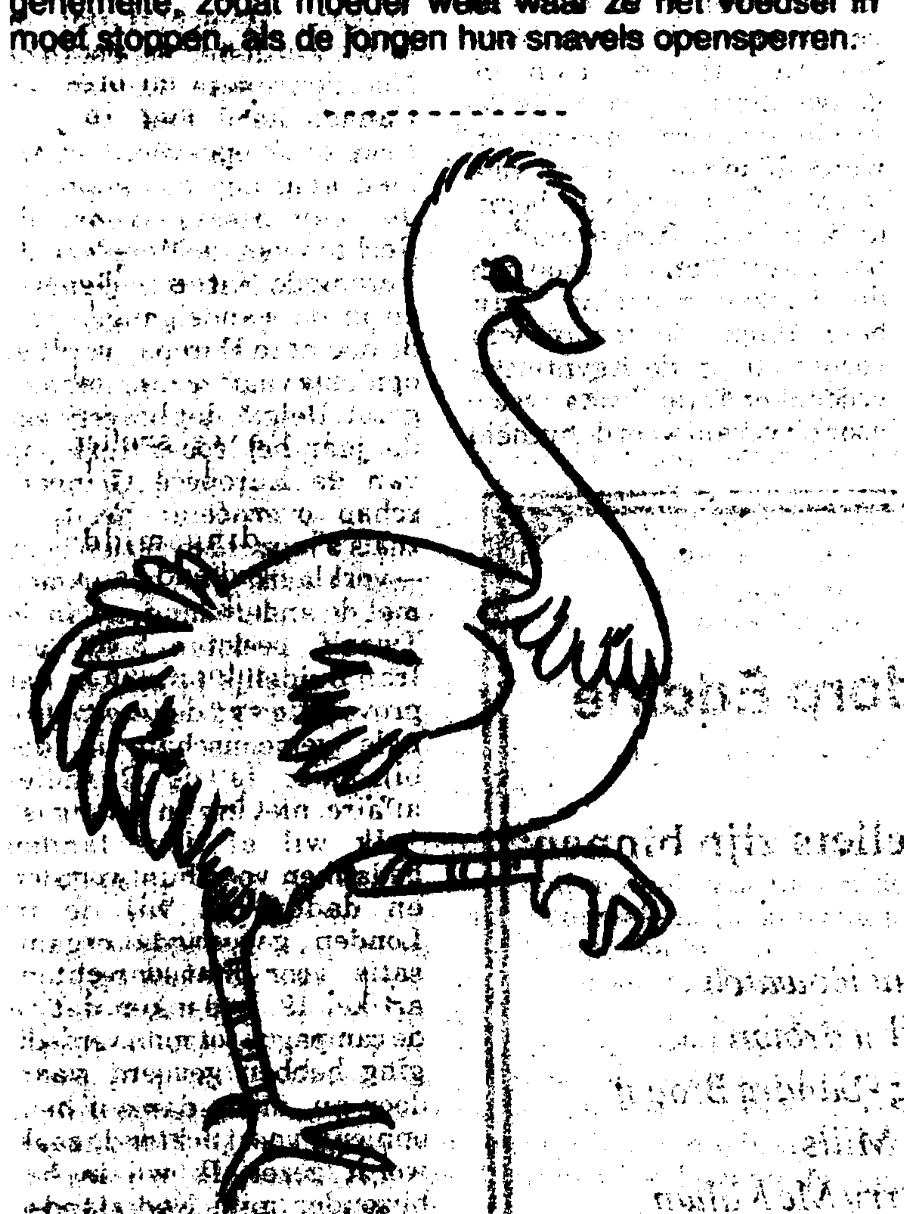
"Ja, ja", knikte Mimi Konijn. "Die heb ik gevonden. Hij lag zo maar midden op het pad". En ze keek zo trots dát kabouter Brr maar niet zei dat het zijn taart was.

En hoe die taart daar midden op het pad terecht is gekomen, dat heeft het kaboutertje nooit begrepen. Dat weten alleen jij en ik, hè?

Wist je dat ???

ROOD HEEFT IN de natuur altijd iets te betekenen. Een zilvermeeuw bij voorbeeld heeft een rode stip op zijn snavel. Als de jongen honger hebben, pikken ze op de rode stip waarna de zilvermeeuw voedsel voor hen uitbraakt. De jongen op hun beurt hebben een knalrood gehemelte, zodat moeder weet waar ze het voedsel in moet stoppen, als de jongen hun snavels opensperren.

STRUISVOGELS LEGGEN MAAR liefst twintig eieren tegelijk. Ze krabben een holte in de grond en leggen daar de eieren in. De hen broedt overdag en de haan 's nachts. De kuikens worden gestreept geboren, net als hun gespikkelde moeder. En pas als ze al tamelijk groot zijn, krijgen de hanen hun zwarte veren. De ouders blijven het liefst op een open vlakte, waar ze hun jongen goed in de gaten kunnen houden. Ze zijn zo waakzaam dat het bijna onmogelijk is in hun buurt te komen.

VAAK HEB JE zelf niet eens in de gaten dat je met je ogen knippert. Maar iedereen doet het. Als je bezig bent met tekenen of schrijven, knipper je minder met je ogen. Ben je van streek of moe, dan knipper je meer. Ook als je een vraag moet beantwoorden, knipper je meer als je daarbij iemand aankijkt, dan wanneer je intussen naar een of ander ding kijkt.

Poesieversje

HIER IS weer een leuk poesieversje om uit te knippen en te bewaren:

Zondag liep ik in de pas
Maandag was ik aan de was
Dinsdag viel ik in een plas
Woensdag maaide ik het gras
Donderdag dronk ik een glas
Vrijdag zat ik in de klas
Zaterdag zocht ik overal mijn tas
Maar vandaag is het de dag
Dat ik in je album schrijven mag.

Kuenta Chiki

EN WAT vond ik in een lade, helemaal verscholen onder andere boeken? Een heel leuk boekje met verhalen, dat ik van een aardige mevrouw heb gekregen. Het heet *Kuenta Chikí*. En de mevrouw vond het goed, dat ik af en toe een verhaaltje in onze krant zou plaatsen. Hier volgt het eerste. Het plaatje, dat erbij hoort, kun je mooi kleuren.

E KABRITU SABÍ

Den mondi di Shon Lou ta tiba un kabritu ku yama Sabí. E ta gusta ferfelá e otro bestianan. Tur ora e ta fia kos serka nan. Serka chuchubi Sabí a fia pluma, serka galiña ela fia webu, serka shon kechó Sabí a fia wesu. Asina e ta kana fia kos serka tur otro bestianan. Tur ora e ta pidi nan kos i e bestianan ta duné.

Pero un dia e bestianan a bai pidi Sabí nan kos bèk. Sabí di ku nan: "Si boso ta sigi kansá mi, pidi mi boso kosnan bèk, mi ta tovera boso den otro bestia".

E bestianan a spanta ... pa nan kosnan bèk. Nan ta keda leu for di dje. Asina Sabí a perde tur su amigunan, pasobra niun bestia no ta bai serka dje mas. Ora ela ripará ku e no tin amigu mas, ela disidí pa duna e bestianan nan kos bèk. Ela bisa e bestianan ku e no ta tover nan den ningun otro bestia, ta pèk e kier a nèkè nan.

Nunka mas ela fia kos sin duna bèk. I asina Sabí a haña su amigunan bèk.

Puzzel van de week

1		2	3	4		5
	■	6			■	
7	8			■	9	
10			■	11		
12		■	13			
	■	14			■	
15						

HORIZONTAAL: 1. een van de Bovenwindse eilanden; 6. heb je nodig om te vissen; 7. krijg je op school; 9. landbouwwerktuig; 10. niet rijk; 11 honderd vierkante meter; 12. luitenant (afkorting); 13. nobel; 14. een zekere; 15. dichterbij komen.

VERTICAAL: 1. geld geven; 2. als je die niet hebt, weet niemand hoe je heet; 3. paling; 4. vervoeging van zijn; 5. hemelbewoners; 8. artikel (afkorting); 9. eer; 11. bloedvat; 13. een zekere; 14. en dergelijke.

OPLOSSING VORIGE KEER:

HORIZONTAAL: 1. maandag; 6. dal; 7. ster; 9. Fl.; 10. tam; 11. Ria; 12. E.K.; 13. rond; 14. nee; 15. drummen.

VERTICAAL: 1. mosterd; 2. Adem; 3. nar; 4. Dl.; 5. geladen; 8. tak; 9. Fin; 11. roem; 13. rem; 14. nu.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnaar van de week is:

Railyson Martina
Tral Seru 153
Curaçao

Hij ontvangt een waardebon ...

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Indianen hebben vee van Andreas gestolen. Andreas en de honden hebben de plek gevonden waar de indianen het vlees begraven hebben.

Met hun handen graven de mannen de aarde weg. Xingoe helpt hen met zijn poten. Plotseling begint Detta te blaffen. Xingoe schrikt op en blaft mee. Als twee dolle honden gaan ze te keer en springen ze op het struikgewas af.

Heel even ziet Andreas een donkere gedaante. Huilend stormen de honden er achter aan. "Kom hier!" schreeuwt Andreas. Met een sprong is de indiaan bij een grote boom. Hij rekt zijn armen om de onderste takken te grijpen. Maar

opeens schiet een dunne groene slang door de lucht. Verschrikt trekt de indiaan zijn handen terug. De angst vóor de slang doet hem voor een ogenblik het andere gevaar vergeten. En daar sleurt Detta hem al tegen de grond en zet haar tanden in zijn keel, die een kort stenen mes vasthoudt. Doodsbang ligt de indiaan op de grond. Gelukkig is Andreas vlakbij. "Laat los!" gebiedt hij. En de indiaan weet niet hoe gauw hij in het struikgewas moet duiken. Hij blijft aan een stuk door rennen. Totdat hij bij de andere indianen aankomt. "De blanken hebben onze buit gevonden", vertelt hij. En de indianen vinden het maar beter om voorlopig in het dichte oerwoud te verdwijnen.

Er hangt een lucht van verbrande bomen boven de nederzetting van Andreas. "De steppe brandt", zegt Tonio.

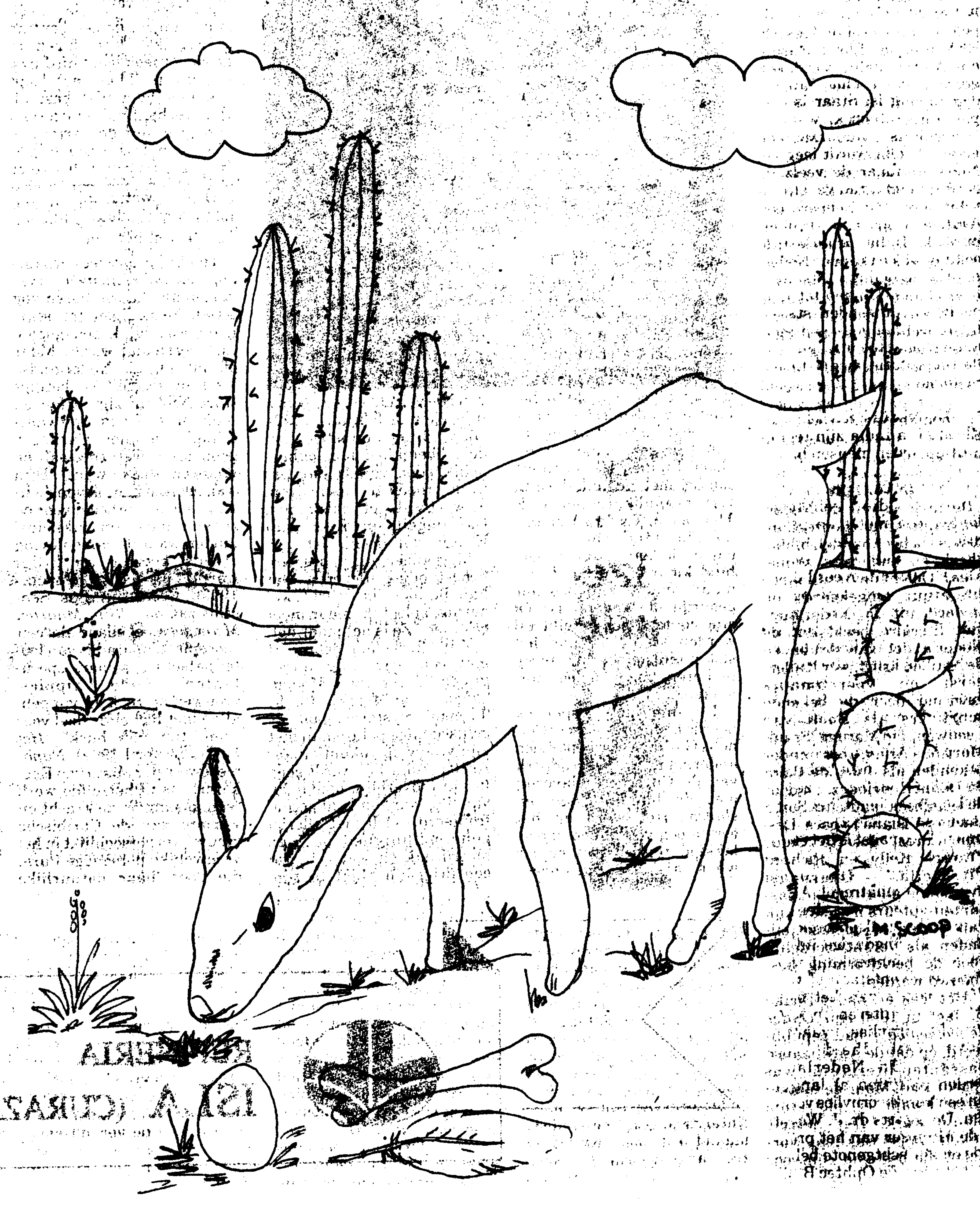
"Het is bij jouw oude hut", wijst Andreas. "En bij je buren ook".

"Wat doen ze met mijn hut?" bromt Tonio. "En wie heeft mijn hut ingepikt! De buren ken ik wel. Die zijn met een heleboel koeien en paarden daar gekomen".

Maar terwijl de mannen met kapmessen een nieuwe weg hakken door het oerwoud, komt er bij de weide een grote kudde vee aanstormen. Ze vertrappen alles wat op hun weg komt. Xingoe stormt de dolle dieren tegemoet, maar ze letten niet op zijn blaffen, grommen en bijten. Ze zijn te veel geschrokken door iets anders.

Detta komt haar zoon te hulp. Steeds opnieuw rennen ze met hun tweeën om de kudde heen. Ze zien best dat het vreemde dieren zijn en ze drijven hen weg van de veekralen van hun baas. Maar het is pas 's avonds laat als ze moe en uitgeput bij de hut terug komen.

(wordt vervolgd)

Zelfde materiaal gebruikt als bij cd's

Kunstlens Philips geeft blinden Derde Wereld licht in ogen terug

PHILIPS is er in geslaagd een kunstlens te fabriceren die na implantatie een hoornvliesblinde weer kan laten zien. Niet alleen maar vage contouren, maar er wordt weer een duidelijk beeld op het netvlies ontvangen. De lens is er gekomen door nauwe samenwerking met de uitvinder van het principe, de oogarts dr. J.Worst, en de celbioloog drs. P. van Andel van de medische faculteit van de Rijksuniversiteit Groningen.

Onlangs ontving Van Andel voor zijn bijdrage de Wubbo Ockelprijs (genoemd naar de Nederlandse ruimtevaarder) van de stad Groningen. De werkzaamheden werden mogelijk gemaakt door een subsidie van het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking van 200.000 gulden. Een luttel bedrag, als dat wordt afgezet tegen het resultaat dat er mee is bereikt. Met de nieuwe lens, die slechts vijf gulden per stuk kost en officieel keratoprothesis heet, kunnen zo'n tien miljoen hoornvliesblinden in de derde wereld van hun blindheid worden genezen. In theorie althans, want er moeten uiteindelijk ook voldoende artsen zijn die deze operatie kunnen uitvoeren.

HOOPVOL

Eind vorig jaar ontving Van Andel bericht uit India dat er 35 kunstlenzen waren geïmplanteerd in vijf maanden tijd en dat de resultaten zeer hoopvol zijn. Bij twee patiënten waren vergroeiingen chirurgisch weggehaald en twee kregen een infectie. Een netvlies liet los. Van de 35 lenzen waren er 27 centraal geplaatst en 8 lenzen in het oogwit. Volgens Van Andel is er in zoverre een probleem, dat als patiënten tevreden zijn en weer kunnen zien, ze niet meer terugkomen. Dat bemoeilijkt wetenschappelijke begeleiding. Er zijn ongeveer veertig miljoen blinden in de [illegible] wordt. Twintig miljoen daarvan leidt aan staar en circa tien miljoen is hoornvliesblind. Beide soorten blindheid kunnen worden behandeld dan wel voorkomen als er maar betere voorlichting is. Staar is een (ouderdoms)gebrek, waarbij de ooglens ondoorzichtig wordt: de blik wordt leeg en staart, vandaar de veelzeggende naam grauwe staar. Staar is niet te voorkomen, maar wel goed te behandelen. In India en Pakistan bestaat al jaren een ambulante behandeling voor staarlijders. Daar konden tot nog toe honderduizenden staarlijders worden geholpen met aangepaste technieken en instrumentatie, medicatie en organisatie.

DONORTEKORT

Alleen al in India zijn tegen [illegible] miljoen mensen blind door beschadiging van het hoornvlies. Dit zijn veelal kinderen, die geholpen kunnen zijn met transplantatie. Daar worden er op jaarbasis echter maar tweeduizend van uitgevoerd door een tekort aan donorogen. Kunsthoornvliezen zijn daarom volgens de onderzoekers de enige en laatste overblijvende chirurgische mogelijkheid om ernstig beschadigde hoornvliezen te vervangen. Hoornvliesblindheid [illegible] typische gebreks- of [illegible]ziekte en kan voorkomen worden door gebruik van schoon water en zeep. [illegible] helpt het ontstaan van ooginfecties voorkomen. Daarnaast is het eten van groente, die rijk is aan vitamine A een goede preventieve maatregel. Aan [illegible] deze voorwaarden in [illegible] landen vaak ontbreken, kunnen er langdurige infecties aan de binnenkant van de oogleden ontstaan of van het oppervlak van het oog, [illegible] resulteren in een [illegible] hoornvlies, waarna hoornvliesblindheid het gevolg is. In Nederland [illegible] patiënten al langer een kunsthoornvlies voor[illegible] de oogarts dr. J. Worst [illegible] uitvinder van het principe en zijn echtgenote beheerder [illegible] bedrijfje Ophtec B.V., waar kunsthoornvliezen geheel met de hand worden gemaakt.

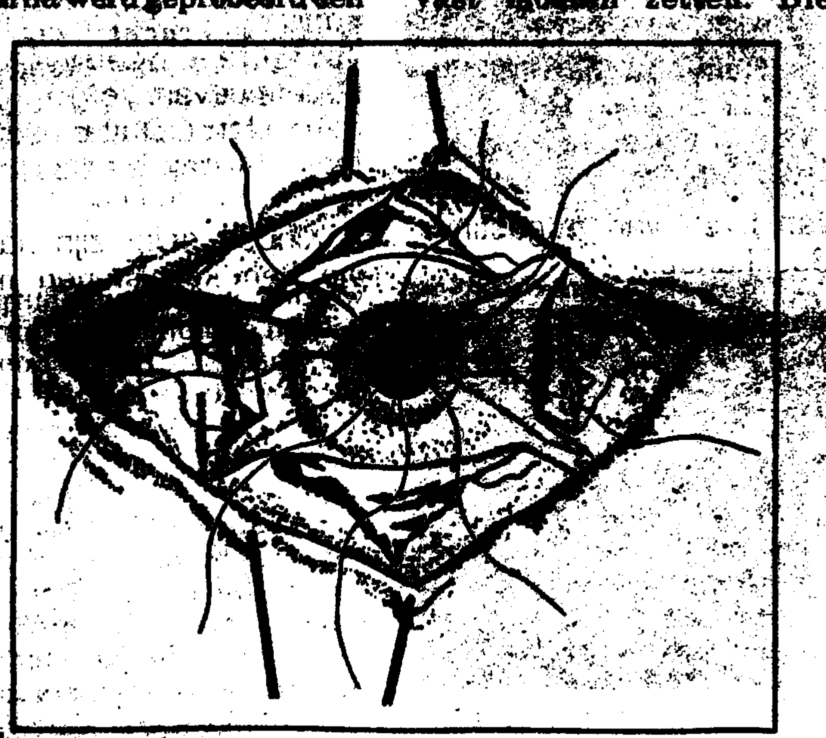
KUNSTHOORNVLIES

In 1979 schreef de Indiase oogarts prof. dr. Daljit Singh vanuit Amritsar aan Worst dat hij één van diens patiënten had gezien die al meer dan tien jaar een kunsthoornvlies had. Hij vroeg zich af of het niet mogelijk was de honderdduizenden in de derde wereld te helpen, als het type hoornvlies dat hij had gezien, zo goed verdragen werd. Hij verzocht de Nederlandse oogarts dan ook een flink deel van zijn tijd te besteden aan de ontwikkeling van een goed kunsthoornvlies. Sinds die tijd hebben Worst en Van Andel in het Laboratorium voor Histologie (weefselleer) aan een goed, maar goedkoop, ontwerp gewerkt. In eerste instantie werd er in samenwerking met de Indiase arts een kunstlens van perspex ontworpen, die werd uitgetest op konijne-ogen zonder lens en later bij zo'n zestig patiënten in Amritsar en Groningen. Met goed gevolg. Meer dan de helft kon drie jaar na de operatie nog zien. Daarna werd geprobeerd een prototype van glas/metaal te maken. Glas is zeer duurzaam in gebruik, verdraagt zich goed met traanvocht (reacties op de oogholte van het glazen oog zijn al lang bekend) en beschadigt niet snel. In 1980 kwam er samenwerking met Philips tot stand. Niet onlogisch omdat Philips een zeer lange ervaring heeft in de verwerking van glas in combinatie met andere materialen en een brede kennis heeft op het gebied van glastechnologie.

COMPACT DISC

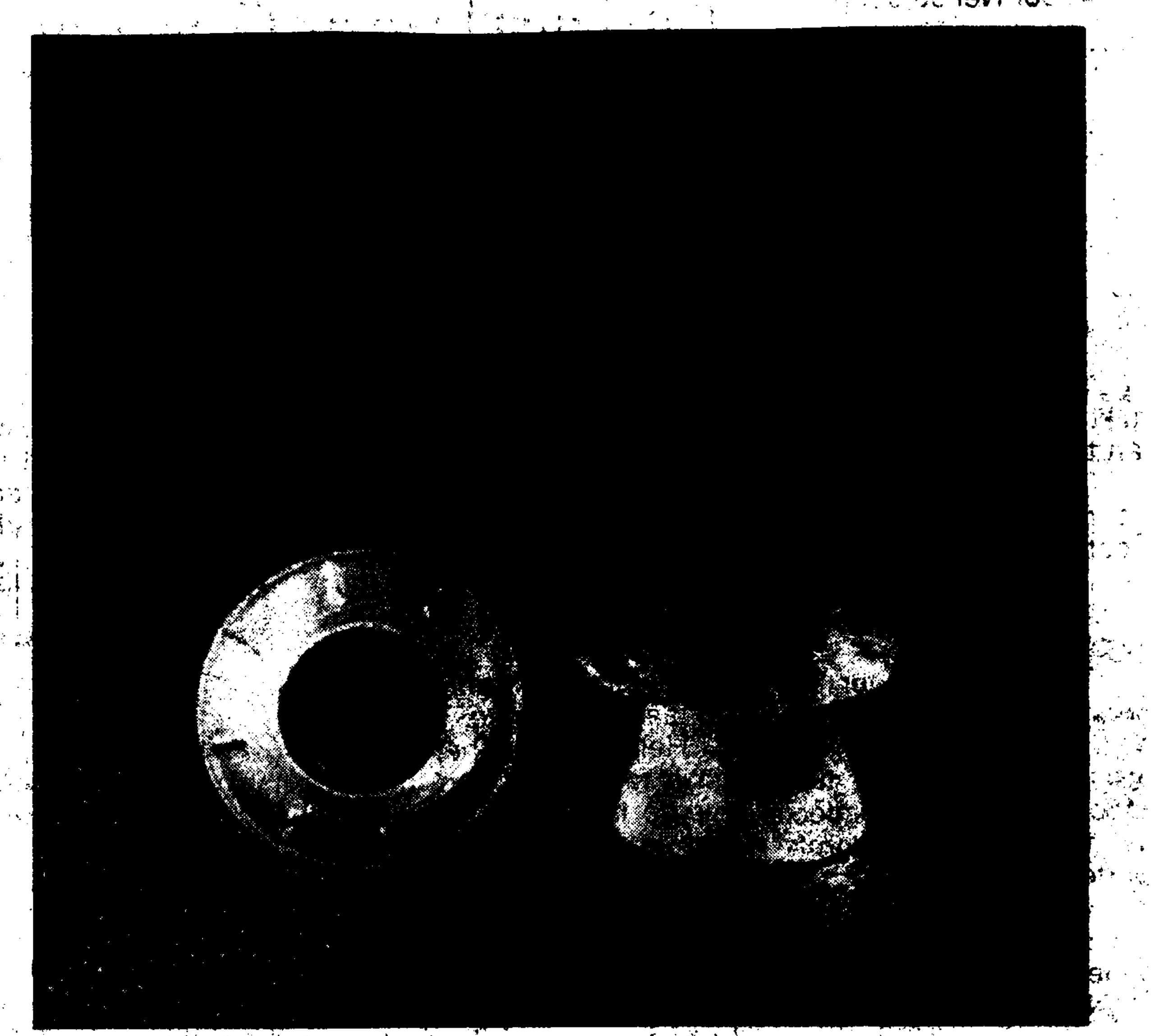
Er was juist een aantal typen lenzen ontwikkeld om het nieuwe produkt compact disc te kunnen lezen en wie weet zou deze technologie te hulp kunnen komen. De eerste resultaten met de glazen lenzen bleken nog beter te zijn dan die met perspex, maar er kwam aan alle soorten lenzen een prijskaartje te hangen en dat was nog steeds te hoog. Men moest een goede én goedkope lens hebben om het produkt in arme landen een kans van slagen te geven. "Men wilde vanuit de medische hoek een kunststof die gemakkelijker te steriliseren is", zegt ir. Rien de Schipper van Philips Optics. "PMF werd ingeschakeld en die leverde een ontwerp in polycarbonaat. Hetzelfde materiaal als wordt gebruikt in de cd-speler en waarvan de cd-plaatjes zijn gemaakt".

PMF begon met een paddestoel-achtige constructie, maar na allerlei proefnemingen kwam Van Andel met wijzigingen totdat de meest ideale vorm ontstond: een ronde paddestoelvorm met een wijd uitlopende voet. De doorsnede van de lens is zes millimeter. In de rand van de kunstlens zitten acht gaatjes van een tiende millimeter, waardoor draadjes worden gestoken die de lens vast moeten zetten. Die draadjes hebben allemaal een apart kanaaltje dat over het oog loopt.

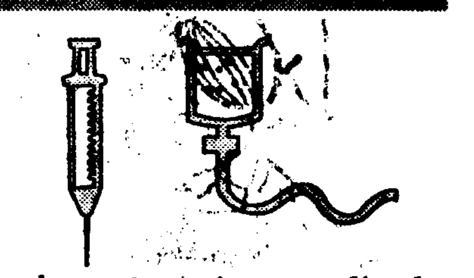
Deze tekening laat een oog zien waarin een lens is aangebracht. Fijne draadjes op de kunstlens zorgen voor de vasthechting. (Tekening: Wim Velt).

De Schipper: "Het was heel moeilijk om een goed matrijsje te maken waarmee deze kunstlenzen kunnen worden gegoten. Het werd gemaakt in de fijnmechanische werkplaats van Philips Consumer Electronics en het wordt geproduceerd in een stofarme ruimte waar het in één spuitgiethandeling wordt vervaardigd. Er is in feite dezelfde technologie gebruikt als bij de cd-lezer. Zonder cd was dit lensje er dus niet geweest". Van het produkt 'keratoprosthesis', is met de komst van de nieuwe polycarbonaat lens de exclusiviteit doorbroken. Niet alleen patiënten in rijke landen kunnen nu worden geholpen, maar ook die in arme landen. De prijs van vijf gulden voor een lens is nergens ter wereld een beletsel. Er zijn proeven gedaan en operaties verricht en daaruit is gebleken dat het lensje aan alle eisen voldoet. Philips heeft de matrijs liggen en kan desgevraagd grote hoeveelheden van de lens produceren.

De kunststof lenzen die PMF maakt. De diabolovorm draagt bij tot een stevige verankering in de oogbol.

Betere bestrijding mogelijk van uitzaaiing borstkanker

AMSTERDAM - Een nieuwe methode ter bestrijding van uitzaaiingen bij borstkanker maakt het volgens prof. Dr. H. Pinedo van de Vrije Universiteit in Amsterdam mogelijk patiënten beter te behandelen. De methode wordt thans in de hoofdstad onderzocht.

Bij de toegepaste techniek wordt een stamcel uit het beenmerg van de patiënt geïsoleerd, bewaard en weer teruggeplaatst. Deze methode maakt het mogelijk de patiënt een twee keer zo hoge dosis kankerbestrijdingsmiddelen toe te dienen. Daardoor kunnen uitzaaiingen doeltreffender aangepakt worden, aldus de hoogleraar.

Het is voor professor Pinedo duidelijk dat er een relatie bestaat tussen de bij chemotherapie toegediende dosis cytostatica en het effect op de uitgezaaide kankercellen. "hoe hoger de dosis, hoe gunstiger het effect."

Het is normaal echter niet mogelijk de dosis zonder meer op te voeren. Er zou aanzienlijke schade worden toegebracht aan de bloedvormende cellen in het beenmerg. Het gevolg is een afname van de afweer van het lichaam tegen infecties.

Eerder bleek het al mogelijk dit te ondervangen. Artsen haalden, voordat zij met de chemotherapie begonnen, het beenmerg van de patiënt weg en gaven dit later via het bloedvat terug. De beenmergstamcellen nestelen zich weer in het merg en hervatten daar hun celvormende activiteit. Na drie weken zijn de bloedcellen weer op peil. Deze behandeling wordt autologe beenmergtransplantatie genoemd.

In plaats van het beenmerg te transplanteren, isoleren de Amsterdamse artsen nu alleen de perifere stamcel, vriezen deze in en brengen hem later terug in het lichaam. Deze zogenoemde perifere stamceltransplantatie (PSCT) is volgens professor Pinedo een veel eenvoudigere en goedkopere methode dan beenmergtransplantatie. Bovendien verloopt het herstel van de bloedcellen met de nieuwe behandelingswijze veel sneller.

Dank zij deze techniek kunnen hogere doses kankerbestrijdingsmiddelen worden toegediend dan voorheen mogelijk was. Artsen van het Nederlands Kankerinstituut/Antonie van Leeuwenhoek Ziekenhuis en het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit in Amsterdam, bestuderen deze therapie bij vrouwen met borstkanker. Ook in andere plaatsen, waaronder Groningen, wordt onderzoek verricht. Tegelijkertijd werken de ziekenhuizen aan een verdere vereenvoudiging van de nieuwe techniek van perifere stamceltransplantatie.

Professor Pinedo vindt dat deze studies met kracht moeten worden aangepakt om zo snel mogelijk een definitief antwoord te krijgen over de waarde van de therapie. Uitzaaiingen vormen volgens hem een groot probleem bij borstkanker. "hoewel de meeste patiënten bij de chirurgische verwijdering van een kwaadaardig gezwel in de borst geen aantoonbare uitzaaiingen vertonen, blijken deze zich bij een aantal vrouwen binnen enkele jaren te manifesteren."

Borstkanker is, zo deelde de hoogleraar mee, nog steeds de belangrijkste doodsoorzaak onder alle vormen van kanker bij de vrouw. Elk jaar komen er zeven tot achtduizend nieuwe patiënten met deze aandoening bij.

[illegible] e piloot

ANGST BIJ vliegtuigbemanningen. Er heerst een taboe omheen. In de cockpit wordt er al niet over gesproken, laat staan dat men naar buiten toe wat laat merken. Vrijwel geen enkele piloot wil iets zinnigs zeggen over de angst die hij ooit eens heeft ervaren.

"Ik ken geen enkele vlieger die bang is", zegt David Learmount, zelf piloot en tevens rampenspecialist van het vooraanstaande Britse vakblad *Flight International*. "We kennen geen angst, we praten over stress", zegt een ander. "De angst is voor ons controleerbaar. We weten onder alle omstandigheden hoe we moeten handelen", luidt het commentaar van de derde.

"Elke piloot kent angst. Een vlieger die zegt dat hij geen angst kent...dat is regelrechte nonsens", klinkt het heel gedecideerd uit de mond van de Amerikaan John Wegg, oud-gezagvoerder van onder meer Finnair en redacteur van het blad *Airlines International*.

"Okay, tijdens die laatste minuten van de El-Al ramp was er geen tijd voor angst in de [illegible] moet je de [illegible] verwerken. Maar op andere momenten zou en of!"

Prof. Elwyn Edwards, hoogleraar luchtvaartpsychologie en een van 's werelds prominentste deskundigen op het [illegible] piloten, onderschrijft die mening. "Iedere vlieger heeft op een bepaald moment angst".

Drs. J. Smit, als psycholoog/vlieger verbonden aan het Nederlands Lucht- en Ruimtevaart Geneeskundig Centrum in Soesterberg denkt daar anders over. "Angst? Nee, beslist niet. Ik zou het hooguit een gezonde achterdocht willen noemen voor bepaalde risico's".

"Juist het hoge besef dàt er dingen mis kunnen gaan maakt het vliegen zo veilig", zegt Benno Baksteen, voorzitter van Verkeersvliegers (VNV). Kortom, de meningen over de eventuele angstgevoelens in de cockpit zijn te verdelen in twee groepen: angst bestaat niet, zegt de ene categorie, angst wordt weggedrukt, zegt de andere.

Wat te denken van enkele recente voorvallen uit eigen land, waarbij de betrokken bemanningen bepaald niet vrolijk fluitend aan boord zijn gestapt. Op 23 februari 1992 komt op Schiphol een bijzonder gammele en slecht onderhouden Boeing 707 van Sudan Airways aan. Ondanks de slechte staat waarin het verkeert, mag het in de vroege ochtend van 24 februari toch vertrekken richting Athene. Kort voor de landing stort het neer.

Nog een voorbeeld: op 20 oktober vorig jaar komt op Schiphol een DC8 van de Nigeriaanse maatschappij Gas Air aan. Gaten in de romp en in brandstofleidingen zijn met aluminium tape dicht geplakt. Hier en daar houdt een ijzerdraadje vitale onderdelen bij elkaar. Er volgt een kleine opknapbeurt, waarna het toestel mag vertrekken. Wonder boven wonder bereikt de benauwde bemanning veilig de thuishaven Lagos. Een laatste voorbeeld: een Boeing 747 van de KLM is nog niet zo lang geleden aan een ramp ontsnapt. De brandstoftanks waren dusdanig verleegd dat het praktisch geheel al haast onmogelijk was nog een landing te maken. Toch deed de gezagvoerder het. Met alle angsten van dien. Maar de werkelijke angsten kwamen pas na afloop naar boven, op het moment dat hij zich realiseerde dat hij en de passagiers het er uiteindelijk [illegible] vanaf hadden gebracht.

ONTDAAN

"Een vlieger die geen angst kent, die bestaat niet", zegt John Wegg. "Elke piloot kent angst. Je bent weliswaar getraind om die angst zoveel mogelijk uit te schakelen, maar er zijn altijd momenten dat je ergens bang voor bent. Soms op het moment zelf, soms na afloop van een vlucht, waardoor je behoorlijk ontdaan uit je vliegtuig stapt", aldus Wegg. "Maar tegelijkertijd kennen we als vliegers de angst om een bepaalde situatie te overdrijven. Dat doe je dan af met: ach, zo erg was het nu ook weer niet. Vergeet niet, het beroep van piloot is ontzettend prestigieus. Er ligt een druk op je om je wat minder kwestbaar op te stellen dan je zelf misschien wel zou willen. We komen daardoor wat moediger over dan we in werkelijkheid zijn."

"Bovendien doen we allerlei voorvallen in de cockpit af met een enorme dosis humor. Zelf een ramp als met het El Al-toestel relativeren we: dat was een incident, dat overkomt ons niet, terwijl elke vlieger tegelijkertijd donders benieuwd is of hij ook in zo'n situatie kan belanden. Kijk ook eens naar de militaire vliegers. Angst voor vijandelijke kogels? Welnee, het enige waar ik bang voor was, was dat ik per ongeluk een van mijn mannen zou neerknallen", is een reactie die je vaak hoort.

Prof. Elwyn Edwards laat er geen misverstanden over bestaan: "Elke vlieger kent momenten van angst. De een heeft het wat vaker dan de ander en misschien in meerdere mate, maar angst kennen ze allemaal. Dat ze het niet laten merken en dat het zelfs in de cockpit onbespreekbaar is, is overigens wel begrijpelijk: niemand heeft er wat aan. Het publiek niet, de luchtvaartmaatschappijen niet en de piloten zelf al evenmin. Het zou collega's en passagiers eveneens bang kunnen maken.

Expeditie naar Antarctica

Poolzee reguleert werking schadelijke broeikas-gassen

EEN DEZER dagen begint een team van specialisten in de Antarctische wateren met een grootscheeps onderzoek naar de rol, die de zee speelt in de regulering 20van de hoeveelheid kooldioxide en andere broeikas-gassen in de atmosfeer. Het onderzoek richt zich vooral op de gedeelten van de oceanen die bedekt zijn met pak- en drijfijs. Het onderzoek is onderdeel van de Joint Global Ocean Flux Study, een internationaal programma dat meer duidelijkheid moet geven over het broeikaseffect.

Wetenschappers van het British Antartic Survey, van het marinelaboratorium in Plymouth en van diverse Britse universiteiten vertrokken onlangs met twee onderzoeksvaartuigen naar Antarctica. Er wordt deze maand begonnen, omdat de zee dan nog bedekt is met een laag pakijs. Gedurende het onderzoek, dat veertig dagen zal duren, smelt dat pakijs grotendeels.

Dat geeft de wetenschappers de omstandigheden die zij nodig hebben. Zij zullen in het Zuidpool-gebied allerlei metingen en analyses verrichten, waarvan sommige nog nooit in het Antarctisch gebied zijn uitgevoerd. Men wil vooral meer te weten komen over de manier waarop planten en dieren de concentratie van kooldioxide en andere broeikasgassen in de atmosfeer beïnvloeden. 20Daarnaast wordt bestudeerd hoe groot de effecten van deze gassen zijn op het klimaat. Het zeewater speelt in ieder geval een belangrijke rol; het grootste deel van de vrijgekomen kooldioxide is in zeewater opgeslagen.

De gegevens die door de twee onderzoeksschepen worden verzameld moeten meer duidelijkheid geven over de uitwisseling van die gassen tussen het zeewater en de atmosfeer. Al sinds de jaren zestig wordt gewaarschuwd tegen de gevolgen van de uitstoot van kooldioxide en andere broeikasgassen. Deze gassen zorgen ervoor dat de door de aarde teruggekaatste warmte blijft hangen, waardoor de atmosfeer steeds warmer wordt. Volgens veel deskundigen levert elke graad temperatuurstijging een verschuiving van de klimaatzones op aarde met 100 tot 150 km op.

Ook zou de zeespiegel stijgen door smelten van de poolkappen en gletsjers. Anderen denken dat het met die opwarming van de atmosfeer wel meevalt, omdat het klimaat zo'n ingewikkeld systeem is, dat de verandering van één factor geen dramatische gevolgen zou kunnen veroorzaken.

Toerisme naar Guatemala groeit ondanks onderdrukking Indianen

TIJDENS HET BEWIND van dictator Franco in Spanje haalde je het als geëngageerd toerist niet in je hoofd om in dat land je vakantie door te brengen. Net zoals Zuid-Afrika vanwege de onderdrukking van de meerderheid van de bevolking absoluut taboe was. In Guatemala heerst al bijna dertig jaar lang een burgeroorlog waarin de Indianen worden onderdrukt, soms zelfs verdreven, gemarteld of vermoord. Desondanks neemt de toeristische belangstelling voor dit midden-Amerikaanse land alleen maar toe.

= door Elisabeth de Montsouris =

De toeristenfolders met Indianen in kleurrijke dracht schetsen een beeld van eeuwige vrolijk- en vriendelijkheid. Je kunt je haast niet voorstellen dat er achter die gezichten zo veel ellende en verdriet kan schuilgaan: en armoede. Een onderdrukte bevolkingsgroep heeft immers zelden recht op de rijkdommen van het land waarin zij woont. In Guatemala gaat het om de grond, die voor het grootste deel in handen van de machthebbers is. En dat terwijl de Indianen zo gehecht zijn aan hun eigen stukje grond waar ze mais verbouwen voor de *tortilla's*. Door het gebrek of tekort aan eigen grond moeten de Indianen een deel van het jaar tegen een hongerloon op de landerijen van anderen werken.

Voor velen is zelfs dat niet weggelegd. Vrouw en kinderen helpen dan met de verkoop van zelfgemaakte produkten. Dezelfde produkten die van de markten in het westelijk bergland van Guatemala zo'n toeristische trekpleister maken. Reizigers uit alle hoeken van de wereld proberen nog een paar kwartjes op de toch al lage verkoopprijzen af te dingen, zodat de winstmarge voor de verkoper minimaal is.

Aan het einde van de dag worden alle niet verkochte tassen, rugzakken, kledingstukken, riemen, beddesprelen en prullaria in grote manden gedaan en op een kleurige doek op het hoofd gezet. Soms ook gaat alles in een speciale tas, die met een draagband om het hoofd wordt vastgezet. Mannen hebben vaak een houten draagstel op hun rug. Krom van de zware lading zie je ze vervolgens over de smalle bergpaadjes van de markt naar hun dorp lopen.

LANDHERVORMINGEN

Dertig jaar geleden begonnen de eerste landhervormingen onder president Guzman. The United Fruit Company was een van de bedrijven die het slachtoffer hiervan werden. Maar met haar flinke vinger in de politieke pap hoefde United Fruit deze nationalisatie geenszins met lede ogen aan te zien. Zij werd gesteund door de katholieke kerk en de Amerikaanse regering. In 1954 resulteerden hun inspanningen in een machtsovername door kolonel Carlos Castillo, die als eerste daad de landhervormingen van zijn voorganger terugdraaide. De kleine boeren werden van hun land gejaagd; de grootgrondbezitters en United Fruit Company kwamen weer in bezit van de landerijen.

Een periode van onderdrukking, moord en terreur begon. In de jaren zeventig en tachtig werden talloze burgers ontvoerd, gemarteld en/of vermoord. Als er al democratische verkiezingen waren, werd er gefraudeerd. Ter bestrijding van de guerrilla richtte de regering 'vrijwillige' burgerwachten op: Indianen werden gedwongen zich aan te sluiten en informatie over subversieve activiteiten door te geven. Je niet willen aansluiten betekende voor de militairen automatisch dat je zelf tot de linkse guerrilla hoort en dus vogelvrij bent.

Die vogelvrijheid gaat na je dood over op vrouw en kinderen. Op (te) jonge leeftijd weduwe zijn betekent in Guatemala automatisch dat je verdacht bent. De vrouw van een dode is de vrouw van een guerrilla en dus schuldig.

ONTVOERD

De Guatemalteekse Groep tot Wederzijdse Steun (GAM) kan de vreselijkste verhalen vertellen. Zoals over de twee Indianen uit El Quiche die naar de hoofdstad reisden om hun vertegenwoordiger te spreken. Zij wilden toestemming vragen om geen dienst te hoeven nemen in de burgerwacht. Direct na aankomst werden zij in hun hotel door twee zwaar bewapende burgers opgehaald en ontvoerd.

GAM deed navraag en kreeg van de overheid te horen dat zij 'niet ontvoerd waren, maar hun militaire dienstplicht vervulden volgens de wet'. Toen de familie hen later ging bezoeken bleek dat ze dwangarbeid verrichtten, zonder gereedschap en met veel te weinig voedsel. Bovendien bleek toen de een te jong voor militaire dienst te zijn en de ander wettelijk vrijgesteld omdat hij een groot gezin te onderhouden had.

In feite hebben deze twee Quiche-Indianen nog geluk gehad. Veel anderen hebben hun weigering om tot de burgerwacht toe te treden met een gruwelijke dood moeten bekopen. Zowel Amnesty International als groepen in Guatemala zelf beschikken over talloze getuigenissen van overlevenden.

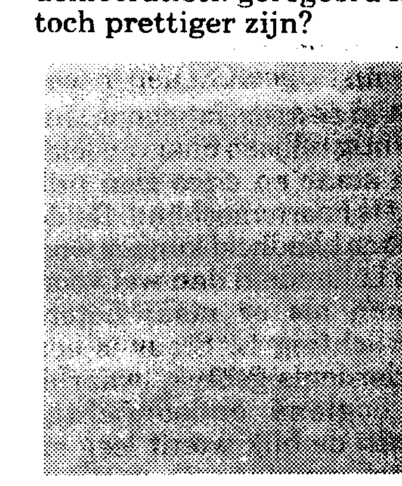
Het bekendste is wel dat van Nobel-prijswinnares 1992 Rigoberta Menchu: vader, moeder en broer werden door de dictatoriale regering gefolterd en om het leven gebracht. Zij zelf vluchtte als zovele anderen naar Mexico.

Vooral in het begin van de jaren tachtig, onder president Rios Montt, was de situatie erbarmelijk. Tijdens zijn korte regeringsperiode werden vijfduizend burgers gedood en honderden dorpen verwoest. Hij hoopte daarmee de sociale basis van de linkse guerrilla weg te halen.

Vanaf april 1991 onderhandelt de huidige president, Jorge Serrano, met het linkse verzet over vrede. In 1992 begon hij de vluchtelingen naar Guatemala terug te halen in een poging de wereld te tonen dat het land op de goede weg is.

Amnesty International is daar niet zo van overtuigd. In januari moest deze organisatie nog bij de Guatemalteekse autoriteiten op bescherming van personeel en bewoners van een opvangtehuis voor kinderen aandringen. Directeur Bruce Harris maakte over het jaar 1992 56 gedocumenteerde gevallen bekend van mishandelingen en martelingen van straatkinderen door politie en veiligheidstroepen. De autoriteiten ontkennen.

Dat Guatemala mooi is, staat buiten kijf. Bergen met kleurrijke Indianen-markten in het westen, overblijfselen van de oude Maya-cultuur in het noorden, stranden aan de Stille Oceaan in het zuiden. Als toerist blijft er dan toch niets meer te wensen over? Of zou vakantie in een echt democratisch geregeerd land toch prettiger zijn?

Vervolg van pag. 1

stond in het lokaal naast me. Hij was ook erg leerlingvriendelijk, maar op een dag ging opeens de tussendeur open en greep hij twee jongens uit mijn klas die hij allebei sloeg. Ik begreep er niets van maar dacht: "Dat hoor ik later wel". En ja hoor, het bleek dat ze achter mijn rug zaten te rotzooien. Wong hield een oogje op mij door het raampje van de tussendeur."

"Kijk, Van Sprang zal best ook wel eens geslagen hebben, alle onderwijzers sloegen in die tijd. Je had echter ook onderwijzers, die mishandelden de kinderen. Ik heb eens gezien hoe een onderwijzer een kind finaal in elkaar sloeg. Dat maakte een enorme indruk en je durfde nooit meer wat bij die man. Andere onderwijzers, fraters, Nederlanders of Surinamers, gaven ook wel klappen, maar dat maakte geen indruk, dat was je gewend."

"Weet je wat hij voor rare gewoonte had? Als hij naar buiten kwam, zakte altijd zijn bril naar het puntje van zijn neus en keek hij over zijn brilleglazen heen. Dat is me altijd bijgebleven, dat was zo'n markant gezicht. Ook als hij iets ondeugends deed; ik weet er echt geen ander woord voor; als hij bij voorbeeld een opmerking maakte tegen frater Fabius die toen hoofd van de school was, keek hij over zijn brilleglazen heen met een gezicht van: "Jullie zijn het toch wel met me eens?" en dan kwam er iets triomfantelijks over hem, zo van.."Nou?"

"Ik heb nooit geholpen met het uitproberen van zijn methodes op school. Ik heb op het St. Thomas College de eerste klas gehad. Dat was een policy van de fraters: als je eenmaal ergens stond en het ging goed, waarom dan veranderen? Ik was dus gedoemd mijn hele leven voor de eerste klas te staan, zoals sommige fraters hebben gedaan. Op het St.Thomas College heb ik dus nooit met zijn methodes gewerkt, maar wel later op Bonaire met *Natuurantil*. Ik vond dat een heel prettige methode, ook door de tekeningen. Als je het boek opensloeg zag je meteen, dat het een methode van de Antillen was."

"In die tijd gebruikten we ook *Nos Tera*, een aardijkskundeboek van frater Walterus en de heer Jansen, en *Nos Patria*, een geschiedenismethode van Van Noord en Sjak Shie en *Onder de Tropenzon*, een methode schoolhygiëne en ook leesboekjes van Holleman. Ik herinner me *Mimus, de Chuchubi*. Dat waren allemaal Antilliaanse uitgaven. Toen kon het wel. En ze waren goed. Je moet dat natuurlijk zien in de context van die tijd (eind jaren zestig). Het waren goede methodes, aantrekkelijk geschreven en leuk geïllustreerd. En het waren niet alleen fraters die methodes maakten, ook leken. En niet alleen leken uit een soort roeping. Ik heb Van Noord persoonlijk gekend. Hij schopte constant tegen de kerk aan, maar hij heeft wel een methode geschreven, niet uit roeping, maar omdat hij vond dat het nodig was. Je zou het een soort vakidiotie kunnen noemen."

"Ik denk dat Paul van Sprang met zijn methode *Natuurantil* niet veel geld verdiend heeft. Integendeel dat hij erop toe heeft moeten leggen. Maar hij deed het toch."

"Op zijn nieuwe taalmethode is veel kritiek gekomen. Terecht. Hij heeft alles alleen gedaan. Als onderwijzer kon hij goed met zijn collega's opschieten, maar een methode schrijven eist dat je veel bij elkaar komt en veel vergadert. Paul van Sprang was een man van de praktijk, geen filosoof. Hij was bijvoorbeeld boos als hij, na een paar uur vergaderd te hebben, het gevoel had dat er niets uitgekomen was. Vanuit die optiek was het logisch en terecht dat hij het alleen deed." "De man dacht na en wist wat hij deed. Dat bleek meteen met *Natuurantil*. Hij wist dat er iets moest komen van hier, heemkundig. Hij heeft dat perfect gesnapt en in praktijk gebracht. Hij deed het! Toen later nieuwe methodes niet van de grond kwamen door bureaucratie van land, van eiland, van schoolbestuur, van vakbond, toen niemand wat deed, omdat ieder zijn eigen ideeën het belangrijkst vond, wilde hij niet langer wachten tot ze eindelijk zouden zijn uitgepraat met elkaar. Dan kon hij wachten tot zijn dood en was het er nog niet. Het is beter een slechte methode te hebben van hier, waarin de kinderen zich kunnen herkennen, dan de beste methode, voor mijn part uit Moskou, die niet georiënteerd is op de Antilliaanse samenleving. Dat werkt niet. Naar mijn mening is dat zijn filosofie geweest. Niemand deed iets en hij pakte het aan."

Frater Aurelio is lid van het R.K. Centraal Schoolbestuur: "Ik heb Paul van Sprang nooit meegemaakt als collega maar ik ken hem natuurlijk wel. Van zijn methodes zoals *Natuurantil* en van de typecursussen bij het LEM. En natuurlijk ken ik hem door zijn nieuwe methode Nederlands die hij ook naar het R.K. Centraal Schoolbestuur heeft gestuurd. Hij is een paar jaar met die nieuwe methode Nederlands bezig geweest, maar hij was helaas onbruikbaar. Hij wilde dat wij zijn methode zouden introduceren bij de scholen, maar dat kon niet."

DA SILVA

Harry da Silva kwam in 1932 als onderwijzer vanuit Suriname naar Curaçao. Later was hij leraar Engels, o.a. aan het MIL. Da Silva: "Paul van Sprang was nog een oude schoolkameraad van me van vroeger uit Suriname. Hij was drie jaar jonger dan ik. In Suriname zijn we wel met elkaar opgetrokken en in het begin op Curaçao toen hij pas getrouwd was hadden we ook nogal wat contact. Ik heb zijn zoon in de klas gehad op het MIL. In het begin van de jaren zeventig is die naar Nederland gegaan, net als Paul's vrouw. Later werd het contact minder, maar als we elkaar ontmoetten was het nog steeds goed. Ik heb ook nog korte tijd les gegeven aan de St.Gerarduscursus. Daar werkte ook Smeulders die eind vorig jaar gestorven is." "Hebben we samen als collega's op school gestaan? Dat moet wel. Ik heb van 1933 tot 1959 aan het St. Thomas College les gegeven, tot 1942/43 aan de onderbouw, daarna de bovenbouw. Van Sprang deed meestal alleen onderbouw. Hij was heel produktief met zijn boekjes en hij wilde liever geen bovenbouw, want dat gaf veel meer correctie en die tijd had hij nodig voor zijn cursussen en zijn boekjes."

"In ben in 1932 naar Curaçao gekomen, samen met de onderwijzers Wong en Santjes en frater Sigebert. Ik nam die stap omdat in verband met de slechte tijden de salarissen in Suriname zouden worden verminderd. Ik verdiende toen 75,- per maand. Dat zou met ingang van 1933 25,-worden. Omdat ik nog net eind 1932 mijn derde rang had gehaald, zou ik 35,-krijgen. Onderwijzers die naar de plantages wilden gaan kregen een paar gulden meer."

"Mijn tante las in de krant dat er op Curaçao een gebrek was aan onderwijzers en ik heb gesolliciteerd bij Pater Ruiter. Dat was de inspecteur van het R.K. onderwijs. Daar heeft Van Sprang later ook bij gesolliciteerd. Ik heb er nooit spijt van gehad. Curaçao is mijn tweede vaderland. Ik ben nooit meer voor langere tijd teruggegaan naar Suriname, wel voor een of twee weken. Paul van Sprang ook niet. Santjes is wel teruggegaan. Hij moest terug. Maar ook Wong is heel lang hier gebleven. Hij woont nu wel weer in Suriname."

"Frater Sigebert had de tweede klas en stond in het lokaal naast me. Ik was zeventien toen ik begon en hij hield door de tussendeur een oogje op me. Het was een heel secure man met een prachtig handschrift. In 1931 haalde ik mijn vierde rang, in 1932 mijn derde rang en op Curaçao heb ik mijn hoofdakte gehaald in 1945."

"Paul van Sprang heeft heel lang op de Gouverneur van Lansbergeweg gewoond, maar toen we hier pas woonden, woonde hij op Mundo Nobo, in de straat waar de brandweer was. We hebben samen veel feestjes gevierd."

SJAK SHIE

Herman Sjak Shie kwam in 1942 als onderwijzer vanuit Suriname naar Curaçao. Later werd hij leraar geschiednis aan het MIL en het Radulphus College. Nu is hij gepensioneerd. Shie:

"Ik ken hem van zijn familie. We waren net een grote familie. Paul van Sprang is heel jong naar Curaçao gekomen. Ik heb nog les van hem gehad. Toen hier de oorlog uitbrak is men gestart met een opleiding voor onderwijzers. Ik kwam uit Suriname met een hulponderwijzersakte. Hij gaf wiskunde op de derde rangscursus."

"Hij startte ook de St.Gerarduscursussen. Niemand leidde de mulo-kandidaten op voor kantoorwerk in die tijd."

"En ik ken hem als vader. Ik heb zijn dochters in de klas gehad op school. Knappe dochters had hij." "Van Sprang was een hardwerkende man. Hij heeft ook allerlei boekjes geschreven. Dat is hem niet in dank afgenomen. Er kwam veel kritiek op. Zo'n methode als *Natuurantil* werd door natuurkundeleraren bekeken en gekraakt. Er stonden dingen in die onjuist waren. Maar wat is onjuist? In de geschiedenisboeken voor de lagere school staan ook dingen die onjuist zijn. Zelfs de middelbare-schoolboeken zijn onjuist. Maar de stof is heel eenvoudig, het gaat om wat het jonge kind nodig heeft."

"Een jonge pas-afgestudeerde heeft op zijn nieuwe taalmethode felle kritiek geleverd. Dat was niet juist. Een geleerde is ook niet geschikt om te beoordelen of een methode voor een lagere school of een mulo geschikt is. Als het eenvoudig is, wordt het door hem als fout gezien. Het was kritiek van mensen die niets wisten van de basisschool." "Paul van Sprang is altijd geweest voor het Nederlands als voertaal op de basisschool. Daar heeft hij tot zijn laatste snik achter gestaan. Wel heeft hij een hele bundel verhalen geschreven in het Papiamentu. Een nicht van mij heeft ze gelezen en zij is er erg enthousiast over."

"Je moet een ding niet vergeten, vroeger waren de kinderen leergierig. Je hoefde niet pedagogisch en didactisch onderlegd te zijn om les te geven. Paul van Sprang was streng en goed: een echte onderwijzer."

Beter voorkomen dan niet genezen

Oncoloog Scheper: 'Geschrokken van percentage dat aan kanker overlijdt'

= door Jacoline Debrot =

DR. D.J.F. SCHEPER, Curaçaoënaar van geboorte, internist en medisch oncoloog van beroep, is geschrokken toen hij zich een paar maanden geleden vestigde op zijn geboorte-eiland. Geschrokken van het aantal kankerpatiënten en geschrokken van het percentage mensen dat overlijdt aan de gevreesde ziekte, vaak omdat ze pas in een laat stadium naar de dokter gaan. Ook ontbreekt het nodige teamwerk tussen de verschillende specialisten om kanker te bestrijden. Volgens Scheper moet het mogelijk zijn de diagnose 'kanker' veel eerder vast te stellen. Verder is het onontbeerlijk om een goede registratie bij te houden van de patiënten en hun ziekteverloop. Scheper schreef zijn ideeën in een brief aan het Bestuurscollege en herinnerde het eilandsbestuur eraan dat kanker nog altijd de tweede doodsoorzaak is op de Nederlandse Antillen.

Dr. Scheper kwam, zag en wil overwinnen op de Antillen. Toen het toeval hem terugwierp op zijn *roots* nam hij zich voor op zijn geboorte-eiland te vestigen om zich in te zetten voor kankerpatiënten. Juist omdat die vaak langdurig afhankelijk zijn van hun arts, soms zelfs tot het bittere einde. Inmiddels werkt Scheper in het Sint Elisabeth Hospitaal. Interne geneeskunde en medische oncologie: twee specialisaties van een zwaar kaliber. Als andere artsen er niet meer uitkomen, dan wordt een patiënt vaak doorverwezen naar een internist.

"Het is waar dat veel mensen bang zijn voor een internist", geeft Scheper toe. "Want een internist is iemand die verder zoekt. Hij heeft zich gespecialiseerd in inwendige ziekten, zoals diabetes, hoge bloeddruk, nierafwijkingen en infectieziekten. Routinematig wordt dan al gauw een longfoto gemaakt, een hartcardiogram en wordt een lab-onderzoek gedaan. Dan doe je soms toevalsbevindingen. Iemand komt met een klacht over hoofdpijn en de arts vindt een tumor in de lever."

Behalve als internist specialiseerde Scheper zich ook in de medische oncologie. Een medisch oncoloog heeft een diepgaande kennis van de diagnostische mogelijkheden tot opsporing en vaststelling van de uitgebreidheid van kanker. Hij is degene die een behandelingsplan vaststelt en coördineert bij de uitvoering ervan. Verder is hij degene met wie overleg wordt over de verwijzing van een patiënt en speelt de medisch oncoloog een belangrijke rol in de registratie van kankerpatiënten.

Althans, zo zou het moeten, vindt Scheper die zich baseert op de werkwijze van Nederland. In de eerste maanden van zijn verblijf op Curaçao heeft hij zich georiënteerd op zijn vakgebied en gezien dat er nog heel wat aanpassingen nodig zijn om te komen tot een deugdelijke kankerbestrijding.

NIEMANDSLAND

Wat Scheper bij voorbeeld een doorn in het oog is, is het gebrek aan een deugdelijke kankerregistratie. Hoewel het departement van Volksgezondheid en Milieuhygiëne van de Antillen sinds lang een afdeling kankerregistratie kent, bestaat er onvoldoende overzicht van de patiënten van wie met zekerheid is vastgesteld dat zij aan kanker lijden.

Scheper: "Momenteel bevindt de kankerregistratie zich in een soort niemandsland. Pas wanneer je een goed systeem hebt en iedere patiënt daarin is opgenomen, kun je werken aan preventie. Voorkomen is nog altijd beter dan niet genezen."

Begin maart was een deskundige over van het integraal kankercentrum Noord-Nederland om te helpen met het opzetten van een kankerregistratiesysteem. Volgens Nederlands model en geautomatiseerd. "Iedere kankerpatiënt moet worden gedocumenteerd", legt Scheper uit. "zo kun je zien welke kankersoorten het meest voorkomen en in welke leeftijdscategorie. Verder wordt geregistreerd van welk geslacht de patiënt is en wat voor gewoonten hij er op nahoudt (roken, drinken, warm eten etc.)."

Op de Antillen komt bij voorbeeld erg veel slokdarmkanker voor. Gezegd wordt dat deze vorm van kanker te maken heeft met het vele warme eten van Antillianen. "Maar of dat werkelijk zo is, kan alleen aangetoond worden, als er een registratie is", aldus Scheper.

TEAM

"Behandeling van kanker moet plaatsvinden in goede samenwerking met andere specialisten, in teamverband. In Nederland is dat de gebruikelijke werkwijze", aldus Scheper. Hij is er een groot voorstander van om die

methode ook hier toe te passen. . Oncologie bestaat in het Sint Elisabeth Hospitaal uit een afdeling Radiotherapie en uit het polikliniscn geven van chemotherapie. "Een afdeling Oncologie moet meer in zijn mars hebben", vindt Scheper. "Een patholoog-anatoom dient altijd deel uit te maken van de werkgroep."

Zijn *dreamteam* is een werkgroep, bestaande uit een medisch oncoloog, een patholoog-anatoom, een radiotherapeut en een chirurg. In die samenstelling kan er gewerkt worden met een gecombineerde behandeling van bestraling, chirurgie en systematische behandeling (chemotherapie, behandeling met hormonen of immunotherapie).

"Nee, aan alternatieve geneeskunde doen wij niet, omdat het nooit is vastgesteld dat het helpt", verduidelijkt Scheper. "Maar wij zijn er ook niet op tegen. Heel vaak wordt een alternatieve therapie naast de onze gegeven. Dat is goed, want de patiënten hebben er vertrouwen in. Vaak zijn kankerpatiënten wanhopig als ze horen welke ziekte ze hebben."

Als Scheper slecht nieuws heeft voor een patiënt die hij onder handen heeft, komt het woord kanker dan ook niet direct over zijn lippen. "Dat woord vermijd ik eerst, omwille van de patiënt, want kanker wordt — vooral op Curaçao — nog altijd geassocieerd met de dood. Meestal vraag ik of er een familie wil meekomen naar het spreekuur. Als de patiënt mij dan vraagt 'heb ik kanker?', dan zeg ik het wel. Anders volgt dat later in het gesprek of een andere keer."

Scheper hanteert voor zijn eigen patiënten de werkwijze die hem in Amsterdam werd aangeleerd. Het werken volgens bepaalde protocollen. "In Nederland geldt een vast behandelingsprotocol voor patiënten met een bepaalde vorm van kanker, in een bepaald stadium en van een bepaalde leeftijdsgroep. Bij het Trial-bureau in Nederland staan al die protocollen geregistreerd."

Een oncoloog moet die protocollen kennen en ze eventueel naar eigen inzicht, maar wel in overleg met de andere teamgenoten, aanpassen of uitbreiden, als de behandeling toch niet aanslaat bij een patiënt. Scheper past dit systeem ook toe op patiënten op Curaçao en mocht hij er niet uitkomen, dan staan in zijn adressenboekje heel wat directe nummers genoteerd van collega's uit Nederland. "Die mag ik desnoods midden in de nacht uit bed bellen", vertelt hij.

LAAT

Dat er relatief veel mensen dood gaan aan kanker op de Antillen heeft te maken met verschillende factoren, geeft Scheper aan. Een ervan is dat de diagnose vaak in een veel te laat stadium wordt vastgesteld, zodat er weinig meer gedaan kan worden voor de patiënt.

Scheper: "Voor de patiënt geldt: als je iets voelt, direct komen. Voor ons (als artsen; red.) geldt dat we er voor moeten zorgen dat de mensen die een extra risico lopen op een kwaadaardige aandoening, eruit gepikt worden." Hij geeft een voorbeeld: "Vaak is er een achtergrond van een bepaalde kankersoort in de familie. Moeder had borstkanker, een zus had borstkanker, dan moet jij als vrouw extra alert zijn op kankersignalen. En voor de arts is in dit geval registratie heel belangrijk. Hij pikt de risicogroep er zo uit."

Een ander probleem is dat mensen vaak laks zijn in hun houding, vertelt Scheper. "Ze lopen van de ene naar de andere dokter, laten niet regelmatig een uitstrijkje maken, komen alleen met pijnklachten en als de pijn eenmaal verdwenen is, zie je ze nooit meer terug voor controle. Een man komt bij voorbeeld met zijn vrouw bij de dokter, die een gezwelletje heeft aan haar hand. Ze heeft er pijn aan. De dokter constateert dat er iets moet gebeuren. Het bobbeltje wordt verwijderd, maar ze komen nooit meer terug op controle, omdat de pijn is verdwenen. Zo iemand zie je pas weer als er opnieuw pijnklachten zijn. En dan is het vaak al te laat."

STRUCTUUR

De andere kant van het verhaal is het falende systeem van de gezondheidszorg. Scheper: "Er is een groot ziekenhuis, met voldoende faciliteiten en goede verpleegkundigen, daar mankeert het niet aan. Maar ik erger me dood, er is geen enkele structuur. Het is werkelijk heel frusterend om te zien hoe het gaat en hoe het zou kunnen gaan."

Juist het beoogde teamwerk komt in het gedrang, zo heeft Scheper het gevoel. "Het enige wat je als arts rest, is je werk goed te doen, een sterke praktijk op te bouwen en patiëntgericht te werken."

DR. D.J.F. SCHEPER is een oud-leerling van het Radulphus College op Curaçao. In Nederland studeerde hij geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam, waarna hij zich specialiseerde als internist bij de Antilliaan Wim Statius van Eps. Zijn specialisatie algemene interne maakt hij af in het AMC onder leiding van prof. R. Goudsmit (haematologie) en Cees Veenhof (hoofd oncologie). Later werd hij als medisch oncoloog opgeleid door Bob Pinedo (ook van Curaçao), *research* directeur van het Nederlands Kanker Instituut.

Aanvankelijk zou dr. Scheper naar Engeland gaan om zich in Manchester bezig te houden met wetenschappelijk onderzoek voor het St. Christi-instituut. Om persoonlijke redenen kon de verhuizing naar Engeland niet doorgaan, waarna Scheper en zijn gezin in een weekeinde tijd besloten om terug te keren naar Curaçao

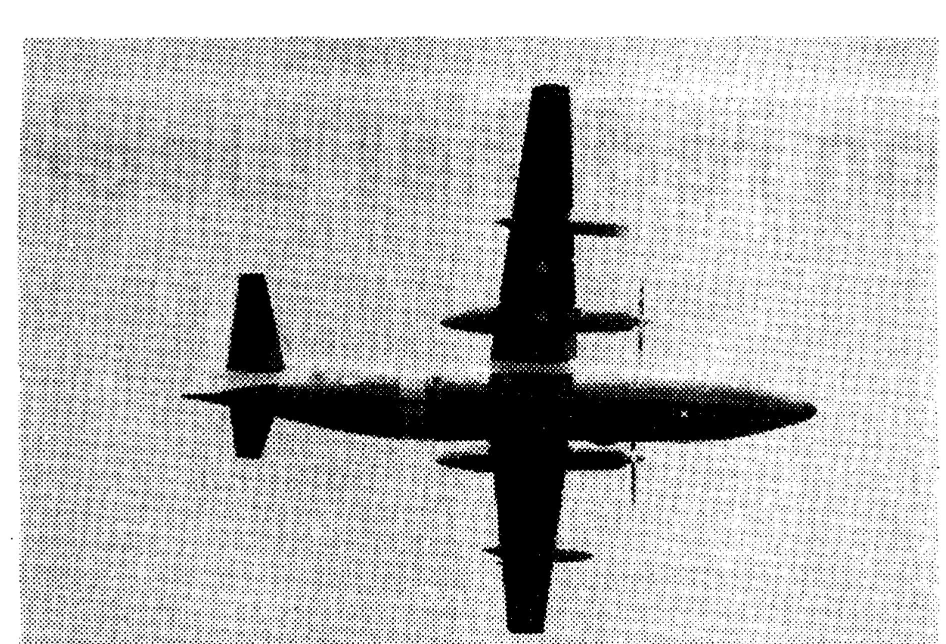
De zeven meter lange Citro-reddingsboot die in geval van nood zestig mensen tegelijk kan vervoeren.

Stijging kleine watersport veroorzaakt toename aantal reddingsacties op zee

VIJFHONDERD GULDEN per jaar is alles dat de Curaçaose overheid voor de reddingsboot van de Citro (Citizens Rescue Organization) overheeft. Daarmee betaalt de vrijwillige reddingsorganisatie de nummerplaten van de zeswielige trekker waarop de boot wordt vervoerd alsmede de jaarlijkse keuringen. Onderhoud van de levensreddende boot, vervanging van onderdelen, training van de vrijwilligers, een botenhuis en ga zo maar door, daarvoor is de Citro geheel en al afhankelijk van donaties van particulieren. Intussen neemt het aantal reddingsacties onrustbarend toe. Van gemiddeld 65 in de jaren 1987 tot en met 1991 tot het dubbele (131) in 1992. Voor 1993 wordt een totaal van 180 acties verwacht.

= door Elisabeth de Montsouris =

Met de ramp met de Scorpio van 14 maart nog vers in het geheugen doemt de vraag op, waar die plotselinge stijging in ongevallen op zee aan te wijten is. Het op de vliegbasis Hato gevestigde Rescue Coordination Centre (RCC) ziet de oorzaak in de toename van de zogenaamde kleine watersport. Steeds meer mensen op de surfplank, op waterscooters, in open rubberbootjes, zelfs in kano's wagen zich tegenwoordig op open zee. "En daarbij onderschatten ze de gevaren", meent luitenant ter zee E. Bussemaker van het RCC. "Het is vaak onbekendheid met het gevaar, waardoor mensen te grote risico's nemen. Je ziet een ander op een scooter en denkt, 'leuk, dat wil ik ook wel'. Zonder reddingsmiddel, zonder enige voorzorgsmaatregel klimt men dan vervolgens op zo'n scooter en vergeet dat de scooter afdrijft als het toevoerslangetje van de benzine per ongeluk verstopt raakt. 'De hulp komt vanzelf wel, als het misgaat', wordt er gedacht. Dat is ook wel zo, maar dan kan het al te laat zijn".

De 'ogen' van de reddingsboot.

Dat komt helaas nogal eens voor. In de stormachtige week van 13 maart kon de reddingsorganisatie bij voorbeeld niets meer doen voor een kanoër die op z'n eentje op zee was gaan varen. "Niemand wist wanneer hij vertrokken was of hoe laat hij ergens zou aankomen. Hij was alleen en er was dus geen mens die de hulp kon gaan halen. Dat zijn meteen al twee fouten. Daardoor hoorden wij pas drie dagen later dat hij vermist was. Bovendien had hij, derde fout, geen reddingsvest aan. Naar mensen zonder reddingsvest zoeken wij in principe niet langer dan 24 uur, daarna wordt het zinloos", aldus Bussemaker. Het RCC neemt aan dat de bewuste kanoër verdronken is.

Voor de zeven opvarenden van de Scorpio geldt hetzelfde. Als men in Bonaire geweten had wanneer de boot zou aankomen, had men dezelfde avond nog alarm kunnen slaan. In dat geval was bij het krieken van de dag het opsporingsvliegtuig in de lucht geweest. De reddingsboot van de Citro had al in zee gelegen en samen hadden zij wellicht meer succes gehad dan nu het geval was. De melding kwam zondag om 8:45 uur binnen, terwijl de boot de avond tevoren om 18 uur in de problemen raakte. "Binnen twintig seconden was er water in de boot. Dat gaat echt razend snel. Dan heb je geen tijd meer om je reddingsvest aan te trekken. Wie aan watersport doet, moet een reddingsvest dragen en opvallende, liefst oranje of rode kleding".

ALARM

Er zijn meer tips voor de sportievelingen op zee. Neem bij voorbeeld altijd vuurpijlen of handstakellichten mee.

Voor een paar tientjes zijn ze te koop. In geval van nood geven ze gedurende zestig seconden een fel gekleurd oranje licht. Kilometers in de omtrek zichtbaar. Verder is het verstandig om met z'n tweeën te gaan varen en aan iemand op het land te vertellen waar je heen gaat en wanneer je terugkomt. "Spreek rustig af dat er op een bepaald tijdstip alarm moet worden geslagen", aldus de reddende marinemannen, die in geval van nood uren lang vanuit het opsporingsvliegtuig de wilde zee afspeuren naar tekenen van menselijk leven. Het zijn de 'ogen van de reddingsboot'.

Het vliegtuig is speciaal gebouwd op zoekacties: radar, uitkijkramen, waarmee je recht naar beneden kunt kijken, mogelijkheden tot radiocontact met zelfs Nederland als het moet en extra brandstoftanks, voor langere vluchten. Het toestel staat op de vliegbasis Hato, bij het 336 squadron van de Koninklijke Luchtmacht. Van daaruit worden alle opsporings- en reddingsacties gecoördineerd. Vierentwintig uur per dag is er personeel aanwezig om meldingen in ontvangst te nemen en vervolgens uit te rukken. De zoekacties worden ondersteund door de reddingsboot van de Citro. Ook deze organisatie is rond de klok paraat.

TEKORTKOMINGEN

Doordat er de laatste twee jaar steeds vaker een beroep wordt gedaan op het RCC, worden ook de tekortkomingen steeds duidelijker. Tekortkomingen waarop noch de Citro noch het 336 squadron enige invloed hebben. Zo blijkt de samenwerking met eilandelijke en landelijke instanties louter op de welwillendheid van personen te berusten. Van geformaliseerde afspraken is geen sprake.

Ook met omliggende landen bestaan geen afspraken voor samenwerking ingeval van een opsporings- of reddingsactie. Zelfs het geografische gebied waarbinnen het RCC verantwoordelijk is voor de coördinatie van acties ligt niet vast.

De kwetsbare financiële basis van de Citro is uiteraard een zwakke schakel in het geheel. Als de boot kapot gaat en er geen geld is voor reparatie, stort het hele reddende kaartenhuis in elkaar. Er staat geen tweede reddingsorganisatie klaar om in geval van nood in te springen. Ondertussen is de overheid volgens internationale verdragen wel verplicht tot het redden van mensen in nood in de territoriale wateren en soms zelfs daarbuiten. Bovendien dient een internationale luchthaven aan zee te beschikken over een adequate reddingsorganisatie. De vraag rijst of diezelfde overheid de Citro met een kruimel van vijfhonderd gulden kan afschepen.

Er is zo weinig geld, dat de 25 Citro-vrijwilligers hun eigen zeekleding moeten aanschaffen. Zonder enige vergoeding varen zij bij slecht weer uit om mensen in nood te redden. Met gevaar voor eigen leven, zoals dat heet. Dat was ook bij de laatste actie rond de bemanning van de Scorpio het geval. Terwijl golven van vijf meter hoogte langs de Noordkust beukten, sloeg een bemanningslid van de Citro-boot door een hoge golf overboord. "Dank zij adequaat en professioneel optreden van de bootbemanning kon deze drenkeling snel uit de kolkende zee worden gered", vertelt J. Kooyman van de Citro. "Alleen al daarom zou iedereen zich moeten realiseren dat je niet alleen je eigen leven in de waagschaal stelt, wanneer je onvoorbereid de zee opgaat, maar ook dat van anderen. Anderen die daar niet om hebben gevraagd".

Wie de Citro wil steunen kan geld overmaken op rekeningnummer 872 22108 van de MCB.

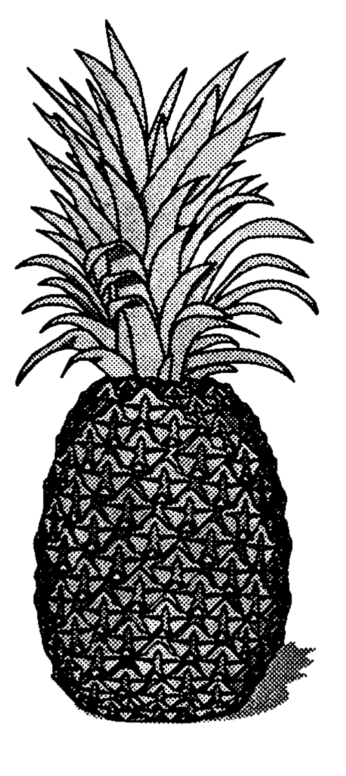
Het alarmtelefoonnummer voor ongevallen of vermissingen op zee is 637911.

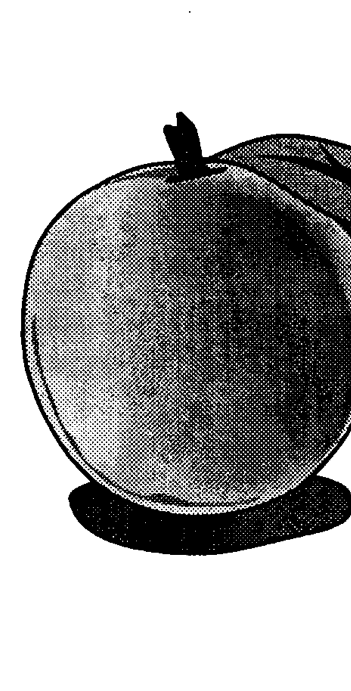
Natuurlijk beter worden

Rudolf de Wit

Vitaminen en vezels

OVER VITAMINE en vezels mag ik eigenlijk geen kwaad woord zeggen. Het zijn in principe allemaal uiterst nuttige stoffen, onmisbaar voor een gezond leven, en aanwezig in een doorsnee menu. Dat laatste betekent dat je geen extra vezels en vitamine nodig hebt. Dit staat in scherpe tegenstelling tot wat de makers van allerlei pillen en preparaten ons willen doen geloven. Zo geven diverse reclames hoog op van de kwaliteit van vezel (ook wel: voedingsvezel, ruwe vezel, of onverteervare koolhydraten genoemd). Als consument moet u langzamerhand een expert zijn in het lezen van de kleine letters en de rest van de ingrediënten alvorens u zich laat overtuigen door alle soorten kreten die wijzen op een vezelrijk produkt.

Wees extra op uw hoede bij deze 'gezonde produkten'. Een oud voorbeeld dat we allang kennen, is als u ziet dat er op het produkt groot aangegeven staat dat het *enriched* is met vitamine C. De grootste lariekoek, want de toegevoegde vitamine C is er heus niet in gedaan omdat de fabrikant zo veel om u en uw gezin geeft, maar gewoon als conserveermiddel.

Vitamine C is namelijk een goed conserveermiddel. Brood bij voorbeeld hoeft helemaal niet *enriched* of verrijkt te worden met vitamine D en andere produkten. Een gezond produkt behoeft helemaal geen verrijking; wel moeten er verschillende smaakversterkers aan toegevoegd worden nadat deze door alle soorten processen in de fabriek is afgebroken. Eerlijk bruin, volkorenbrood heeft echter geen toevoegingen nodig!

Vezels zijn inderdaad nuttige voedingsbestandddelen. Men heeft lange tijd gedacht dat zemelen en andere vezels geen enkele rol in het lichaam vervullen. Daarom meende men bij voorbeeld dat wit brood net zo goed was als volkoren brood. Ondertussen heeft men ontdekt dat vezels een gunstige uitwerking hebben op de darmwand en zo de spijsvertering bevorderen. Daarom is het in het algemeen aan te raden produkten te eten waar deze vezels van nature in voorkomen, zoals volkoren brood, havermout, bruine rijst, rauwe groenten en fruit. Een bijkomend voordeel is dat deze produkten vaak gevariëerd zijn samengesteld, dus zowel koolhydraten (maar niet te veel suikers), matig vet, eiwitten, vitaminen en mineralen bevatten.

Normaal gesproken eten we allemaal brood, groente en fruit. Vezeltabletten en dergelijke zijn dan volkomen overbodig. Net als vitaminepreparaten trouwens, die je als volwassenen niet nodig hebt; nogmaals als je gezond eet, dan krijg je voldoende van deze stoffen binnen - onder normale omstandigheden. Uiteraard moeten er wel vitamines aan het dieet toegevoegd worden bij bepaalde ziektes of indien er gebleken is dat bij specifieke testen er een vitaminegebrek aanwezig is. We hebben het dan uiteraard niet over een 'normale situatie'.

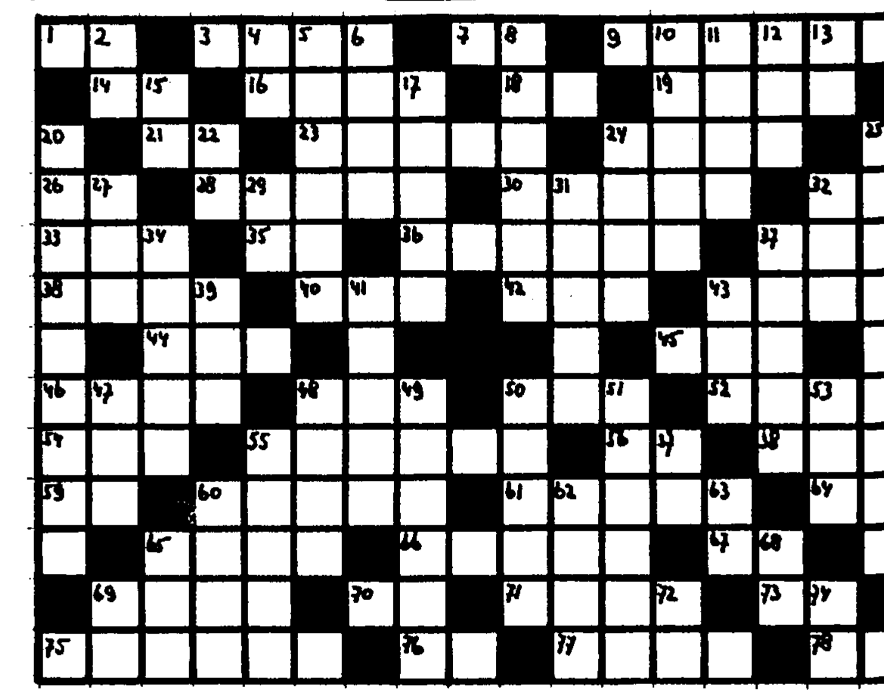
De reclame voor vezel- en vitaminetabletten geeft niet alleen hoog op van de kwaliteiten van deze stoffen, maar probeert ze vaak ook als geneesmiddel af te schilderen. Dat laatste is uiteraard uit den boze, omdat dat alleen bij als zodanig erkende (en dus geregistreerde en geconroleerde) medicijnen gedaan mag worden. De beweringen luiden onder andere dat vezels verstopping (obstipatie) zouden verhelpen; verder zouden zij het ontstaan van galstenen, darmkanker en andere darmaandoeningen voorkomen. Ook op het punt van de verstopping bestaan de nodige vraagtekens. Wanneer is er sprake van verstopping? Na een, twee of drie dagen geen ontlasting? Wat is verstopping? Een te vaste ontlasting? Wanneer is het een ziekte?

Erkende geneesmiddelen tegen verstopping bevatten vezels of een glijmiddel (bij voorbeeld agar) of een prikkelend middel (bij voorbeeld fenolftaleine) of een combinatie. Maar ook deze middelen uit de farmaceutische industrie zijn geen aanraders. Wie last heeft van verstopping doet er goed aan anders te gaan eten, vezelrijke voedsel, meer te drinken, meer lichaamsbeweging en rustig de de tijd te nemen voor de dagelijkse ontlasting, en die zeker niet op te houden. Verstopping kan trouwens ook het gevolg zijn van psychische spanningen of van een langdurig geneesmiddelengebruik, onder andere van laxeermiddelen.

Als anders eten niet meteen invloed heeft, kunnen zemelen ook nog weleens uitkomst bieden. Teveel vezels kunnen echter schadelijk zijn doordat zij nuttige mineralen, zoals ijzer, magnesium, calcium en chroom aan zich binden en daarmee aan het lichaam onttrekken.

In het algemeen geldt dat een medicijnachtige aanpak, zoals het gebruiken van meer zemelen, meer linolzuur, meer honing, extra vitaminen enzovoort, de verkeerde weg is. Regelmatig en gevariëerd eten, letten op wat je binnenkrijgt, veel lichaamsbeweging en ontspanning naast spanning. Zo'n levenswijze zou je met meer recht en reden gezond kunnen noemen.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. lidwoord; 3. opnieuw; 7. getijde; 9. plant; 14. muzieknoot; 16. water in Zeeland; 18. voegwoord; 19. ogenblik; 21. ambtshalve; 23. afgepaste hoeveelheid; 24. paar; 26. bijwoord; 28. heks; 30. sleutel; 32. voorzetsel; 33. vertrager; 35. senior; 36. emaillak; 37. keurig; 38. vruchtenbrij; 40. vreemde munt; 42. dwaas; 43. bestek; 44. zeehond; 45. roem; 46. ontkenning; 48. aanwijzend voornaamwoord; 50. vruchtenat; 52. lichaamsdeel; 54. moment; 55. grijpen; 56. vreemde munt; 58. geestelijke; 59. persoonlijk voornaamwoord; 60. kuur; 61. muziektempel; 64. selenium; 65. muziekinstrument; 66. molentrechter; 67. spil; 69. Europeaan; 70. water in Friesland; 71. tocht; 73. voorzetsel; 75. plaats in Portugal; 76. rondhout; 77. luizeëi; 78. waterpeil.

VERTICAAL: 2. oude lengtemaat; 4. boom; 5. ergens anders; 6. smook; 8. deeg; 10. keukengerei; 11. wild zwijn; 12. deel van het oor; 13. voegwoord; 15. slee; 17. plaats in Duitsland; 20. deftig en trots; 22. voegwoord; 24. onderhuidse vetlaag; 25. niet erkennen; 27. jongensnaam; 29. boom; 31. Griekse letter; 32. Europeaan; 34. vogel; 37. schaatsen; 39. plaats in Noord-Brabant; 41. landsverordening; 43. weldoorvoed; 47. eikeschors; 48. bijwoord; 49. vogel; 50. draad; 51. prijs; 53. godheid; 55. plaat; 57. soort onderwijs; 60. trots; 62. Europeaan; 63. voorzetsel; 65. jongensnaam; 68. muzieknoot; 69. politieke partij; 72. selenium; 74. voorzetsel.

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

A. Stikvoort
Reigerweg 26
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

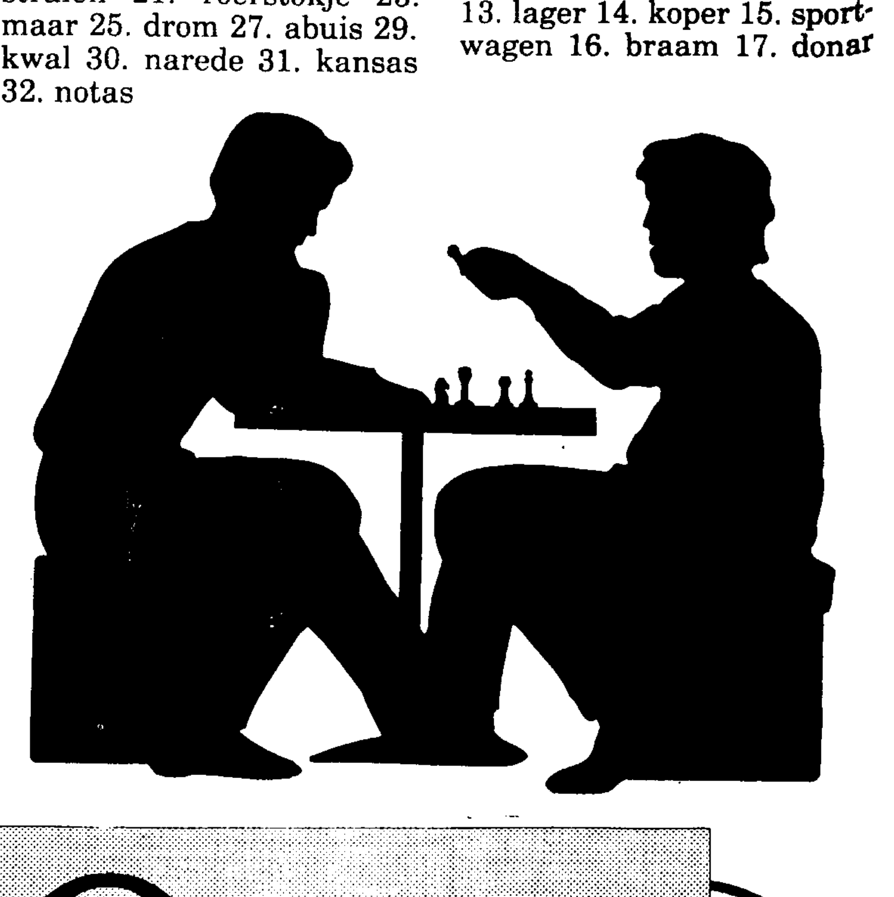
AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 3. spaak 8. potten 9. afloop 10. ziel 11. plomp 12. klop 13. look 15. schaakbord 18. gaspook 19. stralen 21. roerstokje 23. maar 25. drom 27. abuis 29. kwal 30. narede 31. kansas 32. notas

VERTICAAL: 1. domino 2. stal 3. snip 4. aftocht 5. kasplantje 6. blik 7. domoor 13. lager 14. koper 15. sportwagen 16. braam 17. donar

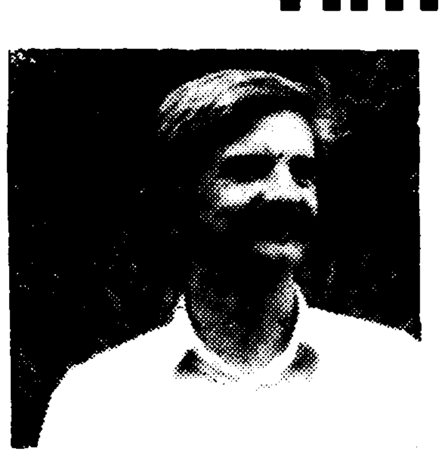

Schaken

Jules Welling

Timan redt het weer niet

DE ENGELSMAN Nigel Short mag dit jaar nog wereldkampioen Gary Kasparov (Rus) uitdagen voor een tweekamp om de hoogste titel. Dat voorrecht gaat opnieuw aan de neus van de Nederlander Jan Timman voorbij. Was drie jaar geleden de Rus Anatoli Karpov te sterk voor hem in de finale van het kandidatentoernooi, die gehouden werd in de Malaysische hoofdstad Kuala Lumpur, dit keer sneed Short hem de pas af in het Spaanse San Lorenzo de Escorial, een stadje op zo'n vijftig kilometer van Madrid.

Short won de match tegen Timman, die afgesloten was over veertien partijen, met 7½-5½. De veertiende partij hoefde niet gespeeld te worden, omdat de beslissing reeds gevallen was. Het scoreverloop was als volgt:

Short (2665)	½	0	1	1	½	½	0	½	1	1	0	1	½
Timman (2635)	½	1	0	0	½	½	1	½	0	0	1	0	½

Daaruit wordt al snel duidelijk dat het tot de negende partij een gelijk opgaande strijd was. In de negende en tiende partij sloeg Short toe met twee opeenvolgende overwinningen. Timman verkleinde het gat in de elfde partij, maar werd in de twaalfde partij opnieuw op twee punten achterstand gezet. Met een remise in de dertiende partij stelde Short zijn zege veilig en verwierf hij het recht Kasparov te mogen uitdagen.

De tweekamp Timman/Short kreeg in de Nederlandse pers zeer veel aandacht tot ongenoegen van het bepaald niet kinderachtig bezette Hoogovens Schaaktoernooi in Wijk aan Zee, dat deels samenviel met de match in Spanje. Alle grote kranten hadden een eigen correspondent in San Lorenzo El Escorial. Dagelijks waren de partijen op Teletekst te volgen. 's Avonds door Internationaal Meester Hans Böhm op televisie van commentaar voorzien.

In de Engelse pers, waarin schaken niet als sport maar als vrijetijdsbesteding gezien wordt, was de aandacht voor het treffen aanvankelijk mondjesmaat, al moet gezegd worden dat de BBC-televisie aan de vooravond van de tweekamp een interessant dubbelportret van Short en Timman op het scherm bracht, dat drie kwartier zendtijd in beslag nam. De Engelse media waren ter plaatse zwaar in de minderheid. Pas toen bleek dat Short de match wel eens kon gaan winnen, werden er haastig journalisten gemobiliseerd om alsnog naar Spanje af te reizen, veelal journalisten die daar gezien hun achtergrond in het geheel niets te zoeken hadden. Toen de buit eenmaal binnen was, stond Shorts foto op de voorpagina van ieder Engels boulevardblad en dat zijn er nogal wat. Hij moest de stompzinnigste vragen beantwoorden, maar hij sloeg zich met benijdenswaardige flair door al die overduidelijke onkunde heen.

Het voormalige wonderkind — hij was met veertien jaar al seniorenkampioen van Engeland — heeft zich ontwikkeld tot een aimabel man, die goed weet te relativeren en de humor niet uit het oog verloren is. Hij is inmiddels getrouwd met een Griekse vrouw, Rhea. Het echtpaar heeft één dochter.

Short heeft de tweekamp tegen Timman terecht gewonnen, hoe zuur dat ook voor de Nederlandse schaakgemeenschap is. Zijn mentale hardheid op de cruciale momenten heeft de doorslag gegeven in een overigens bepaald niet foutloze match. Zijn veerkracht bleek groter dan die van Timman en dat was de beslissende factor. Timman heeft zeker kansen gehad, maar ze onvoldoende aangegrepen om de match naar zich toe te trekken.

Het treffen in San Lorenzo El Escorial vond in een ongewoon plezierige sfeer plaats, zonder enige vijandelijkheden, psychologische trucs of verdachtmaking. Na afloop bood Timman zijn diensten aan Short aan bij diens voorbereidingen op zijn match om de wereldtitel tegen Kasparov. Hij kon toen nog niet vermoeden dat de FIDE vermoedelijk hemzelf en Karpov (als laatste afvallers) de gelegenheid zal bieden om die match om de hoogste schaakeer te spelen. Dat komt omdat Short en Kasparov na een hoog oplopende conflict met de wereldschaakbond nu zelf die match wensen te organiseren. Zeer tegen het zere been van FIDE-voorzitter Campomanes.

Hier een selectie uit de match Timman - Short:
Tweede partij wit: Short, zwart: Timman

1. e4, e5 2. Pf3, Pc6 3. Lb5, a6 4. La4, Pf6 5. 0-0, Le7 6. Te1, b5 7. Lb3, d6 8. c3, 0-0 9. h3, Lb7 10. d4, Te8 11. Pbd2, Lf8 12. Lc2, Pb8 13. a4, Pbd7 14. Ld3, c6 15. b3, g6 16. Dc2, Lg7 17. Lb2, Dc7 18. Tad1, Tac8 19. Db1, Ph5 20. Lf1, bxa4 21. bxa4 d5 22. Da2, Tcd8 23. Tc1, Lb6 24. exd5, cxd5 25. c4, -

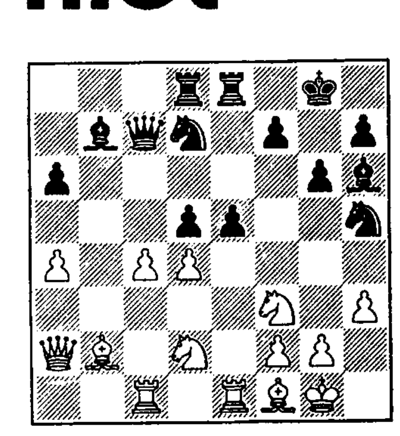

Diagram 1:
25. -. e4 26. cxd4, Df4 27. Tb1, exf3 28. Txe8†, Txe8 29. Pxf3, Df5 30. Lc4, Pf4 31. Lc1, Lxd5 32. Lxd5, Pxd5 en wit gaf op: 0-1.

Derde partij, wit: Timman, zwart: Short
1. d4, d5 2. c4, e6, 3. Pc3, Pf6 4. Lg5, Le7 5. e3, 0-0 6. Pf3, L6 7. Lh4, b6 8. Le2, Lb7 9. Lxf6, Lxf6 10. cxd5, exd5 11. 0-0, c6 12. b4, Te8 13. Db3, a5 14. b5, c5 15. dxc5, bxc5 16. Tac1, Lxc3 17. Dxc3, Pd7 18. Tfd1, Db6 19. Lf1, Tac8 20. h3, Pf6 21. Pd2, c4 22. a4, Te6 23. Tc2, Tce8 24. Pf3, Pe4 25. Da1, Tf6 26. Td4, -

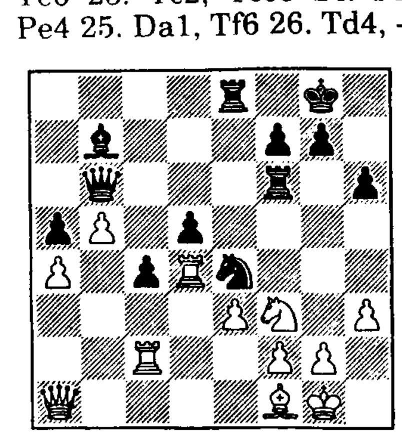

Diagram 2:
26. -, Txf3 27. gxf3, Dg6† 28. Lg2, Pg5 29. Tc1, Pxf3† 30. Kf1, Ph2† 31. Kg1, Pf3† 32. Kf1, Pxd4 33. Dxd4, Df5 34. Kg1, Pe5 35. Da7, Dc8 36. Kf1, Tg5 37. Dd4, Df5 38. f4, Tg6 39. Kf2, Kh7 40. Td1, Dc2† 41. Td2, Dxa4 42. b6, Db4 43. Tb2, De7 44. Ta2, Dh4† en wit gaf op: 0-1.

Vierde partij: wit: Short, zwart: Timman
1. e4, c5 2. Pf3, d6 3. d4, cxd4 4. Pxd4, Pf6 5. Pc3, Pc6 6. Lg5, e6 7. Dd2, Le7 8. 0-0-0, 0-0 9. f4, h6 10. Lh4, e5 11. Pf5, Lxf5 12. exf5, Da5 13. Kb1, Tfe8 14. Lc4, Db4 15. Lb3, Dxf4 16. Dxf4, exf4 17. Thf1, Ph5 18. Le1, Tad8 19. Pd5, Lg5 20. h4, Lf6 21. Pxf6†, Pxf6 22. Txf4, Te2 23. g4, Tg2 24. g5, Lxg5 25. hxg5, Txg5 26. Lh4, Th5 27. a3, Tf8 28. Lc4, Pe7 29. Tdf1, Tc8 30. Le2, Th6 31. Lf2, Pc5 32. Td1, Pd7 33. b3, Pde5 34. f6, Td8 35. fxg7†, Kxg7 36. Lh4, Tdh8 37. Lf2, Tg6 38. b4, Th2 39. Tf1, b6 40. Lb5, Th3 41. Kb2, -

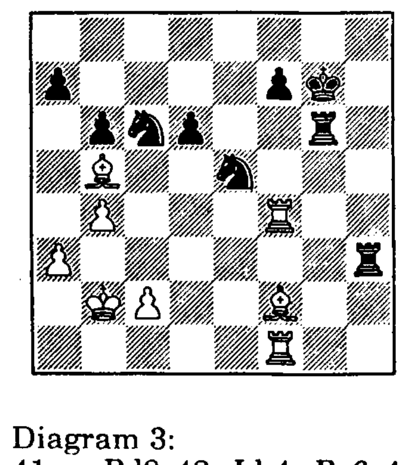

Diagram 3:
41. -, Pd8 42. Lh4, Pe6 43. Lf6†, Txf6 44. Txf6 44. Txf6, Pd4 45. Ld3, d5 46. Tbf4, Pdf3 47. Td1, Tb2 48. La6, d4 49. Tf1, Th3 50. Le2, Pd2 51. Tg1†, Kh7 52. Kc1, Pec4 53. Lxc4, Pxc4 54. Txf7†, Kh6 55. Txa7, Tc3 56. Ta8, Kh7 57. Td1, Pe3 58. Txd4, Txc2† 59. Kb1, Th2 en zwart gaf op: 1-0.